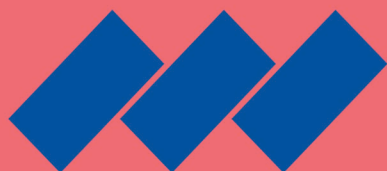

La Consulta Social del Deute Extern a Catalunya

Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern

La Consulta Social del Deute Extern a Catalunya

Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern

La Consulta Social del Deute Extern a Catalunya

Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern

Editorial Mediterrània

POLÍTIQUES (29)

La col·lecció *Polítiques* és la principal col·lecció de la Fundació Jaume Bofill. S'hi publiquen aquelles investigacions que han estat encarregades i que es consideren més rellevants pel seu interès social i polític.

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, compresos la reprografia i el tractament informàtic, resta rigorosament prohibida sense l'autorització dels propietaris del *copyright*, i estarà sotmesa a les sancions establertes a la llei.

Primera edició: abril 2001

© Fundació Jaume Bofill, 2001
Provença, 324
08037 Barcelona
fbofill@fbofill.org
<http://www.fbofill.org>

© d'aquesta edició: Editorial Mediterrània, S. L.
Guillem Tell, 15, entl. 1a
08006 Barcelona
Tel. 93 218 34 58 – Fax 93 237 22 10
edit.med@retemail.es

Disseny: Electra dissenyadors
Maquetació: Jordi Vives

ISBN: 84-8334-250-2
DL: B-18.424-2001

Impressió Romanyà Valls, Capellades (Anoia)
Imprès a Catalunya – *Printed in Catalonia*

Índex

Presentació	11
1. Democràcia i participació ciutadana	15
La XCADE no va néixer de no res	17
· Al final dels anys setanta	17
· Les bases del conformisme	19
· No acceptem l'ordre que ens "venen"	23
· Amb el "no" per bandera	24
· Una realitat modificable	25
· Passar del "no" a la construcció d'alternatives	27
El deute extern	28
· Història de les relacions nord-sud	29
· Els actors del deute	35
2. La creació de la Xarxa. El procés fins a la Consulta	43
Alçats sobre espatlles de gegants...	45
Precedents de la Xarxa	47
· EZLN	47
· Consulta pel reconeixement dels drets indígenes i contra la guerra d'extermini	48
· L'Estat i, sobretot, la banca	50
· "Deute Extern, Deute Etern?"	51
Una cronologia resumidíssima	53
· Plataforma ADEU	53
· Plataforma 0,7	61
· Neix la Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern	68
La constel·lació solidària. ONG, joves, no tan joves i rebels...	70

3. La Xarxa virtual	73
Les dificultats previsibles	75
· Un projecte apte només per a “zapatistes” i “bojos”	75
· Equipant el vaixell: armant la Xarxa “virtual”	77
El vaixell abandona port	83
· Una Consulta local	83
· El dia D, un repte per a la societat civil	84
· El procés d’acreditació	86
· La logística de la Consulta Social: què calia fer per participar?	90
· Bases de dades	94
· Comprovar els DNI: la guinda	95
Balanç: una tecnologia humanista?	98
 4. La Consulta i el buit legal	 101
De quin marc legal parteix la Consulta?	103
· Marc constitucional: regulació del deute extern i possibilitats d’incidència de la ciutadania en l’àmbit internacional	103
· La normativa electoral i la seva incidència en la Consulta	105
· Marc de referència: la Consulta a Lleida	106
El caos jurídic i institucional	107
· L’estratègia i els primers passos: l’Administració local	107
· Entren en escena les Junes Electorals	109
· Posicionament de la Junta Electoral Central: ambigüitat i posterior prohibició	112
· La defensa dels nostres drets: “Defensor del Pueblo” i Síndic de Greuges	114
· Possibles reaccions: debat sobre la possibilitat d’un recurs al Tribunal Suprem	116
· Dia 12: continua el garbuix institucional	116
· Conseqüències judicials postConsulta: la Xarxa al banc dels acusats	118
La prohibició de la Consulta. Les reaccions portes endins de la Xarxa	119
· “La nave de los locos va... y no hay mar sin tormentas...”	120
· Assemblée d’urgència. La complicitat col·lectiva	123
· La prohibició als mitjans. L’eròtica de la prohibició	125

• El dia 12. Les urnes al carrer	129
• La brega judicial continua	129
5. L'extensió de la Consulta	131
A la conquesta del territori	133
• Una Consulta Social a tot Catalunya? Ja ho veurem, això...	133
• La Consulta a les beceroles: els primers nodes	135
• Créixer, créixer, créixer... a poc a poc i bona lletra	139
• Un mes abans de la Consulta, la taca d'oli es va estenent	145
• La Consulta va agafant velocitat	150
• Dues setmanes abans de la Consulta, va i ens la prohibeixen!	155
• El darrer mapa de la Consulta: la sorpresa!	159
6. Els mitjans de comunicació i la Consulta	167
Hi havia una vegada...	169
La Consulta no entra als mitjans	175
L'ona mediàtica arriba	180
Reflexions després de la Consulta	191
7. Accions de carrer i sensibilització	195
Tanta acció, per a què?	197
La teranyina d'activistes es començava a teixir	198
Tot l'Estat es posa en acció	200
No perdem pistonada	203
La darrera embranzida	205
Sensibilitzar, expandir i crear	207
8. El perquè de les 3 preguntes	211
Les preguntes de la Consulta Social	213
Document tècnic	218
• Document Tècnic de Pressió Política Institucional	219

9. La Consulta Social surt al carrer	227
La Xarxa Ciutadana a punt per a la Consulta	229
Les urnes surten al carrer	232
La ciutadania a la recerca de les urnes	235
El recompte de vots	240
10. El dia de la Consulta a Catalunya	243
El matí	245
La tarda	252
El vespre	256
11. La pressió política a les institucions	261
Els grans caps i el pati del deute extern: A qui s'ha d'influir?	264
L'estratègia de l'eixam de mosquits pica-polítics	266
Els fets: l'acció dels nodes i la reacció dels polítics	268
· Primer ensurt abans de la Consulta	268
· Més enllà de la Consulta	269
· El Parlament de Catalunya	273
I el futur?	279
12. Noves línies d'acció	281
L'Observatori del Deute en la Globalització	284
· La ciutadania no ho té gens fàcil per controlar el que està passant	284
· L'Observatori del Deute en la Globalització (www.debtwatch.org), la nostra proposta	285
Coordinació i propostes de futur en l'àmbit internacional	286
Deute privat, deute amagat	288
13. La Xarxa Ciutadana com a moviment social	291
Els moviments socials: una nova forma de participació ciutadana	293
Xarxes i moviments socials: una definició operativa	295

El repte de la Consulta... un nou moviment?	297
Quan va activar-se la iniciativa de la XCADE: per què el 12-M?	299
Què va fer la XCADE? Per què tanta “moguda”?	301
Com va organitzar-se la XCADE: per què tanta @ i tanta reunió?	303
Què va predicar i què volia la XCADE: amb qui i contra qui?	308
I després de tant merder... què s’ha aconseguit?	310
 14. Conclusions	 313
 15. Annexos	 321
Annex 1	323
Annex 2	365
Annex 3	399
Annex 4	417
Annex 5	423

Presentació

*A tots aquells que, dissortadament,
ja no són entre nosaltres*

ABANS DE COMENÇAR A LLEGIR CALDRIA EXPOSAR QUE...

El llibre que teniu a les mans pretén relatar i avaluar l'experiència que va suposar l'aparició i posada en pràctica d'una iniciativa arriscada i singular: la Consulta Social per l'Abolició del Deute Extern, celebrada el març de l'any 2000, coincidint amb les Eleccions Generals.

Els objectius del llibre són, d'una banda, deixar constància de com es va dur a terme la Consulta Social, per a nosaltres mateixos i per a la història dels moviments socials d'aquest país i, de l'altra, permetre que altres col·lectius en puguin extreure conclusions de cara a organitzar mobilitzacions o campanyes semblants.

Aquest llibre, així com la Consulta Social, ha estat fruit de la dedicació de moltes persones i és per aquest motiu que té dos trets singulars que el fan força diferent d'un llibre usual.

El primer és que la Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern (XCADE) és l'autora del llibre. La lluita per la transformació de la realitat i la superació de la injustícia implica que la Xarxa s'organitzi de manera horitzontal, democràtica i sense protagonismes. Durant la Consulta vam fer un gran nombre de tasques sota el paraigua de la Xarxa i el present treball n'és un exemple més. Així, considerem aquest

llibre com a patrimoni sensible de tots els qui van participar a la Consulta Social, ja fos com a organitzadors dels nodes territorials, com a voluntaris o com a votants.

El segon tret és la diversitat present al llarg el llibre. En cada capítol podem trobar estils, enfocaments i anàlisis molt diferents. Hi ha textos redactats en present i altres en passat, alhora que també n'hi ha que s'han escrit des de l'experiència vital i d'altres que s'han redactat des d'una anàlisi freda dels esdeveniments. Amb tot, lluny de creure que aquesta manca d'uniformització suposa un passiu, creiem que és un tret que l'enriqueix. La Consulta Social va ser un calidoscopi d'actituds, compromisos i estils... no volíem que el llibre fos diferent.

L'obra s'ha dividit en quatre parts i uns annexos. La primer part, la més llarga, formada pels capítols 1 a 7, fa referència al procés de creació de la Xarxa i al repte de preparar la Consulta Social. La segona part, formada pels capítols 8 a 10, exposa el desenvolupament de la Consulta Social durant el dia de la seva realització. La tercera part, composta pels capítols 11 a 13 i les conclusions, presenta quines són les propostes que es volen realitzar després de la Consulta Social. La quarta i última fa una anàlisi de la Xarxa com a moviment social i exposa un balanç de l'experiència. En darrer lloc, s'adjunten uns annexos (creiem que valuosos) amb dades i informes rellevants per tal de percebre l'abast de la Consulta.

Un cop dit això, només ens queda recordar l'esforç i l'entrega de totes les persones i col·lectius que vam participar i donar empenta a la Consulta Social. Ens agradaria que el llibre que esteu a punt de començar fos, alhora, recordatori d'aquella experiència i un tribut a totes les persones que la vam fer possible.

Equip de coordinació del llibre
Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern

Catalunya, abril del 2001

1 Democràcia i participació ciutadana

LA XCADE NO VA NÉIXER DE NO RES

Per poder comprendre el procés de gestació i desenvolupament de la XCADE, la Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern, cal analitzar el seu context, el temps històric que la precedeix, ja que cap moviment social, ben arrelat i amb continuïtat, sorgeix de l'espontaneïtat o de l'acció voluntarista d'un grup de persones.

També en aquest cas, la possibilitat de concertar la voluntat, l'esforç i el compromís de milers de ciutadans i ciutadanes, va ser producte d'un esdevenir de circumstàncies polítiques i socials, principalment a Catalunya i l'Estat espanyol, però també a Europa i a la resta del món.

Al final dels anys setanta

L'alba de progrés i avenç popular de les idees que es definien genèricament com "d'esquerrres" va marcar el final dels anys 70. La mort del dictador i la lluita per guanyar espais de legalitat van generar un ambient d'entusiasme que, des de les organitzacions obreres, els partits d'esquerra i les universitats, va semblar que es contagiava a gran part de la societat.

Els primers governs constitucionals van donar, en els primers anys de la dècada dels vuitanta, marc legal a les formes democràtiques de participació: no només la possibilitat d'escollir i ser escollit en ajuntaments, diputacions provincials o per a d'altres càrrecs dins l'àmbit estatal; apareixien nous organismes d'anàlisi i debat, especialment en aquella primera cèl·lula d'organització política que són els municipis. Així van ser creats els consells de districte, els consells escolars i una gran quantitat de cossos similars. No tenien poder resolutiu, però actuaven com a òrgans de consulta, amb capacitat de proposar i suggerir als poders executius. Tot allò va impregnar d'entusiasme i compromís milers de persones de qualsevol condició.

Però amb el pas dels mesos, la força i l'empenta dels líders naturals i dels activistes en sindicats, associacions de veïns, grups d'estudiants o en qualsevol dels moviments reivindicatius de la societat va anar apagant-se lentament.

El triomf electoral d'una opció, explícitament i històricament definida com "d'esquerres", va contribuir a crear una nova situació: els objectius pels quals tant s'havia lluitat en els darrers anys semblaven aconseguits.

Les cúpules de les organitzacions, que van començar a perfilar-se com un "nou poder" en l'etapa constitucional, predicaven les bondats del mandat delegat: "Tu votes, i jo et represento."

Especialment el PSOE i la seva branca sindical, la UGT, van proclamar a tots els espais socials que havíem entrat en una nova etapa, que "haviem canviat les regles del joc". La "disciplina de partit" va començar a estar estretament lligada a la possibilitat d'accedir a càrrecs remunerats. Són molts els espais que ofereix el sistema; tots ells –encara que amb diferents nivells– representen una retribució garantida i una quota de poder. Eren els temps de l'explícit "qui es mou no surt a la foto". I és que sorprenen que una frase amb una càrrega tan poc democràtica, amb un rerefons tan autoritari, fos llavors acceptada mansament.

Els militants polítics i els sindicals van anar aportant arguments per justificar que ja no calia mobilitzar-se ni guanyar el carrer. Ara hi havia "canals democràtics i inter-

locutors legítims”. Es demanava que els ciutadans utilitzessin el seu dret democràtic, que es limitava a escollir representants. En endavant, els representants escollits farien tot el treball. La resistència d’alguns dels vells militants, més impregnats pels principis que temptats pel facilisme d’un càrrec públic, va ser combatuda de forma ferma i sistemàtica. La inèrcia de lluita de moviments veïnals i altres grups socials va acompanyar un quant temps la gestió dels representants, però aquests últims, en general, es van encarregar de desanimar els sectors més actius.

La funció dels escollits pel vot democràtic –ja sigui per a càrrecs polítics o per a agrupacions socials– va derivar en una mena de funció gestora. Lentament, però d’una manera inexorable, es van anar creant les elits o cercles “dels que saben”. El coneixement o la informació va deixar de ser quelcom compartit.

Polítics, representants sindicals i fins i tot directius de petites organitzacions socials van anar agafant distància amb la gent del carrer; van adquirir un vocabulari “d’entesos i per a entesos”. Dins el seu arsenal de frases per al contacte amb els seus representats, van començar a utilitzar-se aquelles del tipus: “*no s’han de forçar les coses...*”, “*vostès tenen raó, però ara no és el moment*”, “*almenys hem aconseguit que...*”, “*aquests termes són molt forts, no agradaran...*”, i així, del mateix estil, fins a l’infinit.

Les bases del conformisme

Aquesta bateria d’arguments desmobilitzadors i paralitzants va facilitar la implantació social del conformisme. Sobre aquesta mena d’anestèsia establerta, van començar a perfilar-se els “ajustos” sobre els avenços reals aconseguits.

La base del dret laboral que significà l’Estatut dels Treballadors va tenir una durada breu en termes històrics. Alguns dels seus mateixos impulsors van començar a difondre la idea que “calia ajustar aquella legislació a la realitat” quan, en realitat, era això el que crèiem que s’havia fet en aprovar la llei... Aquelles primeres reformes “realistes” van ser la base dels posteriors i continus retrocessos, que avui farien aver-

gonyir els que van deixar la vida en la lluita per les vuit hores de treball i altres conquestes elementals arrencades al capital.

Una altra fita difícil d'oblidar va ser l'operació d'assetjament del sentiment antimilitarista, contrari a la política de blocs, i del pacifisme estès entre amplis sectors de la joventut. El confús i equívoc lema "D'entrada, no", respecte del pacte militar de l'OTAN, es va transformar en una necessitat d'adherir-s'hi que no es podia endarrerir. Aquesta necessitat es va associar, propagandísticament, al modernisme, al progrés i a la integració europea.

En aquesta fase el poder polític va demostrar la seva capacitat de control. No van ser pocs els càrrecs polítics importants que, en el brevíssim termini d'una setmana, van haver de desdir-se de les seves públiques simpaties anti-OTAN.

Sense cap mena de dubte, és l'etapa més demostrativa en els darrers vint-i-cinc anys de com poden abandonar-se, sobtadament, arrelats principis per poder-se mantenir en un càrrec, un lloc, un espai polític personal.

Les cèl·lules socials més reduïdes, com són els ajuntaments, les associacions de veïns o de barri, van començar a ser neutralitzades per mitjà de la política de subvencions i del "traspàs" de molts dels líders naturals a l'activitat política. Aquestes actituds van ser promocionades i esperonades pels poders polítics. L'abandonament dels llocs de lluita social, assumits al seu dia per compromís personal, va ser un gest elogiat des del poder, que el qualificava "com un signe de maduresa". No pocs van fer aquesta passa, creient –tal com els prometien– que la seva tasca seria molt més eficaç si canalitzaven l'entusiasme dins un càrrec públic.

Així, els principis i actituds que havien estat el motor de "l'esquerra" en la seva lluita de recuperació de les llibertats democràtiques van ser atacats per "antiquats i innecessaris". Les mobilitzacions, els desitjos de participar, d'expressar la discrepància, van ser formes i sentiments desqualificats des de les cúpules.

Simultàniament, les noves circumstàncies econòmiques, de caire internacional però

que també afectaven l'Estat espanyol, van anar promovent processos de fusió i concentració dels grans mitjans de comunicació. Tots aquests mitjans formen part ja de complexes corporacions integrades per interessos petrolers, bancaris, de la indústria tecnològica, etc. Cal recordar que els diaris, així com les cadenes de ràdio i televisió, són els eficaços portaveus de la superficialitat, del mareig informatiu que oculta allò que és fonamental i que promou el que és frívol o institucional. Des d'allí s'estableixen les bases del pensament unidireccional.

La marea gris del conformisme i la mediocritat no ha necessitat excessivament la violència explícita. Com a molt, i a tall d'exemple, uns quants acomiadaments i trasllats en centres de treball. També ha aconseguit trencar el sentit ampli de la solidaritat, de sentir en el propi cos la injustícia exercida contra qualsevol persona. Insisteix a presentar la pobresa o la postergació social com a fets gairebé naturals i, per això mateix, també impulsa institucions on pugui expressar-se el sentiment natural en favor dels marginats, dels desposseïts. Però en la majoria dels casos, aquestes noves organitzacions, pretesament allunyades del poder polític, contradueixen en les seves pròpies estructures la prèdica en favor de la participació i la democràcia.

Moltes d'elles limiten la seva acció als ajuts puntuals, sense endinsar-se en la resolució de les causes que originen la pobresa, les malalties, la dependència. En definitiva, han contribuït, en els darrers anys, a canalitzar el sentiment de molts joves que tenen la percepció que "hi ha alguna cosa que no va bé", que hi ha massa coses injustes, que hi ha molta gent que requereix i mereix una ajuda. Sovint aquests àmbits són força tancats, orientats amb formes verticals, on "pocs decideixen i molts executen". En el fons, res gaire diferent del que succeeix a les organitzacions del poder polític.

Però el seny i la intel·ligència no poden quedar tancats dins envasos tan elementals. Els darrers anys, la pràctica i la inquietud intel·lectual de moltes d'aquestes persones els han permès adonar-se de les limitacions d'aquestes organitzacions. Així han sorgit les primeres preguntes, els primers qüestionaments. Les respostes i les actituds han estat diferents i diverses, però han ajudat a marcar "un abans i un després".

En el camp intel·lectual s'han anar imposant lleis no escrites per poder accedir a espais, per poder publicar, editar, exposar, aspirar a premis o subvencions. El control de les claus que tanquen la possibilitat de beure d'aquestes formes d'ajuts públics o privats sol estar a les mateixes mans dels que exerceixen el poder polític o l'econòmic. A les facultats de ciències de la informació, sol imposar-se el missatge que el periodista té obligació primer amb el mitjà de comunicació, no amb la veritat o l'interès social. Aquests “mitjans” amb els quals suposadament té obligació el periodista solen estar en mans de grups amb interessos econòmics i, per tant, polítics, bastant allunyats del bé comú. Per tant, també des de les estructures de la formació superior, sovint es col·labora a construir un discurs únic. No només no es fomenta o propicia la recerca i el qüestionament, sinó que són descoratjats. A les altres àrees de l'ensenyament, ciències econòmiques, dret, medicina, a totes, l'enfocament predominant té el mateix sentit anestesiant i unidireccional.

Potser en la conjunció del que hem exposat sobre el camp intel·lectual i els mitjans de comunicació es troben els fonaments de l'acció concertada de propaganda amb la qual s'ha volgut “vendre” un únic camí per a la humanitat, una sola forma de comerciar, de produir, de pensar.

Capítol a part seria fer una incursió en la responsabilitat que correspon al pensament i l'acció del que es definia com a “esquerra política i social”, per la seva miopia política, els seus errors i, sobretot, per la seva incapacitat crítica a l'hora d'analitzar i opinar sobre l'anomenat “socialisme real” durant tots aquests anys. Per haver-se deixat arrossegar a la facilitat intel·lectual, que pensa en un món de “bons i dolents”, va acabar en un esfondrament de dimensions planetàries, amb milions d'orfes ideològics que des de llavors encara van a les palpentes.

Uns van renegar del seu passat i se sumaren entusiasmat al desenvolupament “possible”, és a dir, a aquesta mena de capitalisme salvatge i insaciable. Els altres, van quedar aferrats al passat en actituds autistes, que només serveixen com a referència històrica, o com a patètica exhibició de museu. Una minoria, més distant a les habituals adhesions incondicionals a aquestes formes de “socialisme oficial”, procura reubicar-se dins nous espais de transformació i avenç social.

No acceptem l'ordre que ens “venen”

I així, amb el miratge que en moltes coses s'ha progressat, tenim la percepció que el balanç dels últims anys és negatiu en els aspectes fonamentals. Han augmentat els recursos, però estan distribuïts més injustament. Hi ha més riquesa, però augmenta la desigualtat. Cada vegada és més llunyana, per a milions d'éssers humans, la possibilitat de tenir accés a l'educació, a la salut, al treball digne.

Ens inquieta, ens angossa el desarmament del pensament crític i de les idees veritablement progressistes, aquelles que tendeixen al bé de tots. No compartim, no acceptem conviure amb una de les seves conseqüències més devastadores: la complaença, el deixar-se portar enfront d'allò que és injust.

Els falsos canals de participació estan secs, amb representacions esgotades i infructuosament testimonials. Consells veïnals, socials, educatius, esgotats ja en la seva funció de canalitzar les “bronques” ciutadanes, vegeten tranquils mentre que altres grups petits, tancats i sovint lligats a forts interessos econòmics o polítics, segueixen prenent les decisions.

En aquests darrers anys hem participat en successives i massives campanyes, que han anat estavellant-se davant el rigor “del que és possible”, “del que ara convé”: l'OTAN, les reformes de les lleis laborals, la defensa de l'escola pública, l'assistència social, les reformes de les pensions, l'oposició a la militarització de la societat (l'objecció, la insubmissió...), el 0,7, la igualtat de la dona, l'antiracisme, la defensa del medi ambient... infinites causes justes que no haurien estat neutralitzades sense la col·laboració de no pocs dirigents o activistes transformats en “raonables”.

En molts casos hem hagut de contemplar com aquells que fins ahir eren neutralistes i pacifistes, es convertien en portaveus de l'entrada a l'OTAN –i, més tard, com justificaven inhumans bloquejos i bombardejos a poblacions civils–, o ecologistes reconvertits en funcionaris del control del medi ambient, amb una sorprenent capacitat per comprendre els grans agents contaminants.

Defensors de marginals, postergats o explotats, van anar transformant el seu llenguatge i les seves actituds. El seu discurs comú, avui en dia, és que hi ha coses que no es poden modificar, i que el progrés radica en un consum cada cop més important, en els grans guanys d'uns pocs com a veritable motor de la història.

Decididament, la suma de tots aquests elements, la vivència des de diferents espais del procés de regressió social, ens va portar a sentir, a comprendre, que tot el que fa referència a aquesta particular forma “d’avançar” està basat en la Injustícia. Així, amb majúscula. En línia amb les seves conseqüències autèntiques i universals.

La pretensió d'un Ordre Nou no aconsegueix ocultar les velles formes de dominació i control social. En tots els raonaments que apunten cap allò “correcte” o “possible”, s’hi solen amagar trossos d’injustícia, i els perjudicats són també els històrics, els de sempre: els sectors amb menys recursos de tot tipus, econòmics, culturals i socials.

Els poders es col·loquen invariablement al costat de qui té més força, contradient el principi bàsic d'un govern “de tots i per a tots”: procurar d’equilibrar la societat, reduint desigualtats i impulsant i donant suport als més postergats.

Amb el “no” per bandera

Aquest panorama l’enfrontàvem amb una gran dosi de voluntarisme, però també amb una important manca de confiança en les nostres pròpies forces transformadores. Era com si, en el fons, també ens hagués convençut l’argument del “mandat delegat” quant a la participació, o el del “final de la història” quant al principi filosòfic.

En les nostres formes de resistència predominava allò testimonial per sobre del que és articulat, unitari, eficaç i intel·ligent. Hem estat, en molt casos, una resistència capficada amb la bandera del **no**, però sense posar en marxa formes alternatives, diferents i viables.

Ens hem debatut entre formes d’oposició més o menys formals des de llocs de repre-

sentació, o per mitjà del rebuig absolut des d'actituds individuals o petits grups. Però no ens hem mogut com uns tigres en un fossar. Sense perspectives, sense creure realment que hi ha un altre món més enllà d'aquest asfixiant camí únic que ens ofereixen.

En l'aspecte individual ens hem replegat. En gran manera, hem anat perdent força i veu. Dins les organitzacions s'han produït el desencís, l'abandonament i la divergència. Una portentosa capacitat per a la divisió i l'enfrontament ens ha deixat erms davant forces cada cop més sòlides i coherents rere els seus interessos, forces regressives en l'aspecte social i humà.

Una realitat modificable

Però vam anar agafant la percepció que les circumstàncies que vivíem no eren producte de la fatalitat. Hi havia causes objectives; entre elles, els nostres propis errors, els nostres límits. Aquestes eren les que, almenys inicialment, podíem modificar. També ens vam adonar que aquestes circumstàncies no havien de ser eternes. Era a la nostra consciència i capacitat de decisió el poder de modificar-les.

Vam pensar que calia començar per les coses petites, per aquelles sobre les quals realment podem incidir.

Som ciutadans. Formem part d'un sistema que, amb totes les seves errades, està obert a formes de participació –condicionada, qui en dubta?, però que com a mínim es presenta formalment oberta–. Estem disposats a recórrer aquest camí. Si pretenem sortir del fangar de la protesta testimonial, hem d'assumir noves actituds.

Hem de tractar d'incidir en els altres, en petita o gran mesura. No s'ha d'esperar, ni es pot esperar eternament.

Aquest pensament va sorgir de la necessitat de canvi, de la disconformitat amb el món que ens ofereixen, del rebuig a la injustícia, la desigualtat i la marginació, de

Plaça Catalunya, 4 de març del 2000. Sota la coordinació del node de Sant Cugat, la XCADE desplega 2.500 m² de logotip.

negar-nos a la impunitat dels qui han utilitzat els poders públics per reprimir i robar als seus pobles.

Passar del “no” a la construcció d’alternatives

A partir d’aquesta espurna del rebuig compartit, es va començar a debatre la construcció de propostes més democràtiques, més participatives, més transformadores. D’aquí va sorgir la necessitat de sumar les experiències immediates que reunissin aquestes condicions. La proposta de lluitar per l’abolició del deute extern contret pels països empobrits resultava un punt de convergència. Reunia una sèrie de claus per poder jutjar els mecanismes generadors de la injustícia. També permetia formular àmplies propostes, dirigides a reduir les formes de dominació i dependència.

Crear un moviment, gran o petit, que significués una alternativa diferent, transformadora, requeria un punt de partida: passar de la posició estàtica a la dinàmica. Aquest punt de partida va ser la proposta –llavors utòpica– que a mitjan 1999 va començar a escampar un grapat d’animosos membres del 0,7 de Lleida.

Les experiències viscudes els anys anteriors per molts dels que després assumiríem el nostre lloc a la XCADE van ser relativament comunes. Sense cap mena de dubte, i amb els matisos corresponents, van configurar la plataforma des d’on començaren a construir-se els primers acords.

I com que el fi MAI justifica sinó que defineix els mitjans, vam proposar estructures obertes, democràtiques, participatives, per posar en marxa aquella proposta de Consulta Social per l’Abolició del Deute Extern.

La proposta de Consulta Social que va donar lloc a la XCADE no va tenir l’empara clàssica de fortes organitzacions preexistents. No hi va haver grans estructures polítiques, sindicals o de qualsevol altra natura que es comprometessin i impliquessin en aquella “aventura”. Una heterogènia suma de voluntats personals, de petites associacions, es va afegir a una inusual capacitat de propagació, en què la utilització de

les noves tecnologies, com Internet, va permetre teixir, en molt poc temps, una extensa xarxa de contactes.

Però la seva autèntica força resideix en el seu caire de corrent ciutadà, en la voluntat de ser democràtica, horitzontal, oberta, participativa, plural, apartidista i aconfessional, de no renegar del seu caràcter polític com a agrupació que pretén transformacions socials.

El seu naixement i posterior desenvolupament no haguessin estat possibles si la proposta, les formes i els mètodes no s'haguessin correspost amb el que molta gent esperava.

Aquesta primera fase constitueix el punt inicial d'un recorregut, al qual s'hauran d'afegir altres sectors que siguin conscients de la necessitat de lluitar no només pel que ens és propi i immediat, sinó també per tot allò que significa el bé comú. L'origen i la raó de ser de la Xarxa, com es va definir més tard en el seu ideari al *III Encuentro* de Barcelona, és la lluita contra l'exclusió política, econòmica i social; una proposta que tot just comença a caminar.

La Xarxa posa en marxa un procés d'acumulació social que permet integrar en el projecte a totes les persones que reconguin aquest espai com el més adequat –almenys per ara– per introduir canvis substancials a la societat en què vivim.

EL DEUTE EXTERN

Si bé resulta senzill explicar en poques paraules en què consisteix el deute extern, la feina es complica força quan el que es pretén és analitzar els mecanismes que han permès o, millor dit, provocat l'actual situació del deute i les conseqüències que aquest té per a milions de persones, ja que, per culpa de les mesures restrictives que imposen els creditors als governs dels seus països, han de renunciar a gran part de les seves prestacions socials i, en conseqüència, al seu desenvolupament normal.

Són molts els factors que, sobretot durant les últimes dècades, han anat intervenint en la qüestió. Abans d'analitzar-los, però, és necessari fer un breu repàs històric partint de les primeres colonitzacions europees a l'Amèrica Llatina, l'Àfrica i a l'extrem oriental d'Àsia, que han anat dibuixant sempre un marc de relacions injustes tant en l'aspecte econòmic com en el polític.

Història de les relacions nord-sud

Aquestes colonitzacions iniciades a finals del segle xv suposaren per als estats europeus, inicialment Espanya i Portugal, i Holanda i la Gran Bretanya durant els segles xvi i xvii, una font pràcticament inesgotable de recursos.

Sota l'excusa del comerç, la intervenció d'aquests estats en l'anomenat Nou Món es convertí en una autèntica conquesta, basada en la capacitat de repressió i la gran superioritat del potencial bèl·lic dels conqueridors. En els territoris on els nousvinguts trobaren resistència (Perú i Mèxic, per exemple) la brutalitat fou extrema i va arribar fins a l'extermini conscient de la població indígena i de la seva cultura. Per la seva part, l'Església catòlica, amb una relació íntima de segles amb el poder, jugà un paper important en la dominació amb l'excusa de l'evangelització dels pobladors autòctons, considerats salvatges i inferiors. Aquesta manca de dignitat humana als ulls dels europeus va contribuir enormement a la justificació del genocidi.

Les pugnes per l'hegemonia comercial dels estats europeus durant l'edat moderna van tenir com a conseqüència immediata la colonització progressiva de gairebé tots els territoris centre i sud-americans, africans i asiàtics, que, tret d'algunes excepcions com la del Japó o la Xina, van anar a parar a mans d'uns o altres, amb unes fronteres traçades habitualment amb tiralínies sense respectar cap aspecte polític o cultural dels territoris en qüestió.

Aquesta visió eurocèntrica de les colònies, considerades uns simples magatzems d'on es podia anar traient els recursos que convingués a cada moment, va tenir greus repercussions per als territoris espoliats que van molt més enllà de la intervenció directa

durant els segles de subordinació política. Paral·lelament a la seva pèrdua progressiva d'identitat cultural i religiosa, els territoris conquerits foren redissenyats en l'aspecte productiu i obligats, per tant, a renunciar a les seves necessitats per tal de satisfer les que des del vell continent s'esperava que satisfessin. Es comptava, a més, amb la mà d'obra indígena condemnada a l'esclavitud o, com en molts territoris americans, amb esclaus portats amb vaixells des de l'Àfrica. Això portà a l'abandonament de les seves economies tradicionals autosuficients per passar a l'especialització en un o uns pocs productes. Aquest sistema, anomenat de monocultiu, no només resultava extraordinàriament pràctic per al comerç internacional dirigit des d'Europa, sinó que aguditzava de forma definitiva la dependència que, d'aquest comerç, tenien les colònies.

Així, quan durant els segles XIX i XX es van anar produint els successius processos d'independència política de les colònies, aquesta fou poc més que nominal. La forma accelerada amb què es portaren a terme aquests processos i la manca de voluntat política dels antics dominadors per ajudar realment els nous estats sorgits, els va deixar en una situació de subordinació molt més subtil i exempta, aparentment, de responsabilitats. Aquests nous estats estaven obligats, per la necessitat a continuar comerciant de forma desigual amb els estats europeus, a dependre de la seva demanda i a acceptar amb resignació el preu que aquests estiguessin disposats a pagar pels seus productes.

Un camí molt diferent havien seguit les colònies d'Amèrica del Nord en mans d'Anglaterra i França. Paradoxalment, la seva relativa pobresa en recursos naturals va permetre una certa independència als pioners que les van poblar respecte a la metròpolis. Així, malgrat que la població indígena fou tan castigada com al sud, els nouvinguts van anar creant les seves pròpies estructures pràcticament sense la intervenció europea. La seva independència real es va donar ja a finals del segle XVIII, i així es produí el naixement del Canadà i els Estats Units. Durant el segle XIX els estats nord-americans van anar adquirint importància dins el panorama polític i econòmic mundial, i arribaren a un grau de desenvolupament comparable al de les antigues potències, que es convertí, en el cas dels EUA, en un principi d'hegemonia a partir de la crisi que patí Europa arran de la Primera Guerra Mundial, i sobretot un cop acabada la Segona. Així, a partir dels anys quaranta, els EUA es convertiren en

l'àrbitre del món occidental gràcies a la repercussió marginal que la guerra tingué a aquella banda de l'Atlàntic, en contraposició amb les devastadores conseqüències en els països aliats europeus. Els grans beneficis en la fabricació i exportació d'armament van ser un dels motors de l'economia americana durant els dos conflictes.

Després de la primera de les grans guerres, tant els països aliats europeus com Alemanya reberen crèdits dels EUA per a la seva reconstrucció. En el cas d'Alemanya, les fortes sancions com a càstig per la seva condició de perdedor, juntament amb l'elevat grau de destrucció del país durant el conflicte, li provocaren la impossibilitat de tornar els crèdits, per la qual cosa els EUA n'hi concediren de nous sense valorar-ne el risc de morositat. Paral·lelament, l'excessiva eufòria en el mercat dels Estats Units, líder mundial indiscutible, va provocar un excés inversionista amb un creixement de l'economia financera que no es corresponia amb l'aspecte productiu. Aquesta riquesa fictícia es posà de manifest amb el crac del 1929, que va fer trontollar l'economia del país i que es va fer extensiu a Europa. Això provocà un canvi d'estratègia dels estats, que a la dècada següent portaren a terme una política proteccionista amb taxes molt elevades sobre les importacions, amb l'objectiu de potenciar el producte interior i amb un consegüent descens del comerç exterior.

Després de la Segona Guerra començà una nova etapa de l'economia mundial. Per tal de no tornar a caure en els errors anteriors,¹ els països aliats promogueren la creació d'institucions que a nivell mundial reguessin l'economia i les finances. Juntament amb l'objectiu de la reconstrucció d'Europa hi havia el propòsit d'afavorir el lliure comerç, per la qual cosa es presentaren dues propostes, una de l'economista britànic Keynes i l'altra d'un funcionari del tresor dels EUA anomenat White. A la conferència de les Nacions Unides sobre afers monetaris i financers realitzada a Bretton Woods, als EUA, es crearen les institucions multilaterals seguint el model exposat pel nord-americà, molt menys exhaustiu que l'altre i amb greus mancances en aspectes socials. Les

1. En el cas d'Alemanya, es va acordar limitar el pagament al 5% de les seves exportacions i se li perdonà el 70% del deute anterior a la Segona Guerra Mundial. Aquesta operació suposa un precedent de les conseqüències positives que certes polítiques de reducció del deute poden tenir sobre països afectats i l'entorn econòmic, polític i social. (ATIENZA, J. *La deuda externa y los pueblos del sur: el perfil acreedor de España*. 2ª edició. Madrid: Manos Unidas, 2000.)

institucions creades foren l'FMI, el BM i l'ONU. L'FMI (Fons Monetari Internacional) s'encarregava de l'estabilitat del patró recentment creat del dòlar-or i de regular els tipus de canvi. El BM (Banc Mundial) tenia la finalitat de finançar la reconstrucció europea; més endavant, finançaria els PVD (Països en Vies de Desenvolupament²). Malgrat tot, no s'assolí un acord en la creació de l'OIC (Organització Internacional del Comerç) i només s'arribà a crear el GATT (Acord General sobre Aranzels i Comerç), encarregat de regular les taxes imposades a la importació i l'exportació. Fins al cap de cinquanta anys no naixeria l'OMC (Organització Mundial del Comerç), que promou actualment el lliure comerç a nivell internacional.

Dels tres organismes creats a Bretton Woods, només l'ONU (Organització de les Nacions Unides) funciona amb un sistema d'un vot per país, però no té capacitat de decisió en matèria econòmica. En els altres dos, l'FMI i el BM, el poder de decisió dels estats està en funció de la seva quota de participació, és a dir, dels diners que hi aporten. Precisament aquestes dues entitats acabarien essent dos dels principals creditors de deute extern, sobretot un cop la reconstrucció europea fou completada i els PVD es convertiren en el destí ideal per als diners dels quals disposaven aquestes institucions.

Els anys que seguiren a la Segona Guerra Mundial foren de prosperitat econòmica per als països industrialitzats, sobretot per als EUA. També la majoria dels PVD experimentaren un creixement sostingut. Però foren anys en els quals els Estats Units, a causa entre altres factors de la Guerra del Vietnam i de l'expansió de la seva economia, necessitaven un important finançament exterior. Atesa la seva solvència, no tingueren problemes per aconseguir-la, però aquest deute que van contreure amb l'exterior significà, a causa del seu pagament en dòlars, una quantitat molt gran de la divisa nord-americana en el mercat financer internacional. I això va fer trontollar l'estabilitat del dòlar com a moneda de referència mundial.

2. La denominació d'aquest països com a Països en Vies de Desenvolupament recull la nomenclatura més clàssica, encara que és la que menys s'ajusta a la realitat. El debat sobre aquest punt ha estat molt extens, i s'hi han recollit termes com Països del Tercer Món, Països del Sud o Països de la Perifèria. Probablement una de les expressions que s'ajusta millor a la realitat sigui la de Països Empobrits o Altament Empobrits. En termes estrictes de deute extern, també s'utilitza el terme Països Pobres Altament Endeutats.

Al començament de la crisi deguda a les oscil·lacions del dòlar i la gran lividesa de les entitats financeres, s'hi va sumar, a principis dels anys setanta, l'anomenada crisi del petroli. Els estats que formaven l'OPEP (Organització de Països Exportadors de Petroli), la majoria d'ells països àrabs, davant la situació d'inestabilitat política de l'Orient Mitjà decidiren multiplicar per quatre el preu del cru. La gran rigidesa en la demanda d'aquest producte, imprescindible per a tota la indústria mundial, provocà, d'una banda, una situació d'inestabilitat a tot el món industrialitzat, sobretot en aquells països en vies de desenvolupament que tot just començaven el seu procés d'industrialització; d'altra banda, generà en els països de l'OPEP una gran quantitat de divises que es van anar canalitzant cap a les entitats financeres internacionals.

Aquest excés de líquid en el mercat, juntament amb l'ambició excessiva de les entitats financeres, fou decisiu en el creixement desorbitat del deute extern. L'afany per fer rendible tot aquest capital financer portà molts bancs a concedir crèdits exageradament grans als països en vies de desenvolupament, sense valorar-ne els possibles riscos. Per la seva part, aquests països no van dubtar a acceptar aquest manà que els havia de permetre sortir de la seva situació d'inferioritat, sense valorar tampoc la dificultat que suposaria en el futur el retorn d'aquest deute.

En aquell moment s'uniren una sèrie de factors que feren del deute extern un problema de dimensions extraordinàries per als PVD. D'una banda, aquests diners rebuts foren, sovint, malbaratats pels governants d'aquests països en activitats improductives –en armament o per al lucre personal– i se'n destinà només una part petita a la població i al seu desenvolupament real. Cal recordar, però, que en molts casos aquests governants no havien estat escollits per la població, sinó que eren dictadors, molts d'ells amb el suport dels Estats Units. D'altra banda, la situació afavorí les inversions exteriors en aquests països, moltes vegades en forma d'empreses transnacionals americanes, europees o japoneses que s'instal·laren en zones deprimides a causa de la facilitat per obtenir primeres matèries a baix cost i mà d'obra amb salaris minúsculs. La gran quantitat de beneficis obtinguts per aquestes multinacionals no es quedava mai al país en qüestió, sinó que retornava al país d'origen de l'empresa. Ambdós factors provocaren una accentuació de les diferències tant entre els països del nord i del sud, com entre les classes privilegiades i el poble en els PVD.

Però els deutes contrets s'havien de tornar, i en no haver servit per generar riquesa, calgueren nous crèdits per tal d'assumir les devolucions dels primers. Així es va entrar en un cercle viciós, en el qual els beneficiaris eren i són encara els països rics i les classes benestants tant del nord com del sud. El deute, en contrapartida, acaba recaient sempre en el poble, que ha de renunciar així a les seves partides socials per poder-lo afrontar.

L'esclat definitiu del problema fou provocat a començaments dels anys vuitanta pels Estats Units, que per motius de política econòmica interna van decidir apujar els tipus d'interès dels seus préstecs i revaloritzar el dòlar. En aquest moment, els països endeutats van veure multiplicar-se en poc temps els deutes contrets: els interessos feien créixer el volum del deute en quantitats que superaven, a vegades, el pagament periòdic que els PVD realitzaven. A més, la contínua devaluació de la moneda local respecte al dòlar provocava un creixement espontani de la quantitat a retornar sense que hi poguessin fer res.

S'arribà a una situació de demanda de nous crèdits amb l'única finalitat de pagar els interessos dels anteriors, amb la qual cosa no s'acabaria mai d'eixugar la quantitat deguda. L'any 1982, davant d'aquesta situació insostenible, Mèxic es negà a pagar el deute i les institucions financeres multilaterals, l'FMI i el BM, començaren a témer la possible morositat de molts estats endeutats. Així naixeren els anomenats PAE (Programes d'Ajustament Estructural) de l'FMI, que consisteixen en un seguit de receptes a les quals s'han de sotmetre els estats deutors, a canvi d'una revisió del deute tant en forma de rebaixa com de canvi en els terminis de pagament. Els casos d'insolvència són estudiats i tractats pel club de París, format pels principals països creditors, amb capacitat per renegociar el deute entre estats sota el vistiplau de l'FMI.

Des d'aquell moment, cada cop foren més els països que es declararen insolvents, i foren també moltes les iniciatives que s'estudiaren per tal de solucionar el problema. Totes elles, però, pequen dels mateixos problemes: no es preocupen tant del desenvolupament dels països deutors com dels interessos dels creditors. L'objectiu és el de rebre periòdicament els diners deguts, i es basen exclusivament en xifres macroeconòmiques que preveuen l'estabilitat econòmica dels països empobrits, sense tenir

en compte la situació de la seva població, les seves partides de sanitat, educació, la seva alimentació o la dignitat laboral i vital. A més, no s'accepta, en les mesures plantejades, cap mena de responsabilitat del nord en el problema del deute extern.

Des dels anys noranta, arran del desmembrament de l'antiga Unió Soviètica, el model capitalista liderat pels EUA s'ha anat imposant a tot el món, tret de comptades excepcions, i s'ha entrat de ple en el fenomen anomenat globalització o mundialització. Aquest ha tingut, com a principals conseqüències, l'obertura indiscriminada de les fronteres per al lliure comerç internacional, tant de productes i serveis com de divises i informació. Només la circulació de persones ha quedat fora del fenomen i cada cop són majors les mesures de control sobre la immigració en els països del nord. A tall d'exemple, resulta significatiu l'increment en la circulació de capital especulatiu interestatal, que va passar de 15.000 milions diaris de dòlars l'any 1973 a 1,3 bilions el 1995. Actualment hi ha un flux financer diari superior al flux de mercaderies en tot un any. La llibertat de moviment d'aquest capital ha portat a fer propostes, com la del premi Nobel d'economia James Tobin, d'imposar una taxa a aquest flux, tal com passa amb les exportacions de productes. Un petit percentatge sobre aquests moviments, pròxim al 0,5% sobre els beneficis obtinguts, donaria als estats un capital superior al cobrament del deute extern de molts països, i es calcula que podria frenar considerablement l'especulació financera; una especulació que permet que les tres persones més riques del món tinguin un capital superior al dels 47 països més empobrits, o que, per exemple, de les 10 fortunes més grans del Japó, només 3 es basin en l'economia productiva.

Els actors del deute

A l'hora d'estudiar els protagonistes del deute extern trobem una primera gran divisió: els creditors i els deutors.

Els creditors

N'hi ha de tres tipus, la diferència dels quals és crucial ja que regirà absolutament el tractament que es faci del deute en qualsevol dels seus àmbits. Aquests poden ser

estats, entitats financeres multilaterals i, finalment, entitats financeres privades, empreses o individus particulars.

En funció d'aquesta divisió, s'anomena deute bilateral el que es contreu entre dos estats, bé sigui de forma directa o a través d'algun sistema d'assegurança estatal sobre inversions privades fallides. El deute és multilateral quan un estat el contreu amb una IFM (Institució Financera Multilateral), com ara l'FMI o el BM. Aquests dos primers tipus formen el deute públic. El tercer tipus és el deute comercial tret amb creditors privats i, per tant, el deute és privat.

Tot i que els estats que concedeixen crèdits de forma bilateral també detenen una part del deute multilateral, el tractament d'un i altre és diferent. Com ja hem avançat, aquest deute bilateral es pot produir de diferents maneres. Quasi la meitat, pel que fa als PVD, és a través del que s'anomena Ajuda Oficial al Desenvolupament (AOD); és a dir, en forma de crèdits per tal que els països es desenvolupin. La versió espanyola d'aquests crèdits són els FAD (crèdits del Fons per l'Ajut al Desenvolupament). Tot i que en teoria haurien d'implicar una millora per al país receptor d'aquests crèdits, a la pràctica s'acostumen a utilitzar amb l'objectiu d'obrir mercat per al país creditor en el país deutor, ja que són crèdits lligats i condicionats a la compra de productes i serveis del país creditor. Així, doncs, la major part dels crèdits de l'AOD acostuma a anar destinada a grans infraestructures que permetin l'entrada massiva d'empreses occidentals en els països deutors. Sovint la fórmula consisteix a destinar les divises per al sanejament d'empreses públiques per fer-les competitives. Després són privatitzades i comprades per empreses privades de l'Estat que ha concedit l'AOD.

Una altra forma d'endeutament bilateral és a través de companyies asseguradores estatals que cobreixen la possible insolvència en les relacions comercials entre empreses privades dels PVD i del país propi. Així, si l'empresa del PVD no pot pagar, el seu Estat n'avalua el deute, i l'Estat de l'empresa que ha de cobrar cobreix l'impagat. Així, el deute passa a ser automàticament entre estats, i per tant, públic i bilateral. A l'Estat espanyol la companyia encarregada d'assegurar aquestes relacions comercials s'anomena CESCE, i el seu objectiu és simplement incentivar el capital privat a realitzar inversions a l'exterior reduint-ne el risc.

El deute bilateral suposava l'any 1995 la quantitat més important de tot el deute extern a llarg termini, amb un percentatge del 47% sobre el total i un volum de 623.000 milions de dòlars. Pel que fa a l'Estat espanyol, estava situat aproximadament en 12.286 milions de dòlars (1,6 bilions de pessetes al canvi). Aquest tipus de deute suposava quasi la meitat del deute total amb l'Estat espanyol i es repartia en un 42% en deute FAD (que l'Estat podria anul·lar unilateralment) i un 58% a través del CESCE.

Té una especial rellevància el Club de París, que és on es reuneixen els principals creditors bilaterals per tal de tractar casos concrets de països que no poden afrontar el deute i n'esperen una renegociació. Aquest Club, sense estatuts, s'encarrega de regular el deute de manera que s'estudiï globalment, i tot i que les seves decisions no són vinculants, s'elimina tàcitament la possibilitat que cada país creditor faci el que vulgui amb el deute de qualsevol país segons la seva voluntat, tant per a possibles rebaixes com per a la seva condonació.

Pel que fa al deute multilateral, a través de les IFM, aquest podria ser repartit entre els diferents estats que hi aporten diners. Però en contraposició, cap país pot decidir de forma unilateral el tractament de la seva part del crèdit. Tenint en compte la manca de democràcia d'aquests organismes, es dona una situació peculiar en la qual uns pocs països (el G-7 més Holanda i l'Aràbia Saudita) poden imposar qualsevol decisió. A més, els EUA poden vetar qualsevol resolució amb el 18% de la seva quota de participació. Cal destacar, a tall d'exemple, que la representació de tota l'Àfrica subsahariana arriba amb prou feines a un 2% que no li dona cap mena de capacitat de decisió. L'any 1995 el deute multilateral a llarg termini suposava un 24% del total amb un volum absolut de 326.000 milions de dòlars. En parlar del deute multilateral, cal destacar la iniciativa dels PAE de l'FMI. Aquestes mesures restrictives del Fons Monetari Internacional consisteixen en una sèrie de receptes imposades als estats que es declaren insolvents per tal de renegociar el seu deute. Les mesures d'ajustament estructural que suposen es basen en un control de la inflació, en una disminució del dèficit públic i en una devaluació de la moneda per poder competir amb l'exterior. A la pràctica, totes aquestes mesures, que potser sí que tenen repercussions aparentment beneficioses per a la macroeconomia del país, amaguen conseqüències nefastes per a la població. Aquesta, per tal de permetre la regulació inflacionària,

veu baixar els seus salaris; i per disminuir el dèficit, veu reduïdes les partides socials. A més, cal disminuir les importacions –cosa que s’acostuma a fer amb l’entrada de transnacionals, amb els efectes negatius que això comporta– i augmentar les exportacions, sovint en detriment del consum de productes de primera necessitat per part de la població del país.

“... Els programes d’Ajustament Estructural han imposat enormes sofriments, tan inhumans com contraproductius a les poblacions desfavorides dels països deutors” (Nacions Unides, Comissió de Drets Humans).

El tercer tipus de deute, el comercial, té com a creditors entitats privades: entitats financeres, companyies asseguradores, empreses multinacionals... El seu caràcter privat fa que sigui molt difícil el seguiment d’aquest tipus de deute pel que fa a les quantitats, el repartiment i les formes com s’ha contret.

L’any 1995 el deute comercial suposava, a llarg termini, un 28,7% del total, amb un volum de 383.000 milions de dòlars, als quals calia afegir 423.000 milions més de deute a curt termini. Pel que fa a l’Estat espanyol, el deute privat (amb la banca, principalment) se situava en la xifra de 12.907 milions de dòlars (1,7 bilions de ptes. al canvi), el 73% del qual era d’Amèrica Llatina.

És destacable el fet de les importants desgravacions fiscals que, per normativa de les autoritats monetàries, la banca va rebre a conseqüència dels nous préstecs arran de la crisi dels vuitanta. A causa del risc de morositat en aquests crèdits, la banca va declarar-ne una part com a pèrdues, i per tant no va pagar els corresponents impostos, amb la qual cosa va poder sortir d’una situació de risc de fallida. Això es feia en perjudici dels contribuents del nord i sense que els països del sud n’obtinguessin cap benefici.³ En canvi, la banca no ha renunciat mai a la recuperació d’aquestes hipotè-

3. L’impagament de qualsevol import d’amortització o interessos durant més de 90 dies obligava la banca nord-americana a reservar el 100% del préstec. Així, en cas que es produïssin impagaments des d’uns quants països, el compte de pèrdues es dispararia i situaria els bancs en fallida tècnica. (ATIENZA, J. *La deuda externa y los pueblos del sur: el perfil acreedor de España*. 2ª edició. Madrid: Manos Unidas, 2000)

tiques pèrdues i continua reclamant-ne l'import. Tenint en compte els beneficis desorbitats de la banca, la seva actuació resulta clarament injusta.

Només volem afegir que el que el Club de París és per als estats creditors, el Club de Londres ho és per als creditors privats. En aquest club s'intenta homogeneïtzar el tracte que la banca i les empreses donen al deute que hi tenen contret els PVD.

Els deutors

Finalment cal veure com el deute extern afecta els altres protagonistes del problema: els qui deuen. Ja s'ha dit que dintre dels països deutors hi ha una classe privilegiada que rep beneficis dels crèdits mitjançant la corrupció o la mala gestió: dictadors mantinguts per les potències del nord, governants neoliberals que obren les portes a la inversió de transnacionals i empresaris locals que s'aprofiten de la situació. Pel que fa a la població, les xifres parlen soles. Cada cop hi ha més diferències entre rics i pobres; molts països han vist créixer en les darreres dècades la quantitat de persones per sota el llindar de la pobresa; han augmentat els índexs d'analfabetisme en moltes zones; malalties fàcilment curables als països industrialitzats estan causant mortaldats de magnituds espectaculars en països empobrits; la sida, una malaltia que requereix inversions en la seva prevenció, arriba als països empobrits als seus índexs més esgarriposos... Paradoxalment, a mesura que augmenta la riquesa en aquests països, més hi creix la misèria entre les classes marginades.

Si bé alguns països han experimentat un notable desenvolupament macroeconòmic, com ara alguns de l'Extrem Orient asiàtic o alguns sud-americans com Xile o el Brasil, d'altres veuen com la seva situació empitjora dia rere dia. Cal destacar, però, que en els primers les desigualtats són especialment accentuades, i el Brasil, exemple de creixement econòmic en els darrers anys, compta amb nuclis de misèria de gran magnitud.

Pel que fa als percentatges del deute per zones, l'any 1986 es repartia de la següent manera: l'Amèrica Llatina tenia contret el 36% del deute total, l'Àsia el 26%, l'Àfrica del Nord el 19%, l'Àfrica subsahariana l'11% i l'Europa oriental el 8%. Les mateixes dades del 1995 donaven el 39% del deute per a l'Àsia, el 26% per a l'Amèrica Llatina,

el 15% per a l'Àfrica del Nord i el 10% tant per a l'Àfrica subsahariana com per a l'Europa de l'Est.

Comparativament, s'aprecia un augment d'endeutament extraordinari a l'Àsia, i tot i que les dades poden fer pensar en una disminució en altres zones, aquesta és només en percentatges, ja que el volum total de deute ha augmentat pràcticament a tot arreu. De totes maneres, aquestes dades poden resultar enganyoses per diversos motius. D'una banda, cal remarcar que el deute en si mateix no ha de ser per força especialment dolent. El problema ve quan un país no hi pot fer front. Així, el país més endeutat del món és els EUA, sense que això suposi un problema rellevant per a la seva població. Hi ha altres paràmetres que ens donen una idea molt més clara de la incidència del deute en cada país, com ara la variable que relaciona el deute amb el PNB (Producte Nacional Brut), o amb les exportacions del país. En aquest sentit, ens trobem amb casos realment dramàtics. Per exemple, Nicaragua té un deute 6 vegades superior al seu PNB, és a dir, al total dels béns i serveis produïts anualment dins les seves fronteres. Seguint amb Nicaragua, per exemple, resulta que el servei del deute, és a dir, el que li toca pagar anualment tenint en compte els interessos, és el 113,8% de la seva despesa pública. Aquesta situació paradoxal, en la qual hauria de pagar més per al servei del deute que el que es gasta en total (incloent-hi el servei del deute), hauria de fer reflexionar seriosament els creditors. Tret de Nicaragua, hi ha molts països el servei del deute dels quals supera àmpliament el 50% de la seva despesa. Traduït en repercussions palpables, valen com a exemple casos com el de Moçambic, que destina anualment per pagar el deute el doble que a sanitat i educació conjuntament. Zàmbia i Etiòpia paguen quatre cops més del que destinen a salut. Níger, el país amb el menor índex de desenvolupament humà segons el PNUD de les Nacions Unides, amb una esperança de vida de 47 anys i un índex d'alfabetització de només el 14%, paga més en concepte de deute que el que destina a salut i educació. Tanzània ha reduït el seu pressupost per a educació a un terç des de l'any 1981. I trobem molts més exemples en països que sovint tenen un deute que, en valor absolut, resultaria insignificant per a qualsevol govern occidental.

Mentre el pagament del deute es va realitzant, les xifres parlen de 60.000 persones que moren cada dia a causa de la fam, i milers de milions de persones que viuen en la

pobresa en un món que produeix el 110% dels aliments que necessita. Potser seria bo que fos suficient apel·lar a l'ètica perquè ens convencéssim de la necessitat d'abolir el deute extern. Si més no, per justícia: és intolerable que els països endeutats, molts dels quals ja han pagat quantitats molt superiors a les prestades, vegin com per culpa dels tipus d'interès creixents i de situacions conjunturals que sempre són regulades des del nord encara deuen molt més que al principi.⁴ I més si tenim en compte segles d'espoliació sistemàtica de la seva riquesa natural i humana. Cal desmitificar els tòpics que diuen que la solució d'aquests països és controlar la natalitat, ja que la densitat de població de la majoria d'ells és molt menor a la d'Europa. A occident els comprem el que els obliguem a produir (ja hem parlat de monocultiu i transnacionals) i ho fem al preu que hem fixat des d'aquí. Si el comerç internacional no té marxa enrere, cal que es reguli per part dels estats o d'organismes internacionals justos, que no fomentin unes diferències cada cop més accentuades.

Consideracions com la del deute ecològic, que no només té en compte valors purament econòmics, sinó que fa entrar en joc la depredació de l'entorn natural dels països empobrits realitzada des del nord, tant pel que fa a l'apropiació de primeres matèries com a la contaminació provocada, fan que ens preguntem qui deu a qui.

S'ha parlat molt, en els darrers anys, de reducció del deute, de condonació i de cancel·lació. Qualsevol mesura de simple reducció resulta clarament insuficient, però cal anar més enllà fins i tot de la mateixa cancel·lació. Els conceptes són sovint difícils de materialitzar, però resulta imprescindible prendre mesures per tal d'abolir aquest deute, amb la creació de mecanismes que impedeixin que la situació es torni a repetir.

“És urgent i absolutament necessari prendre consciència de la situació catastròfica i insuportable en què es troben els països en vies de desenvolupament aixafats per la càrrega del deute, que impedeix tota millora de les seves economies... De forma constant

4. Entre el 1986 i el 1995 els PVD han pagat en concepte de deute 1,628 bilions de dòlars. Això equival al 85% del deute total del 1995. Aquest percentatge implica que molts països han pagat més del que van rebre.

el deute i els seus serveis empobreixen cada dia més les poblacions afectades i els impedeixen sistemàticament exercir els seus drets fonamentals.” (ONU-Comissió de Drets Humans)

2 La creació de la Xarxa. El procés fins a la Consulta

“Si no pots tenir la raó i la força a la vegada, escull sempre la raó i deixa que l’enemic tingui la força. En molts combats la força pot obtenir la victòria, però la lluita completa, només la venç la raó. El poderós mai no podrà treure raó de la seva força, però nosaltres sempre podrem obtenir força de la raó.”

Subcomandante Marcos

ALÇATS SOBRE ESPATLLES DE GEGANTS...

Sempre és curiós mirar enrere i veure com hem arribat a la situació actual, quins camins hem escollit, què hem deixat enrere per concentrar-nos en allò que ens interessava més, com hem anat elaborant el nostre discurs i com algunes persones, entitats i plataformes han estat clau per tal que les coses sortissin endavant.

La Xarxa Ciutadana per l’Abolició del Deute Extern és com el quadre d’*El jardí de les delícies* del Bosch, en el sentit que, entre el cel i l’infern, s’hi reuneix fauna de tota mena. Però, a més, la Xarxa, així com altres moviments contemporanis, també s’assembla a l’obra del genial pintor renaixentista en el fet que reflecteix una època en transició: una etapa s’ha deixat enrere i una altra, encara desconeguda, comença a despuntar.

La història de la Xarxa és la història d’una convergència entre persones amb il·lusions i somnis semblants, que no es coneixien i que venien d’organitzacions, entorns i circumstàncies diferents, però que també tenien molt en comú. És també, pels qui ho hem viscut, una lliçó. És una lliçó que ens diu que les persones de les organitzacions socials, que lluitem per un món més just i solidari, som persones normals amb virtuts i defectes. I un dels defectes més comuns és veure el món molt més estret del que és en realitat. Hi ha gent a l’altre cantó del món que comparteix il·lusions molt

semblants a les nostres, però no arribem mai a saber-ho, perquè ens tanquem en una presó d'idees que creiem importants i que no ho són. També ens passa que creiem que el treball de la nostra organització concreta és més important que el nexa comú entre diferents organitzacions. La Xarxa no hauria estat possible sense renunciar al protagonisme de les organitzacions, sense renunciar a la defensa de la nostra forma parcial de veure les coses, sense flexibilitat, voluntat de diàleg, empatia i, sobretot, molta fe en les il·lusions compartides. Aquesta és la lliçó que molts hem après: la fe mou muntanyes.

És important fer referència a l'amalgama de valors i d'experiències de la qual neix la XCADE i de la qual provenen molts dels seus integrants actuals: un entramat de conceptes i anhels que té molt a veure amb un renaixement de les idees de justícia social i de democràcia; un entorn que és divers i molt plural, com diversa i plural és la Xarxa; una xarxa on conviuen llibertaris, cristians de base, gent d'ONG grans i petites, organitzacions juvenils, caus, comitès de solidaritat, sindicalistes, jubilats, estudiants... una enorme biodiversitat que suposa la riquesa i la veritable força de la Xarxa, persones que creien que mai podrien treballar juntes, per prejudicis injustificats, però que una sobre l'altra han fet possible aquest castell.

En altres temps s'hauria dit que una iniciativa com la Xarxa era totalment nova i extravagant. Afortunadament, vivim un temps en què idees com la XCADE són cada cop més freqüents: a tot el món veiem el naixement de nous moviments socials que sacsegen cada cop més la calma mortal d'allò que, sota el govern del pensament únic, havia de ser el final de la història. L'antic món ha caigut, i tenim la sort de viure l'experiència d'un món en transició, un món en el qual els vells dogmes ja no existeixen i les alternatives a l'actual estat de les coses romanen més indefinides que mai. Arreu del món apareixen moviments i xarxes que protagonitzen mobilitzacions contra el capital, a Seattle, Washington, Praga... Són moviments aixecats sobre les espatlles dels gegants que els precedeixen, moviments que broden noves idees i, com una formiga, construeixen un món més plural, menys sectari i necessàriament mestís. La XCADE aspira a ser el menor dels actius d'aquest moviment que es construeix.

És just que aquest llibre es dediqui a tots aquells que van fer possible la XCADE: a tots els votants i a tots els agreujats pel deute extern, però també als banquers i als governs, perquè la seva actitud egoista ha contribuït a crear un món on la desobediència al poder establert és, avui més que mai, una necessitat; un món en el qual la participació s'ha vist reduïda a unes pseudodemocràcies, que només permeten l'elecció periòdica d'uns gestors, d'entrada subjugats al dictat del poder econòmic; un món injust del qual som fills.

La XCADE no ha inventat res de nou ni està repetint estereotips caducs. Simplement replanteja nous conceptes amb noves perspectives, des de l'especificitat del treball sobre el deute extern. Des de la petitesa del que avui només és la promesa d'un món millor, però des d'una petitesa que s'aixeca sobre les espatlles dels gegants per poder mirar més lluny.

PRECEDENTS DE LA XARXA

EZLN

L'Exèrcit Zapatista d'Alliberament Nacional de Mèxic, que és tan antiavantguardista, paradoxalment és una avantguarda moral de referència obligada per a nosaltres i, en general, per a molts dels nous moviments socials. L'EZLN és en si mateix una paradoxa: impur, antidogmàtic, orgullós de la seva natura, s'aixeca defensant els valors de la democràcia participativa, l'autonomia, la solidaritat i la justícia social.

És fill d'una postmodernitat indefinida construïda amb nous valors i també amb velles necessitats materials. Fill mestís de l'asfalt i la selva, de l'indígena i l'urbanita, neix al crit de “¡Basta ya!”. L'EZLN va sacsejar els mateixos fonaments de la legitimitat sobre la qual s'aixecava el poder de l'Estat. I s'aixecà, per a decepció de molts, no per defensar la dictadura del proletariat sinó per defensar la democràcia, ni més ni menys. Una democràcia radical, horitzontal i antiavantguardista.

L'EZLN és referència per a una esquerra social existent que romanía arraulida. Va

revolucionar els mètodes de lluita i “Internet” es va convertir en una paraula important de la seva estratègia. És una guerrilla molt particular que amb prou feines es va aixecar en armes durant quinze dies i que, doblegant-se a la voluntat de la societat civil, va decidir fer callar definitivament aquestes armes. Les activitats de l'EZLN són molt variades, i la seva creativitat i perícia en la resistència civil han suposat una escola per als moviments ciutadans que utilitzen la no-violència activa com a mètode de lluita. Les seves lliçons més importants han estat les estratègies dirigides a la mobilització i a l'arrogació de poder (*empowerment*) de la societat civil, més enllà d'estructures partidàries.

Consulta pel reconeixement dels drets indígenes i contra la guerra d'extermini

El 19 de juliol de 1998, l'EZLN publica la seva V Declaració de la Selva Lacandona. L'EZLN es troba en un moment estratègic molt important. La presència militar a Chiapas es generalitza i la penetració de l'exèrcit a les comunitats tensa la convivència i assetja les bases zapatistes. L'escomesa militar és més dura que mai; només mig any abans, el 22 de desembre de 1997, 45 indígenes de les bases zapatistes són assassinats. El govern aposta fort per la solució militar i prepara la guerra. Els acords de San Andrés segueixen sense complir-se.

De la mateixa manera que ho va fer en l'alçament del 1994, l'EZLN apel·la a la societat civil i hi diposita la seva confiança, i ho fa amb dues intencions:

- Reafirmar la seva manera inicial d'actuar, consultant la societat civil sobre l'estratègia futura a seguir.
- En la dinàmica de la consulta, l'EZLN genera una forma mobilitzadora que recarregui les piles de la resistència al llarg del país. L'EZLN necessita tota la seva energia per tal de superar les proves futures.

Per tot això, l'EZLN recorre a un exercici que ja havia practicat abans amb un èxit notable: la Consulta Ciutadana que, convocada per la V Declaració de la Selva

Quinze dies penjat a la Seu Vella de Lleida exigint una nova llei de cooperació.

Lacandona, va tenir lloc el 19 de març de 1999 i en la qual participaren tres milions de persones.

L'Estat i, sobretot, la banca

Entre els nostres pares és ineludible citar aquests dos elements fonamentals. Hem de reconèixer que, sense la seva activitat, nosaltres no hauríem arribat a néixer. Nosaltres, fills bastards de la seva obra, som la conseqüència dels greuges que el deute extern ha produït al món i, com a tals, germans de tots aquells que els pateixen.

Durant l'última dècada, el percentatge de l'AOD (Ajuda Oficial al Desenvolupament) sobre el PNB (Producte Nacional Brut) de l'Estat espanyol ha estat del 0,25%. Aquesta xifra no tendeix a augmentar, malgrat que continuen les vergonyoses promeses amb què els polítics, a cada campanya electoral, s'omplen la boca intentant atreure cap a ells un electorat majoritàriament favorable que s'arribi al 0,7%.

D'altra banda, la qualitat de l'escàs ajut que es destina és dolenta. Un percentatge d'aquest ajut, que en els últims anys s'ha mantingut prop del 25% del total de l'AOD, es destina a crèdits FAD. Els FAD (segons reconeixen les mateixes organitzacions empresarials) són crèdits comercials de suport a l'exportació i a la penetració de mercats del Tercer Món per part d'empreses espanyoles. Diversos estudis han demostrat que aquests crèdits augmenten el deute dels països "beneficiaris", fomenten la corrupció a través de les eufemísticament anomenades "comissions" i els empobreixen encara més venent materials sovint un 15% o 20% per sobre dels preus del mercat, i això quan no són productes de qualitat deficient que aquí no superarien ni els controls de qualitat més elementals.

Hi ha evidències documentals fidedignes que es van utilitzar crèdits FAD per a la venda d'armes i material d'ús militar a països empobrits en conflicte (tot i que en els últims anys no s'ha pogut demostrar aquesta activitat, ben documentada, d'altra banda, a finals dels vuitanta i principis dels noranta). El pitjor d'aquesta història és que els FAD constitueixen una part molt important d'aquest 0,25% que ens venen

com a Ajuda Oficial al Desenvolupament. Avui més que mai, els pobles empobrits poden dir: “No volem que ens doneu un cop de mà, volem que ens la tragueu de sobre.”

La majoria d’aquestes operacions del Govern estan fetes en connivència amb empreses espanyoles, ja sigui a través d’operacions dels crèdits FAD o d’execucions d’assegurances CESCE. Malgrat tot, les responsabilitats del sector privat no s’acaben aquí, és clar, ens queda la banca.

L’altra cara de la moneda del deute extern la representa el deute extern privat, aquell que generen els bancs espanyols fent préstecs a estats, empreses o ciutadans dels països empobrits. Els bancs espanyols tenen una forta presència inversora, especialment a Llatinoamèrica, on hi ha compromesos quasi vuit bilions de pessetes, la qual cosa els converteix en un dels principals creditors de la zona. Els bancs espanyols, amb el BBVA i el BSCH al capdavant, estan recolonitzant l’Amèrica Llatina i, mitjançant tipus d’interessos altíssims, estan espoliant la riquesa d’aquelles terres.

“Deute Extern, Deute Etern?”

Aquesta campanya, i per extensió la campanya internacional Jubileu 2000, té sens dubte una responsabilitat molt important en el naixement de la XCADE. D’una banda, se li ha de reconèixer el mèrit indiscutible de tornar a posar sobre la taula el tema del deute extern, del qual s’havia parlat molt durant els anys vuitanta, però que, malgrat la seva gravetat dramàticament vigent, s’havia oblidat força en els noranta.

D’altra banda, aquesta campanya té el mèrit d’iniciar una mobilització social que implicaria molta gent, principalment del món associatiu vinculat a l’Església catòlica, però també gent que no procedia d’aquest entorn. Així mateix, realitza un treball d’investigació molt seriós, del qual s’ha beneficiat la Xarxa. Entre molts exemples destacables sobresurt el llibre de Jaime Atienza, *La deuda externa y los pueblos del sur: el perfil acreedor de España*, que realitza una investigació, que fins llavors ningú no havia fet, sobre el deute extern que els països empobrits tenen amb l’Estat espanyol.

Molta gent quedà agradablement sorpresa pel fet que entitats com Càritas, Mans Unides, Confer-Urc i Justícia i Pau impulsessin una campanya com aquella. Malgrat tot, i sense deixar de reconèixer-les com a pioneres, hi havia un parell de factors que van facilitar que posteriorment aparegués un moviment com la Xarxa. D'una banda, la campanya era fruit d'un equilibri entre quatre organitzacions amb diferents formes de veure les coses, i les modificacions de l'estratègia resultaven complicades de realitzar. D'altra banda, i en part com a conseqüència de l'anterior, les possibilitats de participació en la campanya eren força reduïdes. Moltes associacions van donar suport a la campanya, però l'aportació de propostes concretes es feia difícil;¹ això va facilitar que apareguessin iniciatives de mobilització fora del marc de la campanya impulsades per aquelles quatre organitzacions. Les altres campanyes que van sorgir incipientment entre el segon semestre del 1998 i el primer del 1999 (les campanyes de la Plataforma 0,7 i de la Plataforma ADEU respectivament) van néixer diferenciades de la campanya “Deute Extern, Deute Etern?”, però no ho feren com a oposició. En ambdós casos, la voluntat de col·laboració era manifesta. El plantejament era més aviat sinèrgic, però des de perspectives diferents.

L'experiència de la campanya “Deute Extern, Deute Etern?” influí poderosament en la Xarxa i la dotà de contingut en les seves etapes inicials, i per tant és just tot agraïment. Però, influïda per la forma organitzativa de la Plataforma 0,7 i la Plataforma ADEU, i en contraposició amb una campanya ja dissenyada i tancada, la XCADE adoptà des d'un principi un esquema de democràcia interna molt potent, que implicava activament tots els racons de la Plataforma.

1. La Plataforma 0,7 estudià a principis del 1999 la participació a la campanya, i va concloure que era difícil plantejar noves iniciatives, en especial en el camp de les accions de carrer, on la Plataforma 0,7 dipositava més interès.

UNA CRONOLOGIA RESUMIDÍSSIMA

“Les idees són com les puces, salten dels uns als altres, però no piquen tothom.”

George Bernard Shaw

La llista de pares i mares de la Xarxa i de la Consulta resultaria inacabable, ja que són una multitud les organitzacions i persones que van fer possible aquesta mobilització a través de la geografia catalana i espanyola.

Malgrat tot, i procurant fer un esforç de simplificació, necessàriament injust, podem fer una llista resumida de col·lectius que tingueren un protagonisme especial en l'origen de tot això. Una llista així hauria d'incloure ineludiblement la Plataforma ADEU, el Moviment Zapatista, la campanya “Deute Extern, Deute Etern?”, la Plataforma 0,7 i la Comissió 0,7 de Lleida.

En particular, dues històries paral·leles s'entrellacen i convergeixen per fer possible el naixement de la Xarxa. Ambdues comencen el 1998...

Plataforma ADEU

A finals del mes d'octubre de 1998, l'huracà Mitch passà per l'Amèrica Central i hi deixà 10.378 morts, 9.140 desapareguts, 369.105 cases destrossades, a més de molts ponts, escoles i carreteres inutilitzables. Un total de 6.702.397 persones quedaren afectades. Arran d'aquests fets, el moviment solidari de Catalunya es va revolucionar i es constituí l'Assemblea Solidària per l'Emergència a Centreamèrica “De poble a poble”. Els objectius d'aquesta assemblea eren principalment dos: recaptar fons per fer-los arribar a aquelles zones on l'ajuda oficial (molt mal gestionada) no estava arribant, i denunciar que el fet que aquella tragèdia hagués colpejat precisament el sector de població més pobre era fruit del model de desenvolupament imposat fins aquell moment, un model neoliberal amb condicions econòmiques i socials excoents, una mala planificació, absència de polítiques de prevenció... Les persones aleshores anomenades “damnificades per l'huracà” vivien a la misèria i ja eren damnificades

abans de l'arribada del Mitch: damnificades de les desigualtats socials, de les polítiques neoliberals, dels governs que no estan compromesos amb el poble sinó amb el gran capital, amb el Fons Monetari Internacional i el Banc Mundial... Desastres com aquest també posen sobre la taula preguntes com: per què fenòmens meteorològics semblants no provoquen els mateixos efectes devastadors en altres llocs del planeta?; o, què succeeix quan els huracans passen per Florida o el Japó?... De moment, encara hi ha molt per fer per canviar la resposta que tots coneixem.

Es van definir uns criteris d'actuació que marcaven a qui anaven dirigides les aportacions. Es va decidir treballar conjuntament amb projectes comunals, xarxes, organitzacions de dones (ja que formen un dels col·lectius més oblidats malgrat el seu gran impuls), organitzacions no governamentals i projectes que tinguessin algun valor simbòlic, és a dir, que es poguessin relacionar amb una denúncia explícita cap als responsables de la situació. Així, arribaren a les mans de “De poble a poble” uns deu projectes presentats per diferents col·lectius.

L'Assemblea “De poble a poble” estava constituïda per uns 250 col·lectius, entitats i ONG. Les decisions es prenen assembleàriament, i ens reuníem els dilluns a la Casa de la Solidaritat, al carrer Vistalegre de Barcelona. Podríem dir que allà es va plantar la llavor que molts mesos més tard donaria lloc a la Consulta. Dintre de l'Assemblea hi havia tres comissions de treball: la de formació, la de criteris de selecció de projectes i la de preparació de l'acte reivindicatiu que es va fer a l'Estació del Nord. Alguns dels qui més tard vam formar part de l'organització de la Consulta hi assistíem a títol personal o com a representants de les nostres organitzacions. Eren reunions llargues i pesades a causa de la gran heterogeneïtat que hi havia; la presa de decisions no era fàcil, però la causa era important i persistíem.

Les setmanes passaven, i ens anàvem organitzant com podíem. Mentrestant, els ciutadans d'aquest país responien amb gran solidaritat a aquest desastre, i el Govern espanyol, obligat per l'estat d'opinió, no perdia l'oportunitat d'esbombar que estava ajudant molt: enviant menjar, enviant bombers i, fins i tot, cancel·lant una part del deute extern d'aquells països. Tot eren focs d'artifici, perquè el temps ha demostrat que tot va quedar en paper mullat, però d'alguna manera i sense saber-ho, el Govern

Febrer del 1999. Jornades de Debat sobre el Deute Extern a Barcelona.

espanyol va contribuir a fer famós un tema força desconegut per la seva dificultat conceptual, un tema macroeconòmic, fins llavors reservat a economistes i persones molt compromeses en l'anàlisi de la realitat nord-sud.

Una nit, a mitjan novembre del 1998, uns quants ens vam reunir en aquell pis d'activistes incombustibles, batejat com la Cuca, per sopar i fer una mica de festa. Després d'una mica de salsa i Manà, vam tenir un intercanvi d'impressions a altes hores de la matinada, instal·lats en uns còmodes sofàs. En un ambient distès, en Jordi va comentar que el seu pare li havia dit que, en lloc de tanta ajuda amb bombo i plateret, seria més important pressionar el Govern per tal que cancel·lés el deute extern d'aquests països, perquè per cada pesseta que s'aportava des d'aquí, el deute extern en treia quatre. Vam discutir la idea, i hi havia punts de vista per a tots els gustos. Amb el sol a punt de sortir, tots vam tornar casa, però aquella idea voltava pel cap d'aquells que havíem compartit aquella nit.

Amb el pas dels dies en vam parlar més i, a poc a poc, vam anar concretant-ho. En un primer moment, ens animàrem molt amb la idea de fer una marxa demanant la condonació del deute extern. La comissió de formació de l'Assemblea "De poble a poble" era un bon lloc per treballar la idea, i així ho vam fer. La idea va agradar, i es va trobar molt interessant la connexió entre el deute extern i el Mitch, però l'opinió generalitzada era que el tema del deute era un gran desconegut entre la població catalana i que calia que ens capacitéssim més. En vista d'aquesta resposta i dels debats de posteriors assemblees, vam anar redirigint les idees i es va pensar a organitzar unes jornades de debat sobre el tema del deute extern.

Així, els dies 5, 6 i 7 de febrer de 1999 se celebraren, a la sala de conferències de Comissions Obreres de Via Laietana, les "Jornades de Debat sobre el Deute Extern", organitzades per l'Assemblea Solidària "De poble a poble", amb una estreta col·laboració amb la Plataforma 0,7 i amb la campanya "Deute Extern, Deute Etern?". Les jornades es van dividir en sis xerrades-debat, en què s'explicava l'origen del deute extern i les diferents problemàtiques que giren al seu voltant. Hi van participar entre d'altres Gabriela Serra, Pedro Talavera, Arcadi Oliveres... i es finalitzà amb una taula rodona-debat en la qual es van presentar les diverses propostes d'acció davant del problema. L'objectiu de les jornades era informar i difondre el problema del deute extern d'una manera clara i entenedora, que animés a participar, a buscar solucions i alternatives, deixant clar que la solució del problema és possible i que es tracta més d'una qüestió de voluntat política que no pas de viabilitat econòmica. Es buscava promoure una mobilització ciutadana àmplia, formada per tota mena de persones, col·lectius i organitzacions, per donar suport a les campanyes existents de denúncia i conscienciació del problema del deute extern i, sobretot, per lluitar per la condonació i la reinversió del deute extern que els països empobrits (tant els afectats per l'huracà Mitch com la resta) tenen amb l'Estat espanyol.

Les jornades van acabar essent tot un èxit, sobretot de participació, ja que hi va assistir una mitjana de 300 persones diàries i els debats van ser molt participatius. Però les setmanes prèvies van ser molt intenses. S'havia de contactar amb els ponents, fer el tríptic, aconseguir un local... i, sobretot, fer la difusió de les jornades. Vam intentar que arribessin a un públic bastant ampli, des de sectors d'Església fins

a l'okupa. No érem gaires per organitzar-ho, però ens coneixíem bé i la idea ens entusiasmava moltíssim. Aquestes xerrades van servir també per prendre contacte amb persones coneixedores del tema del deute, amb les quals més endavant hem col·laborat de manera molt estreta. Recordo que tots ens havíem llegit el llibre de Jaime Atienza. Quan el vam conèixer, quedàrem força sorpresos, ja que esperàvem un home gran i amb barba blanca i va resultar ser un cadell com molts de nosaltres.

Com a resultat de la crida feta a les jornades, es formà un grup d'unes quaranta persones interessades a treballar el problema del deute. I així, el març del 1999 vam decidir constituir-nos en la Plataforma per l'Abolició del Deute Extern Usurer (ADEU). Prèviament, l'Assemblea "De poble a poble" havia decidit donar per acabada la seva tasca. Així va ser com decidírem abocar-nos de ple en la Plataforma ADEU. Com a primera acció, vam apostar per fer una marxa: la Marxa per l'Abolició del Deute Extern. En un principi, calgué un gran esforç de coordinació i d'organització, ja que només disposàvem de dos mesos per preparar la marxa i, a més, s'hi afegia que, després de les jornades, començàvem a ser una bona colla de col·lectius i entitats que mai no havíem treballat junts. Fèiem reunions, força nombroses, a la Vaqueria del Servei Civil Internacional del carrer del Carme de Barcelona. Allà vam decidir entre tots el nom de la plataforma, els objectius de la marxa, el logotip... Sí, sí, aquest Stop amb el qual ara estem tots familiaritzats no ha existit sempre. Un dels aspectes destacables d'aquell procés va ser el canvi de discurs: es passà de la paraula *condonació* a la paraula *abolició*. Ho equiparàvem a una nova forma d'esclavitud, que amb el temps caldria abolir. Volíem posar èmfasi que és un deute que ja està pagat i que no s'hauria de tornar a repetir mai més. Quan ja estàvem més situats i ens coneixíem més les cares, ens vam seguir organitzant en assemblea. Era allà on es decidien els aspectes importants, però, entre assemblea i assemblea, els acord presos es duïen a terme en comissions de treball més autònomes. La petita experiència adquirida durant les jornades ens va anar d'allò més bé.

Durant un mes i mig, la seu de l'SCI multiplicà per deu el moviment de gent que hi passava. S'havien de fer i difondre els fulls volants i els cartells, preparar les pancartes, fer xerrades sobre el tema, els parlaments, el recorregut, tenir els mitjans de comunicació al corrent... Per als qui hi vam ser, no és fàcil oblidar el nostre desembarcament a la

Fira de la Diversitat que organitza SOS Racisme. Hi vam repartir un gran nombre dels 100.000 fulls volants que havíem encarregat; de dia i de nit estàvem als punts d'entrada del recinte distribuint-los i informant la gent. Ens va quedar cara de stop.

La Marxa va tenir lloc el dia 16 de maig. L'objectiu més important era donar a conèixer el tema del deute extern i promoure la mobilització ciutadana al voltant d'aquesta problemàtica. La veritat és que a les onze tots estàvem molt nerviosos, però la gent va anar arribant, així com la premsa. Abans de marxar cap a la plaça de Sant Jaume, el grup de teatre de l'SCI va representar la situació que pateixen aquests països sota la mà opressora del deute extern. Al final, prop d'uns dos mil vam anar baixant en un ambient força festiu. Al llarg del recorregut hi havia punts clau que simbolitzaven el deute privat (Borsa), el deute històric (Palau de la Virreina) i el deute públic (plaça de Sant Jaume). En cadascun dels punts es va llegir un text de denúncia, i a Sant Jaume es llegí el manifest. Per finalitzar la Marxa vam escoltar per altaveu les reproduccions d'uns emotius missatges gravats especialment per a l'ocasió d'Eduardo Galeano, Pere Casaldàliga i Pérez Esquivel, exigint l'abolició d'aquest deute tan injust que encara arrossegueu els països del sud. Aquesta marxa es va fer el mateix dia a Lleida, Girona i Tarragona, i va reunir prop de 200 persones a cada ciutat. Les quatre grans ciutats de Catalunya sortien al carrer per demanar l'abolició del deute extern. Aquí començaven a aparèixer els primers signes de coordinació en l'àmbit de Catalunya.

Aquell dia vam agafar tots una trompa d'alegria: les coses havien sortit bé. Vam fer una festa a la Vaqueria de l'SCI, que vam concloure amb un brindis i un ball al so dels timbals. Havíem segregat molta adrenalina i necessitàvem recuperar-nos. El repte era veure com continuàvem avançant. Com tot moviment, després d'acabar un acte, acció o campanya és habitual passar una petita crisi d'identitat. I va ser així mateix: cap a on anem? Què fem?

En una de les assemblees postmarxa van venir els companys de Lleida de la Comissió 0,7 per explicar-nos que, a les Eleccions Municipals del 13 de juny d'aquell any, farien una Consulta Popular sobre l'Abolició del Deute Extern, aprofitant que la població anava a votar. En un principi la idea ens va semblar esbojarrada, ens venia molt gran; la veritat és que pensàvem que els companys de Lleida havien perdut el nord.

Una setmana després de dur a terme aquesta consulta van tornar a l'Assemblea de la Plataforma ADEU. Ara portaven resultats sota el braç: gairebé 8.400 persones havien votat a la Consulta Popular sobre l'Abolició del Deute Extern! Ens van plantejar, il·lusionats però seriosos, una proposta ferma a la qual era difícil resistir-se: volien saber si com a Plataforma ADEU assumiríem estirar, amb ells, el carro d'una consulta d'àmbit estatal, aprofitant les Eleccions Generals de principis del 2000. Aquell dia va ser decisiu per tot el que des de llavors ha succeït. Recordem aquella reunió com si fos avui mateix. L'Alfredo seia al costat de la Gemma i li va passar un paperet mentre parlaven els companys de Lleida: "No estem preparats per portar endavant una cosa així, però al mateix temps no la podem deixar passar." Aquella original i agosarada idea obrí un intens i llarg debat dins la Plataforma ADEU, amb posicions diverses. L'estiu ens va venir a sobre i ajornàrem la decisió definitiva fins a una assemblea a Canet de Mar.

Durant l'estiu, vam treballar amb força tota la documentació necessària per prendre una decisió amb coneixement de causa i sabent què implicava cada cosa. Alguna de les reunions preparatòries la vam fer a una petita cala perduda de la Costa Brava... Qui ens havia de dir que d'aquelles llavors plantades a la sorra de la platja sortiria una consulta com la que hem viscut!

Vam preparar un dossier on explicàvem de forma detallada la proposta de la Consulta adaptada a la realitat de Barcelona i de Catalunya: com organitzaríem el treball i amb qui podríem comptar per "estirar el carro". Vam sondejar aquesta qüestió durant les setmanes prèvies a les vacances d'estiu. I els primers resultats foren força depriments: dos dels col·lectius que havíem escollit per tirar endavant la proposta, la campanya "Deute Extern, Deute Etern?" i els zapatistes del Lokal, no s'hi sumaven. La idea els agradava, però en aquells moments no podien assumir una proposta així. Havíem triat la gent de la campanya "Deute Extern, Deute Etern?" perquè consideràvem que eren el referent del tema del deute extern a Catalunya i a l'Estat espanyol, i els zapatistes perquè ells coneixien bé la consulta que s'havia realitzat a Mèxic i perquè pensàvem que els podia engrescar molt que es tractés de seguir l'exemple de l'EZLN. Però, des d'un principi, a la gent del Lokal no els va agradar que la Consulta es plantegés per al mateix dia que les Eleccions Generals, i argumentaven que era una manera de legitimar el sistema. Nosaltres no estàvem d'acord amb aquesta postura,

més aviat pensàvem que una verdadera consulta ciutadana podia deixar en fals la democràcia representativa. Sabíem que no seria fàcil treballar conjuntament amb moviments de tendències molt diferents, però crèiem que valia la pena.

Ens vam presentar a Canet amb la proposta treballada i sense el suport de cap gran moviment o entitat. Ara, vist a posteriori, podem dir que hi vam portar una proposta maximalista, que generà tres reaccions: els que pensaven que havíem d'anar a totes, a aconseguir el major nombre de punts de consulta, ja que creien que el procés era important però el resultat també; els qui pensaven que el procés de sensibilització i generació de teixit associatiu previ a la Consulta ja era prou interessant per tirar endavant la idea, encara que aconseguíssim uns resultats testimonials; i, finalment, els qui pensaven que la idea era impossible de tirar endavant, que el resultat seria mínim i que això ens enfonsaria. No va ser una decisió fàcil, ja que sabíem que jugar-s'ho tot a una carta significaria perdre pel camí gent que havia donat molt a la Plataforma ADEU. Després de molta estona de debat, es va decidir un pla per a les tres setmanes següents: esforçar-nos a presentar la proposta a entitats i col·lectius de tota mena, i veure quina era la seva reacció i quantes taules podien muntar. Després d'aquest primer sondeig, ens vam reunir de nou a la Vaqueria per tal d'acabar de decidir en funció dels resultats obtinguts. Hi havia hagut força bona resposta; la idea agradava i teníem unes 120 taules a Barcelona. Encara estàvem lluny de les 380 necessàries, però aquest nombre raonable ens va animar.

El 18 d'octubre es va adoptar la decisió de promoure la Consulta. Unes setmanes després començaren a fer-se les primeres reunions de coordinació en l'àmbit de Catalunya. La primera es va fer a la Casa de la Solidaritat, i els companys de Lleida vingueren a Barcelona per veure com ens organitzàvem. L'assistència no fou nombrosa però no ens vam desanimar; teníem al davant tot un repte.

El 27 de novembre es va dur a terme una primera trobada estatal, i s'hi constituí oficialment la Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern. Arran d'aquest fet, la Plataforma ADEU decidia renunciar al seu nom, i a partir d'aquell moment vam començar a treballar conjuntament amb altres col·lectius i entitats que fins llavors no havien format part de la Plataforma ADEU. El terme de Xarxa ens agradà perquè

reflectia molt bé la manera de treballar que volíem desenvolupar: grups de persones actives a tot l'Estat, interconnectades i treballant pel mateix: l'abolició del deute extern.

Plataforma 0,7

Davant la insostenible situació d'empobriment de la major part dels pobles del món, davant la nostra ineludible responsabilitat com a partícips, voluntaris o involuntaris, de la seva misèria i davant la mesquina cooperació al desenvolupament practicada pel Govern, l'any 1994 s'organitzà un moviment de protesta a tot l'Estat. Seguint una vaga de fam, de cop i volta, dotzenes d'acampades començaren a esquitxar la geografia peninsular. A les acampades de Madrid i Barcelona es van arribar a reunir milers de persones. A què va respondre aquesta mobilització? Qui hi havia al darrere?

Sorprenent tothom, aquella va ser una mobilització totalment espontània, sense gaire organització ni previsió. Es van plantar unes tendes a la Castellana de Madrid i, espontàniament, més i més persones s'hi van anar sumant, fins a arribar a centenars de tendes en pocs dies. Sense que ningú s'ho esperés, s'inicià una espiral de mobilització des del Cantàbric a les Canàries, des de les Illes Balears a Extremadura. Van començar a aparèixer acampades a ciutats grans i petites fins a arribar a sumar dos centenars de municipis en peu de pau. Havia nascut la Plataforma 0,7, un origen àcrata.

La Plataforma 0,7 quedà marcada profundament pels seus orígens, tant en els continguts com en la forma d'organitzar-se. A partir de llavors, ha estat identificada amb la reivindicació d'una millor Cooperació al Desenvolupament, la desaparició dels crèdits FAD i una millor distribució i qualitat dels recursos. Es van sentir algunes acusacions en el sentit que es tractava d'un moviment caritatiu que volia aconseguir una almoina per als pobres, en lloc de reclamar justícia per als oprimits i lluitar contra les causes de la pobresa. Lluny d'aquest plantejament de les coses, des del primer moment, la Plataforma 0,7 enfocava la lluita amb un horitzó reivindicatiu molt més ampli.

Cal reconèixer que l'esclatant origen de la Plataforma 0,7 va suposar problemes per al seu funcionament, i no vam saber adaptar-nos quan va arribar el moment de mantenir l'activitat diària amb un decaïment de la tensió mediàtica. Després d'un rapidíssim creixement hauria fet falta organitzar mecanismes de comunicació i coordinació àgils i flexibles, però no es va saber conjugar en una sola voluntat l'enorme diversitat de sensibilitats que, des de principis del 1995, s'aglutinaven entorn de la Plataforma 0,7. Es va entrar en un període de declivi amb una pèrdua d'efectius; es desmobilitzaren comissions locals i es va perdre incidència social.

Afortunadament, la Plataforma va ser capaç d'impulsar una campanya com la de la Llei de Cooperació que, sense arribar a la incidència social que s'aconseguí el 1994, va culminar amb un èxit notable.

L'estiu del 1998, la Plataforma 0,7 va decidir sumar-se a la campanya "Deute Extern, Deute Etern?" i treballar el tema del deute. La Plataforma s'hi va sumar amb voluntat d'aportar el seu estil de mobilització a la campanya. Esdeveniments inesperats portarien la Plataforma a donar suport a una mobilització paral·lela.

El veritable renaixement de la Plataforma 0,7 amb la campanya per l'anul·lació del deute és el que, potser paradoxalment, pot suposar la seva fi. Però això és una altra història que ja no protagonitza la Plataforma 0,7, sinó un moviment molt més ampli: la Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern. La XCADE, que la Plataforma 0,7 ha contribuït a construir, podria suposar el final de la mateixa Plataforma, ja que la XCADE és un moviment plural, descentralitzat, molt potent (la Xarxa multiplica per cinc la capacitat de mobilització que la Plataforma 0,7 tingué en els seus millors moments) i que, al cap i a la fi, assumeix dins seu molts dels objectius de la Plataforma 0,7. La pregunta que es fa, avui en dia, la Plataforma és si és necessària l'actual duplicació que ara experimenta. Aquesta mort, en el cas que es produís, no seria, malgrat tot, un motiu de tristesa: seria una mort feliç, perquè després de la Plataforma recull el testimoni una Xarxa on es dipositen molts esforços i esperances, i que garanteix la continuïtat de la lluita.

Tot va començar a Solsona, a principis de novembre del 1998. Un grup de membres

de l'Associació de Comerç Just de Lleida, membres tots ells de la Comissió 0,7 de Lleida, van ser convidats pel Centre Tecnològic Forestal de Catalunya de Solsona i el Centre de Cooperació Internacional de la Universitat de Lleida per fer una xerrada sobre comerç just. No sabien que allà es trobarien amb l'Iñaki, un veterà lluitador del Comitè de Solidaritat amb la Rebel·lió Zapatista de Barcelona, que havia estat convidat per parlar sobre la Consulta pels Drets dels Indígenes de Mèxic.

La Plataforma 0,7 acabava de decidir, en la seva assemblea de setembre d'aquell any, implicar-se activament en la campanya "Deute Extern, Deute Etern?", per tal de renovar la seva lluita i orientar-la cap a camps més amplis que la cooperació al desenvolupament. La campanya del deute era una oportunitat perfecta per aconseguir-ho, ja que era un tema que incidia en les causes estructurals de les desigualtats nord-sud.

En la nova estratègia de la Plataforma 0,7 també hi havia la idea d'ampliar contactes amb altres organitzacions. El 0,7 era conscient que bufaven nous vents i que els temps estaven canviant. De la mateixa manera que el capital s'estava globalitzant, la resistència solidària també ho estava fent, i les organitzacions solidàries estaven condemnades a entendre's i a lluitar per objectius comuns més enllà dels àmbits tradicionals als quals cadascuna s'havia dedicat. En la línia d'aquest canvi, pensàvem que les organitzacions havien d'ampliar els seus horitzons reivindicatius activant encara més la seva participació en les grans idees polítiques.

Els vents de Seattle començaren a escombrar el món molt abans del 1998. Mentrestant, el 0,7 no trobava la manera d'implicar-se activament en una campanya totalment dissenyada com la del "Deute Extern, Deute Etern?", aportant-hi les seves potencialitats específiques i el seu estil de mobilització. Així, doncs, s'inicià un procés de reflexió sobre els continguts específics que pretenia aportar i l'estratègia mobilitzadora que calia seguir. Després d'avaluar les possibilitats de participació a la campanya del Jubileu 2000 i de trobar-hi serioses limitacions, el febrer del 1999 s'elaborà una documentació que fixava la posició del 0,7 respecte del deute extern (molt similar a l'actual posició de la Xarxa) i començà a portar-se a terme la part més difícil: dissenyar una estratègia de campanya.

Es va estar pensant sobre el tema a totes les comissions 0,7 de l'Estat, però a començaments del 1999 seguia sense haver-hi cap idea que reunís els elements suficients per conduir la campanya, que havia de recollir els següents aspectes:

1. Mantenir la mobilització durant el temps suficient, un o dos anys, generant una dinàmica d'acció continuada que ho fes possible.
2. Tenir coherència amb la natura descentralitzada de les acampades del 1994, de manera que pogués adaptar-se amb facilitat a un entorn local i arribar als municipis.
3. Ésser integradora i aconseguir aglutinar gent diversa més enllà de les sigles d'organitzacions concretes i, en certa manera, intersectorial, implicant-hi no només ONGD sinó també organitzacions veïnals, juvenils...
4. Connectar amb el subconscient col·lectiu de la ciutadania, que s'hauria de poder identificar amb el contingut de la campanya, i incitar-la a participar.
5. Generar una dinàmica de formació popular que sensibilitzés la població sobre la problemàtica del deute extern.
6. Servir de palanca de pressió per tal que el Govern accedís a fer canvis concrets en la seva política respecte al deute extern.

I, amb tot això, la comissió local de Lleida tenia molt present la necessitat de trobar una estratègia concreta de mobilització que reunís les característiques abans esmentades.

Així, quan els companys assistiren a l'exposició de l'Iñaki sobre la consulta zapatista, van quedar astorats amb la capacitat mobilitzadora que va tenir la proposta al llarg de tota la geografia mexicana. I també amb el rerefons simbòlic de la proposta, capaç de reivindicar una democràcia més real, més participativa, que transcendís el tradicional joc partidista i que fes sentir amb més força la veu del ciutadà anònim. Allà va ser quan, per primer cop, a algú se li va ocórrer la idea d'una eventual Consulta Social fonamentada en dos pilars: el deute extern i la democràcia participativa.

Al principi hi havia molts dubtes, i la majoria de persones a les quals es comentava la idea reaccionaven amb incredulitat i, a vegades, fins i tot amb algun somriure de burla. Les propostes concretes van trigar a madurar, però afortunadament hi havia un exemple viu en el qual podíem fixar-nos: la consulta zapatista, els preparatius de la qual es van seguir amb atenció. Molt abans del 19 de març de 1999, data en la qual tres milions de ciutadans mexicans van votar a la consulta, la Comissió 0,7 de Lleida havia apostat per la Consulta i havia decidit demostrar que aquí també era possible una acció d'aquell tipus. Es començaria a preparar una consulta local a Lleida, coincidint amb les eleccions municipals del 13 de juny de 1999, que pogués servir de prova pilot i de demostració pràctica de la factibilitat de la idea que tanta gent ens deia que era impossible.

Es desenvolupaven els preparatius i, amb el suport de la Plataforma estatal del 0,7 o sense ell, a Lleida estaven decidits a realitzar la Consulta local. El 13 de març es presentava un primer document on s'esmentava la Consulta com a eventual estratègia de mobilització, i a partir d'aquell moment es van començar a fer propostes concretes. El maig d'aquell mateix any tota la Plataforma 0,7 decidia donar suport a la Consulta a títol d'estudi, i s'impulsava la realització d'una prova pilot a la Comissió 0,7 de Còrdova, a més de la Consulta pilot que ja es preparava a Lleida.

La difusió de la idea va ser massiva, i fins i tot espontàniament un grup de joves d'Argentona, localitat on no hi havia Plataforma 0,7, van decidir impulsar una consulta com la de Lleida en les mateixes dates.

Molt abans que el juny del 2000 es realitzés la Consulta local, la gent del 0,7 de Lleida va quedar totalment desbordada en les seves perspectives inicials. Molt aviat la Consulta de Lleida va deixar de ser propietat d'un col·lectiu relativament reduït de persones com el 0,7 local, per passar a mans d'un ampli moviment ciutadà compost per un gran nombre de petites organitzacions juvenils, ONG, parròquies, organitzacions veïnals, universitaris i una gran quantitat de ciutadans que impulsaven la proposta. L'aspecte mobilitzador més poderós no va ser l'estructura organitzativa ni l'estratègia concreta que es va desenvolupar, sinó el contingut, el simbolisme de la proposta. Moltes ciutadanes i ciutadans van veure en la idea una via per expressar una queixa

que silenciosament impregnava tota la societat: el dèficit de vies d'expressió democràtica a través de les quals la ciutadania pogués manifestar les seves inquietuds, més enllà dels partits polítics i les eleccions quadriennals.

Paral·lelament, anàvem apuntalant el dia després de la Consulta de Lleida amb vista a la Consulta estatal, i a Catalunya ja s'iniciaven les converses amb la Plataforma ADEU. Abans de realitzar-se la prova pilot el juny de 1999, la difusió de la Consulta ja havia començat. Primer a través de la Plataforma 0,7, i després a través d'Internet. Durant la primera meitat de l'any, a Lleida ens havíem dedicat a elaborar un directori de correus electrònics d'ONG, moviments solidaris, col·lectius veïnals... i vam arribar a reunir unes dues mil adreces electròniques. Vam fer un *mailing* electrònic per difondre la idea, que va tenir un important efecte ja que va arribar a tots els racons. El 13 de juny va tenir lloc la consulta a Lleida, Còrdova i Argenton. Els resultats de les tres proves pilot van ser diversos. D'una banda, Lleida i Argenton presentaven uns resultats espectaculars, amb participacions molt altes i un percentatge de respostes afirmatives per sobre del 95%, mentre que els de Còrdova eren més aviat modestos.

Les preguntes formulades foren:

1. Està vostè d'acord amb l'anul·lació del deute extern que els països empobrits tenen amb l'Estat espanyol?
2. En cas afirmatiu, creu que els diners que ens deixen de pagar en concepte de deute extern s'haurien d'invertir en millores socials en el mateix país deutor?
3. L'Estat espanyol ha de pressionar a nivell internacional a favor de l'abolició del deute extern dels països empobrits?

Taula 1

Resultat consultes pilot 13 de juny de 1999

Lleida	Argenton	Còrdova
Població: 113.686	Població: 8.676	Població: 302.154
Núm. de meses: 61	Núm. de meses: 4	Núm. de meses: 2
Vots totals: 8.395	Vots totals: 279	Vots totals: 80

Aquell estiu la gent del 0,7 de Lleida no va fer vacances. S'elaborà un informe exhaustiu del desenvolupament de la prova pilot i els seus resultats, i es començà a dibuixar la proposta de com organitzar una eventual Consulta estatal.² Paral·lelament, preparàvem l'Assemblea estatal de la Plataforma 0,7 amb l'objectiu que aquesta assumís plenament la Consulta. Ens vam abocar en la difusió massiva dels resultats de la prova pilot, vam difondre als quatre vents la idea de la Consulta, i vam procurar de convèncer la Plataforma ADEU i altres col·lectius perquè assumissin la proposta. Aquell estiu intens va tenir els seus fruits: el 18 d'octubre de 1999, a la reunió de Barcelona i amb presència de representants de col·lectius d'una mitja dotzena de ciutats catalanes, s'acordà des d'aquell reduït nucli inicial impulsar la Consulta Social. Una setmana després ho feia la Plataforma 0,7.

Des d'un primer moment es va decidir impulsar la Consulta des d'una plataforma ciutadana, que d'una banda fos intersectorial, és a dir, que no consistís únicament en persones vinculades al món de la solidaritat internacional i que, d'altra banda, transcendís el marc de les mateixes organitzacions i arribés a implicar el ciutadà. Les raons d'això foren fonamentalment dues:

- Calia apostar per ampliar contactes i impulsar reivindicacions juntament amb molts moviments solidaris, no necessàriament vinculats al món de la Cooperació Internacional, en la línia estratègica de globalitzar la lluita i la solidaritat.
- S'era conscient, des d'un principi, que una campanya d'aquella magnitud superava de bon tros les possibilitats d'acció del 0,7 i l'ADEU i, per tant, no hi havia cap altra alternativa que impulsar la Consulta a través d'una plataforma ciutadana d'envergadura.

2. Amb aquest objectiu, l'agost de 1999 s'elaborà a Lleida un document titulat "Primera Proposta Organitzativa de Consulta Estatal per l'Abolició del Deute Extern" en el qual, partint de l'experiència de mobilització que tenia en l'àmbit mundial l'AGP (una de les coalicions solidàries internacionals que el novembre del mateix any participaria a l'organització de les mobilitzacions de Seattle), plantejàvem una estructura descentralitzada amb un ús massiu del correu electrònic, les llistes de distribució i les webs. En aquella proposta també apareix, per primer cop, la proposta de realitzar una gran assemblea de llançament de la Consulta, el que després seria el *I Encuentro*.

Maig del 1999. La Plataforma ADEU marxa per l'abolició del deute extern.

Neix la Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern

A partir d'aquell moment, Lleida i Terrassa es van convertir en el centre de coordinació, i les Plataformes ADEU i 0,7 van renunciar voluntàriament al seu protagonisme, tot i suportar gran part de la càrrega de treball, per començar a construir aquest moviment ciutadà: la Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern.

Els fonaments de la Consulta estaven plantats, però ara calia construir l'edifici. L'estratègia era senzilla: es convocaria una gran assemblea fundacional en la qual naixeria aquest moviment. Aquesta no va ser, ni de bon tros, improvisada. Malgrat el poc marge de temps (amb prou feines va ser un mes), l'organització, els tallers i la preparació prèvia a l'assemblea es van tractar amb molta cura.

Aquest *I Encuentro* va tenir lloc a Madrid el 27 de novembre de 1999 i hi van acudir un bon nombre de persones i de representants d'organitzacions socials. L'es-

quema participatiu va permetre la inclusió d'esmenes i propostes als diversos documents que es van presentar als tallers, i això va donar credibilitat i confiança a les persones que, sense estar relacionades amb els entorns convocants, es van acostar a l'assemblea. La preparació prèvia i la maduresa de la idea, que ja feia quasi un any que es treballava i que comptava amb diversos estudis i proves pilot realitzats amb prou antelació, va contribuir decisivament a l'èxit de la proposta. El resultat final d'aquella reunió va ser la XCADE, una xarxa que no havíem preconcebut abans del seu naixement, però que va néixer amb una força que va desbordar les previsions més optimistes. També és en aquesta trobada quan la Consulta va rebre el seu nom i el seu logotip. El nom conserva el terme "abolició" i incorpora la paraula "social", i queda en Consulta Social per l'Abolició del Deute Extern. S'agafa el logo de la Plataforma ADEU, conservant la paraula "adéu" en el logotip català, però s'utilitza el "¡Basta ya!" en el castellà i es deixa oberta la possibilitat de traducció per al gallec i l'èuscar.

A partir del *I Encuentro* vam entrar en una etapa d'expansió. La Plataforma 0,7 i la Plataforma ADEU van donar a la Xarxa l'estructura bàsica, l'esquelet sobre el qual es podia sostenir la infraestructura bàsica. La primera comptava amb unes 75 comissions 0,7 actives a tot l'Estat, i la Plataforma ADEU tenia presència activa a les quatre capitals catalanes, més alguna de les ciutats de la província de Barcelona. A més, també hi havia al principi algunes poblacions amb col·lectius locals que s'hi havien sumat en el transcurs dels primers mesos. Molt aviat van començar a arribar notícies de nous nodes locals dins aquesta Xarxa, especialment a Catalunya.

El 29 i 30 de gener del 2000 va celebrar-se a Madrid el *II Encuentro* de la Xarxa. En aquells moments hi havia prop de 100 nodes locals, la meitat dels quals eren a Catalunya. Si el *I Encuentro* va tenir principalment un caràcter fundacional, aquest segon va ser de caràcter tècnic i organitzatiu. Es va discutir detalladament la logística i els aspectes organitzatius. Des d'aquell moment fins a la Consulta, a tots els nodes de la Xarxa l'activitat va ser frenètica, però com els fets demostrarien, va valer la pena.

LA CONSTEL·LACIÓ SOLIDÀRIA. ONG, JOVES, NO TAN JOVES I REBELS...

Com ja s'ha explicat, a partir del *I Encuentro* la XCADE neix i les plataformes originals renuncien a qualsevol mena de protagonisme, per tal de fer-ne una mobilització aglutinadora de totes les sensibilitats. Aquest esperit va permetre la participació d'una gran quantitat de col·lectius diversos que formen la Xarxa. Per concloure, hem cregut interessant fer una breu explicació sobre la constel·lació de persones que són l'essència dels nodes locals de la Xarxa, una diversitat en què conviuen des d'okupes a parròquies, passant per esplais, veïns, sindicats... però en la qual tenen una presència predominant les organitzacions que es dediquen a la solidaritat internacional i la cooperació al desenvolupament.

Quan es parla de solidaritat internacional i de cooperació al desenvolupament, tendim a identificar aquesta tasca amb les ONGD. Tothom parla de les ONGD, a les quals permanentment s'assignen virtuts o defectes. Uns donen per fet que aquestes són organitzacions poc burocratitzades, més efectives que els estats en l'assignació de recursos; d'altres atribueixen a les ONGD el dubtós honor de ser un dels paladins del neoliberalisme.

En primer lloc és necessari dir que hi ha dos mons que en aquest país es dediquen a la solidaritat internacional i a la cooperació al desenvolupament; dos mons que han contribuït d'una forma definitiva a la creació de la XCADE. No són dos mons independents sinó que, ben al contrari, s'entrellacen i molt sovint canvien de papers, fins a fer quasi impossible la seva diferenciació. Un d'ells està format per les ONG institucionalitzades, professionals, sovint amb un important cos de voluntaris, que generalment tenen moltes delegacions i disposen de grans pressupostos. L'altre està format per una constel·lació de petites organitzacions que sovint tenen caràcter local i s'articulen al voltant de projectes locals molt concrets, vinculats a causes polítiques de pobles del sud. Durant els anys vuitanta, va ser aquest món de les petites organitzacions articulades entorn dels Comitès de Solidaritat amb l'Amèrica Central i dels petits col·lectius el que va aconseguir una major capacitat de mobilització ciutadana i d'incidència. Aquesta situació es va invertir en els noranta, i va passar a predominar el "voluntariat" a grans ONG per sobre de la mili-

tància en organitzacions vinculades a l'emancipació dels pobles que havien proliferat la dècada anterior.

Aquest canvi es reflecteix en la mobilització social, en el canvi d'uns moviments clarament polítics, que buscaven canvis estructurals i demanaven com a conseqüència millores materials, a uns altres moviments que s'autodefineixen com a apolítics i que en general accepten el seu estatus, però que creuen en el valor de l'altruisme i l'ajuda als qui més ho necessiten.

Així, la progressiva “professionalització” de les grans ONG els va permetre atreure un sector que no s'implicava en les causes militants perquè es considerava apolític. D'altra banda, la decadència de les petites organitzacions va ser motivada per moltes causes: entre les més importants, podem trobar la pèrdua del referèndum de l'OTAN i el declivi dels moviments d'esquerra de l'Amèrica Central. Però la seva permanència es va mantenir i mai no van arribar a desaparèixer del tot. El llegat d'aquestes petites organitzacions no es va perdre, però la seva activitat va minvar. Més endavant vindrien temps millors.

El primer de gener de 1994 s'alçà un crit de “¡Basta Ya!” a la llunyana i desconeguda Selva Lacandona de Chiapas. El món descobria l'EZLN. Aquell crit, en forma de llavor viatgera, es va estendre ràpidament a través de les xarxes electròniques i de comunicació que ja teixien i globalitzaven el món, i va trobar una terra fèrtil en els moviments que, hereus dels comitès de solidaritat, encara es mantenien actius. D'altra banda, aquell mateix estiu s'engegava la campanya de la Plataforma 0,7 sobre el deute extern, que se situava a mig camí entre aquests dos mons solidaris i que, probablement per això, rebé crítiques i suports de tots dos mons. El renaixement de la constel·lació solidària estava començant. Esdeveniments posteriors n'apuntalarien el procés.

La Xarxa és en part una conseqüència de la influència i el treball d'ambdós mons solidaris, però hi és més abundant la participació de petits col·lectius que de grans organitzacions. És indubtable que han estat aquests petits col·lectius els que han tirat endavant el projecte de la Consulta Social, cadascun al seu àmbit local. I això denota una nova primavera de les causes militants, descentralitzades i clarament polítiques.

Però també resultaria injust deixar fora d'aquesta relació de precedents organitzacions amb altres camps d'actuació, tradicionalment apartats del terreny de la solidaritat internacional i de la cooperació al desenvolupament, com els grups escoltes, els sindicats, els grups d'estudiants, les parròquies, els grups veïnals... Aquests grups no només ens han donat suport, sinó que constitueixen la medul·la de les nostres entranyes. En definitiva, és sobre les espatlles d'aquests petits gegants que, el 12 de març, es va alçar la Consulta.

③ La Xarxa virtual

LES DIFICULTATS PREVISIBLES

Un projecte apte només per a “zapatistes” i “bojos”

Sempre recordarem una nit d'hivern, freda i màgica, a la Castellana de Madrid, guardada amb una infinitat de tendes de campanya que cobrien tots els espais possibles, sentint la humitat als ossos –sort del *pacharán* de Tudela–, i amb els companys i les companyes de Catalunya acampats a primera fila, als jardins de la porta del Museu del Prado; un lloc extraordinari i majestuós. Era inevitable aquella sensació d'estar profanant alguna cosa. A les nou del vespre, a les escales del Museu, la gent de Catalunya celebràvem una assemblea –hi vivim–, on debatíem sobre tot l'any de mobilitzacions contra la Llei de Cooperació i reflexionàvem sobre les futures accions. La Plataforma 0,7 havia decidit centrar la pròxima campanya en la lluita “*contra el deute extern, per un desenvolupament humà*”. La gent de Lleida, bojos de mena, presentaven la convocatòria de consulta llançada a Mèxic per l'EZLN sobre el reconeixement dels drets indígenes. Imitant aquella idea, proposaven una consulta social sobre la problemàtica del deute, en l'àmbit estatal i com a eix central de la campanya. Potser era el cansament, el fred, el *pacharán* o les *meigas*, però ens sentíem irreal; semblava com si fos possible saltar de les escales del Museu sense tocar el terra. Quedava clar que si érem capaços de proposar-nos aquelles coses, qualsevol idea era possible; que Lleida fes la proposta no ens estranyava, però que la gent hi parés aten-

ció, en aquelles hores i amb aquell fred, no s'entenia gens. Per fi l'assemblea es va acabar, i l'endemà vam tenir la sensació que tot havia estat el resultat d'una al·lucinació col·lectiva; vam donar per fet que tot havia estat influït pel moment i el lloc, i passada la ressaca ens vam oblidar del tema.

Van passar moltíssimes hores de reunió, de treball, d'estudi, de campanya, d'il·lusió i també de tendresa, la de *los pueblos*, de solidaritat; la roda del temps havia donat una volta, i un any després se celebrava el *I Encuentro* de la xarxa ciutadana per l'abolició del deute extern, amb minúscules, ja que la Xarxa es va constituir en aquella reunió. L'amic Luis, escèptic davant aquella reunió de bojos, va obrir l'assemblea amb una xerrada sobre el deute extern. A la pregunta de quina opinió tenia de la Consulta Social, la resposta va ser el reflex de la situació: *“És una idea interessant i enginyosa, però tinc un temor: hi ha un alt risc si el nivell de participació no és alt i la capacitat d'organització seriosa i bona.”*

Segurament en Luis feia referència al risc d'imatge, de decepció, de fracàs, que suposa una activitat en la qual no participa la gent. Altres persones, en aquell moment, teníem molta més por al fracàs que es pot derivar de l'èxit. Ens preocupava la segona part de la seva reflexió: que l'organització no estigués a l'altura, que no fos capaç de suportar un procés de participació massiva, que l'èxit de la Consulta en sacrificqués la credibilitat i, el més greu, que després de la participació massiva de la gent no fóssim capaços de donar resultats.

L'Assemblea era una reunió pretensiosa. S'hi reuniren una cinquantena d'organitzacions, plataformes, xarxes, de cooperació, de dones, ecologistes, d'associacionisme juvenil, de veïns, d'Església, zapatistes, d'educació, etc. El pla de treball del cap de setmana era a l'altura del que es pretenia: calia concretar l'estratègia organitzativa de la Consulta, desenvolupar les preguntes, muntar la Xarxa Ciutadana i les seves claus organitzatives, les imatges, els logotips i missatges clau, els equips de treball, etc. Va ser un cap de setmana ple de creativitat.

Com articular el treball d'una xarxa tan heterogènia i plural, que es basa en l'autonomia dels grups de base, en la descentralització, en la democràcia participativa i en

les decisions col·lectives i assembleàries? Com lligar aquest caràcter amb el rigor i la transparència que requereix un procés de votació, on el problema no és la confiança en l'honestedat de les persones, sinó la garantia que el procés de votació, el procés de recompte, el procés de trasllat d'informació i la seva unificació estatal han de comptar amb totes les garanties?

La Consulta Social se celebraria en un sol dia, el dia de les Eleccions Generals, i calia que tota la munió d'idees, organitzacions i persones que componen la Xarxa actuessin aquell dia, des de la independència i l'autonomia, com una pinya extraordinàriament cohesionada, sense conflictes, amb una imatge, un missatge, una idea, ferma i única, traslladada per milers de veus a tots els racons.

Equipant el vaixell: armant la Xarxa “virtual”

Un vaixell, tots ho sabem, serveix per viatjar. És un instrument tecnològic que, a vela o a motor, permet avançar cap a objectius; però sobretot és un espai per a la comunicació, és un espai habitat, on una comunitat de persones viuen en proximitat, i des d'aquesta proximitat estableixen els objectius i el rumb. Es podria dir que els vaixells, avui en dia, ja no són això. Però sí que ho és el nostre.

Per aconseguir que la Xarxa avancés cap a la Consulta Social es feia necessari no només una afinitat d'idees entre els participants, sinó també un potent sistema de comunicació que permetés, d'una banda, posar en comú les idees i desenvolupar els debats que conduïssin a una millor presa de decisions. D'altra banda, necessitàvem també un sistema que ens permetés assolir i intercanviar totes les iniciatives, materials, accions i escrits que s'elaboressin en qualsevol regió, nacionalitat, localitat o districte, en qualsevol equip de treball; un sistema que ens permetés conèixer cada dia com progressava i s'estenia la Consulta, que ens permetés, com a col·lectiu, conèixer les dificultats que es presentaven i reaccionar-hi, i que ens permetés, finalment, posar a disposició dels grups locals i de les persones que volguessin implicar-s'hi tot el material, tota la informació.

Les xarxes de comunicació electrònica ja feia molts anys que eren àmpliament utilitzades pels grups socials, i per això no hi havia cap dubte que les adreces electròniques i les llistes de distribució serien la base de la comunicació de la Xarxa i de la Consulta Social. De fet, després de l'estiu de 1999 ja es van crear les dues llistes que serien clau en tot el procés d'organització. Primer es va crear una llista a Catalunya (llistadeute@listbot.com), i després una estatal (consultadeuda@listbot.com).

Perquè fos possible muntar la Consulta Social, pràcticament sense cap pressupost, animant la creativitat dels grups locals, perquè l'autonomia i la descentralització fossin un fet però perquè alhora qualsevol node local pogués disposar de tota la creativitat de la Xarxa, es feia necessari un centre de recursos "virtual", accessible des de qualsevol lloc del món. I això, com sabem, és una *web*.

Però els nostres problemes anaven més enllà, ja que calia respondre al problema de la credibilitat, de la transparència. Com fer que tot el procés de votació i gestió dels resultats no pogués ser qüestionat? Una vegada més quedava clar que la centralització no era la solució. Un munt de papers, números i actes circulant de mà en mà, des de les localitats a les oficines regionals, fins a arribar a l'oficina de campanya, col·locava tot el procés sota sospita per a qualsevol observador imparcial. És més, amb aquest procediment, quan donàriem resultats?

Una vegada més necessitàvem que les noves tecnologies ens donessin un cop de mà. La gestió de tot el recompte de vots en l'àmbit estatal es faria de forma automàtica, amb un sistema creat des de fora de la Xarxa per algú que no oferís dubtes d'imparcialitat. Entre les Consultes locals i aquest "algú" no hi hauria cap tipus de mediació, amb la qual cosa el problema es reduiria a garantir la transparència a les localitats, en el procés de votació i de recompte. Una entitat local observadora que tampoc no oferís dubtes d'imparcialitat, o persones reconegudes en el cas de poblacions petites, formarien una entitat o tribunal d'observació.

Ja abans del *I Encuentro* de la Xarxa teníem un bon contacte amb la Càtedra UNESCO a la UPC en Tecnologia, Desenvolupament Sostenible, Desequilibris i Canvi Global. S'havia parlat sobre la possibilitat que aquesta facilités el suport tècnic que la Con-

Al II *Encuentro* de Madrid es llança la pàgina web de la Consulta.

sulta necessitava; fins i tot la Càtedra ja havia fet gestions per comptar amb el suport de Pangea-Comunicació per la Cooperació; així, doncs, tot estava llest per establir un acord de col·laboració.

Un cop el I *Encuentro* de la Xarxa va considerar imprescindibles aquests instruments tècnics, es va fer la gestió i la Càtedra va demanar que se signés un conveni on es fessin explícits els compromisos. Això era immillorable per la Xarxa, ja que aquest conveni confirmava la independència entre el procés de gestió dels resultats de la Consulta i les organitzacions que la promovien. El 31 de gener de 1999 se signava un conveni entre en David de la Plataforma 0,7 –en nom de la XCADE– i el rector de la Universitat Politècnica de Catalunya. Amb la signatura es formalitzava la construcció de la *web* i dels programes que havien de permetre l'acreditació de les Oficines Locals de Consulta, així com la gestió dels resultats; tots aquests processos es gestionarien a través de la *web*. Tot el projecte es desenvoluparia en estreta col·laboració

amb l'Oficina Central de Campanya, situada a Lleida, i a la qual va passar a formar part, de manera "virtual", en Juan de Terrassa, encarregat de la part tècnica.

L'11 de desembre de 1999 ja teníem enregistrat el domini de la nostra estimada *web* (<http://www.consultadeuda.org>), i el muntatge es va fer a marxes forçades. Estava formada per un portal senzill, que anunciava la Consulta, i per mitjà de l'elecció d'un idioma (castellà, català, èuscar, gallec i anglès) s'accedia a l'interior. Allí s'exposava una *informació general*, es responia a què és la Consulta Social, què es pretenia fer i per què, es feien declaracions de principis en forma de denúncies i s'hi penjava documentació sobre el deute, i amb enllaços i bibliografia es pretenia reforçar i argumentar els nostres motius. A l'apartat d'*instruments de campanya* s'indicaven les passes a seguir per organitzar la Consulta a una localitat. Qualsevol que arribés a aquell lloc hi trobaria tots els instruments per fer la Consulta, sense cap altre contacte: aquesta era la base de l'autonomia local, ja que els materials per desenvolupar la campanya informativa, els materials per al dia de la Consulta, els materials de premsa, els processos organitzatius del dia de la votació, l'acreditació de la Consulta local i l'entrada de resultats, tot es concretava en aquella pàgina.

El propòsit era que la pàgina quedés oberta abans de Nadal, ja que durant les vacances no seria possible comptar amb el suport dels serveis tècnics del campus universitari que gestionaven el servidor on era la *web*. Si no l'obríem perdriem uns dies importantíssims.

La *web* es va activar el dia 20 de desembre, i feia goig veure-la, posar l'adreça i... perfecte. Però era estrany: ni un missatge a la xarxa, ni un comentari, passaven les hores... va passar dilluns, dimarts truquem: "*a mi no se m'obre*", "*no la puc veure*", "*ostiaaas*"... Ningú de fora de la universitat podia obrir la *web*; en canvi, a dins, tot perfecte.

Alarma general: "Roc, què passa?" "La *web* de la Consulta no està essent accessible des de fora de la Universitat, no entenc quin és el problema, els serveis informàtics del campus diuen que tot és correcte." Resposta 22 de desembre: "Pangea no té cap problema... el problema està en el servidor on són els fulls lambda.upc.es, aquest és el servidor on ens van dir que haviem de redirigir l'adreça <http://www.consultadeuda.org/>."

Es va iniciar un procés de recerca intensa de l'errada que impossibilitava l'accés des de fora de la Universitat. Va ser l'inici d'una agonia que ens obligava a tenir el cor a la mà fins que els processos tècnics eren activats, sempre al límit del temps possible, o sovint una mica després, ja que fins el 12 de març molta gent va viure un procés d'infart. I és que quan el que estava en joc no era un aspecte parcial, sinó una peça clau a la cadena de la Consulta, l'angoixa no deixava dormir.

El 23 de desembre, per fi, la *web* es va obrir a l'espai sideral. La Consulta ja tenia una imatge, una veu, era a la xarxa i existia; a partir d'aquell moment es va iniciar la cursa contra el rellotge per omplir-la de contingut i respondre tots els reptes a temps. Una allau de visites arribaven cada dia buscant informació i materials, i es va iniciar la traducció dels continguts bàsics als idiomes previstos, encara que la traducció al gal·lec no es va arribar a concloure.

Per expressar la sensació que la *web* va provocar en els "internautes" de la Xarxa, res millor que les exclamacions del primer visitant:

Subject: FUNCIONA

Date: Thu, 23 Dec 1999 12:17:34 +0100

From: "Manuel Méndez Díaz" <manolomd@olemail.com>

To: juan@catunesco.upc.es

Coño paciencia. Estoy en ella desde Valladolid. Jodó estoy emocionado, ayer no pude entrar... debo ser el primero. Está fenomenal. Me tiembla la mano.

Un besazo, Manolo. Contéstame para saber qué sabes.

Deu minuts després enviava un nou missatge:

Subject: urgente Web

Date: Thu, 23 Dec 1999 12:30:29 +0100

From: "Manuel Méndez Díaz" <manolomd@olemail.com>

To: juan@catunesco.upc.es

Juan contéstame, tengo que saber que sabes que la web funciona. Mándame tu teléfono, así no paso estas angustias. Otra cosa, ¿podrás meter los cambios que sugerí de la web?, ¿te llegaron? Al menos cambia las faltas ortográficas. El tríptico viene sin la información de contacto: dirección, cuenta, teléfono... La web va fenomenal, no tarda ná de ná.

Manolo.

Empès per la incontinença, en Juan optava quinze minuts més tard per comunicar a tota la Xarxa el seu descobriment: “La web funciona!”.

La construcció de la *web* i la posterior preparació dels materials era el resultat d'un intens treball en xarxa; les propostes de documents i materials es llançaven a la xarxa i tothom que hi estava connectat demanava, opinava i aportava; persones esteses per tot l'Estat coordinaven la seva acció. Un material produït en un lloc era contestat per persones que sovint ni es coneixien, era corregit per persones que s'oferien a centenars de quilòmetres, era maquetat vés a saber on i acabava arribant a Terrassa, on l'Óscar el penjava a la *web*. La traducció urgent d'un text era llançat a la xarxa, dividida en trossos, recomposta i corregida, en un procés de comunicació frenètica entre persones que es transmetien extraordinàriament bones vibracions, amb comiats curts però carregats de complicitat, d'afecte, on l'important no era l'escrit sinó allò suggerit, on tothom sabia que col·laborava amb una cosa important, braç a braç amb persones de les quals no coneixia el color dels ulls, ni el to de veu, ni el somriure, i amb moltes de les quals no arribaria a conèixer-se; quantes paraules no pronunciades, quants temps no trobats, quantes relacions no disfrutades, quanta tendresa continguda!... Les assemblees eren també espais de trobada, de descobriment, de confirmació de relacions només insinuades a cop de tecla en el “ciberespai”.

EL VAIXELL ABANDONA PORT

Una Consulta local

Les localitats que s'hi anessin incorporant disposarien cada cop de menys temps, i per això era necessari simplificar i exposar clarament les passes a seguir per facilitar fins a última hora la incorporació de nodes. Érem a desembre, Nadal i la costa de gener, i per sort el Govern va decidir convocar les Eleccions Generals el 12 de març. El febrer ens hauria creat un gran problema, tot i els mesos d'intens treball que ens havien portat fins allà, ja que quedava un immens treball per fer. Cada dia era importantíssim, la *bola de neu* ja era imparable, però necessitava temps per créixer.

“L’organització de la Consulta a nivell local s’orientarà principalment a partir de les iniciatives dels diferents grups locals que la impulsin i des de les aportacions individuals de les persones que s’hi incorporin.” La clau de la Consulta era l’organització d’una plataforma o xarxa local, ja que eren els grups locals els que necessàriament havien d’organitzar-la i protagonitzar-la.

Es va recomanar que se seguissin unes passes inevitables, evidents, que havien de ser desenvolupades des de l'autonomia i la creativitat local. La primera passa consistia en l'aparició local de la iniciativa. Durant la presa de contacte, s'animava qualsevol persona o grup a qui li agradés la idea que prenguéss també la iniciativa, ja que fàcilment trobaria suports dins la localitat, i la connexió a la xarxa de comunicació li facilitaria tota la informació i els materials necessaris.

La formació i l'organització eren la passa següent: explicar la problemàtica del deute i l'objectiu de la Consulta Social exigia d'un treball de formació personal per després poder explicar que la Consulta era essencialment un exercici de reflexió, debat, participació i, en definitiva, de democràcia. Però l'organització de la Consulta requeria prèviament la cohesió dels grups i persones interessats a participar; quan la Xarxa local assumia el compromís de realitzar la Consulta, procedia a la seva acreditació a través de la *web*. A partir d'aquí calia desenvolupar una intensa activitat d'extensió de la Consulta per tot el municipi, donant-la a conèixer, desenvolupant tot tipus

d'activitats per traslladar informació a la població i per provocar el debat i la reflexió.

Després s'obria una etapa per a la incorporació de tota la ciutadania interessada en el treball organitzatiu, i s'iniciava un treball de pressió política i d'informació eludint qualsevol instrumentalització i, per damunt de tot, s'iniciava l'organització del dia clau, del dia de la votació, un dia complex que requeria preveure tots els detalls. L'organització del dia D estava explicada al dossier *Guia d'Organització de la Consulta Social (dia de votació)*,¹ però caldria un gran compromís per fer-la possible; ara bé, és evident que les organitzacions socials es van encoratjar davant les dificultats.

El dia D, un repte per a la societat civil

Com va ser possible que un moviment construït en gairebé tres mesos assumís un repte com el que es descriu? Hi ha xarxes locals que van aixecar la Consulta en poques setmanes o dies. Sens dubte es va tractar d'una experiència que va cristal·litzar bona part de la rebel·lia dels ciutadans i ciutadanes, que precisament per la seva complexitat es presentava com una acció important. Un cop resolt els dubtes sobre la capacitat per assumir la tasca, ningú volia quedar-ne al marge: en poques ocasions es presenta un projecte d'acció social tan integrador i generador, alhora, de tants espais per a la participació individual. Tothom era necessari.

Les possibilitats que s'obren per a la democràcia electrònica i el vot per Internet han generat un debat sobre quins són els requisits de seguretat que han de ser respectats en un procés de votació per garantir la fiabilitat dels resultats. Aquest debat teòric entre experts aporta algunes conclusions que ens poden permetre avaluar la validesa dels resultats obtinguts a la Consulta Social, més enllà de la seva importància fonamental com a acte d'expressió de la voluntat popular i pel sol fet de la seva realització.

1. *Guia d'Organització de la Consulta Social (dia de votació)*. <http://www.consultadeuda.org/>

Els procediments consensuats, enumerats per un procés de votació electrònica i aplicables a qualsevol procés de votació, es concreten en sis punts descrits:²

Correcció: No ha de ser possible eliminar o modificar els vots que han estat acceptats com a vàlids pel sistema de votació. Tampoc ha de ser possible la introducció de vots invàlids.

Democràcia: Només els votants autoritzats han de poder votar, i ho han de poder fer una sola vegada. No ha de ser possible impedir el vot a un votant autoritzat.

Anonimat: No ha de ser possible per a ningú (ni tan sols per als administradors de la votació) relacionar cap vot amb el votant que l'ha emès.

Imparcialitat: Tots els vots han de romandre secrets fins que no acabi el període de votació, per tal de no influir en la decisió dels votants que encara no han votat.

No-coercibilitat: Els votants no han de poder demostrar quin ha estat el seu vot, per tal d'evitar la compra de vots o l'extorsió.

Verificabilitat: El sistema de votació ha de permetre o bé que qualsevol tercera part auditora pugui verificar la integritat del recompte final, o bé que qualsevol votant pugui verificar, de manera independent, que el seu propi vot ha estat comptat de manera adequada.

L'organització de la Consulta va respectar al límit els aspectes enumerats. A la introducció de la Guia s'indicava: "*L'organització de la Consulta Social és un exercici essencialment local, i la seva credibilitat radica en el fet que a nivell local es respectin amb especial interès els aspectes d'acreditació de les persones que intervenen, la validació dels vots de les persones que participen, l'observació del procés per l'entitat encarregada i es*

2. RIERA, Andreu: *Proporcionant seguretat a les votacions electròniques*. Paper núm. 14, maig-juny 2000. Fragment del White Paper amb el mateix títol preparat per Intelligent Software Components S.A. (iSOCO) l'abril del 2000. Disponible a la web <http://www.democraciaweb.org> a l'apartat Papers sobre democràcia.

garanteixi la transparència a cadascuna de les passes... El document Guia d'Organització de la Consulta Social (dia de votació), és un dels pocs procediments obligatoris de la Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern (XCADE), discutit i aprovat al II Encuentro de la Xarxa (Madrid 29/30 de gener del 2000). És necessari que aquest document sigui reflexionat i debatut en profunditat a les xarxes locals, posant el màxim d'interès en la seva comprensió, amb la finalitat de preveure tots els aspectes a considerar en l'organització de la Consulta.”

El procés d'acreditació

La gestió a través d'Internet dels resultats feia especialment vulnerable el procés, i de moment no estaven resolts els problemes d'identificació electrònica. Per tant, era imprescindible combinar els processos d'identificació virtual amb els d'identificació real. Només les persones acreditades tindrien accés a l'entrada d'informació a la web, al seu apartat de resultats.

El procés s'iniciava a la localitat, on l'assemblea d'entitats promotores designava la persona que s'hauria d'acreditar per introduir els resultats de la Consulta local a la web; alhora, es nomenava l'entitat que exerciria les funcions d'observació, encarregada d'acreditar la transparència del procés a la localitat. Sobre aquesta entitat, anomenada Entitat Local Observadora, ens estendrem més endavant. Tanmateix, aquesta entitat nomenava una persona per exercir la funció de representació. Aquestes dues persones omplien totes les dades requerides a la web sobre la localitat i sobre la seva identificació personal, i si tot era correcte la web admetia la sol·licitud d'acreditació i els tornava una clau d'accés que els permetria introduir els resultats la nit de les votacions. L'acreditació no seria efectiva fins que l'oficina regional corresponent no validés la informació, després de verificar que darrere d'aquella sol·licitud realment existia una iniciativa local i que les dades efectivament eren correctes.

La validació de les sol·licituds la farien unes oficines regionals, que havien estat nomenades en assemblees regionals per a aquesta funció i per al treball d'informació i extensió. Així, les persones identificades havien estat acreditades i se'ls atorgaven competèn-

cies a través de la *web* per validar les sol·licituds de la seva regió. Aquestes competències eren atorgades pel centre de gestió tècnica de resultats amb seu a Terrassa.

La posada en marxa de tot el sistema tècnic de gestió comportava un treball de programació important. Les errades o retards en la posada en marxa del procés podien posar en perill la Consulta. Així, part del treball es podia fer en paral·lel amb el treball d'extensió, però l'acreditació no podria iniciar-se fins que les tasques de programació no haguessin acabat. Sabíem que l'acreditació de totes les localitats requeria temps, temps per corregir les disfuncions que apareguessin en el programa, temps per connectar amb les localitats, per fer-les conscients de la importància d'aquest procés, perquè prenguessin les decisions necessàries, perquè responguessin a les oficines regionals.

A mitjan gener, l'Oficina Central de Campanya s'esforçava, entre d'altres milers de coses, a concretar els contactes regionals perquè poguessin ser acreditats. Aleshores

Recompte de vots, pas previ a la introducció dels resultats a la *web*.

ja hi havia oficina regional a Andalusia, Castella-Lleó, Catalunya, Extremadura, Euskadi, Llevant, Madrid i Nafarroa; el problema era que fins que no se sabés on hi hauria oficina i on no, no podíem organitzar el sistema d'acreditació automàtica.

El 7 de febrer aconseguíem obrir el procés d'acreditació regional, i a les oficines esmentades s'havien afegit les d'Aragó, Astúries, Canàries, Castella-la Manxa i Galícia. I el 21 de febrer s'obrien les acreditacions locals. Com es podia preveure, el procés d'acreditació avançava molt lentament, i el 29 de febrer la situació era desesperant. Un missatge enviat a la xarxa des de l'oficina central de campanya aixecava l'alarma.

“¡Atención a todas las consultas locales!

A 13 días de la Consulta Social. El proceso de acreditación va extraordinariamente lento, las localidades acreditadas son las siguientes: Andalucía 8, Aragón 4, Asturias 0, Baleares 0, Canarias 0, Cantabria 0, Castilla-La Mancha 2, Castilla y León 0, Cataluña 59, Comunidad Valenciana 3, Euskadi 0, Extremadura 4, Galicia 0, Madrid 2, Murcia 3, Nafarroa 0.

Hasta casi las 400 poblaciones que tenemos registradas, que están organizando la Consulta, nos falta un gran camino por recorrer.

Por favor pido a todos/as un esfuerzo en el sentido de sensibilizar a las localidades sobre la necesidad de acreditarse. Sobre todo a los nodos regionales, que asuman un compromiso militante en este tema, las localidades que no se acrediten habrán hecho un trabajo inútil.”

Carlos des de Reus ens transmetia la seva percepció del problema:

“Leo el mensaje que has enviado sobre las acreditaciones. Es bastante previsible que esta cuestión no se llegue a cumplir en muchos casos. No tengo certeza siquiera que nosotros mismos lo hayamos cumplido, porque tuvimos que delegar en un compañero que tenía disponibilidad propia de acceso a Internet, pero no nos confirmó todavía que lo hubiera concretado (esto fue el jueves pasado).

Aún comprendiendo la importancia que realmente tiene, imagino que habrá una previsión para poder recibir datos por vía telefónica, chequeando el número desde el que se llama o como se pueda garantizar la seguridad. Percibimos que la gente que está metida en los diversos frentes de la campaña tiene la sensación de que “esas cosas” no son tan decisivas. Seguiremos y perseguiremos el tema, pero habrá que prever que un número importante no llegue a cumplimentar el trámite vía informática.

A pesar de todo... la nave de los locos va...”

Davant d'això, la resposta era contundent i no podia deixar cap dubte.

“Este tema es extraordinariamente serio, si no cumplimos, habremos perdido muchos votos o los recuperaremos a costa de perder la transparencia del proceso y su acreditación. No se podrán mandar resultados por correo electrónico, la gestión de resultados la hace la universidad (UPC) y no nosotros.

He mirado las acreditaciones y la vuestra no está.”

Per sort, la Xarxa va reaccionar a la crida i la formalització d'acreditacions va anar en augment fins al dia 12.

És digna d'esmentar l'única transgressió que va ser acceptada en tot el procés d'acreditació. Com a referència en el procés d'acreditació quant a municipis i població censada, es va utilitzar la mateixa base de dades que per a les Eleccions Generals. Calia ser estrictes en aquest tema, ja que en cas contrari seria un caos absolut. Només hi va haver un cas en què no va ser possible negociar: una posició numantina d'una Xarxa local, en un poble d'Extremadura, exigint autodeterminació ens tocava la fibra.

“Consulta Social Abolición Deuda Externa (Gévora): Tenemos el máximo interés en el tema. Está implicada mucha gente desde AMPAS, maestr@s, gente de AA.VV., Comunidad Cristiana de base y otras. Se está trabajando muy directamente el tema con la gente y es una experiencia que puede ser muy positiva en el pueblo y para la

zona de pueblos como este –Plan Badajoz–. Así que estamos empeñados en hacerla autónomamente.”

En realitat Gévora és una pedania de Badajoz, un dels molts pobles que han vist arrabassat el seu nom, que no apareixen a les bases de dades ni als anuaris; pobles als quals, en un procés de suposada optimització de l'eficiència administrativa, s'ha esborrat la identitat. Els concedim no l'autonomia, sinó l'autodeterminació; per més que tots els dimonis es conjurin en la seva destrucció, negant-la o matant per ella, seguirà essent un dret. Reconeixem que no ho vam fer públic, ho confessem; si es prenia com a exemple anàvem inevitablement cap al caos, ja que a pocs dies de la Consulta seria insuportable una allau de peticions en aquest sentit.

La logística de la Consulta Social: què calia fer per participar?

En definitiva, per l'essència mateixa de la Consulta com a eina de democràcia participativa, el rigor i la transparència aconseguides van ser uns dels seus fonaments. Calia, a més, però, transmetre aquesta credibilitat a tota la societat, tant de forma directa com a través dels mitjans de comunicació.

Era molt important que ningú pogués votar més d'un cop; que votés el màxim nombre de persones, perfectament identificades; que els vots quedessin perfectament validats, i que el procés d'escrutini de les paperetes fos totalment transparent i controlat a cada població per alguna persona o entitat aliena a l'organització de la Consulta.

Des d'un principi va quedar molt clar que l'organització de la Consulta era un exercici essencialment local. Els grups de cada població s'encarregaven de totes les tasques per tal que la Consulta pogués funcionar-hi: fer la previsió de les meses de votació, distribuir-les pels diferents col·legis electorals de la localitat, promoure la formació dels voluntaris sobre el tema del deute extern amb tallers, encarregar-se de la logística del dia (buscar un magatzem per al material, un centre d'escrutini i de coordinació, establir els torns dels voluntaris...) i buscar la persona o entitat observadora que supervisés el procés per evitar irregularitats.

Així, amb aquesta voluntat de dotar la Consulta de l'oportuna serietat i tal com s'ha esmentat anteriorment, les diferents localitats havien de designar una entitat o personalitat representativa que no hagués participat en la preparació i difusió de la Consulta en el municipi, perquè fes d'entitat legitimadora o avaladora de la transparència del procés: és el que es va anomenar Entitat Local Observadora (ELO). La funció d'aquesta entitat o persona era la de donar fe que el procés consultiu es feia amb absoluta transparència, seguint el que s'havia establert al reglament recollit a la *Guia d'Organització de la Consulta*. L'ELO seria l'encarregada de precintar les urnes el dia abans de la Consulta, signant sobre el precinte, i d'enretirar-lo un cop s'acabés la Consulta, just abans de recomptar els vots. Tanmateix, seria la responsable de supervisar el recompte de vots i de signar l'acta de resultats. Es podria dir que havia d'exercir de president de la mesa electoral, amb la consegüent facultat de declarar la nul·litat de les urnes en cas que s'apreciés alguna presumpta irregularitat. Així, la figura de l'ELO, com a element extern a la Xarxa Ciutadana promotora de la Consulta i, per tant, en una posició de neutralitat al llarg de tot el procés, va permetre assegurar la transparència del procés i la confiança en la certesa dels resultats de la Consulta Social.

A més a més, en el cas de Catalunya, les ELO de les 212 localitats de Catalunya que van participar a la Consulta, des d'associacions de juristes a directors de museus, passant per jutges de pau, mossens i agrupacions excursionistes, estaven reconegudes com a tals pel Centre UNESCO Catalunya, que va exercir d'Entitat Observadora principal del procés a Catalunya, com a supervisora general de l'actuació de les diferents ELO i com a entitat dipositària del reglament i de les actes de resultats del procés a tot Catalunya. D'aquesta manera, s'aconseguí donar al procés consultiu sobre l'abolició del deute extern una major transparència i unitat dins l'àmbit català.

Amb tot això, i com ja s'ha dit, prèviament cada localitat s'havia d'acreditar a través de la pàgina *web* de la Consulta, amb les dades d'una persona de contacte de la Xarxa local (NIF, telèfon i adreça de correu electrònic si n'hi havia) i de l'ELO. Aquesta informació quedava exposada públicament a la *web*, a disposició de qualsevol que la volgués contrastar.

Hi havia, a més, un material comú per als més de 2.000 punts de Consulta que es van instal·lar a Catalunya: una urna correctament etiquetada, precintada, signada per l'ELO i amb les dades de la localitat o districte, el nom i l'adreça del col·legi electoral on estava situada i el número de taula; una pancarta amb el logotip de la Xarxa; paperetes de votació i material informatiu sobre el deute extern en general i la Consulta en particular; un full d'acreditació de vots; una acta amb la firma dels voluntaris que participaven en el procés i un full d'incidències per a qualsevol imprevist que es produís a la taula durant la jornada. Un cop al centre de recompte de vots, apareixien el full d'escrutini dels vots i l'acta final de resultats, que signava l'ELO. Tot aquest material es podia aconseguir de forma gratuïta a la pàgina *web* de la Consulta.

D'altra banda, no podíem utilitzar els censos electorals, ja que la seva possessió no autoritzada està penada per la llei, i més enllà de les conseqüències individuals que poguessin tenir les denúncies contra els voluntaris i les voluntàries de cada mesa de votació, el fet d'infringir la llei electoral era l'argument que les juntes electorals necessitaven per perseguir la Consulta. Així, havent descartat l'ús de les llistes del cens electoral per regular el procés, es va treballar exclusivament amb els fulls d'acreditació de vots, encara que alguna població va utilitzar el cens. En el full d'acreditació de vots s'anotaven les dades de tots els votants (signatura, nom i número d'identificació), i alhora es permetia la votació d'aquelles persones que ho volguessin fer fora del seu municipi o col·legi electoral. Alhora, això va permetre la participació d'aquells sectors de població als quals no es demana mai l'opinió: joves entre 16 i 18 anys i persones immigrades amb o sense papers.

En contrapartida, aquest model sense cens obria la possibilitat que algú votés més d'un cop. Es convertia en impossible controlar a l'instant que no es produïssin vots repetits, i s'obria la necessitat de crear un mecanisme de quantificació dels vots repetits. Sabíem per l'experiència de Lleida que aquests vots es produïrien, tot i que la seva incidència seria molt lleu, prop d'un cinc per mil; però la credibilitat del procés quedaria qüestionada si no es creava un procediment que permetés avaluar el pes del frau comès. És per això que en els dies posteriors a la Consulta s'introduïren les dades de tots els votants en un programa informàtic, com es descriu més endavant, i

es féu un encreuament de dades per detectar possibles repeticions. Els problemes d'identificació dels immigrants sense papers es resolgué donant-los un pseudònim. Per als joves i els immigrants amb papers, al full d'acreditació s'indicava aquesta circumstància. L'accés d'aquestes persones a la votació fou un altre element reivindicatiu de la Consulta, amb el qual es posava de relleu les limitacions i contradiccions del sistema democràtic actual.

Durant el dia de la Consulta cada població estava coordinada primer en l'àmbit local, després en el comarcal i, finalment, hi havia un centre de coordinació a la Càtedra UNESCO de la UPC de Terrassa, que va exercir d'oficina de campanya, i que recollia i donava informació sobre el procés a tot Catalunya. L'horari durant el qual es portaren a terme les votacions fou el mateix que el de les Eleccions Generals d'aquell dia, és a dir, de les 9 del matí fins a les 8 del vespre.

El procés d'escrutini va ser un dels eixos fonamentals per l'esmentada credibilitat de la Consulta. Quan a les vuit del vespre es va donar per acabat el procés, els voluntaris de cada mesa van introduir l'acta amb la signatura dels voluntaris en un sobre, juntament amb els fulls d'incidències i els fulls d'acreditació de vots. Es precintà el sobre i s'enganxà a l'urna corresponent. Llavors les urnes amb els sobres es portaren al centre de còmput o de recompte establert per cada localitat. Allà es va fer l'escrutini públicament, amb presència de l'observador i en molts casos de la premsa local. Els voluntaris començaren a fer l'escrutini vot per vot, passant els resultats a l'observador. Aquest certificava la correspondència entre els vots emesos i el full d'acreditació corresponent a cada urna. Llavors l'ELO i el representant acreditat de la Consulta firmaren per quadruplicat l'acta de resultats local. De les quatre còpies, una va anar a l'Oficina Central de la Xarxa, a Lleida, una altra a l'entitat observadora de Catalunya, el Centre UNESCO, una tercera a l'ELO i la darrera al grup local que organitzava la Consulta.

Els resultats obtinguts s'introduïren en la pàgina *web* de la Consulta, mitjançant la contrasenya exclusiva de cada població obtinguda en formalitzar l'acreditació. Això va permetre donar resultats en temps real com a les Eleccions Generals oficials.

Bases de dades

Sens dubte, el programa de gestió de resultats era la part més complexa de tot el sistema. S'havien dedicat un munt d'hores de treball a la seva preparació, i calia garantir que no hi hagués errors. Es van fer algunes simulacions, encara que eren imprevisibles tots els accidents que es podien produir en gestionar un conjunt de bases de dades sobre les quals s'interactuava simultàniament, lligades al procés d'acreditació, amb més de 8.000 registres, un per cada localitat, amb una infinitat de camps... La nit del dia 12, un munt de localitats pugnarien alhora per introduir les seves dades, que en molts casos contindrien errors, i tot això se sumaria a un procés continu de consulta sobre els resultats que volíem que anessin apareixent classificadament en temps real a la *web*.

No va ser un repte trivial, sinó digne de ser reconegut com el dels milers de persones que es van “currar” els carrers. En aquest capítol del llibre cal reconèixer aquest esforç, desenvolupat dins l'àmbit de la universitat tal com s'havia acordat, amb un estricte rigor i professionalitat, però, com tot, a cop de voluntariat, d'entrega, més enllà de la militància. Per això en nom de la Xarxa volem reconèixer aquest esforç. La Consulta va arribar aquells dies al seu punt àlgid, va ocupar el centre de les nostres vides, el de moltíssimes persones que durant un quant temps crèiem haver trobat “Waslala”³ i ens entregàvem amb passió a la realització del somni somiat.

El programa d'entrada de resultats es va posar en marxa el dia 11, amb el següent missatge:

“Això va llançat. Tot i les pressions, veig que gairebé totes les Consultes locals es faran el dia 12. Això és una autèntica demostració de les ganes i conscienciació de la gent. Anem a coses meves.

3. BELLÍ, Gioconda. *Waslala*. Barcelona: Publicaciones y Ediciones Salamandra, S.A., “Letras de Bolsillo”, 1999.

Acabo d'activar la plana per introduir els resultats, la primera plana té un avís del gran que és el formulari. A partir de l'avís es pot anar al formulari per introduir les dades.

Coses que es comproven automàticament:

Vots emesos = Suma de tots els vots per parts

Vots a cada pregunta = Vots emesos – nuls.”

Aquestes comprovacions, inevitables, van crear problemes a més d'un o una representant local, que a altes hores de la matinada del dia 12 veia com la *web* rebutjava reiteradament els seus resultats. La frustració i la impotència es van apoderar de molts d'ells i elles en aquells instants.

Comprovar els DNI: la guinda

Ja s'ha esmentat que la possibilitat que apareguessin vots repetits era un tema per resoldre. La Guia de Campanya preveia que totes les localitats, com a treball extra després del dia de votació, haurien d'introduir tots els DNI de les persones que haguessin votat a la localitat, amb la finalitat de detectar les repeticions.

Clarament era un esforç que en molts casos depassava els recursos i la capacitat de moltes localitats. Per això va sorgir la possibilitat d'usar l'estadística, i després de consultar-ho a catedràtics del Departament de Matemàtica Aplicada III de la UPC vam optar pel mostreig.

El mostreig es faria a partir també de les possibilitats. Quedava clar que la població votant no seria informada de si la localitat en concret seria objecte del mostreig. Amb aquest punt de partida, es demanava als nodes que poguessin assumir l'esforç que ho comunicuessin directament i no a través de la xarxa de comunicació.

El dia 11 de març es va enviar el següent missatge a la xarxa, que venia a complemen-

tar un altre enviat prèviament i que cridava tots els nodes a participar en aquest procés:

“Atenció a totes les Consultes Locals:

Com sabeu per la *Guia d'Organització de la Consulta Social*, es preveu un apartat que consisteix a introduir tots els DNI o números d'identificació de totes les persones que han votat en la localitat en una base de dades que proporcionarà com a resultat el número de vots repetits.

Aquest procés ha d'iniciar-se durant o després del recompte de vots del dia 12, i ha d'estar finalitzat com a màxim el dia 19...

Un cop finalitzada l'entrada de DNI a la base de dades i es tingui el nombre de vots repetits, aquests seran introduïts també a la *web*.

Si us plau, no us equivoqueu en l'entrada de resultats, feu-ho quan estigueu completament segurs/es, no hi haurà opció de rectificar.

Totes les bases de dades utilitzades per a la comparació de DNI seran esborrades tan aviat com es tingui el nombre de vots repetits...

Aquest procés de confrontació de DNI l'han de fer totes les localitats que tinguin mitjans tècnics i humans per fer-ho, en particular aquelles localitats que s'hi han compromès. Aquesta passa és fonamental per donar credibilitat als resultats obtinguts.

Les localitats que no puguin assumir aquest treball, no és imprescindible que ho facin, però es demana un esforç més a tothom.”

El programa que havia de suportar aquest procés no va estar llest fins a l'últim moment; a cinc dies de la Consulta, els encarregats de la programació enviaven aquest missatge, inquietant per als profans en la matèria:

“He tingut problemes amb les versions del meu PC, i ara no trobo la versió que tenia el càlcul d’estimacions (bé, només ordena repetits, ho faig un altre cop i en pau). A la versió que et passo he posat tot l’altre, i diria que falta afegir la funció d’esborrar, que crec que és una línia (el problema és la merda de help que té el Delphy, només és entretenir-me mitja hora). També falta redactar i enganxar l’ajuda, així com les instruccions perquè ens enviïn els resultats (o fer que el mateix programa obri Internet de forma automàtica, però això també cal mirar-s’ho). La navegabilitat cal ajustar-la, per poder afegir diversos arxius al llistat; ara es pot, però no està clar com fer-ho (llista-continuar-menú-obrir, i ja els tens enganxats). D’allò de la versió per a win 3.x, no he trobat com es fa, seguiré investigant.”

Un dia abans de la Consulta, a la *web* penjava un programa provisional, que seria canviat el dia 13. La informàtica sol ser així: ens resol els problemes, però no sense abans mostrar-nos la cara de la derrota i el patiment.

De totes maneres, es va fer un gran treball, que va permetre fer un estudi estadístic i emetre el següent informe:

“Amb l’objectiu de valorar la proporció de repeticions en l’exercici de vot en la Consulta sobre el Deute Extern que es va dur a terme a nivell estatal el mes de març del 2000, ha estat analitzada una mostra de 60 localitats, que representen 210.206 votants. Això és, aproximadament, un 19,3% dels vots emesos. Per valorar aquestes repeticions s’han analitzat els registres dels nombres dels DNI dels votants corresponents a aquestes localitats, registres que es prenen cada vegada que una persona exercia el dret al vot. L’anàlisi ha consistit en el recompte del nombre de DNI repetits que apareixien en cada localitat, comptant-hi totes les repeticions.

Una primera anàlisi de les dades ha posat de manifest l’existència de problemes amb el recompte de repeticions, que s’han pogut resoldre en general. D’aquí que, finalment, l’estudi inclogui només 50 localitats, que representen el 16,2% dels votants. Basant-nos en aquesta darrera mostra, que considerem representativa, s’han dut a terme les estimacions.

L'anàlisi estadística de les dades proporcionades permet establir que la proporció de repeticions va ser del 0,21%. Concretament, l'estimació amb el mètode Jackknife prenent com a estimador la mitjana ponderada de les proporcions, dóna com a interval del 95% de confiança el [0.13, 0.29].

Miquel Ralló

Departament de Matemàtica Aplicada III

Universitat Politècnica de Catalunya

Terrassa, 25 de maig del 2000"

L'informe certifica que, dels vots emesos a la Consulta Social, només un 2,1 de cada mil eren repetits, la qual cosa representa una dada molt important en la seva validació i justifica l'esforç dut a terme.

BALANÇ: UNA TECNOLOGIA HUMANISTA?

La Consulta Social ha estat, sense cap mena de dubte, la primera gran mobilització social organitzada i coordinada a través d'Internet en l'àmbit estatal, però és només una passa en un camí d'horitzons inescrutables. S'ha avançat molt des que, anys enrere, es va començar a introduir la comunicació per correu electrònic dins les organitzacions socials, després de debats interminables sobre la bondat o la maldat d'aquesta tecnologia, sobre l'accessibilitat i sobre les exclusions, amb crides a la recuperació dels "senyals de fum" com a sistema de comunicació idealitzat, perdut en la història dels temps.

La Consulta va ser possible, en gran part, gràcies a un sistema de comunicació que ens va permetre trobar-nos en un espai comú des del qual vam poder construir un gran projecte. La comunicació electrònica ja forma part del nostre temps, i no pot ser obviada per cap organització social que es proposi interaccionar amb el present i el futur. Les possibilitats que ofereix per a la globalització de les resistències, de les lluites, són infinites: permet que els grups, les organitzacions, les xarxes, es trobin, es reconeguin i actuïn unides.

Però les anomenades noves tecnologies de la informació i la comunicació són també un camp minat, que comporta importants perills que no poden ser obviats.

Sempre seran infinitament més les persones no connectades a una llista de distribució que les donades d'alta. Amb una extraordinària facilitat donem per fet que la Xarxa està informada quan un missatge ha estat enviat a una llista de distribució, i res és més lluny de la realitat. Sovint quedem astorats a les assemblees regionals o estatals, quan resulta que la majoria no hi és present i la desinformació és terrible.

Les llistes són insuportables quan funcionen, i ho són encara més quan no funcionen. Durant els dies propers a la Consulta, més de 50 missatges circulaven cada dia per cadascuna de les llistes, més de 100 arribaven a l'oficina de Catalunya, una xifra semblant arribava a les adreces personals de les persones que eren al centre de l'huracà. Aquesta situació és suportable uns quants dies, però si s'allarga, la gent abandona les llistes. La inundació d'informació, de missatges sobre mil temes diferents, mil lluites i mil batalles, neutralitza, confon, empetiteix, desinforma i avorreix, i això ens està passant cada dia.

Quan el centre de comunicació i vertebració de la Xarxa és Internet, correm tres perills molt importants. Al ja esmentat de la saturació, que pot acabar en col·lapse, s'ha d'afegir el de la imitació. Internet es caracteritza per la funció *zapping*: canvi continu, salt continu, interacció permanent, inevitable superficialitat, acumulació de dades, signes, infinitat d'informació sense espai per a la creació, per a la digestió, per a la construcció de projectes a llarg termini. Fins al punt que el sistema de comunicació pot arribar a condicionar les formes d'actuar i procedir de les organitzacions, i portar-les a un model d'organització "desorganitzada" que té les seves virtuts, ja exposades, però que, ben vigilades i controlades, les fa altament vulnerables i manipulables.

I el tercer aspecte és que inconscientment podem arribar a confondre la "xarxa virtual" amb la "xarxa real", fins al punt que el que no es projecta, el que no interactua a la xarxa virtual, no existeix. I el perill s'agreuja quan no concebem res més enllà d'aquesta xarxa virtual: la noció de qui som, què fem i què pensem pot quedar extra-

ordinàriament desvirtuada, fins al punt de negar l'existència del món real perquè resulta desconegut, de negar la nostra pròpia existència, la nostra força i la nostra realitat. I això també ens està passant.

La tecnologia és humana en la mesura que és el resultat de la nostra activitat i creació, però no ho és en la mesura que és impossible que incorpori qualitats que són exclusivament humanes. Un ordinador processa informació, fins i tot més ràpidament que nosaltres, pot prendre decisions a partir de l'anomenada "intel·ligència artificial" i la "lògica difusa", però li resulta (i li resultarà) impossible tenir la capacitat de somiar i desenvolupar ideals. Qui sap en què acabaran convertint-se els humans, i si al tombant dels segles s'hauran confós, amb la seva tecnologia, en un producte híbrid dins un món estèril.

Però avui en dia la tecnologia no és humana; ho són les decisions que li donen forma, però no és la tecnologia la que salvarà la humanitat de les seves calamitats, tal com se'ns vol fer creure en un intent de construir nous "déus" per adorar, i dels quals emani la bondat i la maldat. És únicament en la responsabilitat de la humanitat, com a col·lectiu i com a individus, on radica l'esperança que ens pugui inspirar, en la seva voluntat, en la seva consciència i en la seva acció.

4 La Consulta i el buit legal

DE QUIN MARC LEGAL PARTEIX LA CONSULTA?

Marc constitucional: regulació del deute extern i possibilitats d'incidència de la ciutadania en l'àmbit internacional

La Consulta Social per l'Abolició del Deute Extern es va plantejar, des d'un primer moment, com un instrument d'expressió de la preocupació que tenia bona part de la societat civil davant la situació d'injustícia estructural que provoca el deute extern.

Tot i que el deute extern és una qüestió alarmant que afecta milions de persones, són molt pocs els canals jurídicament establerts de què disposem la ciutadania per poder expressar la nostra opinió sobre les polítiques dels nostres governants en aquest àmbit. Efectivament, el deute extern és un problema d'àmbit internacional i la seva regulació és matèria reservada per la Constitució espanyola a l'Estat central. En conseqüència, ni les administracions locals ni les comunitats autònomes tenen competència en la matèria i, per tant, la incidència de la societat civil en tot el que es refereix a les relacions internacionals es fa molt més difícil.

D'altra banda, la mateixa Constitució estableix la impossibilitat de la ciutadania d'incidir directament en matèries de caràcter internacional, en establir com a improcedent la possibilitat d'una iniciativa legislativa popular. Les iniciatives legislatives po-

pulars (ILP) són un mecanisme que consisteix en el fet que, mitjançant la recollida de 500.000 o més signatures acreditades a favor d'un tema en concret, es pugui tirar endavant una proposició de llei sobre la matèria en qüestió. És important ressaltar que la presentació d'una iniciativa legislativa popular és l'únic mecanisme d'iniciativa directa de la ciutadania previst a la Constitució. D'aquesta manera, es fa evident que escapa a la ciutadania la potestat d'incidir directament en la recerca d'una solució, conjuntament amb els poders públics, en relació amb aquest problema. Així, la societat civil s'ha de limitar a confiar en l'actuació dels seus representants polítics. Si els ciutadans volen dir la seva en els afers públics, molt sovint es veuen obligats a fer ús de grans dosis d'imaginació per tal de trobar espais d'incidència real i efectiva contra la injustícia imperant en un sistema polític i econòmic com el nostre.

És en aquest context que sorgeix, per part d'un ampli ventall d'entitats i moviments socials, la iniciativa d'unir-se per tirar endavant una acció molt concreta: realitzar, coincidint amb les Eleccions Generals del dia 12 de març del 2000, una Consulta Social demanant l'opinió de tota la ciutadania sobre la problemàtica del deute extern i la necessitat de la seva abolició.

La coincidència de l'acció amb una data electoral va ser premeditada. La voluntat era la de crear un espai de qüestionament del nostre sistema democràtic, que deixa pocs canals de participació real a la ciutadania, i que l'obliga a obrir espais alternatius de participació per fer escoltar les seves demandes. A més a més, el fet d'escollir un dia electoral pretenia aprofitar que bona part de la ciutadania surt al carrer a votar per fer-la pronunciar sobre el tema de l'abolició del deute extern, amb la qual cosa es garantia un grau més alt de participació i difusió.

Però la voluntat de la Xarxa Ciutadana no era, al principi, realitzar la Consulta contra el sistema legalment establert, sinó que pretenia utilitzar els espais constitucionalment reconeguts per realitzar iniciatives ciutadanes. En aquest sentit, la Constitució espanyola, com a normativa bàsica en la qual es fonamenta tot el sistema legal espanyol, reconeix expressament com a drets fonamentals el dret a reunir-se i a expressar-se lliurement, sense que aquest dret estigui limitat en cap normativa pel fet d'exercir-se en un dia electoral. En conseqüència, la Consulta es va emmarcar, des

del primer moment, dins del marc jurídicament establert per la Constitució i la normativa que la desenvolupa, guardant un respecte absolut al procés electoral i sense interferir en el bon funcionament del procés.

La normativa electoral i la seva incidència en la Consulta

La voluntat de no interferir en el procés electoral es va manifestar, d'una banda, en el caràcter totalment apartidista de la Consulta, que va trobar el seu suport directament en la societat civil sense cap intervenció dels partits polítics, i, d'altra banda, en un gran respecte a la normativa electoral, que va ser considerada en l'organització logística de la Consulta.

Concretament, la Llei orgànica 5/1985, reguladora del Règim Electoral General (en endavant LOREG), estableix com a finalitat de l'Administració electoral el fet de vetllar per la transparència i l'objectivitat del procés electoral i del principi d'igualtat.

L'Administració electoral està integrada pels òrgans següents: la Junta Electoral Central, les Junes Electorals Provincials, les Junes Electorals de Zona així com les Meses Electorals. Les Junes Electorals són òrgans mixtos formats per membres de l'Administració de Justícia i llicenciats juristes de reconegut prestigi, de més o menys categoria en funció del rang de la Junta Electoral que representin. Així, per exemple, la Junta Electoral Central (en endavant JEC) –òrgan màxim de l'Administració electoral, que té la darrera paraula en els temes de competència electoral– està constituïda per vuit vocals magistrats del Tribunal Suprem, nomenats per insaculació pel Consell General del Poder Judicial, i cinc vocals catedràtics de dret designats a proposta dels representants polítics en el Congrés de Diputats.

La LOREG estableix en el seu article 93 que, ni en els locals ni en els voltants de les seccions electorals, es poden formar grups susceptibles d'entorpir l'accés als locals i que no s'admetrà la presència en les proximitats de qui pugui dificultar o coaccionar el lliure exercici del dret al vot, i que correspon al president de mesa la potestat de prendre les mesures que estimi pertinents.

Aquesta Llei, però, no regula expressament les distàncies dels col·legis electorals en les quals es permet la realització d'accions que no entorpeixin el procés electoral. Això ens va portar a estudiar els acords presos per la JEC en situacions similars a la nostra, i vam trobar l'acord del 29 d'abril de 1991 que interpretava l'article 93 esmentat en el sentit que no es podien instal·lar taules de consulta «en els espais físics on es trobin persones per exercir el dret de sufragi».

Així, tenint en compte la normativa electoral esmentada, i el marc jurídic en què s'havia desenvolupat la Consulta Social a Lleida, es decidí assumir el compromís de situar-nos a distàncies de 50 a 100 metres dels col·legis electorals.

Marc de referència: la Consulta a Lleida

Recordem que, coincidint amb les Eleccions Municipals a la ciutat de Lleida, s'havia realitzat en aquesta localitat una prova pilot de Consulta Social sobre el Deute Extern, que havia de servir de precedent i de punt de referència de la Consulta que es volia realitzar a tot l'Estat espanyol. En aquell cas, la Junta Electoral Provincial de Lleida es va pronunciar en el sentit d'inhibir-se en considerar que la Consulta no es tractava d'un acte electoral, i es va declarar incompetent per expedir el permís per celebrar la Consulta. Aquest pronunciament va permetre l'obtenció sense problemes del permís d'ocupació de la via pública per part de l'Ajuntament.

En conseqüència, basant-nos en l'experiència de la Consulta Social a Lleida, totes les localitats catalanes van sol·licitar als seus ajuntaments —organismes encarregats de vetllar per l'ordre públic del municipi— la corresponent autorització d'utilització de la via pública per instal·lar les meses de la Consulta, conscients de la necessitat de donar a la iniciativa la importància i serietat que es mereixia. En les instàncies presentades sol·licitant l'ocupació de la via pública en diferents punts de la localitat, la Xarxa es comprometia a respectar distàncies dels col·legis electorals de 50 a 100 metres.

Malgrat tot, l'experiència partia d'una premissa fonamental: el convenciment d'exercir el dret, absolutament legítim i irrenunciable, de promoure una iniciativa ciutadana,

Canet de Mar (el Maresme), a primera hora del matí: la Guàrdia Civil identifica els membres de la taula i confisca urnes en presència de l'Entitat Local Observadora.

pacífica i apartidista oberta a la participació de tota la societat civil, i del deure envers els països de l'anomenat Tercer Món, que pateixen les conseqüències de les polítiques de la nostra part del món.

EL CAOS JURÍDIC I INSTITUCIONAL

L'estratègia i els primers passos: l'Administració local

Des d'un primer moment, ja en el *I Encuentro* de la Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern celebrat a Madrid els dies 29 i 30 de novembre de 1999, es va acordar "sondejar" la posició institucional davant la realització de la Consulta.

Des d'aleshores, i com a resultat del silenci del Ministeri de l'Interior davant la peti-

ció de la Xarxa d'establir un primer contacte, es va centrar en el procés de “legalització”¹ de la Consulta en l'àmbit local. El precedent de Lleida era força positiu: l'Ajuntament va concedir sense cap impediment el permís d'ocupació de la via pública.

El caràcter horitzontal de la Xarxa, marcada per una gran descentralització, coincidia amb la idea de centrar-nos en la via municipal. En aquest sentit, cada node local coneixia el tarannà i la sensibilitat del seu Ajuntament, els problemes amb què es podia trobar i la millor estratègia per aconseguir una bona resposta institucional davant la Consulta.

Al *II Encuentro* de la Xarxa (Madrid, 29 i 30 de gener de 2000) es va definir l'estratègia que calia desenvolupar a nivell local. S'havia arribat a la conclusió que no era possible una completa legalització, però que, malgrat això, calia dotar la Consulta de la màxima regulació possible i adequació al marc legal.

Pel que fa als tràmits de legalització, i continuant amb la línia ja traçada, es va decidir distribuir entre els nodes locals un model orientatiu d'instància o comunicació per presentar als ajuntaments.

La voluntat de la Xarxa era endegar un diàleg amb els consistoris, remarcant el caràcter apolític i neutral de la Consulta i el seu respecte absolut pel procés electoral. També es va creure important incloure una adhesió de persones i entitats de cada localitat i de reconegut prestigi que donessin suport a la Consulta, a fi de donar respectabilitat a la iniciativa.

Així, quan encara restava un mes pel dia 12 de març, es van iniciar els tràmits amb els ajuntaments per ocupar la via pública amb la presentació de l'esmentada comunicació, en què s'informava de la realització de la Consulta al municipi.

En aquest punt s'inicià la tònica que marcaria tot el procés de legalització de la Con-

1. En endavant, es parlarà de “procés de legalització” o de “legalització”, per fer referència a tot el procés de comunicacions i contactes que la Xarxa va haver de fer a nivell institucional per poder realitzar la Consulta.

sulta: la indefensió de la Xarxa Ciutadana davant la disparitat de criteris d'actuació i de respostes de les diferents Administracions implicades.

Efectivament, les respostes dels ajuntaments van ser molt diverses:

- Ajuntaments que autoritzaven la Consulta i l'ocupació de la via pública sense plantejar cap problema.
- Ajuntaments que, desconfiats perquè es tractava d'una iniciativa exclusivament ciutadana sense vinculació amb cap Administració o pel fet que es realitzava en dia electoral, van actuar d'altres maneres:

Denegant directament la celebració de la Consulta en el seu municipi.

Abstenint-se de resoldre i pronunciar-se sobre la qüestió –a Catalunya van ser certament pocs–.

Elevant la Consulta a les Junes Electorals de Zona, en aquell moment ja constituïdes, davant el desconcert que els va provocar la petició.

La disparitat de criteris de les Administracions ens va acompanyar al llarg de tot el camí, però en certa manera aquesta disparitat va reforçar la idea de la legitimitat de la Consulta, no només per l'absència de motius de pes per a la seva prohibició, sinó també per la constatació de l'absolut buit legal que existia pel que fa a aquesta qüestió.

Entren en escena les Junes Electorals

Com hem exposat, un important nombre d'ajuntaments van decidir elevar a les Junes Electorals de Zona o Provincials la petició formulada pels nodes locals de la Xarxa sobre l'ocupació de la via pública. En aquest cas, les Junes Electorals també es van pronunciar en diversos sentits, molt dispars els uns dels altres. Els primers pronun-

ciaments de les Junes Electorals es van produir a partir de mitjan febrer del 2000 i van continuar fins el mateix dia 12 de març.

Va haver-hi un primer bloc de pronunciaments contraris a la celebració de la Consulta. Les Junes van utilitzar arguments força diferents per justificar la seva decisió. Les Junes Electorals de poblacions com Manresa, Valls, Sabadell, Terrasa, Arenys, Múrcia, Salamanca, Madrid o Toledo es van pronunciar en contra, tal com s'observa en els fragments que adjuntem:

- Junta Electoral de Terrassa: *“Aquesta Junta considera que la celebració de la Consulta pot induir a confusió entre l’electorat.”*
- Junta Electoral de Valls: *“denota un evidente contenido político y social. Ese contenido, en tanto es o puede ser materia de campaña electoral por formar parte del programa político de alguna agrupación política, puede inducir o bien a votar a algún determinado grupo político al identificarse con él. (...) La actividad cuya autorización se solicita puede generar grupos de personas que impidan el acceso a los locales, no intencionadamente, pero sí por su propia presencia física en las proximidades del colegio electoral.”*
- Junta Electoral d’Arenys: *“no es posible su autorización (...) de actos de contenido netamente político, que pudieran dar lugar a concentraciones de personas, con el consiguiente riesgo de incidente, y producir confusión en los electores.”*
- Junta Electoral de Manresa: *“no cabe realizar en las inmediaciones o proximidades de los colegios electorales ninguna clase de actividad informativa o de campaña, sea por personas o entidades públicas o privadas.”*
- Junta Electoral de Sabadell: *“denegar la solicitud de celebración de dicha votación ni en los colegios ni en las inmediaciones, entendiendo por inmediaciones todo el casco urbano de la ciudad, dadas las escasas distancias existentes entre los colegios electorales.”*

Amb tot, també van existir un grup de resolucions de Juntes Electorals favorables a la celebració de la Consulta, com per exemple les de Reus, Lleida o Biscaia, que van exposar:

- Junta Electoral de Reus: *“por esta Junta electoral se manifiesta que no existe inconveniente alguno en que la actividad que se pretende consiga sus fines siempre y cuando dicha actividad se realice en dependencias independientes de los locales en que se situen los colegios electorales, para así respetar la confidencialidad del voto, debiendo extremar ese Ayuntamiento las medidas adecuadas para su logro.”*
- Junta Electoral de Lleida (resolució del mes de març): *“Por ello, y ante la falta de prohibición legal expresa y ante los derechos constitucionales de libertad de expresión y de reunión previstos en los artículos 20 y 21 de la Constitución Española, que sólo deberán sino adoptar la decisión en igual sentido, debiendo ser la Autoridad gubernativa la que se pronuncie sobre el acto público solicitado, así como que adopte*

Plaça Catalunya, 18 de març del 2000. Acció de protesta per l'actuació de les Juntes Electorals.

medidas necesarias para que el mismo no perturbe la normalidad electoral, y sin perjuicio de las medidas que pudiera adoptar esta Junta si dicha normalidad se perturbase o la Junta Electoral Central si, como afirman los solicitantes, dicha Consulta popular va a celebrarse en todo el territorio español.”

Un tercer tipus de pronunciament va ser declarar-se incompetent per resoldre la Consulta plantejada.

- Junta Electoral de Las Palmas de Gran Canaria: *“Esta Junta Electoral Provincial carece de competencia objetiva para pronunciarse sobre su autorización al no tratarse de acto de campaña electoral, conforme establece el artículo 54.1 LOREG.”*

La contradicció entre els diferents pronunciaments va posar de manifest el buit legal existent. Això va provocar una gran indefensió a la Xarxa, en no poder plantejar una bona resposta unitària a causa del desconeixement dels motius de fons que fonamentaven els pronunciaments denegatoris.

Posicionament de la Junta Electoral Central: ambigüitat i posterior prohibició

De la mateixa manera que molts ajuntaments van elevar Consulta a les Junes Electorals de Zona o Provincials, aquestes al seu torn van fer el mateix a la Junta Electoral Central, màxima autoritat administrativa en els processos electorals.

Així, la Junta Electoral Central, en resolució del 21 de febrer del 2000, a menys de tres setmanes de la Consulta, va trametre una circular a les Junes Electorals Provincials, en què es pronunciava en el següent sentit:

“ACUERDO: Trasladar que, conforme al reiterado criterio de esta Junta, no cabe realizar en las inmediaciones o proximidades de los colegios electorales ninguna clase de actividad informativa o de campaña, sea por personas o entidades públicas o privadas.”

Aquesta resolució de la Junta Electoral Central va introduir encara més incertesa, ja que no definia en cap moment el concepte de voltants o proximitats i, en conseqüència, va tornar a deixar aquest criteri a les Juntes Electorals de Zona o Provincials.

Davant aquesta situació d'incertesa, que va provocar interpretacions molt diverses de les diferents Juntes Electorals Provincials, i sempre amb la intenció de trobar un clima d'entesa per tal de garantir un desenvolupament correcte de la Consulta, la Xarxa va sol·licitar una entrevista amb el president de la Junta Electoral Central. Aquesta petició no va ser atesa.

Així, el 25 de febrer del 2000, la Xarxa va presentar un escrit adreçat a la mateixa Junta on s'aclaria el caràcter de la Consulta, es fonamentava jurídicament la seva cobertura i es demanava que fos definit el marc en el qual es podia realitzar. Adjuntem l'escrit presentat a l'annex 5.

En aquest escrit es va reiterar la postura de la Xarxa amb una voluntat informativa i aclaridora. Així, s'hi donava informació sobre la Xarxa (el gran nombre de localitats adherides i el seu suport social), informació sobre la Consulta (remarcant el precedent de Lleida, el caràcter no electoral ni partidista, el tipus d'iniciativa civil en l'àmbit de la cultura i de la solidaritat), i s'hi van invocar els drets que ens emparaven i que estan constitucionalment garantits, com el d'expressió i reunió. Alhora, es reiterava el respecte a tot el procés electoral d'acord amb el que estableix la Llei orgànica de règim electoral general.

El caràcter dialogant i la intenció d'arribar a una bona entesa quedava reflectit en la sol·licitud de l'escrit: *“Que teniendo por realizadas las anteriores manifestaciones, se tenga por informada sobre la naturaleza de la Consulta Social por la Abolición de la Deuda Externa y, partiendo de su carácter no electoral, se determinen, en su caso, las medidas para garantizar mejor el normal desarrollo de la Consulta Social en relación a la jornada electoral.”*

La resposta de la Junta Electoral Central es va produir el 3 i el 8 de març del 2000. La primera de les resolucions, comunicada a la Xarxa com a resposta a l'escrit presentat,

continuava amb l'ambigüitat que fins llavors havia marcat l'actuació de la Junta i reiterava el contingut de la resolució del 21 de febrer. El dia 8 de març del 2000, quatre dies abans de la celebració de la Consulta, vam conèixer pels mitjans de comunicació l'existència d'una nova resolució de la Junta, on es canviava de criteri i s'enduria radicalment la postura inicial. I així ho deia el text:

“ACUERDO: Trasladar a la Dirección General de Política Interior y, mediante circular, a todas las Juntas Electorales Provinciales, que, con independencia del juicio que merezca una iniciativa como la que motiva la Consulta, esta Junta Electoral Central entiende que los principios de reflexión y de regularidad que deben presidir el acto de votación, impiden que en el día señalado para dicho acto de votación puedan celebrarse actos públicos o llevarse a cabo actividades públicas como la que es objeto de la Consulta.”

Cal remarcar altra vegada, en aquest punt, l'absoluta indefensió de la Xarxa davant el *modus operandi* de la Junta Electoral Central. Efectivament, qualsevol defensa o reacció necessita conèixer els termes exactes, recursos, etc. de la resolució. Això ens va ser negat, en notificar-se la citada resolució per correu urgent sense certificar, que es va rebre després del dia 12, quan la Consulta Social ja s'havia realitzat.

Aquesta nova posició de la Junta probablement era motivada per l'apreciació de la gran dimensió que estava prenent la Consulta a tot l'Estat.

A conseqüència de les darreres resolucions de la Junta Electoral Central, es van succeir un seguit de pronunciaments d'algunes Junes Electorals jeràrquicament inferiors i d'alguns ajuntaments aplicant el contingut de la prohibició de la Consulta. Per alguns d'ells això va suposar variar l'anterior postura permissiva.

La defensa dels nostres drets: “Defensor del Pueblo” i Síndic de Greuges

Abans del dia 12, conscient que s'havien vulnerat els seus drets, la Xarxa s'adreçà al “Defensor del Pueblo”, al Síndic de Greuges a Catalunya i a altres òrgans anàlegs a

nivell local, per tal de manifestar la seva disconformitat i indignació amb l'actuació de les Junes Electorals, i sol·licitar la protecció dels drets lesionats.

Així es van presentar al·legacions davant el “Defensor del Pueblo” i el Síndic de Greuges de Catalunya. En aquests escrits es reiterava el caràcter ciutadà de la Xarxa, el caire no electoral i pacífic de la Consulta i es denunciava l'actitud de la Junta Electoral, i es sol·licitava la restitució dels drets més fonamentals que ens emparen.

És important esmentar la diferent resposta que es va donar per part d'aquestes institucions en l'àmbit estatal i en el català:

La resposta del “Defensor del Pueblo” va ser en el sentit de desentendre's de la qüestió plantejada, en disposar:

“Pues bien, una vez estudiado el contenido de su queja y a la luz del precepto constitucional y de la ley orgánica mencionados, resulta preciso manifestarle que esta Institución no considera posible su intervención en relación al asunto planteado.”

Contràriament, la posició del Síndic de Greuges va ser molt diferent: si bé es va manifestar incompetent per supervisar l'actuació de les Junes Electorals, en la seva comunicació va fer tot un seguit de consideracions suggerint a la Xarxa algunes reflexions. En primer lloc, establí un estudi comparat de les normatives d'altres estats europeus en matèria electoral, concretament d'Itàlia, Alemanya, França i Portugal, que ens donava elements de treball, i en segon lloc referí una sèrie de sentències del Tribunal Constitucional plantejant-nos la possibilitat de recórrer directament, reclamant l'emparament d'aquest Tribunal. Finalment, la seva carta acabava dient:

“En conseqüència, i amb independència de la simpatia amb la qual poguem contemplar la vostra iniciativa en tant que persegueix la millora de la condició de vida dels ciutadans del món més desfavorits, i el que representa de demostració de desig de participació en els afers públics i de capacitat d'iniciativa i disconformitat per part dels més

joves, us comuniquem que la nostra intervenció no pot anar més enllà d'oferir-vos els elements de reflexió aquí continguts.”

Possibles reaccions: debat sobre la possibilitat d'un recurs al Tribunal Suprem

Una de les propostes a nivell jurídic més importants que es va plantejar la Xarxa arran de la repressió viscuda va ser la possibilitat de presentar un recurs davant del Tribunal Suprem. L'objectiu del recurs seria perseguir el reconeixement que l'intent de prohibició de la Consulta i la repressió exercida vulneraven drets fonamentals constitucionalment protegits. El debat sobre la pertinència o no de presentar el citat recurs va tenir lloc en el marc del *III Encuentro* de la Xarxa, celebrat a Barcelona els dies 29 i 30 d'abril del 2000.

La discussió va ser complicada, amb força arguments a favor i en contra, considerant la duració i el cost econòmic d'un recurs, tenint en compte que alguns magistrats del Tribunal Suprem havien participat en la mateixa JEC i que probablement caldria elevar el recurs al Tribunal Constitucional. Finalment, de forma assembleària, es va decidir per majoria la no-interposició del recurs. L'objectiu perseguit per la Xarxa no era “legalitzar” consultes socials en un dia electoral, sinó possibilitar espais de participació de la ciutadania des del carrer i manifestar la injustícia estructural imperant i la manca de democràcia real del sistema.

Dia 12: continua el garbuix institucional

Tot i el garbuix i la incertesa existents, la immensa majoria de les localitats van decidir realitzar la Consulta el mateix dia 12. En aquest punt, el caos i la contradicció institucional van continuar. Les Administracions implicades van actuar amb una absoluta disparitat de criteris.

La JEC va enviar el mateix dia 12 una resolució a les Junes Electorals Provincials i de Zona recordant-los el contingut prohibitiu de la seva darrera comunicació. Així,

moltes Junes Electorals van emetre nous pronunciaments “d’última hora”, en què prohibien la realització de la Consulta.

Molts ajuntaments, tot i les darreres instruccions contràries a la Consulta, van donar suport a la seva celebració. Per contra, altres municipis no es van mostrar tan “col·laboradors”. Algunes Administracions estatals també van entrar en escena. Així, en moltes localitats va ser la Guàrdia Civil o la Policia Nacional la que va intervenir per tal de desmantellar la Consulta. En altres llocs van ser els Mossos d’Esquadra. També la Guàrdia Urbana va voler “participar” en algunes poblacions. Així, van intervenir-hi no un, sinó tots els cossos i forces de seguretat, de manera absolutament indiscriminada.

Finalment, alguns jutjats també van prendre part en el procés i en zones geogràfiques molt determinades van ordenar el desmantellament de la Consulta en el seu àmbit d’actuació, amb criteris absolutament aïllats i sense que s’hi pogués entreveure cap postura consensuada, sinó més aviat posicions arbitràries i sense cap fonamentació.

És important remarcar les iniciatives imaginatives que van tenir moltes localitats per tal de reaccionar davant la prohibició. Entre elles cal destacar el cas de Sabadell, que havia rebut una comunicació desautoritzant la Consulta Social en tot el casc urbà de la ciutat. Davant aquesta prohibició, el mateix dia 12 la Xarxa va fer arribar al Registre de la Junta Electoral de la Zona una denúncia del procés electoral a Sabadell, ja que hi havia un gran nombre de cartells i propaganda electoral dins el casc urbà (considerat com a proximitats en l’anunci de prohibició de la JE de Sabadell), en el sentit que coaccionava la seva llibertat de vot i infringia el que estableix la Llei orgànica reguladora de les eleccions generals. Els mateixos termes emprats per la JE eren utilitzats contra ella com si es tractés d’un bumerang. A conseqüència d’aquest fet, la Policia Nacional, que havia començat la jornada exigint la retirada de les meses de Consulta, va canviar la seva actuació i va permetre instal·lar-les, de manera que la Consulta es va poder realitzar sense més problemes.

Les incidències ocorregudes el dia 12, tal com s’observa en l’annex 2 d’incidències, van ser moltes i diverses.

Conseqüències judicials postConsulta: la Xarxa al banc dels acusats

Els efectes de la repressió policial van fer-se sentir mesos després, amb l'obertura de processos judicials penals a voluntaris de la Xarxa que van participar en la Consulta malgrat la prohibició.

Efectivament, amb gran sorpresa i indignació per part nostra, a partir de mitjan mes de maig, membres de la Xarxa del Baix Llobregat (Corbera de Llobregat, Vallirana i Castellví de Rosanes), del Vallès Occidental (Rubí i Castellbisbal) i del Maresme (Alella i Teià) van començar a rebre citacions dels jutjats de la seva demarcació, per tal de comparèixer davant del jutge per declarar en relació amb els fets ocorreguts el 12 de març. Se'ls acusava d'haver incorregut en presumpte delictes electorals, desordres públics i desobediència a l'autoritat.

Els jutjats que van iniciar procediments judicials contra membres de la Xarxa van ser els de Sant Feliu de Llobregat, Martorell, Rubí i Mataró, però només en aquesta darrera localitat es va arribar a judici. Aquests procediments judicials han estat, una vegada més, una clara demostració de la desconfiança de les institucions públiques davant d'una societat civil que es mobilitza contra la injustícia, del tipus que sigui, i un reflex de l'interès existent a reprimir qualsevol iniciativa que s'escapi, encara que sigui una mica, de l'ordre establert. En aquest cas, va resultar claríssima l'absoluta manca de fonament dels procediments iniciats, que finalment van ser arxivats.

Un dels procediments més nombrosos va ser el de Corbera de Llobregat, on vuit membres de la Xarxa van ser citats a declarar davant el Jutjat núm. 6 de Sant Feliu de Llobregat, acusats d'haver infringit la llei electoral. Efectivament, a la citació judicial se'ls acusava de presumpte delictes contra la llei electoral, però en el moment de declarar davant el jutge, aquest va dir que en realitat se'ls acusava de desobediència a l'autoritat. Així, doncs, va canviar el motiu del procediment judicial allà mateix. Tots els inculpats van prestar declaració i va quedar prou clara l'absurditat del procediment. Sorprenentment, però, els vuit inculpats van rebre una nova citació judicial per anar a judici altra vegada, per presumpta infracció de la llei electoral. És evident la incongruència de

l'acusació, ja que van declarar per una pretesa falta de desobediència i després van ser citats a judici per un presumpte delictes contra la llei electoral. Amb tot, el judici no es va arribar a celebrar. El dia abans del judici, la Xarxa va rebre una trucada telefònica de l'Ajuntament de Corbera informant que els havia trucat el jutjat. Se'ls deia que s'havia arxivat el cas i que el judici no se celebraria. Però, com que els citats no havien rebut res sobre l'arxiu del procediment, van haver de comparèixer igualment, encara que el judici no se celebrés. Resulta increïble, no només l'arxivament del judici a l'últim moment, sinó també el fet que la manera de comunicar-ho no va seguir cap de les vies legalment establertes.

Un altre cas sorprenent va ser el judici als membres de la Xarxa d'Alella, que van ser citats directament a judici per una presumpta falta contra l'ordre públic, però el judici es va suspendre perquè els guàrdies civils estaven de vacances. Això va fer que se'ls cités per un altre dia, i que finalment la jutgessa arxivés el procediment sense càrrecs.

Una vegada més es va manifestar la falta de fonament jurídic d'aquests procediments judicials, tots ells arxivats, la qual cosa demostra la legitimitat de la Consulta.

Malgrat tot això, la prohibició de la Consulta Social i la seva repressió posterior va permetre obrir un ampli debat sobre la democràcia en el nostre país i sobre els espais de què disposem els ciutadans per manifestar amb llibertat les nostres opinions. La Consulta Social va deixar palesa la incapacitat dels òrgans de govern i de decisió per entendre els principis més fonamentals de la democràcia participativa, i el seu temor als ciutadans quan s'uneixen i es mobilitzen, als quals van respondre des de la por i la repressió i emparant-se en la força i no en el diàleg.

LA PROHIBICIÓ DE LA CONSULTA. LES REACCIONS PORTES ENDINS DE LA XARXA

Com ja us podeu imaginar després de tot el que hem explicat, tot aquest entramat de lleis, administracions i diferents pronunciaments va provocar un gran rebombori en

el procés d'organització de la Consulta. Els apartats anteriors recullen els problemes legals sota una perspectiva jurídica; però més enllà de la teoria, la prohibició de la Consulta es va manifestar, per damunt de tot, com un problema que va influir en tot el procés organitzatiu, que va afectar cadascun dels qui van participar plenament en el procés.

“La nave de los locos va... y no hay mar sin tormentas...”

A Catalunya, va ser a partir d'unes consultes dels Ajuntaments de Viladecans i L'Hospitalet de Llobregat a les respectives Junes Electorals Zonals que va arribar aquell moment tan inesperat. Començaven els problemes legals. És cert que, a mesura que el moviment anava agafant força, aquest era un problema que se'n dibuixava a l'horitzó; però, en el fons, confiàvem que mai no s'arribaria a concretar.

Ens trobàvem a menys de dues setmanes de la Consulta i, des d'aquell instant, l'aspecte legal es va convertir en un tema transversal a totes les comissions de treball: impregnava totes les trucades, apareixia a tots els missatges electrònics i encapçalava els ordres del dia de totes les assemblees. La tasca, més o menys plàcida, d'organització de la Consulta per part dels nodes als seus municipis es va veure trasbalsada pel neguit sobre l'ambigüitat de la legalitat de la Consulta.

Estàvem convençuts de la legitimitat de l'acte que feia mesos que, amb esforç i dedicació, estàvem preparant, i era aquest convenciment el que ens donava la força per intentar trobar el camí que fes possible la Consulta amb el mínim d'entrebancs. Ens indignava veure com els poders que ens representen no veien en el nostre acte la mateixa legitimitat que nosaltres, i ens neguitejava moltíssim observar les primeres reaccions d'incertesa d'alguns dels nodes, que demanaven respostes clares a l'equip de legalització; respostes clares que, evidentment, no podien donar-se, ja que l'ambigüitat i discrecionalitat de resposta de les diferents Administracions i en els diferents punts territorials eren l'element que caracteritzava el conflicte legal. A dues setmanes de la Consulta es feia molt difícil poder definir un panorama d'actuació homogeni per a tots els nodes de l'Estat.

Tot i que al principi la prohibició només afectava l'Hospitalet i algunes zones del Baix Llobregat, sospitàvem que podia haver-hi una cascada de decisions semblants a altres punts del país. I, per tant, calia avaluar amb una certa precisió quin era l'escenari que se'ns dibuixava. La primera passa? Convocar a Barcelona una reunió d'urgència a nivell estatal, ja que s'estava reproduint el mateix problema a la resta de l'Estat. La veritat és que les cares dels assistents a la reunió parlaven soles. Vèiem com tota la feina realitzada durant mesos corria el risc d'anar-se'n en orris si no s'adoptava una estratègia adequada, tant pel que feia a les respostes a les Juntes Electorals com en relació amb la gestió del problema davant els nodes. Sobretot, calia mostrar fermesa.

D'aquesta reunió s'extreia que, abans de tot, calia informar tots els nodes de la Xarxa de la nova situació. S'era conscient que això podia ser fins i tot contraproduent, ja que podia debilitar la nostra força. Però calia fer-ho. Calia fer-ho des del rigor i la positivitat, deixant ben clar que l'objectiu continuava essent el 12 de març. Hi havia el convenciment que els petits entrebancs, com els que tot just se'ns plantejaven, serien resolts.

Bé, sí que serien resolts, però calia posar fil a l'agulla. Des de la comissió de legalització plantejàrem una primera estratègia contundent: demanar a la Junta Electoral Central el seu posicionament. Sabíem que amb aquesta petició s'assumia un risc enorme de prohibició total de la Consulta, però volíem esborrar qualsevol dels dubtes que estaven apareixent a les Juntes Electorals Zonals i Provincials, i que estaven provocant una disparitat quant als municipis que tenien autoritzada la Consulta i els que no. Per nosaltres, la importància de la Consulta requeia principalment en la seva expressió com a acte unitari i, per tant, es feia imprescindible buscar un camí que ens conduís a trobar una possibilitat de resposta unitària. I és així que, amb una cura extrema i ben assessorats, vam redactar l'escrit informatiu a la Junta Electoral Central.

Com ja s'ha explicat amb detall en l'apartat anterior del capítol, aquest escrit informatiu va generar una resposta ambigua de la Junta Electoral Central, una resposta ambigua que va fer trontollar els ordinadors enxarxats: correus amunt i avall mostrant les diferents interpretacions dels nodes a la resposta de la Junta Electoral Central, estats de desànim d'aquells que veien entorpit el seu procés, però també estats

d'animositat d'aquells que se sobreposaven amb energia quan veien que els posaven pals a les rodes. Així, doncs, des de la comissió de legalització calia continuar amb la feina d'emetre informes clarificadors de la situació, enviar les notificacions als nodes, preparar les corresponents al·legacions a cadascuna de les resolucions de les Junes Provincials i de Zona i, juntament amb l'equip d'oficina, atendre les allaus de trucades telefòniques que buscaven respostes tranquil·litzadores.

La feina de l'equip d'advocats se'ns disparava i les tancades fins a altes hores de la nit revisant llibres de dret, xopant-nos de jurisdicció electoral i constitucional, buscant articles jurídics per presentar al·legacions, discutint arguments per clarificar els nodes i fent hipòtesis sobre possibles interpretacions i conseqüències, esdevenien habituals. Només així es podia respondre, per exemple, dins el justíssim termini estipulat de 24 hores, a la Junta Provincial de l'Hospitalet de Llobregat.

Com ja s'ha dit, l'Hospitalet de Llobregat va ser el primer node a tenir problemes, però la gent de la Fundació Akwaba reaccionà ràpidament. El cas va ser especialment significatiu, ja que ens va mostrar el camí que calia seguir a mesura que s'anaven reproduint situacions semblants al llarg de tot Catalunya: convèncer els ajuntaments que no havia de passar res, i la millor forma de fer-ho era mostrant-los les notificacions de les Junes Electorals que no havien posat cap inconvenient a la realització de la Consulta, com a Lleida o Reus. Així, una de les tasques que més temps ens ocupava era enviar aquestes resolucions als nodes que ens ho demanaven: Castelldefels, Badalona, Sallent... A tot arreu on fos necessari.

El buit legal era clar i la indefensió de la Xarxa també, però els processos per demostrar-ho podien ser llargs i, en aquest cas, calia ser ràpids i imaginatius. S'havia d'intentar resoldre els casos municipi a municipi, aferrant-nos a tot allò que vèiem que ens podia ajudar: contactes amb juristes, contactes personals amb les diferents institucions, suports d'ajuntaments, escrits d'al·legacions explicatius del caràcter partidista de la Consulta...

Assemblea d'urgència. La complicitat col·lectiva

Tot i voler donar una sensació de plena normalitat als nodes, la notícia de la resposta ambigua de la Junta Electoral Central i la possibilitat de la seva interpretació en negatiu es va escampant i s'acull amb força inquietud. Poc més d'una setmana abans de la Consulta, s'obre la perspectiva d'una crisi que cal gestionar immediatament. Així, quan el 2 de març tenim constància pseudooficial que la Consulta no està fermament autoritzada, el primer que es fa és convocar una assemblea per al dia 4. Només una setmana abans de la Consulta!

El local de l'SCI mai no havia estat tan ple de gent com aquell dia 4 de març. Fins i tot faltaven cadires... L'assemblea era massiva i la sala estava abarrotada de gent. Era clar que els nodes, des dels més grans als més petits, venien a buscar aquella complicitat col·lectiva que sembla que els missatges electrònics no acabaven de donar..., venien a buscar el suport que dona la força unitària... i, realment, això és el que es respirava en aquella sala. La sensació d'unitat i de força conjunta era impressionant, el convenciment que s'estava treballant per alguna cosa extraordinària, també.

La màgia d'aquells moments, crec que per molts de nosaltres és encara difícil d'oblidar. En aquella sala s'hi trobaven les diferents mirades atentes de tots aquells que des de diferents racons del territori i des de contextos totalment diversos estaven treballant il·lusionats per un objectiu comú. El capellà de Camarles seia al costat de l'estudiant de Barcelona i, aquest, al costat del professor de Corbera i l'altre, al costat d'aquella dona que ha viscut tota la vida dedicada als moviments de base i, també, al costat d'aquell que ha trobat en la Consulta la seva raó de lluita... En aquell moment tots ens sentíem orgullosos del molt que estàvem disposats a arriscar en tot allò.

Tant des de la comissió de legalització com des de l'Oficina, teníem clar que d'aquella assemblea dependria el desenllaç final de tot el projecte a Catalunya, però també podia influir la resta de l'Estat, atès que el pes de Catalunya a l'Estat quant al nombre de nodes era important. Si Catalunya no defallia, ben segur que no ho farien molts dels altres nodes de l'àmbit estatal.

L'assemblea havia de ser objectiva, ja que per damunt de tot era precís informar bé a tothom. S'havia de prendre la decisió des de la responsabilitat i la valoració individual. Només des del convenciment personal s'aconseguiria que la decisió presa, fos quina fos, i el seu desenllaç fossin reeixits.

Va començar a parlar un dels membres de la comissió de legalització. La Meri anava exposant la situació, explicant els diferents escenaris, les possibles repercussions, les alternatives... i s'exposava que a la resta de l'Estat anava agafant força el debat sobre la conveniència o no de fer la Consulta el dia 12 i que alguns nodes estaven començant a apostar per ajornar-ho tot pel diumenge següent, el dia 19. A continuació, es va deixar que els nodes parlessin, que es creés debat, que es mesuressin les forces i, finalment, s'expressés i traslladés l'opinió de les respectives assemblees locals. El moment era certament difícil, i en aquell instant calia aixecar ja totes les cartes. En aquell punt clau s'estava jugant la unitat de la Xarxa a Catalunya; si sortiríem en bloc, o si començarien a produir-se dubtes en els nodes. Un a un, els nodes es van anar posicionant: comença Corbera, exposa la situació, i després de mantenir-nos un moment a l'espera, diu que ho té clar: endavant! I el mateix diu Sentmenat, i Barcelona, i Manresa en nom de tot el Bages, i Vilassar de Dalt en el del Maresme, i Reus... I així fins als 50 o 60 nodes que érem allà reunits. La comunió era absoluta i els temors inicials es van convertir en l'optimisme més desbordant. Absolutament reforçats, vam sortir de l'Assemblea en direcció a la plaça de Catalunya, per cobrir-la amb el gran logotip preparat per la colla de Sant Cugat.

A Catalunya, el ple de l'Assemblea va ésser unànim: endavant!!! El dia 12 se sortia al carrer!

Per alguns, la sensació d'aquells moment era més aviat d'energia barrejada amb un xic d'angoixa. Estàvem il·lusionats pel resultat contundent de l'Assemblea, però alhora ens intranquil·litzava no tenir clares les possibles repercussions personals que afrontàvem amb la decisió. De totes maneres, el moment d'intranquil·litat va ésser petit, ja que val a dir que ens va reconfortar moltíssim trobar-nos, ja tornant de la plaça de Catalunya, amb l'Arcadi Oliveres i en Jordi Armadans que ens venien a donar, com sempre, el seu suport incondicional. En explicar-los la decisió presa unà-

nimement, van somriure i van dir-nos: “Perfecte! Nosaltres veníem a dir-vos que volem sortir, que el cos ens demana marxar!”.

Amb tot, l’Assemblea també va servir per consensuar estratègies i línies de treball, de les quals podem destacar:

- Els nodes havien d’evitar que els ajuntaments consultessin les Junes Electorals de Zona.
- S’havia de demostrar que la Consulta estava concebuda com una acció independent de la jornada electoral i que no tenia cap voluntat d’interferir-hi. A poc a poc s’havia d’anar guanyant la confiança dels ajuntaments.
- Calia valorar la precaució *versus* l’oportunitat de difusió en els mitjans de comunicació, ja que era important el seu posicionament en positiu.
- En relació amb els dubtes sobre el dia 12 o dia 19, calia respectar les opinions dels nodes i aquells grups que, en no sentir-se forts, volguessin sortir el dia 19 com a dia alternatiu.

Durant aquests dies també s’organitzaven assemblees locals que no deixaven d’animar-nos. Els missatges electrònics reflectien aquests ànims: “... desde Reus, os animamos a amarrar bien los cabos y sujetarse para esta pequeña tormenta. Pero sabiendo que seguiremos navegando. La nave de los locos va... y no hay mar sin tormentas. Las contrariedades fortalecen. Con tranquilidad e inteligencia, podremos convertir lo que parece negativo en positivo. Confiamos en la capacidad, creatividad y consecuencia de todos los compañeros y entidades que integran la red...”

La prohibició als mitjans. L’eròtica de la prohibició

El punt àlgid de tensió es produeix quan rebem, per part de l’equip de premsa, un comunicat emès per Europa Press en relació amb la prohibició de la Junta Electoral

Els judicis contra membres de la Xarxa Ciutadana van arribant...

Central de la Consulta, en qualsevol de les seves formes i a tot el territori. Som a dia 8 de març, a tan sols 4 dies de la Consulta. La notícia ens desborda; de fet, la Xarxa no ha rebut cap notificació per part de la JEC, però queda clar que ens fan saber a través dels mitjans de comunicació que no ens autoritzen la Consulta i que se n'ha informat, mitjançant una circular, la Direcció General de Política Interior i totes les Juntes Electorals Provincials.

Els telèfons de la gent de l'equip de legalització no paraven de sonar. Les notícies i comunicats sobre la qüestió començaven a anar tan ràpids que calia actuar amb

contundència. S'havia de ser especialment escrupolós amb el llenguatge que calia utilitzar en les declaracions a la premsa ja que, des d'aquell moment, els mitjans de comunicació es van transformar en el canal de comunicació de la Xarxa. Així, quan des de l'equip de legalització es decidí que es feia la tramesa del conflicte al Síndic de Greuges, això es va esbombar immediatament a la premsa amb dos pretensions: mostrar una actitud de fermesa davant dels nodes i aprofitar l'aparició a la premsa per fer més fort el nostre missatge.

Amb tot, un fet positiu es dibuixa per sobre d'aquests dies de confusió. Els nodes afectats reaccionen amb fermesa davant del que consideren una injustícia; comencen a apretar els ajuntaments respectius, parlen directament amb alcaldes, regidors, fins i tot amb el president de la Generalitat! Aquest insinua al Lluís de l'Hospitalet de canviar de dates, però la decisió està presa. "No us he convençut, oi?" Efectivament, no ens ha convençut! S'entra en una mena de procés d'arrogació de poder (*empowerment*) del qual ens sentim plenament participants. Alguns nodes organitzen accions de protesta com, per exemple, l'acampada de Manresa. A molts llocs, sembla com si les dificultats incrementin el convenciment que la Consulta és impossible d'aturar, que els seus arguments són irrefutables. És cert que una sensació d'incertesa, fins i tot de nervis, impregna aquests moments, però la decisió dels nodes és unànime: la Consulta ha de tirar endavant.

A part d'això, era important mobilitzar la societat civil, una societat civil que era la que ens havia d'acabar de donar el sentit de legitimitat que no ens cansàvem de repetir. En aquest sentit, es va decidir redactar un document d'adhesió que acabés essent una enorme llista de personalitats i institucions, i que deixés ben clar que no estàvem sols en la idea que defensàvem. Jutges de prestigi reconegut, escriptors, cantants, catedràtics d'universitat, alcaldes... tots donaven suport a la nostra causa. Per divulgar la llista d'adhesions i refermar-nos en la nostra postura, calia una acció espectacular que cridés l'atenció. Aquesta va ser, com ja s'ha comentat, l'acció de la penjada de l'Oriol a la Sagrada Família, que va arribar amb força a l'opinió pública.

Tres dies abans de la Consulta, el panorama tampoc era tan dolent si ens fiàvem del suport d'ajuntaments i persones reconegudes. Ara bé, la truita començà a girar-se

dos dies abans de la Consulta, quan molts dels ajuntaments començaren a rebre circulars oficials directes des de les seves Junes Electorals de Zona. Circulars en les quals se'ls obligava, en tant que Administració local, a reprimir la Consulta en qualsevol de les seves formes.

Aquest fet provoca un daltabaix important. Alguns ajuntaments que donaven suport actiu a la Consulta comencen a dubtar. A Terrassa, a Canet, a Badalona, en alguns municipis del Baix Llobregat, els ajuntaments fan el gest de retirar el suport que al principi havien ofert. Uns quants es fan enrere, al·legant que no poden contradir les Junes Electorals; però també és cert que molts altres aguanten el tipus. Perquè s'ha de reconèixer que allà on els ajuntaments es van mostrar fermes, els cosos policials van tenir més dificultats per poder executar les ordres de la Junta Electoral, i la Consulta es va desenvolupar sense gaires problemes. Aquest va ser un tret diferencial respecte de l'Estat espanyol, on, sense cap tipus de suport per part de les Administracions locals, la prohibició de la Junta Electoral va provocar estralls. En altres punts de l'Estat, molts nodes van decidir posposar la Consulta pel cap de setmana següent, i la majoria dels que van sortir el dia 12 van tenir moltíssims problemes.

Ja tocant al dia 12, la maquinària de la Xarxa segueix caminant però cal preparar-se per poder afrontar possibles contrarietats policials. Es forma ràpidament un equip de persones per redactar un informe de possibles conseqüències legals i un manual de contingència. El manual de contingència havia de ser un document que donés instruccions clares als voluntaris de les taules, havia de descriure la logística que calia dur a terme per part dels nodes i havia de reflectir possibles passes a seguir en cas de problemes. Les directrius eren concretes: sobretot no podien produir-se escenes d'enfrontaments ni violència, i s'havia de mantenir en tot moment una actitud de diàleg en cas de problemes amb les autoritats. No es podia interferir en absolut en el procés electoral oficial, s'havien de respectar les distàncies previstes i no podia posar-se ni un peu dins els col·legis electorals. Els nodes havien d'organitzar un equip de contingència, és a dir, un grupet de persones que s'encarregués d'atendre les urgències, vetllar pels voluntaris i deixar recollits els incidents que poguessin ocórrer.

Molts nodes s'havien preocupat de disposar d'advocats locals i s'havia repartit una llista amb els telèfons mòbils dels advocats de la Xarxa i de les oficines de campanya de Barcelona i Terrassa. Vaja, que es va organitzar un bon sarau logístic!

El dia 12. Les urnes al carrer

El dia 12 tothom va sortir al carrer conscient que podrien haver-hi múltiples problemes, però convençut. Només calien les urnes, les taules, les paperetes, la notificació d'ocupació de via pública, el manual de contingència sota el braç i la llista dels telèfons ben a prop. Ah!, i això sí, una bona dosi de calma i imaginació.

I el dia 12... finalment va haver-hi incidents a molts dels municipis... i la repressió policial va fer de les seves ja des de bon matí, tal com es mostra en l'annex 2 amb la llista d'incidències. Però la Xarxa, malgrat tots els incidents repressius, va comportar-se amb fermesa i una absoluta integritat. Com ja es podia imaginar, els més de 9.000 voluntaris que van fer possible la Consulta a Catalunya van respondre de la millor manera possible, interpretant a la perfecció, allà on es va poder, una nova via de desobediència civil.

La brega judicial continua

Després de l'embriagament embogit del dia 12, els poders judicials no ens deixen descansar, ja que, tal com ja s'ha vist, es porta la Xarxa al banc dels acusats. La veritat és que ens fem creus del punt al qual estan arribant les coses: ens semblava totalment inconcebible que a la jove de Castellví de Rosanes o als altres voluntaris se'ls inculpés per haver realitzat un gest totalment pacífic de solidaritat. Davant d'aquest fet, la Xarxa es rebel·la i continua la seva lluita, ara denunciant fortament la repressió i les seves conseqüències judicials indiscriminades.

A nivell general, comencen les campanyes d'autoinculpacions organitzades el dia abans i el mateix dia de cadascuna de les citacions al jutjat. Aquestes autoinculpa-

cions van consistir a enviar massivament, per fax, un model de comunicació on molts voluntaris s'autoinculpen dels mateixos fets pels quals han estat cridats a declarar els seus companys. Faxos de tots els punts de l'Estat arriben al mateix moment al jutjat en qüestió, fins al punt que el Miquel de Corbera ens diu, en sortir del jutjat, que mentre li prenien declaració no parava de sentir-se el sorollet empenyador del fax i que ja havien gastat dos rotlles aquell matí. Fins i tot arriben a trucar a l'Oficina de Terrassa perquè parem, però nosaltres continuem: si volien festa, ja la tenen!

Els nodes s'organitzen i es comencen a fer activitats de repulsa del que està passant. Primerament hi ha la concentració davant els jutjats de Sant Feliu de Llobregat, amb una destacable presència de mitjans de comunicació, i posteriorment les acampades a Sant Feliu i a Mataró. Durant aquests dies, alguns mitjans ens van fer un foradet als seus espais, i era certament engrescador veure com els companys de Corbera, Alella i Teià parlaven en directe sobre el patètic nou Pla Director de la Cooperació Espanyola, o sobre les imperfeccions de l'actual sistema democràtic. I és que durant els processos de Mataró i Sant Feliu, els mitjans van estar bastant pendents dels esdeveniments; encara que només fos pel fet que els companys d'Alella anessin a declarar amb nassos de pallasso...

Finalment, no podíem tancar aquesta breu repassada del que van ser aquestes turbulències legals sense reconèixer el suport que ens van oferir els companys de Juristes Demòcrates. En tot moment es van fer càrrec del seguiment dels processos engegats, i ens van ajudar moltíssim que tot, de moment, hagi quedat només en un ensurt.

5 L'extensió de la Consulta

A LA CONQUESTA DEL TERRITORI

Una Consulta Social a tot Catalunya? Ja ho veurem, això...

Des del primer moment que es va plantejar la possibilitat de realitzar la Consulta Social vam veure que el seu èxit dependria, en gran part, de la implantació que tingués en el territori. No creïem, ni volíem, que n'hi hagués prou amb Barcelona, Lleida o Terrassa; la idea de la Consulta va néixer lligada a l'objectiu d'arribar a tots els racons de Catalunya i de l'Estat espanyol, al més minúscul dels seus municipis, al més amagat dels seus pobles. Era evident per nosaltres que, per començar, calia establir-se a les grans ciutats, a les capitals de comarca; però confiàvem plenament que, de mica en mica, s'anessin encenent llumetes al nostre mapa de Catalunya.

Realment, però, aquesta era una declaració de principis. La implantació de la Consulta a Catalunya ens preocupava, però d'una forma relativa. Tan sols traient el cap per la Vaqueria del Servei Civil Internacional, durant les eternes reunions dels darrers mesos del 1999, resultava obvi que eren altres aspectes organitzatius els que ens prenién el temps. De fet, anàvem un xic ofegats i no es va crear cap comissió específica per a l'extensió de la Consulta Social: es va deixar tot en mans dels companys de Terrassa. Consideràvem prioritari, i amb certa raó, l'edició del material, la relació amb la premsa, les qüestions legals, la situació financera o les accions de carrer. Evi-

dentment, totes aquestes línies de treball havien d'acabar impulsant i projectant la Consulta a tot el país; l'extensió de la Consulta s'havia d'entendre com un tema transversal, que havia d'implicar tots els grups i comissions. Tothom, des de les seves comissions, havia de buscar a les seves agendes aquells noms que fessin possible la màxima implantació territorial.

Un dels motius principals dels nostres dubtes a l'hora de plantejar la Consulta a tot Catalunya era Barcelona. Des del mateix 18 de novembre, data en què la gent de l'ADEU assumeix la realització de la Consulta Social, la perspectiva de materialitzar-la a Barcelona ens tallava una mica la respiració. A Barcelona, eren més de 300 col·legis electorals els que calia cobrir, i la cosa estava més verda que un meló de Sòria. Per tant, una hipotètica implantació a comarques semblava encara més difícil d'imaginar. I encara més quan Lleida, un dels grups locals més forts de Catalunya, va començar a treballar com a Oficina Estatal de la Consulta a partir del *I Encuentro* estatal de la Xarxa, i es va centrar fonamentalment en l'impuls per tot l'Estat espanyol i va reduir la seva dedicació en l'àmbit català.

Simultàniament es va decidir que l'equip de Terrassa es constituís com a Oficina de Catalunya. Això volia dir que, entre altres feines, assumien l'extensió de la Consulta. Paral·lelament, el grup de Barcelona es va marcar l'objectiu de fer-la arribar a tota la seva comarca, el Barcelonès, que no era poc.

Els autèntics embrions de la Consulta a Catalunya van ser Lleida i Terrassa: Lleida, en tant que referent per tots nosaltres, i Terrassa, en tant que motor incombustible de la Consulta a Catalunya. De fet, Terrassa va ser el primer node que va creure fermament en la proposta de Lleida: va fixar les bases i els paràmetres sota els quals es realitzaria la Consulta, va assumir les tasques d'una coordinació catalana, va fer-se càrrec de la recerca de fons, així com del manteniment del sistema informàtic i de la posada a punt del programa de recompte de vots. Si a això s'afegeix la preparació de la Consulta Social a la seva pròpia població, s'entén que la tasca de difusió s'engegués amb pocs mitjans humans i menys recursos. Per sort, l'Andrés i en Joan es van lligar fort les espatlles, van agafar un horari de trens i es van repassar tota una llista de telèfons que no se sap ben bé d'on va sortir. Aquest va ser l'inici.

Bé, sí que se sap d'on va sortir. Era novembre i l'Edu, un estudiant de Terrassa que va estar donant un cop de mà al Juan des de l'Oficina de Catalunya, ens la va facilitar. Contenia noms d'entitats de diferents punts del país. En Joan treballaria amb la llista de les comarques de Tarragona i Lleida i l'Andrés amb les de Barcelona i Girona. Aquesta era la distribució, però per sort som poc disciplinats, i cap de nosaltres es va limitar a l'extensió de la Consulta al territori que li tocava. Alguns companys de l'ADEU van començar a contactar amb zones properes a Barcelona, com el Maresme o Esplugues; els companys de Sant Cugat ja parlaven amb Cardedeu i Granollers, i en Ricart començava a moure Osona.

Abans de tot això, durant els mesos de setembre i octubre ja s'havien realitzat els primers contactes. En Sergi de Lleida ja s'havia apropiat al Centre Llatinoamericà de Reus, on la idea va prendre ràpidament. Per mitjà de Rubí Solidari es creava un node en aquell municipi; a través de la Mesa Cívica, es creava a Cornellà, i a partir de la gent del 0,7, a Badalona. També Vic s'afegia al moviment. Molts d'aquests nodes es trobaven a les primeres jornades de formació de Terrassa, el 6 de novembre de 1999.

La Consulta a les beceroles: els primers nodes

Arriba el *I Encuentro* de la Xarxa, el darrer cap de setmana de novembre, i es fa una mica d'avaluació. Es pot comptar amb Cornellà, Molins de Rei, Badalona, Barcelona, Masies de Roda, Vic, Rubí, Sabadell, Sant Cugat, Terrassa, Cardedeu, Lleida, Reus i Torredembarra: catorze nodes que treballen plenament convençuts, però només catorze nodes. Els companys de l'equip d'extensió s'han de començar a multiplicar: Girona, Santa Coloma de Gramenet, l'Hospitalet de l'Infant i Vandellòs... A Manresa es contacta amb gent vinculada amb la Plataforma per la Resolució del Conflicte dels Grans Llacs, i a Cerdanyola es fa el mateix a partir de l'Ateneu. Simultàniament, s'aconsegueix parlar amb Olot, i entre tots tractem d'obrir la llauna a Tarragona.

Així, doncs, la ciutat de Tarragona seria l'única de les trenta-nou ciutats més grans de Catalunya que no va fer la Consulta, malgrat que van ser presents al *I Encuentro* de la Xarxa. Però van decidir, sota una perspectiva de cru realisme, que al seu muni-

cipi la Consulta no era viable, i es van mantenir amb aquest plantejament fins al final. Barcelona creixia notablement; Girona es movia al voltant de la Coordinadora d'ONGD gironines, que s'acabava d'activar, i les comarques de Lleida es despertarien més tard, encara que de forma eficaç. Però a Tarragona no es va realitzar la Consulta, tot i que hi va tenir lloc una acampada la darrera setmana.

Però, en general, la idea de celebrar una Consulta Social engrescava força els municipis. El protagonisme de l'acció requeria a les mateixes poblacions, i aquest va ser un factor determinant perquè la proposta anés agafant la magnitud que tots buscàvem. Ara bé, també és cert que en aquell moment la Consulta no anava llençada, ni organitzativament ni mediàticament, i això sovint generava certs dubtes.

A Torrelles, per exemple, es va fer el contacte durant la primera quinzena de desembre amb l'Ajuntament; hi havia molt d'interès, però no va ser fins que la Consulta era imparable que van confirmar que la tiraven endavant. I així va passar també a Sant Quirze del Vallès, que no va assumir la Consulta fins al darrer mes. Però entre contacte i contacte, calia anar consolidant els nodes que s'estaven constituint: amb la gent de Cornellà, amb el Consell de Solidaritat de Manresa, amb el CEDRE de Girona. I és que el CEDRE, en tant que aglutinant del teixit associatiu de les comarques gironines, resultava essencial per a l'èxit de la Consulta. Nous contactes que vam fer les darreres setmanes de desembre, com Banyoles, Porqueres, Blanes i Figueres, ens confirmaven el pes de la Coordinadora d'ONG gironines en les decisions del seu àmbit territorial.

Amb tot això, ens havíem elaborat un "kit" bàsic de campanya, que actualitzàvem sovint. Contenia un breu full informatiu sobre la Consulta, que a vegades alternàvem amb un altre més relacionat amb la problemàtica del deute extern, i sempre amb indicacions de telèfons, adreces electròniques de les oficines estatal i de Catalunya, pàgina web, etc. Al "kit" també hi havia el dossier de Barcelona i diversos fulls del de Terrassa; algun text de Galeano, uns quants articles de premsa sobre la Consulta de Lleida del 13 de juny i material del que es va utilitzar en aquella ocasió. Més endavant, aquest "kit" s'ampliaria amb dos documents bàsics: el que havia preparat el node de Barcelona, *Com organitzar la Consulta al teu poble*, i el que havia coordinat

l'equip de l'Oficina de Consulta i base de treball per a tots els nodes, la *Guia d'Organització de la Consulta*. En aquest darrer es trobava tota la informació necessària, i servia com un excel·lent índex que feia molt senzilles les reunions amb els nodes.

I arriba Nadal, i l'Andrés que no deixa de repartir llenya. Que té un forat? Cap a Gironella a deixar documentació. Que té temps de fer un parell de trucades? Trucada a Cabrera i a Calella de Mar. Des d'aquesta última població, li confirmen que ja estan coordinats amb Girona, i el posen en contacte amb Arenys de Mar, Malgrat i Pineda. I a través dels amics de Vetermon es posa en marxa Viladecans. També hi ha moviment a Santa Coloma de Cervelló i Esplugues... Tota aquesta informació, així d'espontàniament i alegre, la deixa caure durant l'Assemblea de Catalunya del 10 de gener. Cal reconèixer que el treball no era gaire metòdic, però era l'única forma que ens podíem plantejar. Se suplien les carències de metodologia gràcies a la il·lusió i l'empenta. Una empenta que ens permetia superar els problemes, ja que era preocupant que dos mesos abans de la Consulta la primera nòmina de catorze nodes només s'hagués vist incrementada en dotze confirmacions més: Manresa, Esplugues, Viladecans, Sant Adrià de Besòs, l'Hospitalet, Calella de Mar, Palafolls, Girona, la Pobla de Segur, Tremp, el Baix Pallars i Sort. Vint-i-sis nodes en total.

Sort, Tremp, Gerri de la Sal, la Pobla de Segur... Un bocí de Pirineu es comença a moure, a tirar endavant la Consulta. Aprofitant l'estructura de xarxa de la Plataforma contra l'Autopista Elèctrica, i a través de la Carme i l'Armand d'Altron, s'aconsegueix una bona implantació a tot el Pallars. I la notícia ens alegra doblement. Primer perquè al nostre mapa de Catalunya s'il·luminen punts cada cop més llunyans, amb nodes cada cop més autònoms; i segon perquè observem que hi ha llocs en els quals realment comença a funcionar una certa estructura comarcal: no són gaires pobles, cinc amb Talarn, però és un primer exemple del que s'anirà implantant progressivament en altres comarques.

Una altra comarca que aposta per una estructura similar és el Maresme. A mitjan gener la Plataforma Solidària del Maresme convoca una reunió a Llavaneres. Alguns

nodes, com Cabrera i Palafolls, ja estan assabentats de la idea de la Consulta a partir d'alguns contactes personals; d'altres, com Arenys de Mar i Calella de Mar, estan al corrent a partir de la Coordinadora d'ONG gironines i de l'Alt Maresme. La resta de poblacions assistents (més aviat la majoria i entre elles Mataró) no en saben gran cosa. L'Alfredo de Barcelona hi ha anat a presentar la iniciativa, i aquesta pren ràpidament. A partir de llavors, la Consulta a la comarca es coordinarà al voltant de la Plataforma Solidària del Maresme, Plataforma que, activada oportunament per la Roser del node de Vilassar de Dalt, serà la llavor del node comarcal més gran de Catalunya. El seu funcionament relativament metòdic, l'afany en les tasques de coordinació, mantenint al màxim l'estructura comarcal, i una presència força estable en l'Assemblea de Catalunya faran possible, finalment, que el Maresme sigui la comarca on un major nombre de municipis participin a la Consulta Social.

D'altra banda, durant aquell mes de gener, el Vallès Occidental es mostrava com una de les comarques amb més activitat i dinamisme. Rubí i Cerdanyola mantenien un alt nivell de mobilització dins el seu municipi. Sabadell enllestia ràpidament la preparació de la Consulta al seu municipi i s'implicava cada dia més en l'estructura organitzativa dins l'àmbit català. Terrassa, que celebrava les seves segones jornades de formació per als voluntaris, continuava essent un dels pulmons infal·libles. I Sant Cugat assumia cada cop més les tasques d'extensió al Vallès.

Amb tot i això, l'equip d'extensió de la Consulta continua sense perdre pistonada: Gelida, Berga, Mataró, Puigcerdà, Santa Coloma de Gramenet, Santa Margarida de Montbui... El ritme comença a ser trepidant! Les setmanes comencen a fer-se curtes a mesura que l'interès de les poblacions va creixent, i ens hem de partir en dos. Ja no es respecten ni comissions de treball ni àmbits territorials; tothom s'arremanga i surt cap a les poblacions. Apareixen les primeres factures de telèfon esgarrifoses, s'intercanvien mapes de carreteres, hi ha xerrades cada cop més llunys... La Consulta comença a agafar quilos i a treure les dents!

19 de gener. Falten 55 dies per la Consulta, i ens tornem a trobar a la Vaqueria de l'SCI. A poc a poc, cada cop hi ha més cares noves, més racons diferents de Catalunya: Teià, Capellades, Corbera de Llobregat... Les cares més veteranes: Sant Cugat, Ter-

20 de febrer del 2000. Els primers nodes assisteixen a l'enterrament del deute extern a la plaça de la Catedral de Barcelona.

rassa i Cornellà ho tenen tot bastant lligat. Barcelona va justeta de forces, però l'estructuració en districtes li està donant bons resultats. Viladecans, l'Hospitalet, podríem dir que són ja nodes consolidats. En aquesta darrera població treballen fermament una sèrie de col·lectius coordinats al voltant de la Fundació Akwaba. Des de Vilassar de Dalt continuen contactant poble a poble per tot el Maresme, i aviat ha de créixer el contingent de nodes a Osona.

Créixer, créixer, créixer... a poc a poc i bona lletra

Darrer cap de setmana de gener. A Madrid, estem aprofitant un descans durant el *II Encuentro* de la Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern per parlar una mica sobre l'extensió de la Consulta a Catalunya. Circula una llista de poblacions,

una cinquantena llarga. Ha estat una feina molt intensa de la gent de Terrassa, però molts d'aquests pobles són només contactes, sense cap garantia que la Consulta s'hi acabi realitzant. És cert que hi ha ciutats on s'està treballant a tota màquina, com Barcelona, Cerdanyola, Sabadell, Terrassa, Sant Cugat o Vic, però tenim una intensa sensació que, en l'aspecte de l'extensió, la Consulta va endarrerir-se. Continuem amb l'esperança d'un esclat mediàtic que marqui l'inici del salt quantitatiu que necessitem; però, de moment, només ens podem recolzar en la nostra capacitat de mobilització. Anem perseguint els col·lectius locals, els municipis... aviat arribarà el dia en què siguin els nodes els que comencin a estirar-nos.

Durant el *II Encuentro* es va adoptar una decisió: efectuar una acció conjunta a tots els municipis, simultàniament, de manera que es pogués aprofitar com a plataforma de llançament als mitjans de comunicació. Descentralitzant aquesta acció, fent que cadascun dels pobles l'assumís, preteníem mostrar que la força de la Xarxa radicava, precisament, en la seva extensió per tot el territori. L'acció, que consistia a penjar una gran pancarta a l'edifici més simbòlic de cada població, es va fixar pel cap de setmana del 12 i 13 de febrer, just 30 dies abans de la Consulta. Resultava ideal per avaluar, un mes abans de la Consulta, la implantació de la Xarxa a Catalunya. A més, suposava una bona manera de reactivar aquells nodes locals que anessin amb una marxa menys: contactes amb els ajuntaments respectius, relació amb premsa local... Així, aquell mateix darrer cap de setmana de gener, i per mitjà del correu electrònic, es va comunicar als 59 municipis de la llista la planificació de l'acció. El cap de setmana abans de la penjada es faria un seguiment per conèixer exactament quants municipis formaven part, d'una forma activa, de la Xarxa Ciutadana. Aquesta seria la primera estimació fiable de quina era la implantació i la força real de la Consulta Social per l'Abolició del Deute Extern.

Aquest primer seguiment, el cap de setmana del 5 i 6 de febrer, es va fer per telèfon. Quan es tracta d'intercanviar impressions, recollir inquietuds o transmetre ànims, el correu electrònic queda petit. Així, la pàgina *web* resultava excel·lent per penjar el material necessari per a tots els nodes, i el correu electrònic era l'eina ideal per comunicar-se simultàniament amb diversos nodes, per fer arribar allà on calgués tots

els documents. Però era el telèfon el que et permetia copsar les actituds, els neguits i els ànims d'una forma més fiable. S'establia un altre grau de coneixement, s'associava una veu a un nom, i això sempre resultava més engrescador. I és per això, perquè calia parlar, que ens vam asseure davant el telèfon, llapis en mà, i amb la llista dels 59 nodes sense cap guixot acabada d'imprimir.

El 28 de gener es tenia constància de 59 municipis de Catalunya que tiraven endavant la Consulta; el 6 de febrer, i després d'avaluar quines poblacions estaven en condicions de penjar la pancarta, aquesta xifra es reduïa a 42. 42 nodes que, d'una forma més o menys ferma, estaven treballant per l'execució de la Consulta Social. La resta encara no ho veien del tot clar.

D'aquests 42 nodes, 10 eren del Maresme: Alella, Teià, el Masnou, Vilassar de Dalt, Cabrera, Mataró, Llanvaneres, Arenys de Mar, Calella de Mar i Palafolls. Alguns d'aquests nodes, com Alella, Teià o el Masnou, s'hi acabaven d'afegir aquells darrers dies de gener.

Una altra comarca amb una bona implantació de la Consulta, un mes abans, era el Barcelonès. Al principi, Barcelona s'havia d'encarregar de l'extensió de la Consulta a la comarca, però els districtes bullien d'activitat, completament absorbits per la possibilitat de cobrir els seus 312 col·legis electorals. Afortunadament, aviat Badalona, l'Hospitalet i Sant Adrià del Besòs van fer seva la idea de la Consulta, i es van mostrar com uns nodes molt actius des del principi. Sobretot tenint en compte que l'Hospitalet i Badalona, juntament amb Sabadell i Mataró, eren els nodes de tot Catalunya amb més col·legis per cobrir.

7 nodes estaven a punt per a la Consulta al Vallès: Cardedeu, Cerdanyola, Mollet, Terrassa, Sabadell, Rubí i Sant Cugat. I al Baix Llobregat eren 5 els nodes que treballaven per la realització de la Consulta Social al seu municipi: Cornellà, Esplugues, Corbera de Llobregat, Viladecans i Molins de Rei.

Només 15 no eren del cinturó de Barcelona: Girona, Banyoles, Porqueres, Sort, la Pobla de Segur, Baix Pallars, Tremp, Manresa, Reus, Torredembarra, Capellades,

Vic, Masies de Roda i Roda de Ter; a més de Lleida, que ja havia realitzat la Consulta al seu dia.

En un primer moment, la sensació va ser d'una certa inquietud. No era només que l'acció de les pancartes no va tenir la repercussió desitjada: la mateixa Consulta Social, sota la perspectiva de la seva extensió territorial, es trobava en una situació de feblesa evident. Sincerament, esperàvem ser uns quants més cinc setmanes abans de la Consulta. Més endavant veuríem que aquesta imatge era un xic fictícia, ja que molts nodes ja estaven actuant com a coordinadors comarcals: Girona, Vic, Reus o Manresa, per exemple, aglutinaven al seu voltant alguns municipis que ja estaven treballant pel dia 12 de març, i que no quedaven recollits a les llistes que manegàvem. Però tot això encara no ho sabíem, i vam quedar una mica preocupats. A menys de quaranta dies calia posar-se a tota màquina i tornar a córrer el país; molts nodes havien estat informats, però quedava lluny poder-los considerar com a contactes estables. Vèiem molts dubtes en alguns nodes, altres se sentien incapaços i de molts feia temps que no en sabíem res. Calia començar a insistir, a transmetre il·lusió i confiança, a fer un seguiment dels nodes. En definitiva, a fer molts quilòmetres i moltes trucades.

Molta feina per fer, i només cinc setmanes al davant. Per això era molt important aconseguir que tots els nodes s'impliquessin en l'extensió de la Consulta. L'estructura comarcal semblava la més adient, i encara més tenint en compte que en alguns punts com el Maresme o el Pallars estava resultant relativament bé. Així, doncs, aquesta forma de funcionar s'establia com un dels objectius: reforçar aquells nodes que estiguessin fent la tasca de coordinació comarcal i prioritzar els nous contactes, especialment capitals, a comarques sense implantació de la Consulta Social.

Un d'aquests nodes que havien assumit tàcitament la coordinació comarcal era Reus. Des que Lleida els va informar de la iniciativa, a finals de setembre i no van deixar de treballar amb molta fermesa al seu àmbit territorial. Entre el Centre Llatinoamericà i el Gepec van preparar el seu material de campanya, van fer córrer circulars entre els veïns, van treballar els instituts i van fer rodes de premsa, funcionant sempre per comissions. Fins i tot van tenir temps per estendre el projecte a la comarca: Cam-

brils, l'Hospitalet de l'Infant i Vandellòs, Vilaplana... I fora de la comarca i tot: van parlar amb Valls, ho van intentar repetidament amb Tarragona... Sempre de forma molt autònoma, però amb molt de rigor, amb una confiança plena en el projecte i mostrant una serenitat permanent; a través del correu electrònic, un tal Carlos s'en-carregava de transmetre'ns sempre aquestes sensacions.

Un dels temes per resoldre eren les comarques sense implantació de la Consulta. Dues d'aquestes eren el Garraf i l'Anoia: tant a Vilanova i la Geltrú com a Igualada s'havien realitzat uns primers contactes, però la cosa estava molt verda. Tots dos casos eren bastant similars: ciutats força grans, amb molts col·legis electorals per cobrir i uns col·lectius molt heterogenis, agrupats sota el Consell de Cooperació de Vilanova i la Geltrú i la plataforma Igualada Solidària. I també amb una preocupació comuna: la dificultat d'aconseguir tants punts de Consulta com col·legis electorals, entre 20 i 30. Perquè calia diferenciar les ciutats i les poblacions petites, els nuclis de més de 20 col·legis i els de 2, 3 o 4.

Els municipis més petits, era relativament fàcil engrescar-los. El fet que només hi haguessin 1 o 2 col·legis electorals feia molt senzilla l'execució de la Consulta: dirigir-se a un únic col·lectiu, per poc organitzat que estigués, gairebé garantia que s'hi faria la Consulta Social el 12 de març. Així, contactar amb aquests nuclis més petits donava sempre un gran resultat; calia poc temps per fer el contacte i el seu seguiment, i amb poca gent es podia tirar endavant el projecte. La inversió de temps era molt reduïda, i els rendiments quant a l'extensió territorial, força elevats. A més, i això ho veuríem posteriorment, els resultats que s'obtidrien en aquests municipis serien espectaculars. Però també hi havia uns quants problemes. El primer d'ells, en tractar-se de territoris poc densos, era el baix rendiment en termes d'extensió poblacional, i el segon era la dificultat per trobar-hi aquell col·lectiu que pogués tirar endavant la Consulta; en molts pobles no teníem ni idea de com contactar-hi. Afortunadament, aquesta tasca d'extensió de la Consulta als municipis més petits, la van assumir els nodes més actius i estables de cada comarca. I va ser així, bàsicament, com va anar creixent la Xarxa a Catalunya.

D'altra banda, teníem les ciutats amb molts col·legis electorals. Aquí succeïa el contrari: hi havia una certa facilitat per contactar-hi, però molta dificultat per cobrir

tots els col·legis. El primer contacte era relativament senzill; qui més qui menys coneixia alguna persona o entitat de qualsevol població gran, i això reduïa el temps de la fase prèvia de recerca. Ara bé, quan durant la primera reunió en una d'aquelles poblacions arribava el moment d'exposar l'ambició de la Consulta de cobrir tots els col·legis electorals d'aquell municipi, s'apreciava perfectament com apareixien perletes de suor al front del personal. 312 col·legis a Barcelona? Calien uns 1.800 voluntaris. 22 a Igualada? Prop d'uns 130. Una seixantena a l'Hospitalet? No podíem baixar de 350. Evidentment, per a un sol col·lectiu aquesta era una feina duríssima: calia buscar companys de viatge, i molt ràpidament. Tècnicament era possible, ja que en aquestes ciutats acostuma a haver-hi bastants grups, però grups i col·lectius molt heterogenis, no sempre acostumats a treballar plegats i amb línies i metodologies de treball molt diferents. En algunes localitats això ho feia tot molt complicat; en altres, quan hi havia estructures del tipus coordinadores locals, no ho era tant. Tot i així, sempre va ser un procés laboriós, en el qual es va haver de perseverar. Aquestes ciutats eren crucials, tant pel seu volum de població com per l'efecte expansiu que produïen als nuclis veïns, i per tant calia insistir-hi. Però bé, tampoc va ser tan difícil: la idea boja d'una Consulta Social per l'Abolició del Deute Extern va ser la que, en definitiva, va aconseguir posar a treballar plegats tot tipus de visions i maneres de fer.

Igualada era una d'aquestes poblacions. Durant la primera quinzena de febrer hi vam contactar des de diferents bandes: a partir de gent de Justícia i Pau, Món-3... i sobretot a partir de la gent de Capellades. Capellades era un node petit, però molt ferm, que amb l'ajut de l'Òscar va participar molt significativament en l'activació d'Igualada Solidària. Aquesta activació es va concretar el 16 de febrer, i a partir d'aquí van començar les bustiades, els contactes amb l'Ajuntament, rodes de premsa... La Glòria i en Jaume van aconseguir que la idea prenguéssin forma a la comarca: Tous, Santa Margarida de Montbui, Calaf, Calonge de Segarra... Fins i tot a la presó de Can Brians! Des de llavors, tant Capellades com Igualada van ser els representants fixos de l'Anoia a l'Assemblea de Catalunya.

A Vilanova i la Geltrú el mecanisme va ser força similar, encara que hi va haver més dubtes i menys temps per tirar endavant la Consulta. En aquest municipi van ser membres del Consell de Cooperació els que es van posar al capdavant, al principi sense tenir-les totes: pel nombre de col·legis que calia cobrir, per l'heterogeneïtat

dels col·lectius... vaja, la fotografia habitual. Més endavant, amb molt més optimisme, arribarien fins i tot a cobrir un barri de Ribes... sense saber que a Ribes s'emboficarien a la Consulta a última hora. A partir de mitjan febrer, ja s'apreciava que, tot i la presumpta organització, la Consulta era pura espontaneïtat.

Un mes abans de la Consulta, la taca d'oli es va estenent

Va arribar el 13 de febrer, i a la gran majoria dels 42 nodes actius es va penjar la pancarta corresponent. N'hi havia d'espectaculars, com la que penjava a la Universitat de Barcelona, les quatre de Santa Maria del Pi o les cinc pancartes de tretze metres que es van penjar davant de l'edifici de la borsa. Crec que la més gran era la de Badalona, estratègicament situada a l'autopista de Mataró. I Terrassa n'havia preparat una de quaranta metres! La veritat és que feia certa il·lusió travessar tres o quatre pobles i trobar-se aquelles pancartes que reafirmaven la seva participació en la Consulta Social per l'Abolició del Deute Extern. Les pancartes, doncs, es van acabar convertint en un signe ferm d'identitat: a mesura que cada node s'enfilava al carro, penjava la seva pancarta i cridava ben alt que allà es faria la Consulta Social. Més endavant, a la manifestació del 20 de febrer a Barcelona, cadascun dels municipis es va presentar a la resta en un petit acte a la plaça de la Catedral, després d'enterrar el deute extern. De mica en mica, de forma pausada fins aleshores, anàvem sumant.

Alhora, de la darrera Assemblea del 8 de febrer havíem extret la següent conclusió: l'extensió de la Consulta avançava amb molts problemes a les comarques de Lleida i Tarragona. Des de Girona s'estava espolsant pel seu territori la idea de la Consulta aprofitant la xarxa d'entitats, Osona s'afanyava a sumar poblacions en oberta competència amb el Maresme, i el Baix Llobregat incrementava l'activitat. Però Lleida i Tarragona, tret del Baix Camp i el Pallars, no acabaven de reaccionar. Calia repensar l'estratègia, ja que des de Barcelona i Terrassa començàvem a no arribar als llocs. Calia que fóssim més gent i més metòdics.

I en part era així, colgats de feina i sense poder respondre a les demandes, ja que en aquell moment, cap a la tercera setmana de febrer, la Consulta va tenir un petit

esclat, una primera i enèrgica sotragada, un apreciable canvi de velocitat, una sensible brisa que començava a bufar a favor i que era el preludi de la ventada que gairebé ens desbordaria. I per gestionar aquella incipient allau de municipis, calia ser més metòdics: unificar llistes i formats, centralitzar el màxim a l'Oficina de Catalunya, definir clarament un responsable a cada àmbit territorial i establir un període d'actualitzacions. Era necessari plantejar-se noves llistes cada dos o tres dies.

L'Edu de Terrassa i en Lluís de Barcelona portarien la coordinació territorial i l'actualització de llistes. Barcelona es faria responsable de les seves comarques i, juntament amb Reus, s'arremangaria a les terres de Tarragona; ara bé, Sant Cugat continuaria responnent del Vallès, Vilassar de Dalt del Maresme i Vic d'Osona. En Manel de Girona abastava totes les seves comarques, i en Natxo de Lleida es posava les piles al seu àmbit territorial. Això últim era una notícia especialment bona, ja que es començaven a moure les poblacions al voltant de Lleida, fins aleshores totalment abocada a l'extensió de la Consulta a l'Estat espanyol. I una de les tasques prioritàries era clarificar tota la informació de què disposàvem, verificar la vigència dels contactes, identificar els coordinadors de cada població, esbrinar quins nodes estaven en contacte entre ells i saber en quin estat es trobaven, ja que resultava fonamental avaluar les possibilitats de cada node per tal d'incidir-hi de la millor manera.

Un dels nodes que avui ho veien factible, l'endemà estaven per engegar-ho tot a rodar, i l'endemà tornaven a anar embalats era Mataró. Aquest node participava dins l'estructura del Maresme, però les seves especificitats el feien molt diferent de les altres poblacions: sobretot, per l'enorme quantitat de col·legis electorals per cobrir-hi (més de 50) i per la dispersió de col·lectius de la ciutat. Per sort, a la reunió clau del 16 de febrer es va imposar la il·lusió sobre l'abatiment. Es va començar a contactar amb un gran nombre de grups i entitats, es va entrar en una dinàmica d'efervescència i la gent de Mataró, empesa pel Grup Tercer Món i la tropa de la Botiga Solidària, va començar a treballar intensament amb l'objectiu d'abastar tots els col·legis electorals. I finalment, a contrarellotge, pràcticament ho va aconseguir. I és que, superant totes les dificultats a un mes de la Consulta, Mataró es va constituir en un dels nodes més emblemàtics de tota la Xarxa. Sobretot, perquè es tractava del node més gran que va tenir greus problemes el 12 de març.

Tampoc es pot deixar d'esmentar que al final d'aquella reunió del 16 de febrer a Mataró, des d'Argentona es van acostar per informar-se sobre com podien tirar endavant la Consulta al seu municipi. El fet era especialment significatiu, ja que Argentona va ser l'única població de Catalunya que va acompanyar Lleida en l'experiment del juny de l'any anterior. I ara hi tornava: gairebé sense adonar-nos-en, s'afegia a la llista de nodes actius l'únic poble de Catalunya que repetia una Consulta Social per l'Abolició del Deute Extern.

20 de febrer. Falten tres setmanes per a la Consulta i la llista ha rebut una empenyeta: ja són 78 nodes. En poc més d'una setmana s'hi afegixen 36 nodes actius; encara que a la llista hi ha més noms, la xifra de municipis que confirmen que preparen la Consulta és de 78. El Maresme continua essent la comarca que hi aporta més municipis, un total de 14. Ara s'hi afegixen Argentona, Premià de Mar, i a partir de la difusió d'Arenys Solidari, Arenys de Munt i Canet. Al Vallès, i en part gràcies a l'activitat de Sant Cugat, pugen al tren Granollers, Castellbisbal i Ullastrell; Aiguafreda i Figaró ho fan donant la mà als nodes d'Osona. A Osona també hi ha un notable increment de nodes: Calldetenes, Centelles, Corcó-l'Esquirol, Manlleu, Sant Pere de Torelló i Torelló. Al Baix Llobregat, Sant Boi i Castelldefels s'afegixen al moviment. La Selva aporta 4 nodes: Arbúcies, Blanes, la Cellera de Ter i Farners. I també s'hi apunten Figueres, la Bisbal d'Empordà, Olot i Salt. I a les terres de Ponent la feina de Lleida comença a fructificar: les Borges Blanques, Juneda, Bellpuig i Alcarràs. Però a la llista també hi ha més nodes, alguns d'ells ja coneguts: Igualada, Moià, Vilanova i la Geltrú, Talarn, Cambrils, Llorenç del Penedès i la Riera de Gaià. I també Josa i Tuixén, que acabarà essent el municipi de tot l'Estat amb millors resultats quant a la participació, superiors fins i tot als de les Eleccions Generals.

La xifra començava a ser maca, i ja s'endevinava que a la recta final podria haver-hi un increment molt significatiu de nodes. Pel que fa a l'extensió territorial, encara hi havia molta feina per fer, però en termes poblacionals la Consulta començava a estar fermament implantada. Tot i això, es continuaven detectant carències a les comarques de Tarragona. Només cinc nodes hi treballaven, i es feia necessari un nou impuls. Cambrils s'acabava d'afegir amb molta força, en estreta col·laboració amb Reus,

però calia incidir a les comarques de l'Ebre. I just quan pensàvem com fer-ho, ens van caure del cel les trucades de Tortosa i Ascó.

Van ser dues trucades molt importants. Bàsicament, perquè venien de dues comarques sense implantació de la Consulta: la Ribera d'Ebre i el Baix Ebre. Amb Ascó va ser arribar i moldre: se'ls va passar la documentació i en un tres i no res ja tenien preparada la Consulta. És cert que només havien de cobrir un únic col·legi, però també van fer l'esforç d'estendre la Consulta a Flix, per mitjà dels alumnes de l'institut. El cas de Tortosa ja va ser força diferent; el seu procés va ser més semblant, per exemple, als d'Igualada o Vilanova i la Geltrú. Un municipi gran, amb molts col·legis electorals i amb un col·lectiu d'entitats que, com a tal, no es va veure prou armat per tirar endavant la Consulta. Malgrat tot, en Juanjo va prendre la batuta: es va estar molt en contacte amb Tortosa, i finalment es van poder superar tots els problemes i dubtes. Era certament engrescador veure com després de cada trucada, de cada missatge electrònic rebut i enviat, s'incrementava la certesa que la Consulta a Tortosa, tot i la modèstia amb què es plantejava, seria una realitat. Fins i tot van arribar a fer un parell de contactes: Camarles, a través del mossèn, i que va enllestir l'organització de la Consulta abans fins i tot que Tortosa, i Ulldecona, l'únic node del Montsià que es va poder embolicar en un projecte que, menys de tres setmanes abans del 12 de març, ja tenia unes proporcions respectables.

El dilluns 21 de febrer va ser una data important. S'obria el procés d'acreditacions, i els nodes ja podien començar a inscriure's formalment a la Consulta Social per l'Abolició del Deute Extern. El procés era relativament senzill: amb una connexió a Internet i una Entitat Local Observadora n'hi havia prou. Van ser molt pocs els nodes que no van disposar d'Internet durant la preparació de la Consulta, i els que no en tenien, se'l van procurar sense més problemes. Només al principi es van sentir algunes veus opinant que la Consulta estava excessivament informatitzada, però de seguida es van apagar pels arguments a favor: l'obtenció d'un codi per poder entrar els resultats per Internet, la facilitat amb què es transmetia la informació i la possibilitat de tenir en temps real els resultats de tots els nodes el dia de la Consulta. A més, tot el procediment estava perfectament blindat i mostrava una solidesa que, en general, va agradar bastant. Tot i així, no van ser poques les trucades fetes al darrer moment, només

unes quantes hores abans de tancar-se el termini d'acreditacions, dictant als nodes locals les passes que calia seguir per donar-se d'alta a la Consulta Social, amb els ordinadors encesos a banda i banda del telèfon i indicant a corre-cuita com emplenar tots els camps que demanava la pàgina *web*.

Aconseguir una Entitat Local Observadora també va resultar ser una eina molt important per garantir l'hermetisme del procediment. De seguida els nodes van copsar la idea d'aquesta Entitat Local Observadora, externa a l'organització de la Consulta a cada municipi i dipositària del reglament, en tant que garant que tot es portés a terme segons el que s'havia establert. Sobretot pel seu paper el dia abans de la Consulta, durant el segellament d'urnes i el mateix dia, obrint-les i signant l'acta de resultats. Resulta emocionant tractar de recordar la litúrgia d'aquells moments: amb un rum-rum a la panxa mentre se segellaven les urnes, i esgotats però pletòrics a tres quarts de quinze a molts municipis, quan se signaven les actes que culminaven el procés de recompte.

En aquest sentit, l'heterogeneïtat dels col·lectius involucrats en la Consulta va traduir-se en la diversitat d'entitats observadores. Moltes d'aquestes entitats eren els mateixos ajuntaments: Caldes de Montbui, Torroella de Montgrí, Castellserà... Però aquest no va ser el seu únic paper. De fet, a molts municipis la col·laboració entre la Xarxa local i els ajuntaments va ser més que notable. En alguns llocs, fins i tot, eren persones vinculades a l'ajuntament els impulsors de la Consulta: bàsicament regidors, membres dels consells de cooperació o exalcaldes. Això va passar, per exemple, a la Bisbal d'Empordà o Sabadell. A Premià de Dalt fins i tot es va aprovar la realització de la Consulta en un ple! Però el més habitual era una col·laboració a nivell de recursos: cadires i taules per al dia de la Consulta, locals per a reunions, diners per a cartells, tríptics i paperetes... Tot depenia de l'enginy, la barra i les necessitats de cada node, però sempre garantint la més absoluta independència de la Xarxa, perquè això sí que es tenia clar. Podíem acceptar la col·laboració d'un ajuntament en tant que representant del nostre municipi, però mai entrar en cap mena de col·laboració amb un partit... encara que cal reconèixer que la resposta dels ajuntaments anava sempre en funció d'uns determinats colors polítics. En qualsevol cas, a mesura que avançava la preparació de la Consulta, cada cop eren més i més els ajuntaments que oferien la seva col·la-

boració, conscients que el moviment era imparable i que estava aconseguint mobilitzar la població en incidir directament en les arrels de la democràcia. Més endavant, un cop es va fer oficial la posició de la Junta Electoral Central, vam poder apreciar plenament quina era la implicació real d'alguns d'aquests ajuntaments.

La Consulta va agafant velocitat

23 de febrer. En només tres dies, 18 nodes confirmen que s'afegeixen a la Consulta Social per l'Abolició del Deute Extern. Alguns són nodes que eren dubtosos i que finalment tiren endavant; molts altres són nous contactes que, molt ràpidament, assimilen la idea de la Consulta. No sabem si és pel ressò mediàtic de l'enterrament del deute a Barcelona, aquell cap de setmana, però ja som 96 municipis. Al ritme que s'està començant a marcar, es pensa que passarem dels 150 nodes. Els més optimistes, que ens acostarem als 200.

Quines són les raons que expliquen que aquest creixement s'estigui accelerant? La primera ja s'ha exposat: la Consulta fa protagonistes els nodes, que actuen i incideixen en el seu àmbit local. Però la segona és la que marca el punt d'inflexió: la Consulta és als mitjans de comunicació. Durant mesos el buscat esclat mediàtic havia estat un dels nostres grans mals de cap; no s'entenia que un moviment que aglutinava milers de voluntaris i centenars d'entitats no estigués a la premsa, a la televisió o a la ràdio. I érem conscients que això estava frenant molts potencials del projecte. Però ara, a gairebé vint dies del 12 de març, la Consulta Social ja és als mitjans de comunicació, amb tot el que això comporta d'incidència en l'extensió territorial de la Consulta, ja que aquesta presència mediàtica ens ajudarà a dissipar els dubtes de molts dels nodes, que comencen a veure que no estan sols, a incrementar la seva confiança, a mostrar que la Consulta està llançada i que les perspectives d'èxit són més clares que mai. Però, sobretot, la presència als mitjans ens permetrà arribar allà on difícilment ho fariem nosaltres. Així, doncs, qui va fer el contacte a l'Espluga Calba? Va ser la difusió per la ràdio d'una entrevista i de l'adreça *web*. I a la Selva del Camp? Un article de diari. Les expectatives s'obren i el creixement ha de començar a ser exponencial. A partir d'ara, molts nodes entren a treballar en la Consulta en assabentar-se'n per aquests nous canals.

El 13 de febrer del 2000 molts nodes de Catalunya anuncien que duren a terme la Consulta Social per l'Abolició del Deute Extern. El de Barcelona n'és un.

Durant aquests dies van confirmant la seva participació alguns nodes: Torroella de Montgrí, Camarles, Ascó, Malgrat... Molt important és la incorporació de Sant Sadurní d'Anoia, el primer municipi de l'Alt Penedès a enfilarse al carro. És un grup petit, vinculat a la parròquia, i que immediatament es posa a treballar. De fet, la seva activitat serà molt important perquè, a última hora, Vilafranca s'acabi afegint a la Consulta. Vilafranca s'ho plantejava des de feia temps, però igual que altres poblacions de la seva mida, la coordinadora que aglutinava les grans entitats tenia molts dubtes. Això era una petita sorpresa, ja que des del començament es valorava que Vilafranca tiraria endavant sense gaires problemes, en part pel seu teixit associatiu relativament contrastat. Tot i així, gent força jove vinculada a moviments escoltes i esplais va decidir pujar al tren sense donar-hi més voltes, posar-se al capdavant i, amb el temps molt justet, presentar en roda de premsa la realització de la Consulta a la seva ciutat.

Simultàniament, la feina de Sant Cugat estava obtenint els resultats esperats: Ripollet, Sentmenat, Sant Llorenç Savall, la Garriga, Martorelles i Montmeló ja tenien coll avall la Consulta. I Santa Coloma de Gramenet, treballant a tota màquina i aconseguint la mobilització d'un municipi bastant difícil per la seva magnitud, feia possible que el Barcelonès fos la comarca de Catalunya amb la millor implantació, on tots els seus habitants podien accedir a una urna alternativa per expressar-se sobre l'abolició del deute extern. I també Martorell es posava la granota de la feina, amb el suport d'Abrera, que recentment havia confirmat la seva presència.

Una de les majors alegries d'aquells dies era que des de Lleida ja s'estava posant fil a l'agulla. En Natxo es convertia en l'implacable cobrador del frac versió Consulta, i començaven a sumar-se nodes molt significatius i que obrien bretxes a comarques sense implantació, com l'Urgell, la Segarra i la Noguera. Es tractava de Tàrraga, Cervera i Balaguer. Però també s'hi afegien Belianes i Puiggròs i... Com deien per Lleida: per què dintre no ens hi vam posar abans? Això és imparable!

Efectivament, la Consulta era imparable. Almenys a Catalunya. A l'Estat espanyol estava trobant més dificultats. Mentre que a Catalunya buscàvem arribar al somni dels 200 municipis, a l'Estat estaven en un procés més incipient, centrat més aviat en una primera fase d'implantació a les grans capitals. La principal raó d'això va ser

que, senzillament, a Catalunya es va començar abans. Però també hi havia altres factors. La concepció territorial de la Consulta era més acusada a Catalunya, on es va incentivar bastant un treball comarcal, treball facilitat, en part, per unes dimensions més reduïdes del país i per un teixit associatiu més marcat. S'ha de reconèixer que devia ser una feina duríssima l'extensió de la Consulta a Castella-la Manxa, per dir algun nom. Però seria injust també no apreciar una millor predisposició a Catalunya de les institucions, organismes públics i, sobretot, la premsa. Així, la prohibició de la Consulta Social per part de la Junta Electoral Central seria, a l'Estat espanyol, un mur molt més difícil de franquejar que a Catalunya. Però tot i així, a tot l'Estat les xifres d'implantació van acabar essent molt respectables i van arribar a 37 capitals de província, i van permetre que prop del 50% del cens electoral pogués opinar al seu municipi sobre el deute extern.

Però no ens podem aturar ni un segon. Cal continuar viatjant, per donar aquella empenteta, aquell plus d'informació que acabi fent que tot vagi sobre rodes el dia de la Consulta a molts municipis: Sant Celoni, Martorell, Sant Sadurní d'Anoia, Palafrugell, Sant Joan Despí, Santa Coloma de Gramenet... A Olot, la gent de Monitors Cooperants està rematant la tasca, i a Girona tot fa una impressió d'ordre força contundent. Quan tothom va desbordat, mirant angoixadament el calendari i sospesant que els dies que queden no són prou, Girona mostra sempre una sensació de tranquil·litat total. Treballen, però sense sobresaltar-se. Fins i tot no seria exagerat dir que són les comarques de Girona les que van encaixar millor la prohibició de la Consulta: no van dubtar ni un segon que la Consulta es faria.

Una visita bastant clau va ser la de Valls. Si bé ja s'havia fet algun contacte previ, acabaria d'obrir les portes a l'Alt Camp i la Conca de Barberà, dues comarques sense implantació de la Consulta. Des de feia pocs dies s'estava intentant posar en marxa tots els col·lectius que s'aplegaven al Casal Popular la Turba. Un grapat de col·lectius de tots els colors, amb l'independentisme com a denominador comú, però disposats a treballar per una problemàtica que esborra totes les fronteres. La idea de la Consulta Social va tirar molt bé, i de seguida va semblar que el Casal començava a bullir. L'abolició del deute extern era l'argument, però l'exercici real d'una democràcia participativa impregnava tota la sala. Valls es posava en marxa, i a la mateixa reunió

aixecaven la mà dos municipis més: Montblanc i l'Espluga de Francolí. I és que, allà on s'anava, la Consulta prenia forma. La impressió generalitzada era que només el temps ens havia d'impedir arribar a tot el territori català.

A partir d'aquelles dates, uns vint dies abans de la Consulta, acompanyem totes les visites amb una càrrega substancial de material: un milió i mig de paperetes, 1.500 urnes, 300.000 cartells... S'havia editat material per parar un tren, i s'havia de fer arribar a tots els nodes de Catalunya. Molts d'aquests ja havien preparat espontàniament el seu propi material, però editant-lo centralitzadament s'unificava la imatge i, sobretot, es reduïen despeses, ja que cada node pagava religiosament el seu material; en cas contrari, la Consulta hauria estat senzillament inviable. I així, a aquells nodes més llunyans se'ls feia arribar el material aprofitant qualsevol reunió o visita. Però el cert és que la majoria de nodes passaven a recollir-lo per Ausiàs March 60, la seu del Consell de la Joventut de Barcelona, que feia alhora d'Oficina de Barcelona i de magatzem de la Consulta. Allà estava dipositat tot el material: caixes i caixes de tríptics, adhesius, samarretes i butlletes, piles d'urnes, paquets de cartells pertot arreu. Qui volia material, l'encarregava, passava per allà, el pagava i se l'enduia. Així de fàcil. Al començament el ritme va ser pausat; de tant en tant passava algú, prenia el que necessitava i marxava. Generalment eren persones dels districtes de Barcelona o rodalies. Però progressivament va anar passant cada cop més gent, fins al punt que Ausiàs March 60 es convertí en un autèntic punt de trobada. La gent del CJB, a qui s'ha d'agrair la seva extrema paciència amb nosaltres, portava un acurat registre de quins nodes s'estaven enduent el material. Quan un node l'encarregava, es feia un piló a la sala de recepció amb el material demanat, i es deixava un paper a sobre indicant el node que passaria a recollir-ho, com si fos un regal de Reis. I en passar pel local, llegíem amb un cert punt d'emoció els noms dels trenta o quaranta nodes que hi tenien el material aplegat, pendent de recollir-lo. La veritat és que això ens servia d'indicador per veure l'activitat real dels nodes; fins al punt que vam tenir la primera notícia d'alguns d'ells (com Sitges o Castellgalí) en veure el seu paquetet allà al terra. En general, la bona resposta a aquesta forma de repartir el material va estar a punt de desbordar-nos; els nodes van esgotar part dels cartells i els adhesius molt abans del que havíem previst i la impremta va haver d'estar treballant sense parar per poder tenir a punt més material.

Durant la quinzena prèvia a la Consulta, el CJB era un constant anar i venir de gent, un degoteig de trucades d'arreu de Catalunya preguntant si al seu municipi es feia la Consulta i un tragar permanent d'urnes i cartells. I és que es podia dir, sobretot per a aquells nodes que no estaven tan implicats en l'organització de la Consulta a tot Catalunya, que Ausiàs March 60 es va convertir en un dels punts de referència. Si la Càtedra UNESCO de Terrassa va ser com el cervell de la Consulta i la Vaqueria del Servei Civil Internacional, seu de l'Assemblea de Catalunya, el cor, es podria dir que el CJB era la cara, el punt d'atenció permanent.

Dues setmanes abans de la Consulta, va i ens la prohibeixen!

Amb tot això, el mes de febrer és a punt d'acabar i l'activitat és absolutament frenètica. A Barcelona es posen a punt les multitudinàries jornades de formació, la gent de Reus dóna els últims retocs a la cloenda de la seva enginyosa campanya: actes de tancament, bustiades, xerrades, teatre al carrer... I Osona continua discutint-li al Maresme la condició de comarca amb més nodes actius. De fet, Osona també mantenia una bona estructura comarcal i una presència força estable a les assemblees de Catalunya. I és que Osona va ser la primera comarca fora de l'àmbit de Barcelona i Lleida a posar-se a treballar: des que en Ricard i en Jordi van traslladar la proposta al Comitè de Solidaritat amb Centreamèrica, després de contactar amb la Plataforma ADEU de Barcelona la tardor de l'any anterior, Osona va quedar molt vinculada a l'organització de la Consulta a tot el país i es va integrar en diverses comissions. Però tampoc oblidava l'extensió de la Consulta a la seva comarca, on acabarien essent 13 nodes, més Aiguafreda i Figaró, tradicionalment vinculats a Osona. Seguint un procés d'enfortiment del teixit associatiu comarcal, es va treballar a partir de reunions periòdiques a Vic. I cal remarcar molt aquest procés, ja que es partia d'uns col·lectius amb una heterogeneïtat molt acusada: des d'agrupaments escoltes fins a comitès de solidaritat, passant per grans ONG, gent de l'Església, plataformes i col·lectius locals, agermanaments, grups de Defensa del Ter i casals independentistes. Malgrat tot, res no va impedir tirar endavant tota una sèrie d'activitats que van culminar en la Consulta: taules rodones i parades informatives a Vic, bustiades a Centelles, xerrades a Folgueroles, aparicions a la ràdio a Manlleu... Vaja, una mica de tot. Fins i tot va ser

l'únic lloc de Catalunya, juntament amb Manresa, que va fer la campanya del 84. Es tractava d'anar escampant aquest número, el 84, pertot arreu (cartells, tríptics, falques en mitjans de comunicació...) i després d'un quant temps desvetllar el seu significat: el nombre de països altament endeutats i dels quals es demanava l'abolició del deute extern. Aquesta campanya, que més o menys es va realitzar a l'Estat espanyol, no es va fer a Catalunya; només a Vic i Manresa, i la veritat és que amb molts bons resultats ja que els mitjans van prestar-li força atenció.

Dues setmanes abans de la Consulta es produeixen un parell de fets remarcables. El primer, que ja passem dels 100 nodes! Després que des d'Alternativa Solidària es confirma que a Sant Joan Despí es farà la Consulta i de constatar que Valls va a tota màquina, la Secuita, al Tarragonès, i Castellví de Rosanes fan que puguem afegir un tercer dígit a la nostra llista de nodes. Però no tenim temps ni per assaborir-ho amb calma. Immediatament, des d'El Globus ens diuen que el Prat no descansa. I rebem millors notícies dos dies després: Cassà de la Selva, Llagostera i Celrà s'enfilen dalt del carro. Gelida, després d'alguns dubtes, també. El GRAMC finalment activa Palafrugell, i a les comarques de Tarragona se'ns afegeixen Mont-roig del Camp i l'Hospitalet de l'Infant-Vandellòs. A més, des de Lleida confirmen que sí, que un bon grapat de nodes s'acaben d'embolicar: Mollerussa, l'Espluga Calba, la Sentiu de Sió, Agramunt, Alguaire, Torres de Segre i Castellserà. I al Maresme no es para de sumar. Ara és Montgat i ja fan 16 nodes. A l'Anoia s'adhereixen Tous i Calonge de Segarra, i la Xarxa bagenca comença a créixer: Avinyó i Castellgalí. Però també s'acrediten Santa Coloma de Cervelló, Vallirana, Barberà, Montcada i Reixac, Caldes de Montbui... I just quan acaba el mes de febrer, s'encenen les llumetes d'aquell racó de Catalunya que es veia tan complicat i llunyà: Vielha i la Vall de Boí. En el cas de Vielha, cal suposar que aquella reunió amb els nodes del Pallars automàticament va fer desaparèixer tots els dubtes, ja que en un principi es veia molt difícil organitzar-hi la Consulta Social. En total, érem 129 nodes, més prop d'una vintena d'indecisos, els que estàvem llestos per entrar al mes final amb les piles molt carregades.

Ara bé, el segon fet remarcable dues setmanes abans de la Consulta no va ser tan alegre. Es produïa el primer pronunciament d'una Junta Electoral de Zona, que declarava la il·legalitat de la Consulta Social. Aquesta primera prohibició només

afectava l'Hospitalet de Llobregat, però es va anar estenent com una taca d'oli a d'altres poblacions. Les repercussions sobre la Consulta eren totals, i a la gent que estàvem treballant en el seu aspecte extensiu ens preocupava especialment la reacció dels nodes locals, sobretot en aquell moment en què tot anava tan bé. Així, la primera feina va ser la de donar suport a aquells pocs nodes que tenien problemes amb la seva Junta Electoral, alhora que calia deixar ben clar a la resta de municipis que ells no es veien afectats per aquelles decisions. Però inevitablement es va entrar en una espiral de pronunciaments de les Juntes Electorals, la majoria desfavorables. Cada cop es feia més difícil deixar la notícia en segon terme, i tard o d'hora tots els nodes que estaven preparant la Consulta del 12 de març se'n van acabar assabentant. Conseqüentment, els dubtes es van anar estenent implacablement, i la feina va ser de tots per superar aquest moment crític: trucada rere trucada, bateries de missatges electrònics, reunions amb els nodes... Tothom treballava per mantenir la normalitat, per garantir que l'extensió de la Consulta seguís el seu rumb, amb més força que mai.

Però a Catalunya hi havia una confiança absoluta en el projecte que estàvem a punt de culminar, i això es reflectia en el ritme amb què s'hi continuaven afegint nodes. Rebiem eufòrics la important incorporació de Vilafranca. Com també les de Sitges, l'Ametlla del Vallès i Sant Celoni. Sant Feliu de Guíxols i Sunyer s'afegien a la Consulta, els dubtes de Vilaplana s'esvaïen, i des del Bages ens comunicaven que ja eren 7 nodes: calia afegir-hi Artés, Navàs i Sallent. La Plataforma Bagenca, des de Manresa, estava realitzant una molt bona tasca: presència als mitjans de comunicació locals, rodes de premsa, parades informatives, accions de carrer, penjada de pancartes... fins i tot remataven la feina de difusió amb una acampada durant la setmana de la Consulta. I en aquesta acampada s'organitzaren taules rodones, concerts, pintades de pancartes i les jornades de formació dels voluntaris. Era francament emocionant trucar-los a les tendes, força tard, perquè ens informessin de com anaven les coses pel Bages.

10 dies abans de la Consulta es comptabilitzen 138 nodes consolidats. Un dia més tard, ja som 147! Des de Sant Celoni ens confirmen que Sant Esteve de Palautordera és a punt. Des de Vic, que ho està Tona. La gent de Ripoll permet que la Consulta

s'estableixi a una de les comarques sense implantació fins llavors: el Ripollès. I també es pot comptar amb Súria, Calaf, Vilobí d'Onyar, Castellnou de Seana, Sant Just Desvern i Sarrià de Ter.

Una setmana abans de la Consulta, continuen produint-se altes: Flix, Palau d'Anglesola, Santa Margarida de Montbui, Vilatorrada, Gurb, Castelló d'Empúries, l'Escala, Sant Gregori, Riudarenes... Algunes són caps de comarca, amb tot el que això suposa de cara a la implantació territorial, com les acreditacions de Sant Feliu de Llobregat, la Seu d'Urgell i Montblanc. En aquest darrer cas, i pel contacte que mantenen a través de la Plataforma Rural, també s'hi afegeix l'Espluga de Francolí. El cap de setmana abans de la Consulta, ja som 161. Se superen els 150 nodes dels més optimistes; només caldrà veure si arribarem als 200 pels quals només apostaven alguns bojos.

A l'acció de protesta del 18 de març del 2000 s'anuncia quins nodes repetiran la Consulta el diumenge següent.

Aquest darrer impuls de nodes estava resultant bestial. La Consulta era als mitjans, i la seva prohibició la catapultava a la condició de titular d'informatius de ràdio i a encapçalar planes als diaris. La comissió de premsa no arribava als llocs i el clima d'eufòria, continguda per la truculenta ombra de la Junta Electoral, era total. Ombra truculenta, sí, però a la qual s'havia de reconèixer la seva aportació: fer-nos entrar als mitjans de comunicació per la porta gran i, sobretot, esperar els nodes. I això últim va ser bàsic. Davant la prohibició, només 3 nodes van decidir no fer la Consulta. La resta va decidir, implacablement, tirar-la endavant. És més, la decisió de la Junta Electoral va desencadenar una allau tant de nodes com de voluntaris, impensable pocs dies enrere. Especialment de voluntaris. En molts nodes, el creixement de voluntaris va ser exponencial: a Igualada passaven de poc més de 30 a 120, a Barcelona en "sobraven" uns 100... Lluny de minvar la nostra capacitat, la prohibició la va enfortir. La interpretació de la Consulta com a expressió alternativa a la democràcia formal va ser fonamental: tothom estava treballant per l'abolició del deute extern, però en aquells dies era la lluita per la democràcia participativa l'element clau.

El darrer mapa de la Consulta: la sorpresa!

En entrar a la darrera setmana, la sensació de vertigen es multiplica per cent. I els nodes no deixen de reproduir-se. Per fi Sant Quirze s'acredita i al Vallès Occidental ja és possible que més d'un 88% de la seva població tingui accés a les urnes al seu municipi. Tortosa i Ulldecona finalment tiren endavant. Al Maresme, la comarca amb més municipis implicats, ja s'apunta cap als 21 nodes que finalment faran la Consulta; ara s'hi afegeixen Sant Cebrià de Vallalta i Pineda, i el mateix dia previ a la Consulta, Sant Pol de Mar i Tiana. Sant Cugat, disposat a inundar d'urnes la seva ciutat, ens notifica que Lliçà de Munt i les Franqueses estan a punt.

Durant aquells darrers dies, gairebé només unes quantes hores abans de la Consulta, perseguim els nodes que encara no han formalitzat l'acreditació. Fem les últimes trameses de material als municipis que ho sol·liciten, amb la furgoneta plena d'urnes, paperetes i cartells. Durant algun d'aquests trajectes, rebem per la ràdio la notícia que la Junta Electoral Central ha donat un cop de puny a la taula, però ja ens és

igual. Al cap de tothom només hi ha una idea: el dia 12 s'ha de sortir en bloc. I això queda ben clar, per exemple, a Reus, a la roda de premsa de cloenda de campanya a les comarques tarragonines, dos dies abans de la Consulta. Hi són els companys d'Alforja, la Selva del Camp, Falset i Tivissa-Serra d'Almos, llestos per recollir el material; d'un dia per l'altre s'han embarcat i ja els tenim embolicats. Però hi ha més notícies encara: l'Enric de Montblanc confirma, tal com s'acaba de comunicar des d'Igualada, que Santa Coloma de Queralt també tindrà Consulta. La complicitat s'estén per la sala.

La mateixa complicitat, el mateix esperit de comunió, són presents a la darrera Assemblea de Catalunya. Convocada per avaluar l'impacte de la prohibició de la Consulta, l'alta afluència de nodes posa la Vaqueria de l'SCI al límit de la seva capacitat. Més de 50 nodes, molts d'ells coordinadors comarcals, exposen rotundament la seva resolució a sortir l'endemà. No hi ha marxa enrere.

Però encara queden algunes hores perquè sigui diumenge. Temps més que suficient perquè s'hi vagin incorporant uns quants municipis més. Abans d'entrar a la Vaqueria, en Ricart d'Osona, que ha fet anar boja a la gent que gestiona les llistes de nodes, es destapa amb Folgueroles i Seva. Sortint de l'Assemblea, l'Ester de Manresa ens transmet que Callús i Santpedor ho tenen tot a punt. També hem vist Torrelles i Sant Climent de Llobregat. A darrera hora truquen de l'Oficina de Terrassa per dir que Rellinars i Vacarisses també sortiran. Des de Lleida es rep un grapat de confirmacions: Castellans, Linyola, Talavera i Verdú. I a Girona tampoc es queden curts: Garriguella, Rabós, Vilamaniscle, Corçà, Pallerols, Bescanó, Llor i Bonmatí, Caldes de Malavella, Maçanet i Sils. Puig-reig també s'acredita, i es converteix en el primer representant del Berguedà, una de les poques comarques sense implantació fins llavors. De fet, només a la Cerdanya, al Solsonès i a la Terra Alta no es va acreditar cap node. Buf! Calia aprendre ràpidament geografia o es corria el risc de fer el ridícul més clamorós.

198 nodes preparats! No ens ho podíem creure! La difusió d'aquells darrers dies a partir de la prohibició feia que l'absoluta majoria de nodes amb dubtes s'acabés decidint per l'acció. Ranejàvem els 200 nodes. Ranejàvem? Hores abans de començar la Consulta, l'Oficina de Catalunya tanca el procés d'acreditacions. El mateix dia 12

a les 7 del matí, es revisa el llistat per comprovar que tots els nodes que estaven en marxa finalment hagin formalitzat la seva acreditació. Correcte, ningú s'ha quedat enrere. Però a la llista observem, amb sorpresa, que encara hi ha 6 nodes nous, dels quals no sabíem res. 204 nodes! Ja havíem sentit música des de Santa Eulàlia de Ronçana i Sant Pere de Ribes, però de Castellvell del Camp i Gualba era la primera notícia. Igual que del Pla de Santa Maria i de Figuerola del Camp, fruit d'un darrer viatge amb dues urnes i unes quantes paperetes d'en Gerard de Valls. Sobre la campanya, el mateix dia 12, comprovem que, finalment, aquell boig que deia que passaríem dels 200 nodes feia saltar la banca.

Però la història no s'acaba aquí. Després del 12 de març, i acompanyant aquells nodes que van decidir tornar a sortir el diumenge següent, nous municipis es van acreditar. Evidentment, el Maresme mantenia la seva hegemonia i, a part de ser la comarca on més nodes tornaven a sortir, hi afegia Premià de Dalt i Vilassar de Mar. Però també s'acreditaven Palamós, Carme, Piera i Gavà. I des del Berguedà, Gironella i Berga. Ara sí que podem parlar, definitivament, de 212 nodes, del 81% de la població catalana que havia tingut l'oportunitat d'expressar-se sobre l'abolició del deute extern.

Exactament 212 municipis, uns 2.000 punts de Consulta, prop de 9.000 voluntaris... La resposta a la convocatòria va ser massiva, desbordant. Quina va ser la clau? Primer de tot, que la problemàtica del deute extern i el seu tractament per part del Govern espanyol ens causava i ens causa, a tots i totes, una profunda indignació. I segon, que tothom, dins el seu àmbit local, es va sentir plenament protagonista d'un exercici nou de participació ciutadana, d'una autèntica lliçó de democràcia. I és que el dia 12 de març, quan la gent dels nodes va sortir al carrer, no ens va caler esperar al recompte de vots per saber que ho havíem aconseguit. Que s'havia aconseguit perquè no sabíem que era impossible (vegeu Mapa 1).

Barcelona: un cas a part

Dins tot aquest procés de construcció territorial de la Consulta, el cas de Barcelona mereix ser tractat a part. Tant per la seva magnitud com pel seu significat; ja que no

Mapa 1

Nodes en funcionament un mes abans del 12 de març, dues setmanes abans , la setmana abans i el dia de la Consulta

es podia parlar d'una bona implantació de la Consulta a Catalunya si no s'aconseguia que aquesta es fes també a tota la ciutat. I també pel seu component simbòlic, ja que fins i tot el logotip de la Consulta Social a tot l'Estat va ser proporcionat per la Plataforma ADEU, el grup embrió de la Consulta a Barcelona.

El repte era molt delicat: 318 col·legis per cobrir, més de 2.000 voluntaris, calia estendre la Consulta a tot el Barcelonès... A la Plataforma ADEU no li semblava que això fos cap passejada. Més aviat al contrari, hi havia certs dubtes sobre la viabilitat del projecte. El prioritari era garantir que tots els districtes quedessin coberts i assegurar la logística, i això havia d'absorbir les energies d'un munt de gent i entitats.

El node de Barcelona es va constituir formalment el 18 de novembre, després d'avaluar que realment era possible executar la Consulta. Això no volia dir que ja es donés per organitzada, sinó que, simplement, es veia possible. Que caldria deixar-hi la pell, però que es podia fer. Ara bé, abans d'arribar a aquest 18 de novembre, i a conseqüència del que s'havia decidit a Canet, es va fer una mica de treball de camp per esbrinar com estava el pati.

Tirant d'un llistat d'entitats i associacions de Barcelona, es va realitzar un primer sondeig on es demanava a cadascuna quantes taules podria assumir en una hipotètica Consulta. Després d'aquest sondeig ens havíem de reunir i avaluar. I ens vam reunir a la Vaqueria de l'SCI, i es van posar sobre la taula uns 100 punts de Consulta. Eren prou? Associacions de veïns, entitats de l'àmbit de la cooperació, comitès, agrupaments escoltes... La majoria d'entitats aportaven una o dues taules. I vam decidir que sí, que era un principi, i que sobre això començàvem a treballar.

Ara bé, gestionar tot això se'ns presentava com una pallissa important. Per la mida de la ciutat, un model centralitzat resultava inviable. O encertàvem l'organització, o ens podíem quedar clavats. I bé, no se sap si la vam encertar del tot, però el cert és que l'estructura en districtes va funcionar perfectament. Cada districte treballava de forma autònoma: marcava la seva agenda, planificava les seves accions, dibuixava la seva pròpia estratègia... encara que sempre hi havia una mínima coordinació entre districtes. Cada districte tenia assignat un coordinador. En alguns casos, el coordinador apareixia de forma natural, a través d'entitats ja implicades en l'ADEU. En d'altres, calia anar a buscar el districte, i que una persona es fes càrrec de la seva mobilització. La Laia assumia la coordinació de Ciutat Vella, un districte relativament petit i amb un entramat molt dens d'entitats que havia de facilitar l'execució de la Consulta. L'Enric es feia càrrec del treball en tres dels districtes més complicats: l'Eixample,

el més gran de Barcelona, Sant Martí, que per la seva quantitat de barris es feia molt difícil de coordinar, i Horta-Guinardó, on no es disposava de gaires contactes. L'Alfredo assumia les Corts, el districte més petit, i per compensar, també Sants-Montjuïc. Sarrià-Sant Gervasi queia en mans de la Carme. I en Francesc es quedava Gràcia. Finalment, la Lluïsa coordinava Nou Barris, i en Jordi, Sant Andreu.

Tanmateix, es va apostar per un treball en comissions: la comissió d'accions, la de dinamització... Moltes d'aquestes es van convertir de seguida en comissions d'àmbit català, com les de documentació, finançament i premsa. Fins i tot en alguns casos, es va arribar a assumir la coordinació estatal, com va passar amb la de legalització o de pressió política. Molts d'ells es van haver de desvincular de la preparació de la Consulta a Barcelona per poder atendre aquestes comissions. I és que un dels problemes que incidien sobre l'organització de la Consulta a Barcelona era que molts dels seus coordinadors de districtes eren membres de comissions, i això feia que la gent anés absolutament colgada de treball. El responsable de premsa a Catalunya també tenia al davant una feina bastant exigent amb Sant Andreu. La coordinació d'accions tenia un peu en aquesta comissió i l'altre a Nou Barris. Qui coordinava l'equip de documentació i era responsable, per tant, de la fonamental edició del material de la Consulta per a tot Catalunya, era l'enllaç amb Sants-Montjuïc i les Corts. Fins i tot des de la comissió de dinamització s'estava assumint tres districtes! Vaja, que tothom tenia el cap en dos o tres llocs diferents.

Però bé, de mica en mica la Consulta va anar traient el cap. Alguns districtes abans que d'altres van anar cobrint cadascun dels 318 col·legis electorals, fins que el cap de setmana anterior a la Consulta ja es podia dir que, el 12 de març, Barcelona rebentaria d'urnes alternatives. I per arribar a aquest punt, a part de les activitats específiques de cada districte, va ser molt important la coordinació. Sobretot des de la comissió de dinamització. L'Enric s'encarregava, a cada reunió, que el cronograma se seguís puntualment i que s'arribés a la fita amb tots els deures fets. I, el més important, amb tots els col·legis coberts.

15 dies abans de la Consulta, però, només Ciutat Vella, Nou Barris i Sarrià-Sant Gervasi tenien coberts tots els col·legis: a Ciutat Vella els col·legis es distribuïen per

entitats, i a Sarrià i Nou Barris s'havia fet una feina molt bona. A Gràcia, tot i uns inicis difícils, les perspectives eren bones, igual que a les Corts i Sants-Montjuïc. En canvi, hi havia dificultats a l'Eixample, pel volum de col·legis que s'havia de cobrir, i bastants problemes a Horta-Guinardó i Sant Andreu. I a Sant Martí, tot i que alguns barris com la Verneda estaven coberts, molts d'altres tenien problemes. En conclusió, calia augmentar el ritme d'inscripcions i de difusió i donar-li una empenta que ens permetés respirar. Era molt important incentivar el paper de les diferents oficines de districte i mecanitzar el procés d'inscripció de voluntaris.

I en arribar el diumenge anterior a la Consulta es va realitzar un taller per clarificar, sobre plànol, quins col·legis corresponien a cada districte. En algun cas, fins i tot, per repartir-se'ls si algun node tenia problemes d'efectius, ja que hi havia districtes que podien aportar voluntaris o acceptar més col·legis, d'altres que ja estaven bé com estaven i alguns que necessitaven voluntaris. I finalment es va assolir la cobertura de tots els col·legis electorals de tots els districtes; fins i tot en molts punts hi havia dues urnes. Aquell diumenge vàiem com, per fi, cristal·litzava la Consulta a Barcelona.

Però tampoc havíem de patir pel volum de voluntaris. Igual que a la resta de Catalunya, la darrera setmana hi va haver una allau de voluntaris que volien col·laborar. A les massives jornades de formació de voluntaris, just la mateixa setmana de la Consulta, les sales de les oficines de cada districte van quedar petites: durant tot el dia, en diferents hores, anaven passant les carretades de voluntaris que acabarien cobrint 400 punts de Consulta! No teníem prou cadires ni taules! L'Oficina de Barcelona estava en permanent ebullició i la Consulta creixia de forma robusta i sòlida... Realment, des de Barcelona es tenia la impressió que la resolució de la Junta Electoral no ens havia d'afectar en absolut. S'havien mogut les fitxes pertinents, i el mateix Ajuntament era conscient que al carrer sortien 2.400 voluntaris.

Els darrers dies s'enllesteixen els serrells. Es transporten 400 urnes, prop de mig milió de paperetes, 11.000 fulls d'acreditació i 5.300 fulls d'escrutini a les respectives Oficines de Districte... Al CTD de Gràcia, al Centre Garcilaso de Sant Andreu, a totes aquestes oficines, es tanca molt tard, a l'espera del darrers despistats que demanen quin horari han de cobrir i a quina taula. Es deixa tot a punt per a la llarga nit de

recompte, es garanteix que cada taula tingui el material corresponent... S'està organitzant un autèntic procés d'expressió democràtica!

I és que, quan el dia abans de la Consulta, en sortir de la darrera Assemblea a la Vaqueria de l'SCI, cadascun de nosaltres es disposava a segellar les urnes davant del representant de districte dels Juristes Demòcrates, hi havia el ple convenciment que sortís com sortís tot, el procés en si mateix ja seria un èxit absolut.

⑥ Els mitjans de comunicació i la Consulta

HI HAVIA UNA VEGADA...

Les relacions de la Xarxa amb la premsa es van vehicular a través de les comissions de comunicació que es van crear en la majoria de nodes de la Xarxa. Eren equips de gent de cada municipi, que treballaven autònomament encara que mínimament coordinades; i cal dir que el seu treball va ser una de les pedres angulars de l'èxit de la Consulta Social.

Per tal que la Consulta fos reeixida (que volia dir fer arribar el nostre missatge a la societat i a la classe dirigent), feia falta que esdevingués cèlebre i, per això, era necessari que sortís als mitjans de comunicació. És el que diu Régis Debray¹: “L’equació de l’era visual és alguna cosa com: el que és visible = el que és real = el que és verdader.” A més, els governants només escolten la societat civil quan aquesta manifesta massivament la seva opinió. Però perquè la societat es mobilitzi massivament cal que s’organitzi, i el pas previ és que estiguem informats i que es vegin garanties d’èxit en una proposta comuna concreta.

Des d’un principi, sabíem que era relativament fàcil arribar a la gent militant i compromesa dins del teixit associatiu a través de conferències, butlletins, missatges elec-

1. DEBRAY, Régis. *Croire, voire, faire*. Paris: Urdile Jacob Éditeur, 1999.

trònics, mitjans contrainformatius i cartes a les diferents associacions. Però si, a més a més, volíem arribar al gruix de la població, el camí ens feia passar ineludiblement a través dels anomenats mitjans de comunicació de masses d'abast nacional o estatal, bàsicament la televisió, la ràdio, la premsa escrita i, en menor proporció, els portals cibernètics.

D'una banda era necessari donar-nos a conèixer abans del dia D de la Consulta, per tal que la gent conegués el tema, el debatés i, en arribar el 12 de març, anés a pronunciar-se sobre la qüestió del deute, ja que si abans no havia sentit a parlar de la Consulta, segurament passaria de llarg de les taules de votació alternatives per adreçar-se diligentment cap als col·legis electorals oficials. Però, d'altra banda, també necessitàvem sortir en els mitjans de comunicació molt abans del dia de la Consulta per tal que s'organitzés al màxim de municipis. A més, érem conscients que, al tram final de la campanya electoral, hi hauria una saturació de notícies polítiques que taparien qualsevol altra activitat.

Calia ser conscients que l'extensió territorial de la Xarxa pel boca a boca, per bé que va ser el mètode més fidedigne i efectiu, no podia arribar a centenars de municipis de Catalunya i de l'Estat espanyol per l'òbvia limitació temporal i de falta de mitjans humans. Perquè, tot i que només alguns pobles van decidir endegar espontàniament la Consulta a partir d'una notícia puntual, sí que va ser fàcil convèncer les organitzacions dels municipis un cop van saber que la Consulta era un fet tan voluminós que, fins i tot, era reconegut "oficialment" pels mitjans de comunicació de masses, i això li donava garanties d'èxit.

I és que una cosa és clara: és difícil mobilitzar-se per causes perdudes, minoritàries i marginals, però ningú s'ho pensa dues vegades a l'hora d'apuntar-se a una "moguda" amb el triomf garantit. Queda clar que l'èxit de convocatòria d'una acció del tipus manifestació, vaga o consulta social consisteix a convèncer la gent sensibilitzada que l'acció serà massiva, notòria i efectiva, ja que tothom és conscient de la feblesa que es té quan només es mobilitza una minoria. En aquesta línia, molta gent sensibilitzada es manifesta de forma descoratjada i fatalista: "si tothom es mobilitzés alhora... jo també m'hi sumaria."

Improvisada roda de premsa a la Sagrada Família.

Aquest era l'objectiu de les comissions de premsa de tots els nodes: penetrar en els mitjans de comunicació per aconseguir bombardejar suficientment la societat amb la notícia que es faria la Consulta i amb algunes pinzellades sobre el tema del deute i la pobresa. Però la difusió extensa de la problemàtica del deute extern i els efectes de la globalització, era una missió que ultrapassava la capacitat dels mitjans de comunicació.

Pel que fa als tipus de mitjans de comunicació, en diferenciàvem dues classes: els mitjans propers (locals) i els mitjans distants (nacionals i estatals).

A l'experiència pilot de consulta a Lleida, es va comprovar que els mitjans de comunicació locals reaccionaven molt bé davant d'un tipus d'acció com la Consulta, ja que s'interessen per tota mena d'esdeveniments de la regió. A més, els mitjans locals no estan gaire lligats per interessos a un tema tan internacional com el deute del Tercer Món, ja que els polítics locals o petits grups econòmics que hi ha al darrere no tenen competències en aquest nivell.

En el cas dels mitjans de comunicació nacionals o estatals, el tema és molt diferent. En general, aquests mitjans es mostren força opacs a notícies sorgides en canals no convencionals i, a més, acostumen a estar molt marcats per interessos partidistes o econòmics.

També érem conscients que constantment hauríem de lluitar per no ser tergiversats. Com que usualment ens trobem lluny del lloc on es crea una notícia, som poc conscients d'aquest fet. Però com més a prop et trobes de les fonts d'una notícia, més t'adones dels nombrosos errors no intencionats i les freqüents manipulacions que hi ha en la informació difosa pels mitjans. Aquesta tergiversació no només podia produir-se en el missatge concret que volguéssim donar, sinó que també podia deformar la imatge projectada de la nostra manera de treballar i de la nostra identitat. Per exemple, l'intent de decidir les coses de manera absolutament assembleària i sense protagonismes dins la Xarxa no és una cosa fàcil d'assimilar per als mitjans de comunicació, avesats a reflectir un món que es troba lluny d'aquests paràmetres: sovint era difícil fer entendre als periodistes que la gent amb qui parlaven per recollir informació només eren membres de la Xarxa encarregats d'aquesta qüestió i no portaveus, ni directors, ni coordinadors.

Pel que fa a la identitat hi va haver algunes confusions. No concebien que realment érem una xarxa de persones i col·lectius, i més d'una vegada ens van confondre amb la campanya "Deute Extern, Deute Etern?", liderada per quatre entitats confessionals. Amb aquesta campanya havíem col·laborat anteriorment, però aleshores, tot i que algunes de les esmentades entitats van sumar-se amb força a la Consulta, altres s'hi van arribar a oposar frontalment; de manera que la confusió amb aquesta campanya feria fortament molts dels membres de la Xarxa.

Pel que fa a les dificultats del nostre context de treball, ens era molt difícil conjugar la necessitat de ser un gabinet de premsa prou operatiu (ja que calia treballar amb terminis de temps molt curts, gairebé sempre a contrarellotge) amb el fet de ser el gabinet de premsa d'un moviment en xarxa i amb molt d'interès per la presa de decisions amb el màxim de democràcia possible. Necessitàvem reaccionar immediatament, i alhora desitjàvem consensuar, entre tots, els nostres missatges i passos que

calia seguir, atesa la seva gran transcendència. Havíem de casar la premsa amb l'assemblearisme. Us sembla impossible?

El procés va tenir fases molt diferenciades. Al principi, hi havia el perill que, en no sortir als mitjans, no poguéssim créixer prou per portar a terme una Consulta digna. Més endavant, quan el nivell de mobilització ja era tan notable que no podia ser obviat, va ser una qüestió de temps que arribéssim a sortir als mitjans diàriament. Poques setmanes abans de la Consulta, i encara més quan van il·legalitzar-la, la feina es va “reduir” a anar responnent a les constants demandes d'informació dels periodistes.

Capítol especial mereix el compte que havíem de tenir amb els aspectes relacionats amb la possible il·legalitat de la campanya. Calia ser molt curosos i mesurats si no volíem alertar els poders judicials al voltant de temàtiques tan delicades com la distància a què situaríem les taules de votació dels col·legis electorals.

Alhora, per aparèixer en els mitjans de comunicació de masses, en els mesos anteriors a la Consulta, era necessari fer algun muntatge espectacular. Arran d'això, els membres de la comissió de premsa vam sumar-nos a la comissió d'accions per pensar quines accions “tipus Greenpeace” es podien fer (ràpels, pancartes penjant, mobilització de molta gent, ninots gegants, banderes, globus, etc.); i això ho fèiem perquè, durant aquesta etapa, sense accions, no hi havia feina per a la comissió de comunicació.

D'altra banda, això ens feia enrabiar molt, perquè estàvem tractant un tema important per a la humanitat, per a la supervivència dels països del sud i, encara que pugui semblar el contrari, també per a la supervivència dels països del nord. Estàvem muntant una xarxa estatal autogestionada per milers de persones i col·lectius sense precedents en la història social espanyola, i aquesta xarxa estava organitzant una acció, sense precedents a Europa, d'unes dimensions i d'una idoneïtat fora mida en l'actual situació de complaença de la democràcia representativa. I tot i estar fent això, que hauria de ser notícia per si mateix, ens vèiem obligats a haver de “fer els micos” escalant monuments de les nostres ciutats i penjant pancartes en llocs inaccessibles per poder sortir als mitjans. És una mica trist que haguéssim de dedicar tantes ener-

gies a pensar i a dur a terme accions espectaculars per sortir-hi, sobretot si es té en compte que hi havia tanta feina en la mateixa organització de la Consulta i que, encara que tothom treballava al màxim, van quedar moltes coses pendents per falta de temps. Un cop dit això, també és just reconèixer que ens ho vam passar molt bé fent aquestes accions espectaculars i que, segurament, van engrescar molta gent perquè van generar una simpatia espontània per la Consulta.

Potser semblarem pretensiosos, però ens trobàvem pidolant sortir en els mitjans, quan creiem que haurien d'haver estat els periodistes els que ens haurien hagut de demanat que els facilitéssim informació del que estàvem fent. És com diu Eduardo Galeano en el seu llibre *Patas arriba: la escuela del mundo al revés*, que, molts cops, les coses funcionen a l'inrevés de com seria sensat que ho fessin.

A Catalunya hi havia una comissió de premsa que funcionava des de feia temps i amb molta experiència: la comissió de premsa de Lleida, formada per l'Alba, l'Óscar i en Josep Maria. Aquesta comissió s'havia format en la campanya contra la llei de cooperació que volia imposar el Govern del Partit Popular. Després, aquests mateixos companys van organitzar el Referèndum Popular sobre el Deute Extern a Lleida, que es va dur a terme coincidint amb les Eleccions Municipals del 1999, i que va servir com a prova pilot de cara a llançar la idea de la Consulta a tot l'Estat espanyol. En aquesta prova pilot, la incidència en els mitjans de comunicació locals va ser constant i ocupava primeres planes de diari en detriment dels partits polítics immersos en la campanya electoral municipal i, fins i tot, va aconseguir penetrar puntualment en la premsa de la resta de Catalunya.

Però en el procés cap a la Consulta estatal, la gent de Lleida es va concentrar en la difusió per tot l'Estat espanyol i es va veure gairebé ofegada en aquesta tasca tot el temps. De manera que la comissió de comunicació de Lleida, molt reduïda, va treballar intensament per arribar a tots els punts de la geografia espanyola, sobretot als que eren en zones on les oficines regionals no podien garantir un bon assessorament dels seus nodes. Els de Lleida van treballar en la difusió de dossiers explicatius de com treballar amb la premsa, de models de comunicats de premsa i d'idees d'accions. Aquesta tasca primordial va fer que aquesta comissió de premsa no pogués

centrar gaires esforços en el treball amb els mitjans de comunicació de Catalunya, i va deixar aquesta funció per a altres comissions més concentrades en el nostre país.

La comissió de premsa de Barcelona (que va esdevenir en gran part la comissió de premsa de Catalunya, i que va participar en la comissió de premsa estatal, encara que amb poca incidència) estava formada, al principi, per dues persones que van ser les que van aguantar fins al final. Es va constituir dèbilment cap al mes de novembre, i no va ser fins l'11 de gener que en Mario i en Jordi van començar a treballar-hi intensivament, amb una dedicació gairebé exclusiva. Partíem amb certes idees de com tractar la premsa arran de l'experiència de les Jornades de Debat sobre el Deute Extern del febrer de 1999 i, sobretot, de la Marxa per l'Abolició del Deute Extern del 16 de maig del 1999. Però cap de nosaltres no era periodista i, per tant, vam haver d'aprendre'n sobre la marxa preguntant a companys periodistes.

LA CONSULTA NO ENTRA ALS MITJANS

A mitjan desembre va venir la proposta, des de Lleida, de fer una roda de premsa amb urgència a totes les autonomies per tal que no passéssim les vacances de Nadal sense que es fes resso que es preparava una Consulta, a l'organització de la qual estava cridada tota la gent dels moviments associatius i socials. Era molt just de temps, perquè el Nadal era a tocar i perquè la comissió de premsa de Barcelona (que era de les més implantades de l'Estat, pel simple motiu que havíem començat abans l'organització de la Consulta) tot just s'acabava de formar. Tot i així, gràcies a la insistència dels de Lleida, que pensaven que esperar que passés el Nadal per fer la roda de premsa seria com fer-se un "harakiri", ens vam arremangar per tal d'intentar-ho. Val a dir que, com és natural en una empresa d'aquestes dimensions, tota la gent involucrada en la Consulta sempre vam estar treballant sota molta pressió i amb moltes presses.

De cara a la nostra primera roda de premsa a Catalunya, volíem crear una imatge que atragués els mitjans d'informació visuals, perquè amics periodistes ens havien explicat que aquest tipus de mitjans no se senten gens atrets per rodes de premsa

explicatives, si no es tracta d'algun futbolista, una folklòrica o algun personatge per l'estil. Ens feien falta bones idees per enginyar-nos una roda de premsa que pogués fer venir el major nombre de mitjans de comunicació, i això volia dir fer alguna cosa visual que pogués ser recollida pels reporters gràfics. Però estàvem extenuats pel treball en la coordinació a Barcelona i Catalunya, i no ens sortia cap “idea-força” (així l'anomenen els periodistes).

De cara a aquesta roda de premsa, un periodista ens va deixar caure, de broma, que podíem representar els països empobrits lligats al deute amb una vintena de globus de diferents colors lligats a totxos, i deixar anar els globus en senyal d'haver alliberat aquests països del pes del deute. Com que no disposàvem de cap altra bona idea, ens hi vam aferrar.

Vam elaborar una nota de premsa amb l'ajuda de periodistes amigues que ens van assessorar sobre la manera de redactar-la: tan curta com fos possible, sense valoracions ètiques o subjectives sobre el deute dels països empobrits, centrada en l'acte en concret i amb tota la informació necessària per facilitar que entressin en contacte amb nosaltres si els feia falta. Redactar notes de premsa resultava una tasca més difícil del que semblava. Més endavant n'acabàriem fent moltes i, progressivament, li aniríem agafant la mida.

En la nota de premsa ens comprometíem a fer una acció espectacular amb globus. A l'hora de la veritat, comprar una cinquantena de globus inflats amb heli no va ser una tasca tan fàcil. Aquell matí un escamot de la Xarxa viatjava desesperadament cap a Badalona per comprar globus inflats amb heli en un “xiringuito” del passeig marítim de la ciutat.

Finalment, la roda de premsa, que es va dur a terme el 22 de desembre al local de Justícia i Pau, va ser un fracàs perquè només va venir-hi Ràdio Estel. Encara que després avaluaríem que va ser una sort, perquè l'acció dels globus que vam muntar al centre de la plaça Catalunya hauria quedat molt malament, per les presses amb què va ser preparada, i ens hauria donat una mala imatge davant dels mitjans de comunicació. I és que, en el món dels mitjans, és molt important mantenir la credi-

bilitat. Un parell d'actes seguits que no resultin poden fer que el cap d'informatius o de secció ja no t'envii més els seus periodistes.

Però l'anècdota és que, mesos més tard, la gent de Lleida va millorar l'acció i aquesta va resultar realment espectacular. Van fer-la amb un mapamundi gegant de 30 x 20 metres en el qual van situar uns maons amb una vintena de globus gegants d'un metre i mig de diàmetre. Aquesta acció va ser un èxit a Lleida, i després a la Plaza del Sol al mig de Madrid en el *II Encuentro* de la Xarxa del 29-30 de gener. El "pack" d'aquesta acció va circular per Euskadi, Andalusia i altres llocs, on també va resultar ser un èxit.

Però tornant al fracàs de la primera roda de premsa, a posteriori en vam avaluar el perquè. Havíem comunicat en la nota de premsa el fet que es realitzaria la Consulta coincidint amb les Eleccions Generals, i els mitjans devien haver pensat que, quan

Els mitjans de comunicació comencen a donar veu a la Xarxa Ciutadana.

tingués lloc, ja vindrien. És difícil que un mitjà de comunicació tregui una notícia que es donarà mesos més tard, sense cap motiu especial. Potser la notícia que hauríem hagut de tractar de comunicar era que centenars d'organitzacions i moviments socials estaven teixint una xarxa de dimensions fins llavors mai vista, amb la intenció de ser capaços de portar a terme la Consulta mesos més endavant.

En aquest sentit, el dia abans de la roda de premsa, mentre comprovàvem telefònicament si els mitjans havien rebut el fax de convocatòria de l'acte, vam sentir, de fons, com el periodista que s'havia posat al telèfon passava la informació al cap de la secció: "Truquen d'una ONG que organitza un acte sobre el deute extern del Tercer Món, pregunten si hem rebut el seu fax." No entenien que no érem una sola ONG que organitzava un acte com molts d'altres, sinó que érem una xarxa d'ONG i altres col·lectius intentant portar a terme una acció d'una magnitud només comparable a les acampades pel 0,7% del 1994.

De totes maneres, l'èxit o el fracàs en l'assistència de mitjans a una roda de premsa depèn en gran part de la sort, si coincideix en el mateix dia o no amb notícies "importants" o molt mediàtiques, que puguin tapar o excloure la teva. I aquesta roda de premsa, en període nadalenc, va coincidir amb una època que acostuma a anar molt plena de notícies.

Atesa la situació, ens vam armar de paciència i vam dedicar les vacances a treballar en altres aspectes de la Consulta i vam deixar el treball de premsa per a més endavant, amb la confiança que, com més gran fos l'estructura organitzativa de la Xarxa, més fàcil seria fer l'assalt als mitjans.

En l'Assemblea de Catalunya a la Vaqueria del carrer del Carme 95, prèvia al *II Encuentro* de Madrid, es discutia, amb cara de preocupació, la dificultat d'estendre la Consulta sense ser presents als mitjans de comunicació. Quan intentaves que una població se sumés a la Consulta i els explicaves que es faria segur a una seixantena de municipis, això es feia inversemblant ja que els mitjans de comunicació no en deien res: era difícil de creure i podia semblar que els estàvem dient una fanfarronada per tal d'animar la gent a involucrar-s'hi. A més, a l'Assemblea també s'argumentava que l'extensió boca

a boca no tenia prou velocitat per arribar als prop de mil municipis de Catalunya abans del 12 de març. De manera que era imprescindible aparèixer als mitjans, per tal que els centenars de municipis on no podíem arribar físicament coneguessin la Consulta, i que ells mateixos es documentessin i s'apuntessin a la “moguda” a través de la pàgina *web* o dels telèfons de les oficines de Terrassa i Barcelona.

Com que semblava que els mitjans no ens feien ni cas, malgrat la feina persistent de la comissió de comunicació de Catalunya, es va arribar a proposar que, en lloc de dedicar les energies i el temps a estendre la Consulta a uns quants municipis més a través del contacte directe, ens dediquéssim a fer una acció molt espectacular per sortir als mitjans de comunicació. Es parlava de fer una ocupació, pactada amb els rectors, de les principals universitats de l'Estat per tal d'utilitzar-les com a centres d'operacions, però amb l'objectiu encobert de ser notícia i aconseguir que l'extensió territorial es fes a través dels mitjans de comunicació. Aquesta proposta, que no es va arribar a realitzar, reflecteix la gran preocupació que existia pel fet de veure que la gran mobilització de la Consulta resultava invisible per a la majoria de la població.

Al mateix temps, l'abisme entre la discreció mediàtica de l'organització de la Consulta i la potència de mobilització que s'estava aconseguint, també dificultava que els mitjans ens prenguessin seriosament. Des de la comissió de comunicació, estàvem convençuts que la notícia esclataria poques setmanes abans de la Consulta, gràcies a la pila de contactes que estàvem fent amb els mitjans. Només ens feia falta una aparició en un mitjà de molta audiència per tal que fos l'espurna que encengués la flama, però se'ns tallava la respiració mentre aquest moment no arribava.

Una de les iniciatives que vam promoure va ser animar, via correu electrònic, que tothom qui pogués enviés cartes als directors dels diaris expressant la seva indignació pel fet que la premsa no estigués informant de la futura Consulta. Ens consta que se'n van enviar desenes, de les quals només se'n va publicar una a *El País*, però creiem que van preparar el terreny, ja que van pressionar els directors dels diaris i van escombrar les reticències que poguessin tenir envers una mobilització tan original, irreverent i reivindicativa.

A partir de llavors la premsa local (*El 9 Nou*, *El Punt Diari*, el *Diari de Terrassa*, el *Regió 7*, el *Diari de Girona*, el *Segre*, etc.) va ser molt receptiva als nostres comunicats i dedicava pàgines senceres a la nostra iniciativa.

Pel que fa a les ràdios, només teníem cabuda en programes específics de solidaritat en horaris intempestius. En aquesta línia vam tenir diverses aparicions en programes com *Tots per Tots* a la COMRàdio o *Societat Anònima* a Catalunya Cultura, que ens van permetre explicar la Consulta (i encara ens continuen fent un raconet) en els seus programes.

L'ONA MEDIÀTICA ARRIBA

Però el 8 de febrer vam aparèixer per primer cop en un programa de ràdio emblemàtic, *La nit dels ignorants*, d'una manera que podia semblar casual, però que estava estratègicament pensada. Aquella nit, uns companys de pis, de les terres de Vic, en Ricard, en Carles i en Jordi, trucaven preguntant per una cosa que havien sentit a dir d'una consulta sobre el deute extern. Minuts més tard, des del mateix telèfon, un altre d'ells explicava que moltes organitzacions i persones s'estaven organitzant a tot el territori per dur a terme una Consulta coincidint amb les Eleccions Generals. Després, atacant de nou, preguntaven ingènuament què era això que s'havia dit minuts abans sobre el deute extern dels països del Tercer Món, i remataven la feina trucant un altre cop per explicar tota la problemàtica del deute. A falta de diners per a publicitat, les bones idees, el coratge i la picardia poden fer el fet.

El dia següent, anàvem a *El matí de Catalunya Ràdio*, per exposar la Consulta durant deu minuts en el programa de ràdio de més audiència de Catalunya. Haviem contactat amb el programa d'una manera no ortodoxa, ja que resulta que un dels productors del programa és de Llanerres i s'havia assabentat de la Consulta a través d'uns familiars seus que l'estaven organitzant en aquest municipi. Va ser el mateix productor qui ens va trucar i ens va donar aquesta oportunitat que havia de llançar la Consulta a la "fama" dins del panorama català.

Malgrat això, durant el programa del dia 9 de febrer, l'Antoni Bassas simpatitzava amb la nostra intenció, però argumentava, titllant-nos d'un pèl ingenu, que la nostra pressió sobre el Govern espanyol seria tant insignificant com la molèstia que podien provocar les mosques en les vaques. En Jordi de Barcelona, que era l'entrevistat, va vaticinar que, si la gent s'anava engrescant en la Consulta com fins ara, ens podríem convertir inesperadament en àligues que atabalessin les vaques, és a dir, quelcom més que unes simples mosques. El temps li hauria de donar la raó.

Una setmana més tard, descobríem que en Carlos de Reus tornava a parlar en el mateix programa de ràdio. La cosa començava a caminar.

El dia 12 de febrer, la Xarxa s'havia plantejat de fer una acció que pogués fer-nos sortir als mitjans i que, alhora, demostrés que érem presents a molts pobles i ciutats. L'acció consistia a penjar unes pancartes en llocs emblemàtics de cada municipi. A Catalunya ho intentaríem a les 42 poblacions on la Consulta anava més llançada. Hi va haver pancartes molt grans, i va tenir un cert ressò en l'entorn local, però pel que fa al conjunt de Catalunya la cosa no va transcendir gaire. El dia 6 hi havia hagut uns atacs racistes a Almeria (a El Ejido) i tots els dies següents es va estar parlant del tema, de manera que només tres ràdios (COMRàdio, Ràdio Estel i Catalunya Ràdio) van seguir l'acció del dia 12 en l'àmbit català. El seguiment va consistir a explicar que a Barcelona s'havien penjat unes pancartes de deu metres de llarg al passeig de Gràcia, a prop d'un dels nostres pitjors "enemics" en el pla ideològic: la Borsa de Barcelona. També havíem penjat pancartes en els diversos districtes de Barcelona, i fins i tot la gent del node de les Corts va passejar la pancarta pel carrer davant la impossibilitat de penjar-la en algun lloc emblemàtic del districte, però aquestes pancartes no van ser recollides per la premsa.

Això va demostrar que les accions han de reclamar els periodistes en un lloc concret i ser espectaculars en si mateixes. Com que som una Xarxa amb molta implantació territorial, molts cops ens hem vist temptats d'enfocar les accions en la línia de poder anunciar als periodistes que aquella acció s'està repetint a molts indrets. Això ens impressiona a nosaltres, que sabem que difícil que és coordinar accions i funcionar tots a una, però als periodistes això no els resulta gens atractiu, i sempre que ho hem

intentat no ens ha sortit bé. La conclusió és que és millor concentrar esforços en una sola acció i garantir que serà molt espectacular.

El 17 de febrer vam participar en un extens debat de dues hores que va preparar Barcelona Televisió en col·laboració amb la COMRàdio. Per part dels partidaris de la cancel·lació del deute hi havia tres membres de la Xarxa, d'ONG i de la universitat i, en contra, un periodista i un catedràtic d'economia. El debat va resultar molt interessant, però lògicament, tot i ser a la televisió, va tenir poc ressò perquè es tractava d'una televisió local.

El 18 de febrer, al *Telenotícies* de TV3 van comentar breument la Consulta a raó del milió de signatures a favor de la condonació del deute extern que havien presentat la campanya «Deute Extern, Deute Etern?» al Parlament espanyol.

També el 18 de febrer tornàvem a fer diana a la televisió: en el noticiari de la nit de TVE-2, on sortia d'esquitllada una papereta de la Consulta amb la invitació a votar. Vencíem per un cop el boicot que ens estaven fent els mitjans estatals, encara que fos durant menys de mig minut.

El 18 de febrer, en David va fer riure la Sílvia Cópulo en el seu programa de COMRàdio, quan li demanava a la presentadora que li toqués els “mitxelins” que tenia perquè menjava més del compte, i argumentava que aquí al nord no patim la fam que futeja el sud.

A través d'en Toni, teníem preparat un article de gran format amb un periodista amic d'*El Mundo*, però a aquest article li faltava una foto interessant. També, gràcies als col·lectius insubmisos, havíem entrat en contacte amb una periodista d'*El País* propera a aquests temes, i tenia un gran article preparat per sortir tan bon punt poguéssim oferir-li una fotografia per acompanyar-lo.

El 20 de febrer arribà aquesta possibilitat. Per tal de tenir ressò, teníem plantejada una marxa a Barcelona per ajuntar totes les poblacions de Catalunya que participarien en la Consulta. Aquell dia, però, hi havia una gran manifestació de rebuig als

actes de El Ejido convocada per SOS-Racisme, i això va posar en perill la nostra marxa, de dimensions una mica més reduïdes. Vam decidir unir-nos a la marxa convocada contra el racisme, ja que no hauríem pogut convocar els mitjans de comunicació simultàniament al seu acte i perquè, en definitiva, també compartíem la protesta contra el racisme. Al final de la marxa, que va convocar unes 15.000 persones, en Joan de Terrassa va llegir, a la plaça de Sant Jaume, un manifest i va convidar tota la gent a seguir els de la Consulta, que pretenien enterrar el deute extern a la plaça de la Catedral. Aixecant un fèretre on representa que hi havia el deute extern, ens vam dirigir a la plaça de la Catedral i aquella va ser la fotografia que van aprofitar *El Mundo* i *El País* per acompanyar els seus articles de pàgina sencera! L'*Avui* i *El Periódico* treien articles molt petits sobre la marxa d'enterrament del deute. *La Vanguardia* s'hi continuava resistint. També sortíem a TV3 i a BTV, que es començaven a aficionar a la Consulta, i a diverses ràdios. A partir d'aquí ja havia començat un esclat "al ralenti" de la Consulta als mitjans.

Durant aquella setmana van aparèixer periòdicament, a BTV, unes càpsules de cinc minuts sobre el deute, la Xarxa i la Consulta que havíem preparat amb periodistes de la cadena setmanes abans gràcies a les influències d'en Toni.

El dies 26 i 27 la Consulta apareixia simpàticament al Canal Metro, mitjà força popular que és seguit per molta gent en els seus desplaçaments per Barcelona.

El mateix 26, en Mario va aprofitar la seva vessant cristiana per sortir al programa *Els signes dels temps* al Canal 33 i parlar durant uns quants minuts sobre la Consulta.

En aquell moment, un esdeveniment desafortunat ens va ajudar molt a difondre la necessitat de la cancel·lació del deute extern: les terribles inundacions que patia Moçambic a finals de febrer, que commocionaren l'opinió pública internacional i obligaren els països rics a socórrer urgentment els afectats. Se'ns van permetre espais mediàtics des d'on vam poder justificar que no s'ha d'esperar que ocorrin les tragèdies per ajudar, sinó que és millor treballar amb antelació per tal que els països puguin bastir societats estructurades i preparades per a eventualitats, i això ha de ser possible si aquests països poden disposar de recursos econòmics suficients.

El 2 de març teníem preparada una acció sorpresa a l'Arc del Triomf de Barcelona. A la nit hi van pujar uns companys de Lleida i en David de Barcelona, i van penjar-s'hi amb cordes elàstiques, amb el lema de «Bota (-vota) per la Consulta», que va ser recollit a TV3, TVE-2, Antena 3, a *El Periódico* i a diverses ràdios.

Després de perseguir-ho durant setmanes, sorprenentment i sense avisar, el programa de *La cosa nostra* de l'Andreu Buenafuente recull la nostra petició de parlar de la Consulta, i en l'espai dedicat al Palomino, aquest explica, amb la seva gràcia habitual, però documentat amb molt de rigor, la dura problemàtica del deute extern, exemplificant-la en el cas de Moçambic. Tenint en compte que aquest programa té molta audiència en totes les franges d'edat, aquesta aparició va ser molt important. El següent diumenge l'escena tornaria a sortir.

A partir d'aquest moment, la dinàmica de la comissió de comunicació canvia radicalment. Passem d'expressar-nos les neurones per tenir alguna bona idea i de gastar veu seguint periodistes a ésser perseguits per periodistes àvids d'informació sobre la Consulta. La centraleta de premsa, instal·lada en una casa particular, no para de sonar durant tot el dia i finalment hem d'instal·lar una segona línia, perquè en la línia general no podem gravar entrevistes telefòniques a ràdios, ja que durant la gravació es van sentint contínuament les trucades del sistema de “trucada en espera”.

De fet, la verdadera “oficina” de premsa de la Consulta a Catalunya va ser l'habitació de l'Alfredo, o millor dit, el seu ordinador i el telèfon. Al matí ell es llevava i marxava a treballar i s'encreuava amb en Ricard, que ens va ajudar a cobrir el torn del matí. En Ricard contestava al telèfon i escrivia missatges electrònics. Quan marxava al migdia, deixava una llista de les coses fetes i de les demandes plantejades pels mitjans de comunicació. A la tarda, cobrien l'“oficina” en Mario i en Jordi. A la nit, tornava l'Alfredo i ocupava l'ordinador per fer documents referents a l'extensió de la Consulta fins que se n'anava a dormir. L'endemà tornem-hi.

A més, en aquesta “oficina” no teníem fax, de manera que havíem d'anar al Servei Civil Internacional a utilitzar el seu, fins que el Consell de la Joventut de Barcelona va posar a disposició de la Xarxa el seu servei d'enviament de faxos.

Alguns periodistes pròxims, com la Montse de Catalunya Ràdio, que sabien que l'“oficina” era a una casa particular on vivien uns activistes de la Consulta, van dir-nos que havíem fet un treball seriós de gabinet de premsa, en el qual no es va notar gens que els recursos fossin tan precaris. I és que els mitjans no toleren (sota pena de mai més no donar-te cabuda als seus espais informatius) que se'ls deixi penjats quan tenen necessitat d'una informació o d'una aparició en els seus programes.

Continuem el seguit d'accions i, el dia 4 de març, uns vuitanta membres de la Xarxa despleguen una gran pancarta, amb la qual es tapa tot el centre de la plaça Catalunya. La pancarta, de 7.000 m², és de color vermell i representa l'stop del deute extern, amb unes lletres que diuen “deute extern” i “adéu”. La notícia és recollida a moltes ràdios i televisions i és portada de l'apartat de Catalunya en molts diaris.

Després de molta preparació amb la Regina de TV3, el 6 de març surt al final del *Telenotícies* un reportatge molt treballat sobre els voluntaris de la Consulta, on es fa una repassada a la diversitat de gent que s'hi està mobilitzant: universitaris, immigrants, mestres, jubilats...

El 8 de març, cinc membres de la Consulta que viuen en el mateix pis surten al programa de la Mari Pau Huguet de TV3. Aquell mateix matí, la Junta Electoral Central (JEC) ha emès un pronunciament, que han estat difonent totes les ràdios, sobre la il·legalitat de la Consulta. El cap del programa de TV3 dóna ordres que, en l'entrevista, s'esquivi el tema de la Consulta i així ho tracta de fer la Mari Pau Huguet, que es vol concentrar en si portem noies al pis o no, en qui fa les feines de la casa i en qui és el més desendreçat de tots. Els cinc membres de la Xarxa, tracten de ficar el tema de la Consulta a qualsevol oportunitat i tant com els és possible, però el resultat final queda tirant a surrealista. Era un moment important perquè podíem connectar amb un públic allunyat del món organitzatiu i que potser no segueix gaire els telenotícies, però l'intent no acaba de rutllar per culpa de les directrius que tenia la presentadora, el desordre dels entrevistats a l'hora d'explicar-se sobre la Consulta i també pels nervis escènics que van patir.

El fet que la Consulta sigui finalment declarada il·legal, encara que d'una manera

molt ambigua i que ens va permetre interpretar-la al nostre favor, la va relançar totalment als “mass media”.

En un primer moment, mentre encara no hem paït la notícia i estem preparant internament tota la informació possible sobre la situació, hem de contenir els mitjans. Cal evitar que comencin a donar informació parcial o alarmista que faci que els voluntaris de la Consulta s’espantin i es provoqui una desmobilització sobtada. Hauria estat injust que, per les necessitats de “morbo” dels mitjans de comunicació, s’enfonssés la feina construïda durant mesos gràcies a la il·lusió de milers de ciutadans. A més, hem d’explicar als mitjans que no podem dir-los el que farem fins que no ho haguem decidit entre tots en assemblea. Els costa d’entendre aquesta manera de funcionar de la Xarxa.

Després, quan ja comptem amb tota la informació sobre el que suposa la decisió de la JEC, sobre com es pot interpretar i recórrer i quan ja hem decidit entre tots la nostra posició com a Xarxa, reprenem el contacte amb la premsa i expliquem la situació. Farem la Consulta perquè a aquestes altures ja no la podem parar tècnicament, perquè la JEC no ens ha enviat un comunicat formal, perquè no estem gens d’acord amb l’afirmació que puguem dificultar el procés electoral oficial, perquè només se’ns prohibeix de fer la Consulta a les proximitats dels col·legis electorals però no fora d’ells i perquè els càstigs que ens poguessin caure individualment no tenen ni punt de comparació amb el mal que provoca el deute extern en el Tercer Món, de manera que acceptem el risc i ja veurem.

Un cop la Consulta ha estat prohibida, tots els periodistes que estaven seguint la preparació de la mobilització i els que encara no ho estaven fent s’aboquen al tema i ens persegueixen encara més. D’una banda, els mitjans hi veuen una notícia amb bona primera matèria, però en la vessant més personal, la majoria de periodistes de Catalunya se solidaritzen molt amb la nostra causa i troben que és un abús d’autoritat il·legítim el pronunciament de la Junta Electoral Central. El dia 8 de març realitzem una roda de premsa per explicar bé les nostres posicions i deixar clar que la Consulta segueix endavant.

El dia 9 de març, la Xarxa lliura una protesta formal davant el Síndic de Greuges i el fet és recollit pels mitjans. Aquestes imatges fan que la població es plantegi que, malgrat que s'il·legalitzi la Consulta, és molt possible que la Junta Electoral Central s'hagi extralimitat en les seves funcions, i que la Consulta és rebel però totalment legítima.

El 9 de març en Palomino torna a fer de les seves al programa *La cosa nostra*, aquest cop parlant directament de la Consulta, que ha estat prohibida, però que es farà, i al final diu que es mulla com no ho acostuma a fer i aconsella el vot favorable a la cancel·lació del deute extern en la Consulta. També anuncia que, en la repetició del programa que es farà el diumenge 12 de març, els electors es tapin les orelles perquè serà dia electoral.

El dia 10 al matí, en Lluís de Barcelona surt al programa *Bon dia Catalunya* de TV3. Quan arriba al programa, en la tertúlia s'està parlant de la prohibició de la Consulta. Quan és entrevistat, el primer que li pregunten és si es farà la Consulta. Contesta amb seguretat: “Evidentment!”.

A la mateixa hora, l'Oriol de Sant Cugat es penja a la Sagrada Família i passa la nit a 80 metres d'altura, acompanyat per un petit equip de premsa vingut de Lleida, en Josep Maria, que segueix l'acció des de baix amb un mòbil i respon als mitjans de comunicació que volen tenir l'última hora de l'estat de l'escalador. L'acció té un ressò impressionant i tots els mitjans la cobreixen: fins i tot diaris espanyols com l'*ABC* i *La Razón*, en l'apartat de Catalunya. Quan l'endemà l'Oriol baixa, s'improvisa una roda de premsa al carrer i en Josep Maria i en Mario motiven a tots els ciutadans per anar a votar a la Consulta.

El mateix dia, al programa *Catalunya Avui* de TVE-2 es fa un especial “Deute extern i Consulta” amb entrevistes als economistes de la Xarxa, la Gemma i l'Arcadi, abans del noticiari de la nit, i després amb els organitzadors Ricard, Alfredo i Jordi.

Els esdeveniments eren tan seguits i la reacció dels mitjans tan ràpida i extensa, que es produeix un fet curiós. La mateixa gent de la Xarxa s'assabenta dels esdeveniments que

fa la Xarxa pels mitjans. Per exemple, l'acció de la Sagrada Família era semisecreta per tal que no fos impedida, i tothom sent la notícia per la ràdio abans de poder llegir el missatge electrònic en el qual s'explica. També passa el mateix amb la notícia del recurs davant el Síndic de Greuges. Es reacciona tan ràpidament que, quan tots estem lluitant per tal que no es produeixi una desmobilització massiva entre els voluntaris de la població, la notícia per la ràdio del recurs redobla la gosadia.

El dia abans de la Consulta, al *Telenotícies* de TV3 s'emet un reportatge impressionant, que tracta l'origen, les conseqüències i la immoralitat del deute extern del Tercer Món amb molta profunditat, i que recull també el procés organitzatiu, els orígens en la prova pilot de consulta a Lleida, la prohibició de la Junta Electoral Central i les accions de carrer. Aquest fabulós reportatge assegura l'èxit, en la recta final de la Consulta, tot informant els que encara no ho sabien sobre el deute i la Consulta del dia següent.

Durant la jornada electoral, se segueix la Consulta en tots els mitjans com a rèplica a les Eleccions, centrant-se sobretot en l'altíssima participació en les urnes alternatives, en la votació de les patums polítiques en la Consulta i en els casos de repressió per part de la policia a més d'una vintena de municipis. La comissió de premsa envia les càmeres de televisió a Mataró i aquestes dissuadeixen la policia d'actuar amb contundència. A tots els butlletins horaris de les ràdios es parla de la Consulta. Les trucades demanant informació són constants al telèfon de la comissió de premsa, que s'ha habilitat en el centre d'operacions de Barcelona. Una de les peticions que ens fan és com valorem el desenvolupament de la jornada i quina previsió de resultats fem. Això ens obliga a fer estimacions i extrapolacions. Hem de reconèixer que, tot i tirar llarg, encertem força els resultats finals. Entre tota l'allau de trucades, que ens ha de deixar finalment extenuats, fins i tot ens truca Ràdio França Internacional per Amèrica Llatina.

Una iniciativa entranyable del dia de la Consulta, lligada a la ràdio, és que en Rolando ha convertit l'emissora Ràdio Contrabanda, per un dia, en la Ràdio de la Consulta i, des del matí fins a la nit, la gent és benvinguda a trucar o passar per l'emissora a explicar qualsevol cosa sobre la Consulta. Gairebé totes les taules tenen el transistor connectat i, per tant, la ràdio que generalment s'escolta per rebre informacions com

a oient individual es converteix, per un dia, en interactiva i fomenta el sentiment d'unitat.

Després del 12 de març, se segueixen els resultats en tots els mitjans, i fins i tot apareix com a tema del dia a *El Periódico*, on se'ns felicita en l'editorial del dia 13 de març, en la qual s'indica que la societat està “en deute” amb aquests ciutadans que han organitzat la Consulta.

El dimarts 14 realitzem una roda de premsa al Col·legi de Periodistes de Catalunya per explicar com ha anat la Consulta. Ens centrem en l'alta participació, denunciem els problemes ocorreguts a la gran majoria de municipis de l'Estat i a alguns de Catalunya, i anunciem la realització de la Consulta el dia 19 de març en aquests municipis. La roda de premsa, molt concorreguda de mitjans de comunicació, és presentada per membres de la Xarxa.

El dissabte 18 es fa un gran acte a la plaça Catalunya de denúncia de la repressió de la Consulta i de propaganda de cara a la segona jornada de la Consulta del 19 de març. Es construeix, al mig de la plaça, un mur d'urnes de vint metres de llarg per tres metres d'altura. Al mur, s'hi pengen pancartes amb els noms de la vintena llarga de municipis que no han pogut celebrar la Consulta a Catalunya en condicions, per impediment de la policia. Unes quatre-centes persones, amb les mans lligades i esparadrap a la boca, rodegen el mur d'urnes, amb una simbòlica al·lusió a la repressió contra la llibertat d'expressió en la Consulta de certs municipis. Hi assisteixen força mitjans i l'acte es difon bastant.

El 19 de març es repeteix la Consulta en una vintena llarga de municipis. Hi ha força presència de mitjans i se segueix la jornada des de les vuit del matí, quan voluntaris de la Consulta enganxen adhesius als corredors de la Marató de Catalunya que passa per la costa del Maresme. TV3 en fa un seguiment exhaustiu, fins i tot amb imatges retrospectives de la repressió policial del dia 12 de març, sobretot a Mataró.

El dia 30 de març se celebra la roda de premsa amb resultats definitius al Col·legi de Periodistes de Catalunya. Presentem els resultats, exigim al Govern que escolti l'opi-

nió expressada en la Consulta, valorem els recursos ínfims i les dificultats amb què s'ha trobat la Consulta, denunciem el buit informatiu per part dels mitjans de comunicació estatals i també el fet que un membre de la Xarxa de Burgos ha estat citat a declarar com a imputat per una denúncia presentada per la Subdelegació de Govern. També convidem els mitjans a la festa de presentació dels resultats als voluntaris i, finalment, agraïm la col·laboració per part dels mitjans catalans en la difusió de la problemàtica del deute i de la realització de la Consulta. També es presenta el fabulós dossier que havia elaborat en Ramon d'Alella, i es responen les nombroses preguntes sobre si emprendriem algun procés legal per la prohibició de la Consulta. Amb tanta informació i la intervenció de cinc membres de la Xarxa, la roda de premsa resulta excessivament llarga, i tot i que l'assistència de mitjans és molt nombrosa, la seva repercussió és molt minsa, possiblement perquè els resultats, que era el més espectacular, ja s'havien avançat tot just acabada la Consulta i també perquè no vam llançar cap gran amenaça de procés legal al Tribunal Suprem, com potser intuïen els mitjans, perquè ho havíem de valorar al *III Encuentro* de la Xarxa a finals d'abril.

La Consulta recull una mica més d'un milió de vots a tot l'Estat, cinc-cents mil dels quals a Catalunya. En vista d'aquests resultats, alguns mitjans importants d'àmbit català informen que s'han aconseguit una mica més de cinc-cents mil vots a Catalunya, sense fer cap referència que a la resta de l'Estat se n'han aconseguit mig milió més; de manera que, en diversos actes que hem fet posteriorment, ha anat sortint reiteradament que havíem aconseguit cinc-cents mil vots, tot i que nosaltres sempre hem remarcat que s'havien aconseguit més d'un milió de vots en els nostres comunicats de premsa.

Ja en període de declivi de la presència de la Consulta als mitjans, el 25 de març s'ofereix el programa de debat *Mil·lennium* de TV3 al qual assisteix en Juan de Terrassa, i té l'oportunitat de parlar uns quants minuts, però el presentador li pregunta sobretot sobre les seves vivències a Nicaragua, i el temps se li escola sense poder parlar ni un segon sobre la Consulta.

A partir d'aquí, tan ràpidament com la Consulta ha resultat cèlebre serà oblidada, i els mitjans de comunicació saltaran inexorablement cap a altres temes en la voràgine

d'imatges i paraules que ens confon a tots. Els mitjans només ens tornaran a treure quan, molts mesos més tard, uns quants membres de la Xarxa siguin jutjats per desobediència a la llei electoral i declarats innocents a Castellví de Rosanes, a Corbera de Llobregat, a Alella i a Teià.

REFLEXIONS DESPRÉS DE LA CONSULTA

Hem après moltes coses d'aquest món dels mitjans de comunicació tan poderós i impermeable. Algunes qüestions tècniques les hem après a base d'ensopegar. Per exemple, quan vas a un programa en directe i no ets un expert, estàs nerviós (no estàs acostumat a parlar per a tanta gent, saps que no podràs rectificar el que diguis, i estàs impressionat per l'entorn: sales insonoritzades, micròfons, auriculars, focus, maquillatges, càmeres, una gran quantitat de tècnics per darrere...) i utilitzes els primers moments per aclimatar-t'hi i fer-te passar els nervis parlant de coses sense importància amb el presentador o els altres tertulians. Malbarates un temps preciós en aquestes foteses, en comptes d'encarregar-te de qüestions vitals com són: preguntar quin serà l'esquema del programa i com anirà el "timing", i deixar-li clar al presentador-conductor-entrevistador quins són els missatges que sobretot t'interessa destacar. Al final, trobes que el programa s'acaba més aviat del que et pensaves (el temps en directe passa volant) i generalment no has pogut dir el que t'interessava. Tens la sensació que has desaprofitat una gran oportunitat (no cada dia tens l'ocasió de parlar per a milers de persones) i experimentes molta frustració (com en el cas d'en Juan al *Mil·lennium* o com en la intervenció al programa de la Mari Pau Huguet).

Una altra cosa que hem observat és que els mitjans de comunicació busquen líders que puguin ésser identificats com a interlocutors. És més simplista i estan acostumats a treballar així. La nostra idea era que qualsevol persona de la Xarxa que s'hi veïés amb cor podia anar a parlar en un mitjà de comunicació. Però en realitat, com que tothom anava molt enfeinat, sovint ens tocava anar-hi a la gent de la comissió de comunicació. Llavors ens volien identificar com a portaveus o coordinadors, però nosaltres sempre ens resistíem a aquest tractament perquè no reflectia la realitat i

perquè era contrari a la filosofia de la Xarxa. La XCADE està en contra dels protagonismes individuals i a favor del protagonisme conjunt de tots els ciutadans que treballen plegats a la Xarxa Ciutadana. De manera que insistíem a presentar-nos com uns membres més, amb l'única diferència que estàvem encarregats de fer el treball amb la premsa. Als mitjans, això els costava molt d'entendre i, amb el temps i la pressió, van acabar guanyant, perquè, en algun moment de la recta final cap a la Consulta, quan l'allau de feina i de trucades ens desbordava, en Mario de la comissió de comunicació va acceptar el tractament de portaveu de la Xarxa en algun mitjà important i, a partir de llavors, tots els mitjans el reclamaven insistentment a ell. No volien un altre membre qualsevol per fer declaracions, sinó que volien el "veritable" portaveu. Això va distorsionar momentàniament el tarannà de la Xarxa. Però aquest allunyament momentani de la nostra filosofia es va tolerar com una perversió que no es va saber esquivar, per manca d'habilitat o manca de serenitat, a causa de la insuportable insistència dels mitjans.

Pel que fa a la possibilitat de sortir als mitjans, teníem clar que els mitjans de comunicació locals serien accessibles, però no ho teníem tan clar amb els de l'àmbit de Catalunya. Finalment en aquests també va ser, en general, possible de sortir-hi, sobretot al final i això va ajudar molt a la XCADE. En canvi, en els mitjans de comunicació d'àmbit estatal va haver-hi un boicot gairebé total i això va posar moltes traves a la RCADE a la major part del territori. L'explicació pot ser que els mitjans de l'àmbit de Catalunya estan més oberts a exposar demandes de la xarxa associativa, alhora que els partits catalans tenen poques competències en temes com ara el deute extern. Per contra, pel que fa a la resta de l'Estat, la majoria dels mitjans estan lligats a grups empresarials poc permeables a interessos de la societat civil crítica, alhora que els partits de Madrid tenen molta responsabilitat pel que fa a la possibilitat de cancel·lar el deute. De fet, el partit del Govern és tan arrogant que interpreta (i reacciona en conseqüència) qualsevol proposta que qüestionï la política del Govern referent al deute extern com un atac directe i intencionat al PP, ja que, segons ells, ja estan fent tot el que és possible.

En referència al cas que ens fan els grans mitjans de comunicació de l'àmbit de Catalunya, hem de reconèixer que, ara que som coneguts, tenen més en compte els

nostres comunicats de premsa, sobretot quan hem de fer una acció al carrer. Potser, entre altres coses, perquè saben que està assegurada una certa espectacularitat.

Però hi ha un aspecte tècnic del funcionament dels mitjans que ha afectat molt la seva resposta a les nostres convocatòries. Els grans mitjans de comunicació tenen diferents apartats (en el cas dels diaris això és molt evident) amb els seus corresponents departaments totalment independents. La globalitat del tema del deute extern fa que pugui sortir en molts apartats: en el d'Economia perquè és un problema macroeconòmic, en el d'informació Internacional per l'abast que té la problemàtica del deute, en el de Societat per les accions que es duen a terme al carrer i, fins i tot, en el de Política per les implicacions que pot tenir a nivell de decisions polítiques. Però en lloc d'enfocar la Consulta com una protesta respecte al problema del deute, han enfocat la Consulta exclusivament com a fenomen social, de manera que només apareixem en l'apartat de Societat. En aquest departament ens coneixen bé i és fàcil que responguin a les nostres convocatòries, però som desconeguts en altres departaments a causa d'aquesta independència entre departaments. L'encasellament de la Consulta en l'apartat de Societat ens confina a ser una simple anècdota social.

Però anant més enllà en l'anàlisi, hem vist que han ignorat totalment qualsevol dels nostres passos en la vessant política, com són la presentació dels resultats al Parlament de Catalunya o al Congrés de Diputats, les gairebé dues-centes mocions d'ajuntaments de l'Estat a favor de l'anul·lació del deute, o les valoracions que fem de la inexistent resposta a la Consulta per part del Govern. Això és totalment injust tenint en compte la pulcritud del treball desenvolupat i la credibilitat que ens donen el més d'un milió de vots de suport. Nosaltres interpretem que el major impediment per sortir en aquests casos d'incidència política és d'origen ideològic i es dona intencionadament, des de la direcció del mitjà, per fer el buit mediàtic a les iniciatives que poden fer mal a l'*status quo* del sistema. En aquesta línia d'anàlisi, preveiem que també ens ignoraran quan, en el futur, fem campanyes centrades exclusivament a exigir als bancs la cancel·lació del deute privat.

Podríem reflexionar sobre la frase de Ralph Hearst, magnat de la premsa nord-americana, que diu que "les notícies són el que és interessant, no necessàriament el que és

important". Realment, el deute extern és un tema veritablement important per al món, però la pregunta és si és prou interessant per a la gent. Nosaltres creiem que sí que ho pot ser, creiem que la gent és, sense cap mena de dubte, capaç d'interessar-se per allò que és important. En canvi, sospitem que els problemes de la majoria exclosa de la població mundial no són gaire interessants per als magnats dels mitjans de comunicació i els grups econòmics que els donen suport. I si la gent no rep informació suficient i de qualitat, llavors sí que aquestes problemàtiques deixen de ser interessants.

Els mitjans de comunicació marquen el que és interessant o no. Els moviments socials tenen a les seves mans decidir quan serà l'inici d'una campanya o acció, però després no seran ells els qui decideixin quan decaurà l'interès. Aquest procés té la forma d'una ona, que baixarà gairebé fins a l'oblit. Els moviments socials es veuen forçats a acceptar aquest fet amb fatalitat. Hauran de buscar com poder entrar en aquest espai i com tractar de mantenir-s'hi sense cap mena de poder de decisió. A més a més, la transmissió de la informació està totalment mediatitzada a través dels periodistes. Per tant, és difícil estar content dels missatges que s'han aconseguit filtrar a pesar de totes les dificultats. En aquest aspecte som a la mercè del que els mitjans ens deixin fer arribar a la llum pública.

Havent patit les conseqüències d'aquesta inaccessibilitat i mediatització en carn pròpia, actualment la Xarxa ha endegat una lluita per tal que la societat civil es reapropriï dels mitjans de comunicació. Aquesta empresa s'ha iniciat reclamant espais propis en les ràdios municipals, que tenen en els seus estatuts el mandat de donar cabuda a les organitzacions del municipi; mandat que incompleixen flagrantment, en part a causa del desconeixement que en té la societat. El treball de la Xarxa serà obrir una escletxa en el panorama mediàtic, de moment tractant d'aconseguir un petit programa propi per a l'expressió de la Xarxa, però pensant que s'obrin més espais dedicats a tota mena de col·lectius del país.

7 Accions de carrer i sensibilització

La Festa de la Terra, al Parc de la Ciutadella, és l'escenari de les primeres accions de sensibilització i difusió de la Consulta.

TANTA ACCIÓ, PER A QUÈ?

Sense l'esperit de mobilització que l'ha acompanyat des del seu naixement, sense l'abundància d'accions de diferents tipus que ha promogut sempre i arreu, la XCADE no tindria el tarannà que ara té. Entre altres coses, l'acció és, probablement, el moment en què el nostre missatge més s'acosta a la ciutadania. Si els Celtas Cortos critiquen la passivitat amb la frase "Tranquilo, majete, en tu sillón", podem dir que la Xarxa també fa mala cara quan la passivitat sura en l'ambient. Perquè el caràcter que la defineix va exactament en una direcció contrària a la inactivitat: la direcció és la d'actuar per canviar les coses, moure's per canviar la infinitat de qüestions que poden millorar en aquest planeta tan fotut. I en aquest plantejament, tan simple, les accions són una peça indispensable, un camí per assolir objectius, a còpia de captar l'atenció de la ciutadania, de sensibilitzar-la i de pressionar el poder, fent que se senti observat.

En certa manera, l'acció també és una forma més de reapropiar-nos de la parcel·la de participació democràtica que ens correspon a cadascun de nosaltres. Entesa així, l'activitat és un recurs per fer front als mecanismes que té el govern de torn per "tapar la boca" a la ciutadania: l'acció, encara que només sigui per un moment o per uns dies, ens permet desempallegar-nos de la mordassa que el sistema ens intenta imposar.

I si una Xarxa com la XCADE és, per definició, diversa i plural, aquests mateixos adjectius seran aplicables al caràcter que han tingut, tenen (i probablement tindran) les seves accions; accions que, com correspon al tarannà divers de la Xarxa, comprenen un ventall de possibilitats molt ampli. Unes més originals, i altres més contundents. Totes elles amb una densitat humana difícil de transmetre en unes línies.

LA TERANYINA D'ACTIVISTES ES COMENÇAVA A TEIXIR

Els orígens de la XCADE se situen a la ciutat de Lleida. Curiosament el bressol de la Xarxa Ciutadana més gran que mai s'hagi teixit a tot l'Estat va ser una ciutat tranquil·la, poc habituada a conviure amb “rebomboris” d'agosarats que aspirin a canviar el món.

Aquesta tranquil·litat va patir, però, un sotrac majúscul un 5 d'abril de 1998, quan un membre de la Comissió 0,7 i Més es va penjar del campanar de la Seu Vella per fixar la vista de l'opinió pública en una Llei de Cooperació Internacional del tot injusta que estava a punt de ser aprovada sense que ningú en digués res. Van ser quinze dies en què el “penjat de la Seu” i les desenes de companys i companyes que des de baix li donàvem suport vam viure, amb tota la plenitud, la sensació de “tenir la paella agafada pel mànec”. Dit d'una altra manera: vam forçar els polítics a defensar davant dels mitjans de comunicació una llei que de cap manera era defensable, i d'aquesta manera els vam deixar en evidència davant el seu “estimat” electorat. L'acció no era la primera, però sí la més contundent que protagonitzava el col·lectiu en els seus pocs anys d'història. La penjada va evidenciar que per aconseguir ennuegar el poder no hi havia res millor que una acció feta amb imaginació, claredat en el missatge i acostament a la ciutadania, acompanyada en aquest cas del component “èpico-espectacular” que tant atreu els mitjans de comunicació. En aquells intensos quinze dies es van superposar un gran nombre de vivències de tots colors: càrregues policials; visites de ciutadans; adhesions de centenars d'associacions, d'entitats i d'individus; entrevistes amb polítics; allaus de cartes espontànies al director i columnes d'opinió de les plomes més respectades; acusacions de la Generalitat de cometre un delictes d'atemptat al patrimoni i, com a culminació, el recital d'en Lluís Llach a la

falda de la Seu, al costat d'altres cantautors. Més de mil ànimes van assistir a la festa. La penjada no seria la primera ni l'última acció contundent.

No hi ha dubte que el bon resultat de l'acció a la Seu va contribuir que les futures mobilitzacions de la XCADE s'impregnessin tot sovint del caràcter que havia marcat la penjada.

Després va venir la Marxa per l'Abolició del Deute Extern organitzada per la Plataforma ADEU a les quatre capitals catalanes: una de les primeres mostres de la capacitat d'unir tota mena de col·lectius en una causa comuna. A Barcelona, Tarragona, Girona i Lleida els milers de participants en la Marxa van escoltar els missatges enregistrats de Pere Casaldàliga, Eduardo Galeano i Adolfo Pérez Esquivel. A Lleida, va ser en aquesta manifestació on vam anunciar públicament la realització d'una Consulta popular local, com a prova pilot, en menys d'un mes: el 13 de juny següent, coincidint amb les Eleccions Municipals. En el moment de l'anunci, la Consulta estava encara bastant verda i hi havia molts caps per lligar. De forma paral·lela als preparatius tècnics, vam haver de dissenyar una estratègia d'accions capaç de fer conviure dues premisses gairebé contradictòries: les mobilitzacions havien de difondre de forma massiva una Consulta que encara era desconeguda per a la gent, i ho havien de fer amb un potencial humà molt limitat per no entorpir la resta de tasques de preparació del referèndum.

Així, es van dissenyar accions senzilles, com "l'entranyable" enganxada de cartells (per falta de pressupost i per consciència ecològica, només en vam empegar un), coincidint amb el començament de les Eleccions Municipals. Sota el retrat d'un indígena es podia llegir el lema "A mi també em podràs votar. Referèndum per l'Abolició del Deute Extern a Lleida". Tres o quatre persones van ser suficients per tirar endavant una acció simpàtica i propera al ciutadà, que aconseguiria ampliar la difusió de la Consulta.

Però una setmana abans de la Consulta, molta gent encara no n'havia sentit a parlar, i això representava un problema perquè el desconeixement de la iniciativa podia reduir molt la participació i desvirtuar considerablement els resultats. Condicionats

encara per la limitació de temps i personal, vam optar de nou per l'infal·lible penja-ment. En aquest cas van ser dos els membres de la Comissió 0,7 que es van lligar durant 24 hores al cim de dos fanals al centre de la ciutat. En Natxo i en Sergi eren a dalt, però comptaven a baix amb el suport d'una desena de companys i companyes. Una acció contundent d'un dia i una nit va ser suficient per captar l'atenció dels vianants i dels mitjans de comunicació, que l'endemà publicaven la notícia a tota pàgina amb les fotos de la pancarta "Referèndum per l'Abolició del Deute Extern".

Finalment l'experiència pilot de Lleida es va tancar amb un èxit de participació: més de 8.000 persones van dipositar la papereta en alguna de les 50 urnes. Una batalla guanyada tot i que la Consulta havia caminat amb mitjans precaris i amb la descoordinació pròpia d'una iniciativa tan nova i, alhora, ambiciosa.

TOT L'ESTAT ES POSA EN ACCIÓ

Quan miro la seda d'una teranyina, em sorprèn que una cosa tan feble sigui capaç de resistir tant de temps. La teranyina de la XCADE es va començar a cosir amb la seda de l'entusiasme i, tot i les mancances, la Consulta de Lleida va esdevenir una base prou sòlida per llençar-se a l'aventura estatal. El globus que primer només bufàvem uns quants es va anar fent gran i més gran amb l'alè de gent d'arreu, fins a superar, en pocs mesos, les previsions més optimistes. La Xarxa es començava a articular i demanava la creació, entre d'altres, d'una comissió d'accions, encarregada de coordinar les "mogudes" a nivell estatal. Després d'agafar aire en els mesos posteriors a la Consulta local, Lleida es va abocar a la Consulta estatal, amb una resposta sensacional a tot arreu, especialment a Catalunya.

El 12 de febrer de 2000, i de forma paral·lela a moltes ciutats, es va presentar als mitjans de comunicació la Consulta social d'àmbit estatal. Els primers sorpresos per les dimensions que estava agafant la Consulta érem nosaltres mateixos. A Catalunya, la presentació de la Consulta prenia diferents formes. La plaça de l'Ajuntament de Sabadell va acollir la presentació en aquesta localitat: lectura de manifest i penjada de pancarta. El to festiu el van donar un grup de música tradicional i la colla de

geganters del Rodal, que farien el “bateig” d’una Consulta que ja era “gegant”. A Reus, després de fer gestions amb l’Ajuntament, van penjar la pancarta “Reus se suma a la Consulta Social”, amb una taula informativa i enganxada de cartells nocturna. Les penjades de pancartes als ajuntaments o en edificis representatius serien molt nombroses: al campanar del monestir romànic de Sant Cugat es va penjar la pancarta “A Sant Cugat també realitzem la Consulta Social el 12 de març”, gràcies a la bona fe del rector. A Barcelona i en altres indrets com ara Vic i Badalona, i a desenes de localitats de tot l’Estat, la Consulta Social també es va presentar amb una penjada de pancartes. Una gran bastida davant l’edifici de la Borsa a Barcelona va servir per sostenir 6 pancartes, que en conjunt deien “Barcelona participa a la Consulta Social per l’Abolició del Deute Extern”. La recerca d’edificis adequats per a aquesta acció havia durat una setmana, i després de descartar la Pedrera i la Sagrada Família, es va optar per la bastida de davant de la Borsa. S’hi van enfilear set membres de la XCADE, que fins i tot van poder conversar amb gent que estava dins l’edifici i que es va prestar a donar-los un cop de mà.

A Lleida “estrenàvem” durant la presentació de la Consulta estatal una “acció portàtil” que després rodaria per tota la Península. Es tractava d’un mapamundi gegant on estaven assenyalats els 84 països amb major índex d’endeutament. Cadascun d’ells era representat per un globus inflat amb heli i lligat a un maó, que simbolitzava el pes que suposa el deute extern. A Castelló de la Plana van optar per una acció de presentació més espectacular: en un estany d’una plaça cèntrica van avarar un vaixell al pal major del qual llua la pancarta: “Castelló també s’embarca”.

I, mentrestant, cada cop més gent es començava a preguntar a què redimonis feia referència aquell 84 que es trobaven pertot arreu. Aquest número, que feia al·lusió als 84 països més endeutats, s’havia difós massivament en diferents accions i amb enganxines a semàfors, fanals i bústies, amb l’objectiu de crear expectació i aconseguir una major difusió de la Consulta. I la cosa es va desbordar fins a tal punt que a les forces de seguretat els va pujar la mosca al nas... fins que es van assabentar de què significava aquell intrigant 84. Aquestes i moltes altres accions a Catalunya i arreu de l’Estat donaven el tret de sortida a la frenètica cursa de centenars d’organitzacions i milers de voluntaris cap a la Consulta.

El 2 de març del 2000 comencen les accions espectaculars de la XCADE. Gent de Lleida i Barcelona enfila el deute extern a l'Arc del Triomf.

4 de març del 2000. Així respon la Xarxa Ciutadana a la prohibició de la Junta Electoral Central.

NO PERDEM PISTONADA

Tres setmanes abans de la Consulta, el companys de la XCADE a Barcelona passejaven un taüt pels carrers de la ciutat en una marxa que volia simbolitzar la mort del deute extern.

Mentre que en els mitjans de comunicació catalans la Consulta començava a tenir una presència important, a nivell estatal trobàvem moltes dificultats perquè hi aparegués la iniciativa. Així, enmig de la bogeria organitzativa de les setmanes prèvies a la Consulta, havíem de trobar gent, temps i forces per seguir mantenint la presència als mitjans, sobretot a base d'accions.

Però si es volia fer el salt als grans mitjans s'havia de planificar una acció espectacular i portar-la a terme en una gran ciutat, per maximitzar-ne el seguiment mediàtic. Dit i fet. El 2 de març, sis activistes de la Xarxa de Lleida i Barcelona aconseguiren pujar a l'emblemàtic Arc de Triomf de Barcelona on instal·larien nombroses pancartes que feien al·lusió a la Consulta. Per precaució, ens estalviarem explicar com s'ho van fer per pujar a un monument d'aquesta envergadura, però no ens podem estar de narrar-vos, breument, una de les anècdotes que, com en tota acció, es van presentar a escena.

Entre el material que duien els companys al cotxe, on esperaven de matinada el moment d'enfilem-se, hi havia una enorme i escandalosa botzina que s'accionava amb una palanca. La matinada és hora de matinadors, d'activistes entregats a la causa i també de pencaires nocturns. Un camió d'escombriaires va veure com el cotxe on dormien els nostres intrèpids protagonistes li obstaculitzava el pas. En veure un dels soferts activistes dormint com podia al seient de darrere del cotxe, el matiner treballador va picar al vidre per demanar-los que moguessin el vehicle. El dormilega (que en aquell moment no sabia ni on era) tingué un ensurt majúscul davant la visita del desconegut, i en fer-se enrere instintivament va activar, sense voler-ho, l'escandalosa sirena. Les palpitations del company número 2, que estava endormiscat a la part davantera del cotxe es van multiplicar per mil, mentre els altres companys, que estaven a molts metres recollint el material, van tornar esperitats. Donaven per fet que

l'escandalós so que escoltaven enmig de la tranquil·la matinada era un senyal d'alarma davant la inoportuna presència de les forces de seguretat.

Pels volts del migdia, dos dels nostres companys es despenjaven, disfressats, de la part més alta del monument. Des de dalt, els altres quatre activistes veien des d'un punt de vista privilegiat com l'atenció dels nombrosos objectius que hi havia a baix es concentrava en els artistes-escaladors. Ves per on, van baixar, van plegar el material i cap a casa, sense el més petit problema legal... i és que les Eleccions Generals estaven a prop i ningú volia comprometre part dels seus vots.

Enmig del treball frenètic d'aquells dies, l'atzar del calendari feia que s'obris una nova porta per difondre la Consulta: el Carnestoltes, que, essent rei dels poca-soltes, s'havia de solidaritzar amb la nostra croada contra el "poca-soltisme" dels que detenen el poder. A Sabadell, es van disfressar: els uns d'"explotadors-caps de multinacionals" i els altres de ciutadans del sud. Van escenificar durant la rua l'explotació a la qual els poderosos del nord sotmeten els habitants del sud. En moltes altres poblacions, com ara Rubí, la Consulta també hi va ser representada en forma de comparses. Un altra festa popular on la Consulta es va fer un foradet van ser les "mascletàs" prèvies a les falles. Els companys de València hi acudien diàriament, amb indumentària negra i la cara pintada del mateix color, alhora que cridaven l'atenció amb xiulets, pancartes i tríptics.

I és que el teatre de denúncia al carrer també va ocupar un espai dins el capítol d'accions. Al Col·legi Sant Pere Claver de Barcelona es va representar l'obra *Lo que el norte se llevó*, a càrrec d'un grup de Sant Cugat. El teatre es va convertir en un altre instrument per fer arribar el nostre missatge a la població, com ho demostra la representació que van fer al peu d'una claveguera la gent d'Euskadi. Un banquer escenificava l'explotació del sud en una conversa pel telèfon mòbil, mentre els activistes de la RCADE sortien, coberts de fang, de dins d'una claveguera exclamant "El deute extern és la tapa que manté molts països en les clavegueres del món", i convidant la ciutadania a participar en la Consulta. I a Gràcia, la gent de la Xarxa de Canet presentava l'obra *Botijas y patojos*, un recull de textos d'autors llatinoamericans. La manca de recursos econòmics se suplia, per enèsima vegada, amb una sobredosi de creativitat.

No volem oblidar-nos en la nostra ullada a les accions del gran volum d'activitats de sensibilització de tota mena que es van portar a terme arreu. La llista seria inacabable, però per fer-ne alguna pinzellada recordarem les xerrades i dinàmiques que es van fer en diferents indrets, com instituts, associacions de veïns, cases okupades o parròquies. La Consulta no tenia franges d'edat: els joves d'ESO de Sort van abocar-s'hi pintant les pancartes per a les taules de votació de tot el Pallars. El dia després, les pancartes van quedar penjades a les seves aules com a testimoni de la implicació que havien tingut aquests joves a la Consulta.

LA DARRERA EMBRANZIDA

Una de les accions més cridaneres i treballades es va realitzar el 4 de març a la plaça Catalunya de Barcelona. La idea havia nascut a l'Assemblea del centre social okupat Torreblanca de Sant Cugat. Entre moltes propostes estrambòtiques, irrealitzables o massa ambicioses, algú va suggerir de fer un logo gegant de la Consulta. Dit i fet. El primer que calia era contactar amb molta gent per trobar uns 7.000 metres quadrats de tela vermella. El contacte amb un majorista de Barcelona va aplanar el camí: el preu que ens va oferir era mòdic però suficient perquè les precàries tresoreries d'alguns nodes patissin una bona clatellada. Es va assajar l'acció en un gran descampat, es va medir la plaça i es va preparar tothom per anar de vermell i per actuar ràpidament, ja que no s'havia demanat el permís a l'Ajuntament. Amb un gran nombre de mitjans pendents de l'acció des de dalt d'un edifici, unes 300 persones van començar a desplegar els més de 50 rotlles de tela en forma d'stop i les lletres gegants "Deute Extern Adéu!". L'acció va representar un èxit rotund i s'exportaria després al País Valencià.

S'havien fet ja unes quantes passes, però calia fer-ne una de ben grossa. L'escenari escollit van ser les Torres Kio de Madrid, que el dia 7 de març es van disposar a escalar dos membres de la Xarxa de Lleida i de Sant Cugat, després d'uns quants dies de preparatius. A un d'ells el van aturar quan començava l'ascensió. Amb l'altre no ho van aconseguir i es va poder enfilar fins a uns 30 metres, on va romandre prop de 24 hores. Els caps de les forces de seguretat van escenificar la seva impotència negant-li abric i menjar calent fins a les 3 de la matinada. Tampoc li van deixar pujar la

llitera, i per manca d'equipament va haver de desistir abans del que estava previst. El grup de suport, que en tot moment va ser a baix, va evitar amb astúcia que el company de la Xarxa fos detingut, barrant el pas al furgó policial que se l'emportava. L'acció va representar un bon cop de difusió a Madrid, només cinc dies abans de la Consulta, tot i que a Catalunya l'acció va passar desapercebuda.

Enmig del rebuig social a les traves que imposava la Junta Electoral Central, les accions per fer conèixer la Consulta seguien arreu. A Cambrils, una trentena de membres de la Xarxa plantaven les tendes de campanya davant l'Ajuntament i amenitzaven l'acampada amb un sopar a base de cuscús fet pel col·lectiu de magribins, teatre i concert dels Dusminguet. En tots els raconets de Catalunya s'impulsaven protestes variades, coincidents en la finalitat però poques vegades en la forma.

Els preparatius de la Consulta absorbien molta energia i molt temps, però ens va caler reservar forces per una darrera crida a l'atenció el dia 11, per fer reflexionar una mica més la gent. A Barcelona un membre de la XCADE de Sant Cugat es penjava, durant 24 hores, a uns 80 metres d'altura entre dos torres de la Sagrada Família amb la pancarta "Consulta Social 12 març". L'acció, que va tenir un ressò considerable, no només volia difondre la Consulta sinó que també servia per protestar contra les decisions de darrera hora de la Junta Electoral Central.

Però les accions no havien pas acabat aquí. La repressió que va patir la Consulta en molts indrets va fer que el mateix dia 12 de març, a corre-cuita, s'organitzessin diferents actes de protesta. Amb la celeritat que demanava la situació, l'engranatge per denunciar el desmantellament de moltes taules es va posar en marxa. A Vic, el mateix dia de la Consulta, tots els que volien protestar es van asseure a la plaça Major. Lluïen un mocador a la cara que simbolitzava la mordassa que els havia imposat el poder, mentre sostenien pancartes que feien referència a la Consulta. Alhora, a Mataró, es feia una altra concentració per denunciar la repressió patida. A part de les accions de denúncia organitzades "des de dins" de la Xarxa, cal remarcar les nombroses accions espontànies que van protagonitzar els mateixos ciutadans, com a Arenys de Mar, on els veïns van defensar davant la Guàrdia Civil els voluntaris que hi havia a les taules de votació.

Moltes localitats van ajornar la Consulta pel cap de setmana següent, i és per això que es van repetir les accions de denúncia per la censura patida. A la plaça Catalunya de Barcelona, gent de la Xarxa va construir, a base d'urnes de cartró, un mur d'uns 20 metres d'amplada per 2 d'alçada. A les urnes s'hi podia llegir els noms de les localitats que havien patit la repressió, mentre les pancartes de torn deien "Prou repressió a la participació ciutadana". Els participants lluien un esparadrap a la boca i anaven amb les mans lligades. Les reivindicacions havien passat per esglésies, ajuntaments, subdelegacions i places, i només faltava, pràcticament, que entressin en un esdeveniment esportiu. Dit i fet. Els atletes de la maratón de Catalunya van observar, entre sorpresos i agraïts, com gent de la Xarxa els penjava una enganxina de la Consulta a la samarreta. A les diferents localitats per on passaria la cursa (Mataró, Vilassar de Mar, Premià de Mar, el Masnou i Montgat) s'havien instal·lat urnes de votació.

La Consulta Social, una veritable maratón de treball i esforç per a milers de persones, era ja una realitat. Amb la realització de la Consulta s'havia arribat a la primera meta però no pas al final d'una cursa que, ben segur, demanarà moltes accions més. El vent bufa en una direcció del tot oposada, però els milers i milers de "somiatriutes" que ens hem aplegat dins la Xarxa seguirem fent front a aquest huracà. Hem caminat, caminem i caminarem cap a la utopia.

SENSIBILITZAR, EXPANDIR I CREAR

Així, doncs, va fer falta sensibilitzar, donar a conèixer la problemàtica del deute extern, explicar les seves causes i conseqüències, i difondre la gran iniciativa de la Consulta Social del 12 de març. Tot això van ser elements fonamentals en l'organització prèvia de la Consulta.

Per reclamar que cal abolir el deute extern, ens podíem penjar d'edificis, fer grans manifestacions i cobrir la plaça Catalunya amb el nostre logotip, però per explicar-nos una mica més calia buscar un altre espai. Per involucrar la gent en la lluita per l'abolició del deute extern i sumar gent per al projecte de la Consulta Social, l'espai ideal eren les xerrades. S'hi proporcionaven idees i eines, es generava debat i s'apor-

tava el màxim d'informació. Era en aquell moment quan els conceptes de difusió i sensibilització arribaven a la seva màxima expressió.

Al principi va ser difícil posar en marxa tot aquest engranatge de difusió. No érem experts econòmics, ni oradors de prestigi, ni professors d'universitat, i la Xarxa Ciutadana no era, en aquells moments, una organització amb una llarga trajectòria. No era fàcil fer-se un forat i aconseguir el ressò necessari. Però de mica en mica, fent xerrades amb comptagotes, la iniciativa va començar a prendre força. Era necessari saber-ne prou sobre el deute, conèixer per què ens mobilitzàvem, saber explicar les raons de fons, deixar clares les vies de contacte amb els que ja estaven llançats en aquesta reconquesta de l'espai públic i, sobretot, donar les nocions bàsiques sobre com es podia muntar la Consulta a nivell local i engrescar la gent. La Consulta es va poder realitzar perquè prou gent va creure que fariem possible el que semblava impossible: aconseguir que es fes notòria una acció reivindicativa d'abast estatal.

I així, en poques setmanes, el mes previ al 12 de març, les demandes de conferències van créixer exponencialment i es va tornar una bogeria. El mateix dia, a la mateixa hora, et reclamaven a quatre poblacions diferents, miraves l'agenda del diari i més de la meitat de xerrades tenien a veure amb el deute. Aquells dies, tot el món de la cooperació i la solidaritat girava entorn d'un sol tema: la Consulta.

La sensibilització a través de les xerrades va convertir-se en un element clau. No es tractava d'impartir classes magistrals d'economia, sinó tot el contrari: acostar la problemàtica del deute extern als sectors més amplis de la societat, a través d'un llenguatge senzill i entenedor. Es tractava de convertir les xifres macroeconòmiques en paraules quotidianes que ens permetessin vincular l'economia intangible a la nostra realitat diària i a la relació injusta, desigual i usurera entre països del nord i del sud. La veritat és que molta gent de la Xarxa va participar activament en aquesta forma de difusió. Amb tot, l'Arcadi, la Gemma i en Vador van fer d'aquest compromís la seva tasca exclusiva.

En els esplais, a les parròquies del poble o a les sales de plens dels ajuntaments, l'objectiu era fer possible el debat i donar a conèixer les conseqüències reals del deute,

7 de març del 2000. La Xarxa Ciutadana arriba a les torres Kio de Madrid.

així com reflexionar sobre les nostres responsabilitats com a ciutadans del nord. Amb aquesta finalitat es va penjar a la pàgina *web* un guió de conferència i unes transparències que permetien que qualsevol pogués fer una xerrada sobre aquest tema. La Xarxa Ciutadana es va expandir i va permetre una gran conscienciació, gràcies a l'esforç de tots aquells que van convertir-se en formadors de formadors i en propagadors de la reflexió i la mobilització.

La difusió, però, no es va limitar a les xerrades, sinó que va suposar a més una creació impressionant de material: milers de tríptics, fulls volants, adhesius, pòsters, samarretes... van ser elaborats les setmanes prèvies a la Consulta, de forma centralitzada a Barcelona per un equip de documentació i materials. Aquesta centralització permetia l'abaratiment del cost de producció i la uniformitat en el disseny, que donava una imatge d'acció conjunta. A partir d'aquesta elaboració centralitzada, el material s'oferia a tots els nodes, els quals en funció de les seves necessitats en recollien la quantitat que consideraven més apropiada.

Però a part d'aquest material bàsic, cada localitat era autònoma en la creació de tot allò que considerés oportú i més adequat al seu àmbit d'acció. Així trobem tríptics en àrab, guies d'organització del dia de la Consulta estrictament per als voluntaris de cada població, guions per a obres de teatre... El nombre de material elaborat és incalculable i reflecteix la diversitat, la creativitat i el dinamisme de cada un dels nodes locals que van participar.

La difusió de la Consulta va comptar, a més, amb un factor clau que no hem considerat fins ara: la transmissió informal. Les setmanes prèvies al 12 de març, com ha quedat demostrat en les anàlisis que podem fer a posteriori, l'activitat social a tot Catalunya va quedar paralitzada i centrada en aquesta mateixa acció, capaç d'aglutinar sectors diversos sota un mateix sostre. D'aquesta manera tothom, com a participant, se'n feia portaveu i era propagador d'aquesta iniciativa allà on anés. La gent parlava del mateix tema, al bar, al tren, al carrer, i això va ser un factor decisiu en l'èxit de l'organització. Essent a Madrid per fer reunions estatals de la Xarxa, podem recordar que algú, mentre sopava en un bar de tapes, en lloc de relaxar-se menjant un entrepà de "calamares", es girava enrere per fer proselitisme de la Consulta Social: "Vamos a organizar una Consulta el día de las Elecciones y...". O aquell que, tornant a Barcelona en avió, en comptes de llegir el diari preferia fer contactes amb el veí del seient del costat, i li explicava la Consulta. I és que ja no calia parlar del temps per socialitzar-se, ho feies de la Consulta i era perfecte per "fer amics" i, alhora, treballar per la causa!

En definitiva, la sensibilització va ser un factor fonamental per a la formació de consciències crítiques en relació amb la societat i el món en què vivim. Sensibilitzar i donar a conèixer, tant als altres com a nosaltres mateixos, ens va permetre adquirir una fortalesa i un autoconvenciment en allò que fèiem i per què ho fèiem. El meravellós de la Consulta Social va ser que milers de persones d'orígens diversos, amb ideologies diferents i amb punts de vista sobre temes particulars fins i tot oposats, van avançar plegades envers una mateixa utopia, i aquest convergència va ser el gran triomf de la Consulta, juntament amb la consciència de justícia social que va crear en tots aquells que hi vam participar.

8 El perquè de les 3 preguntes

El motiu d'aquest capítol és el d'explicar el perquè de les tres preguntes que es van formular a la Consulta Social, fer una anàlisi del seu contingut i de les demandes concretes que se'n deriven. En una segona part es presentarà el Document Tècnic de Pressió Política Institucional (DTPPI), que inclou tant la Declaració de Principis de la XCADE com les demandes concretes que com a moviment social fem a l'executiu espanyol.

LES PREGUNTES DE LA CONSULTA SOCIAL

La proposta inicial de les tres preguntes que s'havien de fer el dia de la Consulta Social sortí del taller de preguntes del *I Encuentro* de la XCADE que es va fer a Madrid el 27 de novembre de 1999.¹ A partir d'aquell moment i durant dos mesos es va fer un llarg debat, obert i assembleari, als diferents nodes de la Xarxa. Fou al taller de preguntes del *II Encuentro* celebrat a Madrid el 29 i el 30 de gener on es posaren a debat les esmenes provinents dels diferents nodes, on es va perfilar el redactat final de les preguntes i on s'assolí un consens que fou ratificat per unanimitat al plenari.²

1. <http://www.rcade.org/rcade/1r.htm>

2. <http://www.rcade.org/rcade/2o.htm>

La redacció de les preguntes va intentar ser el més clara possible ja que anaven dirigides a la població en general i no exclusivament a persones ja conscienciades o coneixedores de la problemàtica del deute extern. També pretenia formular unes demandes concretes al Govern central. És per això que era molt important encertar tant amb el contingut com amb la forma de preguntar-ho.

Les preguntes que es feren a la ciutadania el 12 de març van ser les següents:

1. ¿Està a favor que el Govern espanyol cancel·li totalment el deute extern que mantenen amb ell els països empobrits?	
SÍ	NO
2. ¿Està a favor que l'import del pagament anual del deute cancel·lat es destini per part de les poblacions dels països empobrits per al seu propi desenvolupament?	
SÍ	NO
3. ¿Està a favor que els tribunals investiguin l'enriquiment il·lícit que els poderosos del Nord i del Sud vénen fent dels fons prestats, i que aquesta quantitat sigui retornada als seus pobles?	
SÍ	NO

1. ¿Està a favor que el Govern espanyol cancel·li totalment el deute extern que mantenen amb ell els països empobrits?

Si hi ha quelcom de rellevant en aquesta pregunta i que defineix la Xarxa Ciutadana és la demanda de l'abolició del deute extern, és a dir la seva cancel·lació total. Som conscients que en fer una demanda d'aquest caire ens posicionem d'una manera clara, maximalista i, si es vol, utòpica, davant un problema que entenem que no pot tenir una solució parcial. Demanem la cancel·lació total per a tots els països empo-

brits que estan endeutats amb l'Estat espanyol, perquè creiem que aquests països ja han pagat amb escreix el deute extern.³

Per entendre el nostre posicionament a favor de la cancel·lació total, és important entendre que no volem entrar en la lògica del capital, en la qual difícilment es podria acceptar una cancel·lació d'un deute sense cap contrapartida. El nostre motiu és, més que econòmic, polític i de justícia social. Polític perquè entenem que darrere de qualsevol cancel·lació d'aquest caire hi ha d'haver una voluntat política decidida per dur-la a terme i nosaltres, com a actors polítics que també som, volem jugar un paper decisiu en aquest terreny. I de justícia social, perquè entenem que és immoral exigir el pagament del deute d'uns diners que no ens són vitals per sobreviure⁴ quan sí que ho són per a les poblacions afectades.⁵

Tot i que no volem fer una anàlisi des d'una perspectiva economicista, creiem que es pot considerar que el deute extern ja està pagat. Si féssim un càlcul del pagament del servei del deute (interessos més amortitzacions del capital) que els països deutors han anat fent any rere any, veuríem com les quantitats liquidades superen de bon tros el capital inicial del deute.⁶ De totes maneres, encara que els països facin veritables esforços pressupostaris per poder pagar el deute, aquest segueix augmentant, perquè la part que hi juguen els interessos és molt gran.⁷ Així, doncs, tot i que des

3. Amèrica Llatina va pagar, en el període 1982-1996, només en concepte de servei del deute, 739 mil milions de dòlars, quantitat superior al total del deute acumulat. *La deuda externa: surgimiento, situación actual y perspectivas de futuro*, a <http://www.rcade.org/index2.htm>

4. Espanya és creditora de 3,3 bilions de pessetes dels països empobrits, cosa que representa aproximadament el 4% del seu PIB l'any 1996. ATIENZA, J. *La deuda externa y los pueblos del sur: el perfil acreedor de España*. 2ª edició. Madrid: Manos Unidas, 2000, pàgs. 155-177.

5. El deute extern de Nicaragua suposa gairebé el 600% del seu PIB, i el de Moçambic més d'un 400%. OLIVERES, A. *Quaderns per a la Solidaritat, 1. Deute extern, deute etern?* Barcelona: Justícia i Pau, 1999, pàg. 7.

6. Vegeu nota núm. 3.

7. Per esmentar només el cas del Brasil, els crèdits concedits el 1976 es concertaren a un 6,25%. Cinc anys més tard, el 1981, fonamentalment a causa de la inflació nord-americana, els interessos havien assolit el 21,5%, fet que va suposar al país una despesa addicional de 8 bilions de pessetes. SCHILLING, Paulo R. "El mayor fraude en la Historia del Capitalismo". A: COMITÉ OSCAR ROMERO DE SABADELL. *Agenda latinoamericana 2000*. Terrassa: Comitè Oscar Romero de Sabadell, 2000.

d'un punt de vista comptable pugui semblar que el deute contret es va liquidant, la realitat demostra que aquest és impagable.

A més d'aquest aspecte econòmic, considerem que la societat civil del sud ja ha hagut de pagar el deute extern de moltes altres maneres: en molts dels casos, amb el patiment durant llargs anys de règims dictatorials que van ser subvencionats directament amb els crèdits que després van endeutar l'economia dels seus països. És a dir, ara se'ls fa pagar les armes que llavors els van oprimir.⁸ També s'ha pagat amb les polítiques d'ajust estructural, imposades pel Fons Monetari Internacional i el Banc Mundial, les quals han provocat situacions extremes en l'economia i en la vida de la societat del sud.⁹ S'ha pagat amb la pèrdua dels seus recursos naturals, que han estat explotats sense límits per poder fer front al pagament del deute, amb el consegüent empitjorament del medi ambient a nivell local i planetari...¹⁰ En definitiva, qui ha rebut les conseqüències més greus del pagament d'aquest deute ha estat precisament la societat civil empobrida del sud, que no ha pogut gaudir d'uns diners que hipotèticament anaven destinats a la millora de la seva qualitat de vida, i que en realitat només van servir per mantenir governants irresponsables, vividors i corruptes que van fer molt poc per a ella.

Entenem també que el pagament del deute que exigeixen els estats del nord i les institucions financeres internacionals és una nova forma de colonialisme en què ja no s'envaïxen territoris, sinó que el que s'envaeix i s'explota són els mercats, les economies i els recursos locals.¹¹

8. HANLON, Joseph. *Dictadores y deuda*. Novembre de 1998. Article disponible a <http://www.rcade.org/index2.htm>.

9. ATIENZA, J. *La deuda externa y los pueblos del sur: el perfil acreedor de España*. 2ª edició. Madrid: Manos Unidas, 2000, pàgs. 239-245; VERA, José M. "El tratamiento de la deuda externa". A: FUNDACIÓN INTERMÓN. *La realidad de la ayuda 2000-2001, una evaluación independiente de la ayuda al desarrollo española e internacional*. Barcelona: Fundación Intermón, 2000, pàgs. 77-79.

10. MARTÍNEZ-ALIER, Joan. *Deuda ecológica vs. deuda externa. Una perspectiva latinoamericana*. 1998. Disponible a <http://www.cosmovisiones.com/DeudaEcologica/index.html>, a l'apartat d'articles.

11. ATIENZA, J. *La deuda externa y los pueblos del sur: el perfil acreedor de España*. 2ª edició. Madrid: Manos Unidas, 2000, pàgs. 201-219.

Per tot això considerem que és immoral i injust que ara s'obligui la ciutadania dels països empobrits a fer-se càrrec del pagament d'aquest deute, i no entenem en cap cas que només en sigui cancel·lada una part.

2. ¿Està a favor que l'import del pagament anual del deute cancel·lat es destini per part de les poblacions dels països empobrits per al seu propi desenvolupament?

En aquesta pregunta el que es volia saber era si la ciutadania estava d'acord amb el fet que allò que els governs del sud ens paguen cada any (l'import del pagament anual del deute), en cas de ser cancel·lat, pogués tornar a la societat civil dels països empobrits. D'aquesta manera la població del sud podria tenir un protagonisme decisiu en les prioritats d'inversió i en l'acció de canvi i transformació de la seva societat.

Entenem que és de vital importància que s'estableixin els mecanismes perquè els diners alliberats afavoreixin el desenvolupament social i humà de les poblacions del sud. Com? Comptant des del principi amb la mateixa societat civil dels països empobrits. Obrint, per tant, vies de diàleg per decidir on i com invertir els diners (vegeu la demanda 19 del Document Tècnic, en aquest mateix capítol). D'aquesta manera s'aconseguiria que el procés fos al màxim de participatiu, i aquesta és una bona manera d'assegurar-se que els diners invertits es faran servir per a projectes volguts per la gent, alhora que és una manera de garantir que els diners alliberats no s'invertiran en partides gens favorables al desenvolupament dels pobles com pot ser, per exemple, la compra d'armament.¹²

3. ¿Està a favor que els tribunals investiguin l'enriquiment il·lícit que els poderosos del Nord i del Sud vénen fent dels fons prestats, i que aquesta quantitat sigui retornada als seus pobles?

.....
12. TAMARIT, Isabel, OLIVA, Héctor i FANJUL, Gonzalo. "Centroamérica, un año después". A: FUNDACIÓN INTERMÓN. *La realidad de la ayuda 1999/2000, una evaluación independiente de la ayuda al desarrollo española e internacional*. Barcelona: Fundación Intermón, 1999, pàgs. 96-97.

Vegeu també la importància de la participació ciutadana en la presa de decisions al llibre que recull les ponències d'una jornada celebrada amb el mateix títol el mes de juny del 2000 a Alcorcón: CONFEDERACIÓN DE FONDOS DE COOPERACIÓN Y SOLIDARIDAD. *II Jornada estatal de Cooperación Descentralizada*. Barcelona: Confederación de Fondos de Cooperación y Solidaridad, 2000. (Colección Cooperación Municipal al Desarrollo, 4).

Amb aquesta pregunta es vol posar en relleu la importància que té la investigació per determinar on han anat a parar els diners que mai no s'invertiren als països que ara deuen els diners. Se sap que molts dels banquers que donaren els crèdits ho feren sense considerar el risc de l'operació i que els governants que els acceptaren (molts d'ells dictadors) no els invertiren on hipotèticament els havien d'invertir: per a la despesa pública a favor del desenvolupament de la seva societat. Se sap que uns i altres ingressaren en comptes propis de tercers països part d'aquests diners i cometieren delictes de fuga de capitals.¹³ Tanmateix, això mai no ha estat prou investigat, ja que sempre s'ha amagat sota secret bancari o fins i tot d'Estat. I encara menys ha estat perseguit per la llei.

Amb aquesta pregunta es pretenia que la investigació de casos com el de Hassan II (de qui se sospita que en els seus comptes privats tenia més del doble del deute extern del Marroc, heretat ara pel seu fill Mohamed VI) es poguessin perseguir i portar als tribunals per tal que, com a mínim, els corruptes (o els seus hereus) haguessin de retornar els diners a la població a la qual varen robar.

DOCUMENT TÈCNIC

Dels tallers de preguntes del *I* i el *II Encuentro* també van sortir textos de consens sobre quin era el context i les demandes que es volien fer als governants espanyols.¹⁴ Aquests textos van ser els documents a partir dels quals una subcomissió nascuda de la comissió de pressió política en el *III Encuentro* celebrat a Barcelona els dies 29 i 30 d'abril preparà l'actual Document Tècnic de Pressió Política Institucional.

El motiu d'aquest document és deixar clares quines són les nostres demandes com a Xarxa Ciutadana. Val a dir que en la seva elaboració ha participat, a part de la subcomissió de document tècnic abans esmentada, gent del món universitari i de les ONGD

13. En relació a les fugites de capitals i als paradisos fiscals, vegeu <http://www.attac.org/fra/doc/marseille02es.htm>

14. <http://www.rcade.org/1r/lineas.rtf> i <http://www.rcade.org/2o/formacion.rtf>

espanyoles que té més experiència en el tema del deute extern a qui, des d'aquí, volem agrair la seva col·laboració.

Document Tècnic de Pressió Política Institucional

Conscients de la desigualtat entre els països enriquits del nord i els empobrits del sud, de les injustes relacions comercials i financeres que ens uneixen amb aquests pobles i del mecanisme d'opressió que suposa el pagament del servei del deute extern per part d'aquests països als governs del nord i a les Institucions Financeres Multilaterals (IFM), la Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern (XCADE) pretén aconseguir l'anul·lació del deute extern que els països empobrits tenen contret tant amb el Govern espanyol com amb les entitats financeres privades, així com amb les IFM.

Davant la mutilada jurisdicció internacional, sense caràcter d'obligat compliment i sense competències per decidir sobre la responsabilitat dels estats i els seus governants per les violacions dels drets fonamentals dels seus ciutadans, situació que ha permès l'actual estat de pobresa i endeutament extern, des de la XCADE jutgem que els països empobrits ja han pagat aquest deute de forma sobrada, amb interessos abusius per part dels creditors: el 1986 el deute total era d'1,15 bilions de dòlars EUA,¹⁵ i entre el 1986 i el 1995 el nord ha cobrat dels països empobrits 1,4 vegades aquesta quantitat. Tanmateix, els tipus d'interès imposats han estat tan elevats que un 40% de les quantitats anuals pagades¹⁶ no ha contribuït a reduir el deute acumulat, sinó a cobrir únicament els interessos. El 1998 el nord segueix reclamant als països empobrits 2,05 bilions de dòlars EUA.¹⁷ Davant aquesta realitat, la nostra reivindicació a favor de l'anul·lació del deute extern es basa en fer efectiva la justícia social internacional.

Hem d'actuar amb consciència clara que les injustícies en les relacions econòmiques i especulatives internacionals engloben molt més que el problema del deute en si mateix. L'existència d'unes relacions comercials injustes és una causa fonamental de

15. Bilió europeu (1012).

16. Font: OCDE.

17. Font: Banc Mundial.

la pobresa en aquests països. La relació causa-efecte entre l'actual economia de mercat i la pobresa és reconeguda fins i tot pels països del nord, ja que intenten corregir els desequilibris interns mitjançant mecanismes d'ajust, com poden ser els fons FEDER o els fons d'equilibri regionals, sota la supervisió dels parlaments estatals o el Parlament Europeu. Tanmateix, els països rics no assumeixen responsabilitats per la pobresa generada en l'àmbit internacional: l'Ajuda Oficial al Desenvolupament (AOD) és de petita magnitud i, en part, està lligada a crèdits.

Conscients de la gran responsabilitat que la XCADE té en aquests moments, després de la confiança dipositada perquè la nostra Xarxa condueixi de manera adequada el més d'un milió de vots afirmatius en cadascuna de les tres preguntes plantejades a la Consulta Social per l'Abolició del Deute Extern del mes de març del 2000, i també conscients de l'enormitat d'aquesta tasca, creiem que és el moment oportú per realitzar una adequada pressió política institucional, la qual queda definida sobre la base dels següents principis generals i les següents demandes.

Declaració de Principis:

- La nostra lluita se situa en el marc del dret al desenvolupament humà i sostenible, per la vida dels pobles, per la democratització a tots els nivells, contra la pobresa i les seves causes, contra l'actual procés de globalització econòmica, contra l'actual sistema econòmic neoliberal o qualsevol sistema que atempti contra els drets universals humans.
- Estem a favor de la reforma i democratització de les institucions i organismes internacionals; és a dir, d'una Organització de Nacions Unides (ONU), una Organització Mundial del Comerç (OMC), un Fons Monetari Internacional (FMI), un Banc Mundial (BM), una Organització per la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE) i un Club de París, entre d'altres, on existeixi una relació real d'igualtat en la presa de decisions entre els països del nord i del sud, que desemboqui en actuacions de justícia i eficàcia que afavoreixin el desenvolupament social.

- L'abolició del deute extern ha de tenir un doble objectiu: assegurar la inversió en desenvolupament social dels recursos alliberats del pagament del deute i retornar el control del seu propi desenvolupament a la societat civil dels pobles empobrits.
- Aquest procés s'ha de caracteritzar per una transparència absoluta i per la participació activa a tots els nivells del nord i del sud (governos, poblacions, parlaments i organismes internacionals), i cal que hi tinguin un paper decisiu els moviments i organitzacions socials dels pobles del sud.
- En coherència amb allò anteriorment exposat, ens oposem a qualsevol imposició dels objectius, condicions o mecanismes d'anul·lació del deute que no hagin estat consensuats amb les poblacions del sud. De la mateixa manera, ens oposem a qualsevol imposició de les institucions i organismes internacionals poc democràtics (FMI, BM, OMC, OCDE, G-7, Club de París, ONU...).
- L'establiment de mecanismes per la cancel·lació del deute ha de reflectir una relació justa entre deutors i creditors. Hi ha d'haver, per tant, transparència i arbitratge independent en el procés.

En conseqüència, proposem a la societat de l'Estat espanyol i a les institucions les següents demandes, amb el fi d'aconseguir l'abolició del deute extern que pateixen els països més pobres amb l'Estat espanyol.

Demandes:

I. Transparència absoluta en les qüestions relatives al desenvolupament dels pobles del sud

1. Investigació del deute contret pels governants dels països empobrits mitjançant el flux de capitals a l'exterior. Investigació també de les responsabilitats de governants, institucions, entitats financeres i particulars en l'enriquiment il·legítim a càrrec del deute, tant en el nostre país com en el sud. Recerca de mecanismes de restitució d'aquest deute.

2. Transparència absoluta a tots els àmbits (locals, estatals i internacionals) sobre tots els aspectes relacionats amb el deute.
3. Concreció dels objectius, condicions i mecanismes d'anul·lació mitjançant un diàleg a tots els nivells (govern, poblacions, parlaments i organismes internacionals), prioritzant les demandes exposades per les poblacions del sud. No acceptarem condicions de polítiques d'ajust estructural ni de qualsevol altra política econòmica imposada per les parts creditors sense un diàleg i un acord previ entre totes les parts implicades en el procés de negociació.
4. Establiment d'una comissió parlamentària que garanteixi la participació del Congrés dels Diputats en el seguiment i la fiscalització d'una política coherent per l'abolició del deute extern que tenen contret amb l'Estat espanyol els països empobrits; així com del compliment dels acords de negociació que assoleixi qualsevol dels països deutors sobre el seu deute amb el Govern central. Que els seus informes i sessions siguin públics.
5. Garantir la participació de la societat civil espanyola en el disseny, seguiment i control de les polítiques relacionades amb el deute (respecte a la seva abolició i la concessió de nous crèdits a aquests països), mitjançant la creació d'un òrgan específic (Consell del Deute) o donant competències al Consell de Cooperació sobre aquestes funcions.
6. Elaboració, per a la seva difusió pública i la seva aprovació parlamentària, d'una política coherent en matèria de deute, així com d'un pla de cancel·lació. A més, realització per part del Govern central d'un informe anual retent comptes de la situació d'endeutament dels països empobrits amb l'Estat espanyol i amb les institucions financeres en les quals l'Estat participa, incloent-hi una memòria d'activitats dutes a terme en aquesta àrea i una avaluació del grau de compliment del pla anterior.

II. Cancel·lació total del deute dels països empobrits

7. Tots els països empobrits tenen dret a l'anul·lació immediata del deute del qual és creditor l'Estat espanyol en forma dels crèdits del Fons d'Ajuda al Desenvolupament (FAD). El còmput global d'aquests crèdits concedits per l'Institut de Crèdit Oficial (ICO) representa el 45% del deute públic, és a dir, una quantitat aproximada de 751.000 milions de pessetes. Aquesta anul·lació es produirà, en una primera fase, en aquells països que no tinguin capacitat d'invertir en necessitats bàsiques i en infraestructures mínimes per al seu desenvolupament, sempre que la seva societat civil participi en el procés de gestió del diner alliberat.
8. No acceptem les normes autoimposades del Club de París. En consonància amb això, demanem que el Govern central negociï davant el Club de París per arribar a cancel·lar la resta de deute públic, és a dir, el pagament de les Assegurances de Crèdit a l'Exportació (CESCE). La suma d'aquesta part de deute suposa el restant 55% de deute públic, quantitat que és aproximadament de 918.000 milions de pessetes.
9. Qualsevol dels governs i pobles dels 76 països empobrits¹⁸ que actualment tenen deute amb l'Estat espanyol tindrà dret a sol·licitar que s'obrin les vies de negociació per decidir la concreció d'objectius, les condicions i els mecanismes de l'anul·lació total del deute del seu país. Els països deutors podran participar en la negociació de manera conjunta.

18. Llista dels 76 països empobrits i endeutats amb l'Estat espanyol (Criteri: renda per càpita inferior a 9.360\$ el 1998): Algèria, Angola, Argentina, Belice, Bolívia, Bòsnia-Herzegovina, Brasil, Bulgària, Burkina Faso, Cap Verd, Camerun, Colòmbia, Congo, Costa d'Ivori, Costa Rica, Croàcia, Cuba, Djibouti, Equador, Egipte, El Salvador, Etiòpia, Filipines, Gabon, Ghana, Guatemala, Guinea, Guinea Equatorial, Guinea Bissau, Haití, Hondures, Índia, Indonèsia, Iran, Iraq, Iugoslàvia, Jordània, Kenya, Lesotho, Líbia, Macedònia, Madagascar, Malawi, Marroc, Mauritània, Mèxic, Moçambic, Nicaragua, Níger, Nigèria, Pakistan, Panamà, Paraguai, Perú, Polònia, República Democràtica del Congo, República Dominicana, Rússia, Rwanda, São Tomé i Príncepe, Senegal, Síria, Somàlia, Sudan, Tanzània, Togo, Tunísia, Turquia, Txad, Uganda, Uruguai, Veneçuela, Vietnam, Xile, Xina i Zimbabwe.

10. Les institucions (Govern central i Congrés de Diputats) cercaran que les entitats financeres privades espanyoles anul·lin el deute que amb elles han contret els països empobrits. Es realitzarà un estudi d'allò cobrat per la banca privada i s'exigirà la restitució d'allò cobrat en excés.
11. Reconeixement del deute històric que té l'Estat espanyol amb els països empobrits i avaluació en la mesura del possible d'aquest deute. En avaluar-lo es tindran en compte, a més dels criteris purament econòmics, qüestions com l'impacte sobre les vides humanes i la destrucció d'ecosistemes. Es cercarà un apropament de posicions que menin a una restitució d'aquest deute.

III. Inversió en desenvolupament del diners alliberats del pagament del deute

12. Els diners alliberats del deute han d'utilitzar-se en inversions que promoguin el desenvolupament dels països del sud, per cobrir les seves necessitats bàsiques i fomentar el desenvolupament humà i sostenible dels seus pobles. Aquestes necessitats seran definides per les organitzacions i moviments socials del país afectat.

IV. El Sud necessita recursos externs no reemborsables per contribuir a la sortida d'un estat de pobresa

13. L'anul·lació del deute no ha de suposar una reducció dels fluxos d'ajuda integrats a l'AOD.
14. Demanem que en el futur l'AOD no generi nou deute, és a dir, que sigui no reemborsable en la seva totalitat, de manera que no pugui formar part d'ella cap crèdit o ajuda lligada, com els crèdits FAD. No es destinarà AOD de manera incondicional a països amb governs dictatorials o corruptes.
15. Davant futures concessions i negociacions de préstecs a qualsevol país, s'haurà de considerar si aquest tipus de finançament pot ser assumit i no generarà un nou endeutament insuportable per al país. Per això, es demana limitar el servei del

deute a un percentatge no superior al 3% del seu pressupost anual. De totes maneres, el Govern central optarà per l'ajuda no reemborsable i no per crèdits quan la situació de pobresa i endeutament així ho aconselli.

16. El Congrés de Diputats i els òrgans relacionats amb la Cooperació al Desenvolupament (Comissió Interministerial, Comissió Interterritorial, Consell de Cooperació al Desenvolupament) vetllaran pel correcte compliment dels punts anteriors.
17. S'hauran de fomentar mecanismes de redistribució internacional que siguin justos, equitatius i estables.

V. L'Estat espanyol ha de lluitar per l'abolició del deute en les institucions internacionals i europees

18. L'Estat espanyol ha de jugar un paper actiu i presentar propostes concretes de cancel·lació de deute a les reunions de les Institucions Financeres Multilaterals (FMI, BM, BID, CAD...) perquè des d'aquests organismes s'executin programes globals d'abolició de deute.
19. Demanem que l'Estat espanyol promogui la creació d'una instància internacional, les decisions de la qual siguin de compliment obligatori per totes les parts, en la qual es desenvolupi un diàleg d'igual a igual entre deutors i creditors, i que vetlli realment pels interessos dels països empobrits. Aquesta instància fixarà uns criteris per determinar si un país té ingressos suficients per cobrir les seves necessitats bàsiques i invertir en infraestructures mínimes pel seu desenvolupament. Aquesta instància comptarà amb un àmbit i poder d'actuació per realitzar una auditoria a fons del deute públic pendent de pagament, i del deute ja pagat, per vetllar i fer un seguiment dels acords, així com per proposar sancions pels incompliments. A més, tindrà poder de fiscalització per garantir que els fons alliberats pels deutes no pagats siguin dirigits directament a aquells projectes que la població del sud defineixi com a necessaris per pal·liar la seva situació de pobresa econòmica. Seguint la línia de democratització de les institucions que propugnem, aquesta instància tindrà separació de poders.

20. L'Estat espanyol ha de lluitar perquè les institucions competents de la Unió Europea, així com els seus membres, es declarin a favor de la cancel·lació total del deute extern dels països empobrits, en el seu paper d'estat membre, en el seu torn de presidència i mitjançant els seus ciutadans a través dels representants en el Parlament Europeu.

VI. Més enllà del deute

21. Demanem que el Govern central promogui un control internacional i democràtic sobre les relacions financeres internacionals. Així mateix, que promogui el comerç just dins les relacions comercials, en l'àmbit nacional i internacional, i es comprometi a abandonar el comerç d'armes.

9 La Consulta Social surt al carrer

LA XARXA CIUTADANA A PUNT PER A LA CONSULTA

Arriba el dia D: de dotze, de deute, de democràcia. Els últims dies han estat una autèntica bogeria d'activitat col·lectiva. El temps se'ns tira a sobre i hi ha milers de detalls per enllestir. A més a més, la prohibició de la Consulta, a darrera hora, ha estat un cop important per a la tasca organitzativa. Ha generat molta tensió i nervis, i ha obligat a desviar molts esforços a discutir sobre la legitimitat de la realització de la Consulta i a tranquil·litzar tota la gent implicada. Però, malgrat tot això, podem dir contents que la màquina de la Consulta és a punt. Parlem de més de 200 nodes només a Catalunya. Tots ells han hagut de planificar i organitzar la realització física de la Consulta. Cada node ha creat la seva estructura organitzativa seguint els documents que a nivell estatal ens han servit com a “manual d'instruccions”; tot i que, moltes vegades, la realitat de cada node i la necessitat d'improvisar fan que la imaginació aconsegueixi autèntiques meravelles.

Així, doncs, ens trobem amb unes *oficines de node* assumides per persones encarregades de coordinar les diferents tasques que cal dur a terme. Funcionaran com a bases d'operacions, magatzems de material i punts de trobada per a qualsevol problema que sorgeixi. A més, la majoria d'elles es transformaran, al final de la jornada, en els centres de recompte de vots. Mantenir connectades totes les persones que es troben a primera línia de la Consulta, els anomenats *punts de consulta*, i proveir-les

El material de la Consulta, llest per sortir al carrer.

de tot allò que necessitin són les tasques més importants que s'han de cobrir el dia de la Consulta. Fruit d'aquestes necessitats neixen les fantàstiques *oficines mòbils*: companys i companyes totalment equipats que a peu, al damunt d'una bicicleta o d'una moto, en cotxe o dins d'una furgoneta, i armats amb telèfons mòbils, paperetes de votació i cartutxos d'il·luminació, es fan presents instantàniament en aquells punts de consulta on se'ls crida, ja sigui per tractar de solucionar qualsevol dificultat, per proveir-los de més material o per fer un seguiment del procés de votació i informar a cada punt sobre com va la resta. El disseny d'algunes d'aquestes oficines mòbils és força curiós, i apareixen furgonetes amb vestits d'enganxina i cartell que, anant amunt i avall, criden l'atenció de vianants despistats perquè s'apropin a veure què succeeix.

Amb aquestes oficines la realització física de la Consulta, com es demostrarà més endavant, resta assegurada; però encara hi ha altres tasques que hem de preveure. L'atenció als mitjans de comunicació, donar resposta als possibles problemes legals

que surtin i recollir les incidències de la jornada són algunes d'elles. Amb tota la feina que suposa realitzar la Consulta, de seguida veiem que serà impossible que cada node, de forma autònoma, pugui fer front a totes aquestes qüestions i es decideix formar equips de persones de diferents comissions que, instal·lades a les *oficines de coordinació*, s'encarreguin d'assumir-les. Així, a Barcelona, per exemple, es crea una oficina de coordinació que, a part de servir com a magatzem de material i centre d'operacions (per mantenir connectats els seus deu districtes), fa de telèfon d'emergències per a problemes legals que sorgeixin a Barcelona i de centre d'atenció als mitjans de comunicació a l'àmbit de Catalunya. El mateix vespre del dia 12 de març aquesta oficina és l'encarregada de donar els primers resultats oficials de la Consulta a Catalunya.

Finalment, i com a part imprescindible i fonamental de la màquina de democràcia participativa en què es converteix la Consulta, s'ha de parlar dels milers de voluntàries i voluntaris de punts de consulta encarregats de les “urnes alternatives”. Aquestes urnes, portades des de Madrid a un cost molt baix gràcies a les gestions d'en José i amb les paraules “Consulta Social” –vàlides tant en català com en castellà–, es transformaran en milers d'oïdes que han d'escoltar l'opinió de tots els ciutadans i ciutadanes preocupats pel greu problema del deute extern i la pobresa generalitzada que pateixen els països empobrits. Per tal de dur a terme correctament i de forma seriosa la nostra tasca, cal que tothom conegui perfectament la dinàmica de tota la jornada i el funcionament dels punts de consulta. Per aquest motiu, es realitzen jornades de formació les setmanes prèvies. No és gens fàcil ja que s'ha d'acollir tots els voluntaris i les voluntàries i, afortunadament, som moltes persones. Alguns nodes centralitzen la formació en un dia i una hora concreta. D'altres ho fan en diferents dies i hores. D'altres, fins i tot, en diferents hores al llarg de tot un dia per tal que l'horari de la feina no sigui un impediment i tothom hi pugui assistir. A part d'aquests coneixements tècnics de la Consulta, la gent dels punts de consulta hem d'estar preparats per respondre les qüestions que la ciutadania pugui plantejar. Molt probablement haurem d'informar molta gent respecte a la problemàtica del deute, sentirem moltes opinions a favor i en contra de la cancel·lació, i necessitarem tenir uns criteris sòlids sobre el motiu d'aquesta iniciativa. D'altra banda, en aquestes jornades de formació insistim en la impossibilitat d'influir en el vot de ningú, de donar llibertat total a la gent que s'apropi, fins i tot si és

per votar en contra de la cancel·lació del deute. Per acabar, és important recordar les consignes, que totes i tots entenem com imprescindibles, de no apropar-se per res –només per anar a votar, és clar– als col·legis electorals i sobre quina ha de ser la nostra actitud en cas de ser desallotjats per les forces de l'ordre. En aquest sentit, el diàleg i la no-violència són les grans premisses a seguir per tothom i, tot i que tenim molt clar que la Consulta no suposa cap interferència a les Eleccions Generals, cal ser molt prudents i evitar la possibilitat que algú ens acusi per aquest motiu. Les jornades són molt interessants i productives, i fan que molts de nosaltres ens trobem per primer cop amb aquells amb qui compartirem aquesta aventura col·lectiva.

La màquina de la consulta ja és a punt. Hem fet la feina que ens vam proposar el millor que hem pogut, i ara només cal fer l'últim repàs per comprovar que no oblidem res. Quan soni el despertador a primera hora del matí la Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern ja no podrà fer-se enrere i la Consulta Social sortirà al carrer.

LES URNES SURTEN AL CARRER

RRRIIINNNG!!! RRRIIINNNG!!! RRRIIINNNG!!! Són les set del matí del 12 de març del 2000, i després de tants mesos de feina... ha arribat el gran dia!!! Milers de despertadors sonen arreu i fan llevar els voluntaris i voluntàries de la Consulta Social. Queda un llarg dia per endavant, un dia en què tenim posada la il·lusió de dur a terme una acció inusual: fer sentir la veu de la població per un canal original, interessant i participatiu.

Després d'esmorzar –o no, hi ha qui té l'estómac tancat de nervis–, ens anem trobant tots i totes. On? Alguns ens trobem a l'oficina de districte des d'on traslladem el material al punt de consulta corresponent, i n'hi ha que ens trobem directament al punt de consulta, on algú ja s'encarrega de portar-hi el material. És una organització seriosa, però viva.

El material del que parlem consisteix en una taula, les cadires i l'urna. La nit abans, totes les urnes han estat escrupolosament precintades a cada node. Seguint el regla-

ment establert, els representants de l'Entitat Local Observadora –que en el cas de Barcelona van ser els Juristes Demòcrates– les han segellat i ara, per fi, les urnes surten com a protagonistes del dia de la democràcia participativa. També s'ha posat una etiqueta a cada urna, que informa del municipi o districte, el col·legi electoral a què pertany i el número d'urna. També disposem de les pancartes que durant alguns caps de setmana hem pintat, generalment al carrer o llocs públics per tal de donar a conèixer la Consulta als diferents nodes i facilitar la participació. Aquesta activitat és una més dins la nostra estratègia de publicitat econòmica, que respon a la falta de recursos econòmics, però que sovint ens dona molts bons resultats. Les pancartes diuen “Consulta Social” i duen pintat el logo de la XCADE. En alguns casos també inclouen la data i la *web* de la Consulta. Tampoc hem d'oblidar altres estris opcionals però molt aconsellables com les ràdios que, a través de Ràdio Consulta, ens permeten saber com avança la jornada i estar al cas de l'evolució de la Consulta més enllà dels nostres districtes. I les càmeres fotogràfiques, dutes per si es presentaven problemes i que acaben esdevenint testimonis gràfics de la jornada. Algun punt de consulta aïllat i amb molta imaginació substitueix la típica taula per una mena de trencaclosques de caps de cartró que esdevé un improvisat suport per a l'urna i la paperassa.

La paperassa consisteix en un munt de papers que ens ajuden a controlar que les coses vagin bé i que fan de la Consulta un procés seriós i rigorós. Així, hi ha la butlleta de votació (amb les tres preguntes), una butlleta ampliada i en diverses llengües (perquè la gent amb dificultats visuals i d'idioma pugui veure i entendre bé les preguntes), el full d'acreditació de vots (el document que tots els votants signen i on escriuen el seu nom i DNI o NIE), el full d'incidències (per anotar les incidències que es puguin produir a cada punt de consulta) i el full de responsables de taula (que permet comprovar en tot moment quines persones han estat de voluntàries a cada punt de consulta i a quines hores). Però encara n'hi ha més. També tenim el registre de permís d'ocupació de la via pública i la notificació a l'alcalde de la ciutat –documents que ens treuran de molts problemes–, cartells, enganxines i tríptics per a qui vulgui més informació, i fulls per recollir les dades de la gent que vulgui mantenir el contacte amb nosaltres i rebre en el futur més informació sobre el deute extern i la lluita per la seva abolició. Hi ha taules on a més de tot això ens trobem amb elements

decoratius, com un ninot gegant votant a la Consulta, estovalles de casa cobrint la taula i donant-li un aire familiar, o cartells amb dades informatives de la situació en els països deutors. Finalment, els punts més previsors hi afegixen productes gastronòmics: sucs, pa de pessic, galetes... Quin millor incentiu per anar a votar? Algunes taules, però, semblen punts de donació de sang: quan acabes tens una mica de teca. Però és que som tan acollidors!

Durant les setmanes prèvies s'ha decidit la localització geogràfica de cada punt de consulta, però davant la prohibició, alguns d'aquests varien. En un principi tots serem a la vora dels col·legis electorals; a més o menys distància, però a prop. De totes maneres n'hi ha que no coincideixen exactament amb els col·legis electorals: la plaça de Sant Jaume (on en Xirinachs ens ofereix la seva taula), prop d'algunes esglésies, alguns carrers molt transitats als diferents barris o al costat d'un forn de pa i un quiosc (que, no ens enganyem, són llocs de peregrinació dominical). Com veieu, qualsevol lloc és bo per donar l'oportunitat d'expressar-se a la ciutadania.

Són les nou en punt del matí. S'obren els col·legis electorals i també la Consulta Social per l'Abolició del Deute Extern. Els nervis són a flor de pell. No sabem què passarà. La Policia Nacional i la Guàrdia Urbana comencen a voltar els punts de consulta. ¿Tiraran endavant la prohibició de la Junta Electoral Central, o el suport explícit de l'Ajuntament tindrà més força? Els dubtes i la por de no poder realitzar amb tranquil·litat la nostra tasca estan en la seva cota màxima.

A Barcelona, a poc a poc van arribant informacions dels punts de consulta. La policia està fent una ronda preguntant als voluntaris què estan fent i s'emporten un tríptic de la Consulta per poder explicar per telèfon al seu superior de què es tracta. A continuació, a alguns punts de consulta els fan enretirar uns quants metres dels col·legis electorals. A d'altres els adverteixen que, si hi ha queixes en qualsevol moment del dia, seran desallotjats. Diversos punts són denunciats per part d'alguns interventors del Partit Popular, però en tots els casos un cop lliurat el document que acredita que l'autorització ha estat tramitada poden continuar amb la seva activitat. També hi ha punts de consulta als quals els fan enretirar els cartells que senyalitzen l'urna perquè estan situats en llocs que són "propietat de l'Ajuntament", diuen. Tot

i això no es van desaprofitar, perquè algun intrèpid voluntari decideix posar-se'ls per sobre: prou visible, oi?

De cop comencem a recollir, amb perplexitat, noves notícies. Un guàrdia urbà que havia “convidat” a retirar l'urna del mig de la plaça, ara comunica que no hi ha cap problema que es torni a situar al punt inicial, i ell mateix diposita la papereta amb el seu vot. Alguns voluntaris efectuen diverses “incursions” apropant les urnes als col·legis, alguns dissimuladament, altres comptant amb la complicitat d'algun agent de manera més descarada. Passen els minuts i aquestes informacions es generalitzen. Cada cop sembla més clar que la Consulta Social es durà a terme sense problemes. Aquest és el cas de la ciutat de Barcelona i de molts altres nodes de Catalunya; però malauradament no el de tots. A d'altres indrets de Catalunya, com veurem més endavant, i de la resta de l'Estat, els problemes i la repressió són la nota predominant.

LA CIUTADANIA A LA RECERCA DE LES URNES

Ara la jornada ja transcorre amb una relativa calma. Però la calma no vol dir inactivitat o avorriment. L'activitat als punts de consulta i a les oficines de node és contínua, fins i tot frenètica. La feina per fer encara és molta, el dia serà molt llarg. Els més matinadors s'acosten a emetre els primers vots. La majoria troba els punts de consulta amb relativa facilitat, però hi ha gent que ho té més difícil. Les instruccions són de situar-se a una “distància prudencial” de la porta dels col·legis electorals. Alguns ciutadans i ciutadanes que s'acosten a votar es queixen per aquesta distància i la manca de visibilitat d'alguns punts de consulta. No entenen que les autoritats no ens deixin situar a la porta, no comprenen que hagin il·legalitzat la Consulta, i troben molt bé que, malgrat tot, haguem sortit al carrer. En qualsevol cas, no estem disposats a mantenir-nos impassibles davant la situació i farem el possible perquè la ciutadania trobi el camí cap a les urnes. Alguns decidim anar a la recerca de la ciutadania que no troba els punts de consulta. En alguns col·legis es compta amb la col·laboració de les persones que fan enquestes a peu d'urna, que indiquen la direcció del punt de consulta més proper. En d'altres, fins i tot les forces de seguretat que vigilen el correcte desenvolupament de la jornada electoral s'adhereixen a la causa i indiquen el

camí a seguir. En alguns districtes s'assenyala el camí des del col·legi electoral fins a les urnes amb cinta d'embalar enganxada a terra i impresa amb el logotip de la Consulta i unes fletxes que mostren la direcció. En d'altres, el dia abans hem enganxat cartells per indicar la posició de l'urna més propera. Alguns cartells encara són al seu lloc indicant el camí. El boca a orella també és important, i els qui ja han votat expliquen a familiars i coneguts on cal adreçar-se per participar a la Consulta Social. Fins i tot pot ser que arribi una dona que ha votat fa una estona i ens digui "aquí us porto el meu marit, perquè també voti". Tots els esforços són importants perquè la ciutadania trobi les urnes i emeti el seu vot.

No tothom que s'acosta als punts de consulta sap què són aquestes urnes blanques i vermelles. Ens esforcem de valent per explicar, als més despistats, què és això del deute extern i per què fem una Consulta Social. Gairebé tothom acaba participant, ja sigui a favor o en contra de la cancel·lació. Molts pregunten què han de votar. Aleshores els expliquem el contingut de les tres preguntes, els demanem si estan a favor o en contra. És important que tothom doni la seva opinió. "Però quina és la resposta bona?" És difícil no contestar directament, però ens esforcem una mica més i tornem a les preguntes; és important que tothom entengui què està votant, quin és el problema contra el qual s'està lluitant. "Sí, però, com sabem que no s'ho acabaran quedant tot els de sempre, els qui manen?" Per això hi ha la segona pregunta. "Aquests diners segur que se'ls han gastat els dictadors en armes i palaus presidencials." És una de les raons per les quals vam incloure la tercera pregunta. La campanya de sensibilització i formació que s'ha desenvolupat al llarg dels mesos previs a la Consulta continua a peu d'urna. Ens adonem que és important no afluixar en aquesta tasca després de la Consulta.

A Ciutat Vella, un districte amb un alt percentatge de població immigrant, es nota que la desinformació respecte a la Consulta en aquest col·lectiu és molt alta. La interacció amb la població immigrada és una assignatura pendent. Per això ens sorprèn quan a un dels punts de Consulta s'acosta un nombrós grup de dones filipines per votar per la cancel·lació del deute: mentre voten ens assabentem que el capellà de la parròquia, també filipí, els ha explicat què és la taula i les urnes que hi ha davant de l'església i com poden participar. Amb tot això, són molts els immigrants que es

Milers de punts de consulta van desplegar-se arreu de Catalunya.

mostren incrèduls quan els diem que ells també poden votar, fins i tot si no tenen papers. A alguns els fa por donar les seves dades pel que pugui passar: “No, només necessitem un nom i ja pots votar!” També la majoria acaba participant. És molta la gent que aprofita l’oportunitat que ofereix la Consulta Social per parlar una estona amb els voluntaris del punt de consulta o amb altres votants sobre el tema del deute extern, sobre la política de cooperació del Govern espanyol, sobre la manca de vies de participació política, sobre la distància que hi ha entre els partits polítics i la ciutadania, sobre la poca confiança que es té en els polítics perquè compleixin les seves promeses electorals, sobre la importància que els joves es mobilitzin, etc. La XCADE ha aconseguit un dels seus objectius: que la gent participi, que la ciutadania debati, que es parli del deute i de la democràcia participativa. I ens pregunten què en farem d’aquests vots, si serviran realment per cancel·lar el deute extern dels països pobres, si el Govern no acabarà fent la seva com sempre. I els expliquem que seguirem lluint, que portarem els resultats de la Consulta als centres de decisió política, i que és

molt important que tothom participi per tenir més força a l'hora d'exigir la cancel·lació del deute.

Però no tothom opina el mateix. Les discussions són també amb persones que no es mostren favorables a l'abolició del deute extern i que ens volen fer arribar la seva opinió. Molts argumenten que ells també tenen deutes, que treballen dur per poder pagar al banc cada mes, i a ells ningú els ho perdona. N'hi ha que no entenen per què ens hem de posar a perdonar diners als de fora quan aquí les coses van tan malament, quan hi ha gent al país que no té ni per arribar a fi de mes... Els intentem exposar amb el màxim de claredat possible els nostres arguments, però no sempre són convincents i hi ha vots de tots colors. Els debats són, de vegades, entre diferents persones que arriben a votar i expressen opinions diferents. En alguns casos la discussió es manté entre les dues parts d'una parella. Fins i tot ens trobem amb parelles en què ella vol participar i ell pretén impedir-ho. Encara ens queda molta feina per fer per arribar a una veritable democràcia participativa on tothom pugui participar lliurement segons la seva voluntat i ideologia.

També és molta la gent que es desfà en ànims i felicitacions. Ens sentim més refermats a mesura que va passant el dia. Tot i el cansament acumulat (hem estat molts mesos dedicant gran part de les nostres hores de lleure a l'organització de la Consulta perquè tot sortís bé), els nostres esforços troben una recompensa immensa en les mostres de suport de la ciutadania. Malgrat que també hi ha mostres de rebuig, la majoria de la gent està amb nosaltres, està amb la gent dels països del sud, està amb la cancel·lació del deute, està amb la democràcia participativa, està amb la mobilització ciutadana.

Entre la recerca dels ciutadans i ciutadanes, les explicacions, els debats, els ànims, les mostres de suport o rebuig i les felicitacions, va passant el dia. Al migdia, a molts punts de consulta es produeix un canvi de torn. Aprofitem per explicar als companys com ha anat el matí i reviu les anècdotes més curioses. Recordem la sorpresa de veure com un policia nacional o un guàrdia urbà s'apropava a emetre el seu vot i participar a la Consulta, malgrat la il·legalització. Al·lucinem de nou quan expliquem que ha vingut a votar tal o tal altra personalitat. Ens indignem quan hem d'explicar que ens hem hagut de moure de lloc perquè un veí ens ha llençat un cubell

d'aigua des de la finestra. Els indiquem que a tal bar la mestressa s'enrotlla i ens deixa utilitzar el lavabo sense problemes (si tenim la sort de tenir un bar a prop o una mestressa de bar enrotllada). Al migdia també hi ha voluntaris i voluntàries que, en no tenir canvi de torn, s'han de muntar el dinar a peu d'urna. Els més previsors porten el menjar de casa. A un dels punts de consulta els sorprèn la generositat d'una interventora del col·legi electoral que els ofereix els seus entrepans, que van la mar de bé per continuar la jornada amb més forces.

Al llarg de tota la jornada, i en general, el degoteig de gent que vol dir la seva sobre la cancel·lació del deute és continu. Hi ha punts de consulta on no donen l'abast durant tot el dia. En d'altres la tònica general és la calma. En la majoria, el moment de més activitat és cap a les 12. A primera hora del matí i a darrera del vespre són els moments de més calma gairebé a tot arreu. Els ritmes són diferents segons la situació del punt de consulta. Un forn, un quiosc o una església al costat del punt de consulta volen dir més activitat des de mig matí fins al migdia. Un cinema a prop comporta un augment de vots cap al final de la tarda. Si el col·legi electoral és gran o petit també influeix en el nombre de vots finalment aconseguits. Les diferències entre els punts de consulta són de vegades molt grans, però l'important és que s'ha cobert tota la ciutat i que s'està donant l'oportunitat de participar a tothom, sigui del barri que sigui. Les urnes es mantenen arreu.

En diferents moments del dia alguns punts de consulta es queden sense paperetes o sense fulls d'acreditació de vot, i les oficines mòbils es posen en marxa per subministrar-ne més. Per sort, aquesta és una de les poques feines que tenen els equips de contingència. Aquesta, i fer les rondes per tots els punts de consulta a veure com va la cosa: "Quants vots porteu?". Van passant d'urna en urna, recollint tota la informació, les incidències i les novetats. Es prenen les imatges del dia, es fan fotografies i gravacions en vídeo, que constituïran les proves de la gesta que entre tots i totes estem duent a terme. Les rondes i les trucades als mòbils de contacte serveixen també per sondejar com van els ànims al carrer i com estem de forces per al que queda de jornada. Les oficines de districte i de node fan de transmissors de tota aquesta informació cap a l'oficina de coordinació de Barcelona i cap a la resta de voluntaris i voluntàries. Hi ha punts de consulta que es troben desbordats en alguns moments.

Allà van els reforços de l'oficina a donar un cop de mà, i si no és possible, es busquen voluntaris puntuals. A vegades, sorgeixen espontàniament entre els votants. Col·laboren en la mesura del possible posant-se uns minuts, o fins i tot unes horetes, darrere de les urnes, sempre després de rebre les instruccions mínimes. La jornada passa. És difícil marxar cap a casa quan acaba el teu torn. Passes per l'oficina del districte, vas a veure com va pels altres punts de consulta, ajudes a desmuntar, descances una estona i et prepares per al recompte. La nit serà llarga, hi ha molts vots per comptar. La Consulta Social a Barcelona ha estat un èxit, però encara queda molta feina per fer.

EL RECOMpte DE VOTS

Són prop de les vuit del vespre i els punts de consulta recullen els últims vots de la ciutadania. A molts racons la gent ha sortit a donar un tomb i es troba amb la Consulta. Volen votar però arriben les vuit i les urnes s'han de tancar, ja no hi ha més temps. A les vuit, els punts de consulta han de plegar, recollir tot el material i portar les urnes als centres de recompte abans de les nou de la nit.

La tasca no és fàcil. És de nit i hem de recollir moltes taules i cadires. En alguns nodes són els mateixos voluntaris els que se les emporten, però en d'altres les distàncies són llargues i les taules pesades. Aquí les oficines de node mòbils són un regal del cel i companys amb cotxes i furgonetes s'encarreguen de recollir-les i tornar-les als centres cívics i escoles que ens les han deixat. Mentrestant, els coordinadors i les coordinadores de cada node fa estona que són als centres de recompte per tal de preparar l'arribada de les urnes farcides de vots. També les esperen els representants de Juristes Demòcrates disposats a fer el seguiment de tot el procés, comprovar la seva netedat i validar els resultats. Ningú s'espera la feina que queda.

Deu minuts més tard, arriben les primeres urnes. I no només amb els vots, sinó amb gent il·lusionada i preparada per continuar col·laborant. Prèviament, s'havia organitzat fer el recompte dels vots amb les persones que dies abans s'havien ofert com a voluntàries, però ara molts voluntaris i voluntàries dels punts de consulta, engres-

cats per l'experiència viscuda, s'ofereixen a participar i ajudar. Els centres de recompte es converteixen en el lloc de retrobada de tothom. Tots ens sentim contents i tenim mil anècdotes divertides i entranyables del dia. El viatge de les urnes fins als centres de recompte també ha estat ple d'anècdotes. Algunes desagradables, com la de Sants-Montjuïc, on dos voluntaris han estat atacats per uns skin-heads. Però la majoria d'elles són simpàtiques i divertides.

Al local ja s'han preparat les taules, ben llargues, amb totes les urnes, tancades i precintades. El jurista dóna el vistiplau per obrir-les i de dos en dos, un comptant i l'altre apuntant al full de recompte, es comencen a comptar els vots. Algú connectat a la ràdio també està pendent de l'altre recompte de vots, el de les Eleccions Generals. Per tots els que estem allà no pinten bé, però estem molt capficats amb les paperetes de la Consulta Social; el nostre recompte tira endavant. S'ha de quadrar el nombre de registres de votants amb el nombre de paperetes comptabilitzades. Algunes urnes han de ser comptades de nou... i quina cara posen els voluntaris de l'urna amb més vots!

Per sort, finalment tot quadra. Amb les primeres urnes comptades, cal informar de les estimacions de resultats i d'altres detalls del recompte. El telèfon en línia amb les oficines de coordinació de Barcelona i Terrassa no es talla. Allà, impacients, esperen resultats. Els mitjans de comunicació fan pressió i necessitem estimacions de resultats. Encara que això suposa un esforç més, ens alegra molt perquè pensàvem que les eleccions oficials farien que en aquests moments la premsa s'oblidaria completament de nosaltres.

D'aquesta manera, les urnes comptades van passant l'aprovació a mans dels Juristes Demòcrates. Però encara falta un petit detall: destriar entre els vots recomptats els dels joves i els d'immigrants, amb papers o sense. Algun districte de Barcelona va pensar que seria una tasca fàcil i molts voluntaris marxen pensant que ja no tenen més feina. No va ser així. Aquest lapsus va costar que algun node es quedés fins ben entrada la matinada.

Ja amb els resultats finals a la mà, obrim l'ordinador i al navegador d'Internet teclegem l'"Obre't Sèsam!" www.consultadeuda.org, i entrem a la pàgina web de la Con-

sulta Social. La feina de configurar el programa de recompte havia estat molt gran i ara arriba el moment de comprovar si funciona correctament. A cada node només una persona té la paraula clau per accedir al programa i introduir-hi els resultats finals. La introdueix i el programa li dóna accés. Hem passat la primera pantalla i ara al monitor apareixen diferents camps que demanen xifres, els resultats. Un a un els introduïm tots i premem l'“intro”; sovint ens apareix el següent missatge:

Los números de votantes no concuerdan

I és que en alguns casos el programa detecta algun error. Les xifres no quadren, tot i que el programa sembla que funciona bé. Després d'una estona que se'ns fa eterna a aquestes hores de la matinada (en molts nodes ja són més de les dues), ens adonem de l'errada. Els vots nuls no els hem posat on calia i al programa no li sortien els comptes. Ara provem de nou i...

Los resultados han sido introducidos correctamente

L'operació és correcta i els resultats ja són enregistrats. Ha estat emocionant prémer l'“intro”, després de tants mesos preparant la Consulta. Per fi tenim els resultats.

La jornada finalitza i en l'ambient es barregen l'alegria i la frustració. Frustració perquè els resultats electorals, amb la majoria absoluta del PP, ens fan veure que la nostra lluita serà més difícil, tal com s'està demostrant. I alegria perquè la Consulta ha estat una experiència enriquidora a nivell personal i engrescadora a nivell col·lectiu, que ha permès a moltes persones i col·lectius diversos treballar en comú i ha demostrat que la ciutadania organitzada pot ser protagonista d'esdeveniments i canvis importants en la nostra societat.

10 El dia de la Consulta a Catalunya

EL MATÍ

Aquell diumenge ens vam llevar força d'hora. A les 8 havíem de ser a l'oficina de la Consulta, a Terrassa, i ningú tenia ganes de fer-hi tard. No volíem perdre'ns ni una línia del desenllaç de la història, i calia ser allà, per donar suport a tots els nodes que, una hora abans de la Consulta, ja començaven a trucar. Trucaven i traspuaven una sensació d'emoció, amb prou feines continguda per unes espurnes d'expectació, per no dir una mica de temor, ja que sabíem que podia passar de tot. I aquesta sensació també era present entre l'equip que havíem d'atendre l'oficina. A tots els butlletins informatius de la ràdio sentíem, quan veníem en cotxe o quan engegàvem els ordinadors de l'oficina, que s'estava parlant de la Consulta. I això ens posava eufòrics. Ara bé, tampoc oblidàvem que l'únic factor que no controlàvem, l'aspecte legal, podia fer trontollar tota l'organització. Bé, hi havia un altre factor que ens feia por, però per sort el dia es va aixecar esplèndid i no va caure ni una sola gota de pluja.

L'oficina de Terrassa seria el centre de control de la Consulta a Catalunya: aniria recollint incidències, resolent problemes i donant tota mena de suport als nodes que així ho sol·licitessin. Per portar això a terme, era fonamental ser operatius: poca gent, prou línies de telèfon, ordinadors... L'oficina de Barcelona faria d'aparador de la Consulta: allà es farien les rodes de premsa i s'adreçaria tothom extern a l'organització de la Consulta. Terrassa es mantindria com a oficina de Consulta a títol pura-

ment organitzatiu; aïllada del brogit del carrer, però absolutament informada del desenvolupament de la jornada arreu.

En Juan de Terrassa, proveïdor de croissants i entrepans, estava allà per gestionar, a partir de les 8 del vespre, l'entrada de resultats de tot l'Estat per mitjà del programa de recollida de vots. La Meritxell i l'Àlex, de la comissió de legalització, havien de fer front a totes les qüestions legals, que serien moltes. En Lluís i l'Edu, de l'equip d'extensió, i en David, de la comissió de pressió política, estarien en contacte amb els diferents nodes, i la Lola i la Montse de Sant Cugat anirien recollint una per una totes les incidències.

Uns quants minuts abans de les 9 rebem la darrera trucada de l'oficina de Barcelona. Allà van a tota màquina: ja s'han instal·lat totes les urnes sense cap més problema i les expectatives són magnífiques. La trucada ens tranquil·litza, ja que el que passi a Barcelona és fonamental per a la Consulta, tant pel volum d'urnes distribuïdes com pel que significa per als altres nodes; si no ens toquen Barcelona, la confiança dels nodes anirà creixent.

A primera hora no hi ha gaires incidències. Molts nodes van trucant i ens donen mil detalls: que ja estan instal·lats, que no tenen cap problema, que l'alcalde ha vingut a votar... Ben aviat, però, comencem a rebre algunes notícies confuses i s'encén la primera alerta d'una certa importància a Igualada. Igual que a la immensa majoria de municipis, la policia està fent una primera passejada informativa, un recordatori que la Consulta està prohibida. De moment, sense instruccions ni ordres de jutges. Sempre amb bones maneres, hi ha fins i tot algun policia que arriba a votar. Tot i això, mai falta qui els ofrena perles com "eso del 0,7 está prohibido", o "¿quién os paga? Que den ellos la cara". Però immediatament ens tornen a trucar i ens expliquen que no passa res, que el ritme de votants és molt bo, que fins i tot han muntat una urna a la presó de Can Brians, que tenen un parell d'advocats fent el seguiment de les taules, i que a Capellades ja han informat que algunes patrulles van cap allà, en principi només a passejar-se. Així, doncs, sembla que el primer ensurt s'ha salvat força bé. A l'instant ens truquen des de Barcelona per dir-nos que acaben de superar una situació semblant a les Corts, però que tot està resolt.

Malgrat tot, abans de les 10 rebem les primeres notícies clarament negatives. Vénen del Maresme. Des de Lleida, on s'ubica l'oficina estatal, ens diuen que Sant Cebrià de Vallalta és el primer poble de Catalunya que ha estat desallotjat per la Guàrdia Civil. Per ordre municipal se'ls requisa l'urna, i avisen que marxen cap a Canet. Efectivament, en 5 minuts truquen a l'oficina de Barcelona des de Canet i els comuniquen que els cossos policials els han pres amb rudeses i amenaces tot el material. I sembla que a Sant Pol no els han deixat ni muntar la parada! També estan confiscant amb els mateixos mètodes indignes a Arenys de Mar, on aguanten com poden des de la parròquia, i a Arenys de Munt, encara que en aquesta població aconseguixen enganyar la policia donant-los una urna buida. Que està succeint? La jutgessa d'Arenys ha decidit, al marge del que està passant a la resta de Catalunya, que els cossos policials dismantellin per qualsevol mitjà totes les consultes locals. I ho estan fent contundentment. Els membres de la Xarxa no hi oposen resistència activa, però mostren tota la seva indignació. Fins aquell moment, la Consulta estava funcionant molt bé als seus municipis, i ara, arbitràriament, es veuen obligats a parar. A Calella surten corrent a refugiar-se a l'església; han rebut amenaces de detenció, els acusen per delictes electorals i els han requisat un rodret de fotografies. I a Palafolls tenen la mateixa sort: després de molts problemes, només poden aguantar l'urna molt lluny del punt previst.

És un primer cop, però cal continuar. El primer pensament és Mataró, i els truquem a l'instant; cal evitar que la marea policial hi arribi. Des de la Botiga Solidària, ens diuen que tot va molt bé, que l'assistència és molt alta i que només a primera hora del matí els ha calgut fer un lleuger canvi d'emplaçament d'algunes taules.

Però el respir és només momentani. S'incrementa la freqüència de les trucades, i la majoria són per explicar problemes. Tothom vol parlar amb l'equip de legalització, i a l'Oficina ens comencem a posar una mica nerviosos. Des del Baix Ebre ens dibuixen un panorama decebedor. A Tortosa tenen molts problemes i a Camarles ja els han fet plegar. La participació hi era massiva, però a mitja homilia el mossèn, que coordinava la Consulta a Camarles, ha rebut les notícies que li venien del carrer. Assemblea d'urgència allà mateix i retirada consensuada. I és que encara que en aquell moment res d'allò ens feia gens de gràcia, s'ha de reconèixer que s'estaven produint situacions certament curioses.

Les notícies des de l'Alt Penedès són encara pitjors. Sant Sadurní d'Anoia, davant dels avisos de la Policia Municipal i sense poder consultar l'Oficina, decideix ajornar la Consulta fins al diumenge següent. Sembla que el jutge de Vilafranca del Penedès s'ha pronunciat en termes taxatius, i de seguida ens ho confirmen des de la mateixa Vilafranca. S'estan retirant punts de Consulta i la Guàrdia Civil s'està mostrant molt rude: estan indignats, ja que l'assistència de votants era altíssima. Ens diuen que els estan fent fora fins i tot quan es posen en baixos de particulars!

La situació es va embolicant, i les perspectives enfosquint. Fem una petita roda de trucades per copsar millor el panorama. A Lleida, l'oficina estatal està molt atabalada. A tot l'Estat s'està desmantellant un poble rere un altre, i els cossos policials estan actuant implacablement. Per sort, a les comarques de Lleida tot va força bé. A excepció de la Seu d'Urgell, on els mossos han obligat a desmuntar a primera hora, tot marxa molt bé. A Tuixén també han tingut problemes, però els han resolt i la Consulta marxa a meravella. I a la resta de poblacions, tot i la poca informació, no hi ha

Les urnes, degudament precintades, arriben als centres de recompte.

Procés de recompte. A molts llocs de Catalunya finalitzarà ben entrada la matinada.

incidents: Palau d'Anglesola, Sunyer, Belianes, les Borges Blanques... Tot va com una seda a les comarques de Lleida.

A mig matí, el Baix Llobregat és un altre focus de problemes. S'havien rebut notícies d'amenaques de la Policia Nacional des del Prat, però continuaven amb la Consulta amb totes les taules funcionant perfectament. Però a Torrelles se'ls havia confiscat tot el material i se'ls iniciaven les diligències judicials! No seria l'únic cas. També a Santa Coloma de Cervelló se'ls confiscava tot el material, i no van poder ni començar. A Viladecans començaven a tenir també molts problemes, en la línia dels que patirien ben aviat al Prat. De les 12 urnes, 8 s'havien vist obligades a plegar davant l'amenaça de requisa; la gent de la Xarxa de Viladecans està realment furiosa, tant per les maneres policials com per l'excel·lent ritme de recollida de vots que hi havia fins aleshores. És el mateix que està succeint a Castelldefels i a Sant Boi; en aquesta població la resposta veïnal era fonamental per mantenir la majoria de les taules actives. Per fortuna, altres poblacions d'importància de la comarca, com Cornellà, Esplugues i Sant Feliu, no tenien cap problema i la Consulta s'hi desenvolupava millor del que s'esperava.

I és que, durant aquelles hores de la jornada, ens trobàvem una mica desanimats, ja que semblava que la feina de tants mesos s'estava torçant. Però aquesta sensació es devia al fet que només ens trucaven els nodes amb problemes. D'aquelles poblacions on tot anava perfectament, no en teníem gairebé cap informació. Només rebíem notícies de complicacions i dificultats, i era estrany que els nodes on tot rutllava ens ho comunicessin.

Per sort, teníem Barcelona. Una trucada i de nou sentíem que la Consulta estava funcionant molt bé, de forma excel·lent. Fins i tot s'havien de posar a imprimir més paperetes de votació, ja que corrien el risc que se'ls acabessin! També trucar a Girona, que durant tot el dia va estar transmetent senyals d'optimisme, resultava tonificant. Només a Figueres i la Bisbal d'Empordà va haver-hi alguns moviments a primera hora, que de seguida es van tallar; i a Sant Feliu de Guíxols va ser l'Ajuntament qui, espantat per la resolució de la Junta Electoral, va acordar amb la Xarxa una reducció i reubicació d'urnes.

A tocar del migdia truquem a l'Hospitalet, el node que havia tingut més problemes amb les Junes Electorals els dies previs a la Consulta. I ens alegra saber que tot va força bé, que han inundat d'urnes blanques i vermelles la ciutat i que ja han votat milers de ciutadans. Sembla que durant el matí la policia ha estat notificant a totes les taules que la Consulta estava prohibida, i que davant d'això en Lluís de l'Hospitalet ha marxat tot decidit a parlar amb el cap de la policia; aquest li ha assegurat que no passarà d'aquesta notificació i que la Consulta es podrà desenvolupar sense cap més problema. Així que tot continua bé, amb molta afluència de gent i sense incidents. Igual que a Igualada, on han desaparegut completament els incidents, i també tenen notícies en el mateix sentit de Capellades i Santa Margarida de Montbui. En aquesta darrer municipi, tal com va passar en tants d'altres, en acabar la missa la gent es va dirigir en tromba a les urnes per votar, seguint les indicacions del mossèn, amb un rotund sí a les tres preguntes.

Del Vallès Occidental, durant tot el matí, no hem rebut gaires notícies. Només d'allà mateix, de Terrassa, on sabem que tot va a la perfecció. Cal suposar, doncs, que no hi haurà problemes. Una trucada a Ripollet va més enllà: l'èxit és absolut. I també a Sabadell. Bé, el cas de Sabadell va ser molt especial, ja que sí que van estar a punt de desmuntar els 55 punts de Consulta. Però, sorprenentment, la prohibició inicial del jutge es va convertir en una autorització... El motiu de tan sobtat canvi de parer? L'oportuna sol·licitud presentada al jutge, a primera hora del matí, on se li recordava que si no desapareixia la publicitat electoral a tot Sabadell, les Eleccions Generals no podien tenir lloc. De fet, aquest va ser un recurs que moltes Consultes locals van arribar a utilitzar, encara que de forma oral, quan argumentaven que no es mourien d'allà on estaven emplaçats.

Al Vallès Oriental, però, s'estaven produint alguns problemes. A la zona de Granollers s'estava realitzant la Consulta amb molta pressió. A Granollers, 6 de les 10 taules van rebre ordres de desallotjar en 5 minuts, i durant molta estona es van veure obligats a circular amb urnes mòbils; i a les Franqueses, a mig matí es van veure obligats a desmuntar. Altres poblacions havien rebut notificacions a primera hora del matí, com a Sant Esteve de Palautordera, Aiguafreda i la Garriga. A l'Ametlla del Vallès s'havien atrevit fins i tot a consultar als mateixos col·legis electorals la ubicació de les

seves urnes. Però la Consulta continuava a totes aquestes poblacions sense incidents majors. Bé, a primera hora del matí, a Cardedeu els havien fet fora dels mateixos col·legis electorals! Tot i això, seguien sense cap problema i amb una assistència molt alta a les portes de cada col·legi. I és que la gent estava al carrer, defensant a mort la Consulta Social per l'Abolició del Deute Extern.

Semblava que s'estava remuntant la situació general, però en aquell moment vam rebre tres informacions consecutives i nefastes. Al Prat de Llobregat, Valls i Mataró, les coses s'estaven complicant.

Des del Prat, cap al migdia, la gent de la Xarxa ens truca molt amoïnada: es multipliquen els policies i les amenaces, i acaben de començar a confiscar-los material de molt mala manera. Els diem que amaguin ràpidament els fulls d'acreditació de vots, i truquem a l'equip de premsa, que contacta automàticament amb TV3. I entrem en una espiral de trucades amb el Prat. Cada cinc minuts ens truquem: tractem d'animar-los, però estan absolutament indignats. No només perquè en poc més d'una hora els han desmuntat vuit punts de consulta, sinó perquè les maneres de la policia són inacceptables. Per sort, el rumor que la televisió està a punt d'arribar al Prat fa que s'aturi l'actuació de la policia i que la Consulta es pugui acabar amb el 50% de les urnes funcionant.

A Valls, la cosa va ser encara més espectacular. De fet, l'endemà de la Consulta seran Valls i Mataró els casos sobre els quals els mitjans de comunicació preguntaran més, ja que el que va succeir-hi va ser especialment greu. El cas de Valls va ser més aviat gestionat per l'Oficina de Barcelona, ja que la de Terrassa anava col·lapsada i la Meritxell i l'Àlex ja no podien atendre més trucades. A Valls tot va ser molt impressionant, ja que davant la resolució del jutge, l'alcalde va enviar els municipals a dinar i es va quedar amb les claus dels seus vehicles. En haver-se de mobilitzar la Guàrdia Civil, tot estava llest per a una detenció massiva: un ultimàtum del jutge, una furgoneta de la Guàrdia Civil per a cadascun dels 11 punts de consulta, un contingent d'impulsius voluntaris decidits a deixar-se detenir i algú que deia que caldria habilitar el camp de futbol per a tants detinguts; un magnífic còctel de circumstàncies que donaria encara més valor als excel·lents resultats de Valls.

I a Mataró la història va ser molt semblant, tot i que l'equip de legalització va decidir gestionar l'ultimàtum d'una forma diferent. S'havia preparat un escrit per invalidar les Eleccions Generals, en la línia del de Sabadell, però just abans d'enviar l'escrit als jutjats, en Pasqual Maragall ens va trucar i es va oferir per tractar de solucionar la crisi. Així, doncs, vam aturar l'escrit i ens vam posar a esperar. Però vam esperar una hora, molt neguitosos, i no vam obtenir cap resposta. Fins que ens van tornar a trucar des de Mataró. La Policia Nacional estava desmuntant les taules, complint inexorablement el dictat del jutge, i només ens quedava el recurs de convocar els mitjans (vejam si passava com al Prat). Malgrat tot, van desaparèixer 20 de les 26 taules, van requisar material divers de la Consulta i també van confiscar algun material audiovisual. Només algun, ja que van ser precisament les imatges de Mataró les que es van utilitzar els dies següents per il·lustrar la repressió de què havia estat objecte la Consulta.

Així arribava l'hora de dinar, amb un intens regust que hi havia massa problemes, que en bastants nodes moltes urnes ja no funcionaven. Però aquesta imatge no era prou real, ja que en molt punts de Catalunya la Consulta es desenvolupava amb tota normalitat i amb un rotund èxit de participació. De fet, així ho anaven recollint els butlletins horaris de la ràdio i els noticiaris de TV3, que estimaven en 350.000 el nombre de votants. 350.000 ciutadans ja s'havien expressat sobre l'abolició del deute extern! D'aquests, més de 250.000 ho havien fet a Catalunya. L'equip de premsa de Barcelona funcionava a tota màquina, i això ens aixecava els ànims. Crèiem que això repercutiria molt positivament en tots els nodes i que refredaria la resposta policial.

LA TARDA

Així, doncs, a l'equador de la Consulta, a Catalunya ja estàvem per sobre dels 250.000 vots. I és que no es pot oblidar que les poblacions més grans anaven com una seda: Barcelona, l'Hospitalet, Badalona, Girona, Sabadell, Badalona, Terrassa... A Reus la gent anava a votar amb la papereta ja preparada, ja que s'havia fet una bustiada per tot el municipi, i a Sant Cugat els percentatges de participació eren inimaginables, molt per sobre del 30%. Els problemes estaven bastant concentrats a les zones d'in-

fluència dels jutges més rancis, i pel que fa als resultats semblava que no haurien d'influir excessivament.

Però aquesta certa eufòria no dura gaire. Aprofitant l'hora de dinar, quan les urnes tenen el nombre just de voluntaris i l'assistència de votants és més baixa, hi ha una mena d'ofensiva judicial. Aquesta s'inicia al Baix Llobregat. La primera població amb problemes és Vallirana, on la Guàrdia Civil confisca urnes i una càmera i obre diligències. I a Abrera, quan de nou la Guàrdia Civil aixeca acta, es desmunten els punts de consulta. Sense temps d'avaluar-ho, intentem seguir la pista al virus i truquem a Martorell. Però tant allà com a Castellví de Rosanes, tot i els temors inicials, no passa res. Seguidament ens truquen de Vilanova i la Geltrú, una altra ciutat important, on la Policia Nacional està confiscant totes les urnes que pot. Els diem que tractin d'aguantar les que queden, que recuperin les urnes confiscades, que no passa res si s'aixeca acta però que no vagin més enllà, i que si passen el temporal, que continuïn intentant-ho.

I és que quan un node trucava a l'oficina i ens informava de la seva situació, se li explicava com afrontar-la de la millor manera possible, així com les conseqüències de les seves reaccions. És cert que tots els membres de la Xarxa, a nivell local, eren plenament lliures en les seves decisions, però no és menys cert que la gent actuava, en part, seguint les directrius que marcava l'equip de legalització. Així, quan un node parlava amb la Meritxell i l'Àlex, tendia a fer allò que li recomanaven des de l'oficina. I és per això que calia anar amb molta cura: des de l'oficina es tractava de ser al màxim d'objectius, ja que la decisió era competència dels diferents nodes. Ara bé, sempre hi havia la tendència d'animar-los a continuar, i en general la majoria de nodes ja hi estaven predisposats. En un grapat de nodes es van aixecar actes, hi va haver identificacions i es van donar ordres per desmantellar el "xiringuito", i a l'absoluta majoria no es va moure ni una ànima dels seus llocs: Alella, Teià, Corbera de Llobregat i Castellbisbal són alguns dels municipis més representatius, ja que més endavant es van haver d'enfrontar a processos judicials per la seva actitud. Però també molts altres nodes van actuar igual: Puig-reig, Tous, Martorelles i Sant Quirze del Vallès són només uns quants exemples. De fet, més que demanar-nos què calia fer davant d'una determinada situació, els nodes trucaven a l'oficina per informar-nos

del que els acabava de succeir i del que havien decidit. La llista de municipis amb identificacions i ordres de desallotjament es feia cada cop més llarga, i en l'equip de legalització augmentava a cada moment la sensació de responsabilitat. La veritat és que a l'oficina de Catalunya pràcticament no teníem temps d'anar recollint totes les incidències.

Abans de continuar atenent trucades, en fem un parell. A les comarques de Girona i Lleida tot va perfecte. Però des de l'oficina estatal, molt afligits, ens informen que a la resta de l'Estat va francament malament i que a Madrid estan desmuntat les prop de 200 taules que s'hi havien instal·lat. I és que així com el procés d'organització de la Consulta ja havia estat molt diferent a Catalunya, també el dia de la Consulta va tenir un desenvolupament diferent, ja que les grans poblacions del nostre país no van patir pràcticament incidents. A l'Estat, i tret de Saragossa, Lugo, Pamplona i alguns punts d'Andalusia, la Consulta va ser fortament reprimida. Caldria esperar que molts nodes sortissin el cap de setmana següent, i que uns altres la repetissin, per arribar a la xifra definitiva de vots.

Amb tot això, la tarda començava amb nous problemes al Bages. Les Consultes de Castellgalí, Sallent i Vilatorrada s'havien vist obligades a plegar, i per tota la comarca s'estaven estenent les patrulles de la Guàrdia Civil, que feien tancar les urnes. Bé, a tota la comarca menys a Manresa, on tot anava a la perfecció. La participació hi era altíssima, fins al punt que va caler imprimir noves paperetes a mitja jornada, i els equips de contingència preparats per a qualsevol incident ja s'estaven dedicant a reforçar les taules amb menys voluntaris, fins i tot a visitar altres nodes propers. I així ens informaven que, efectivament, la Guàrdia Civil estava voltant pel Bages amb ordres de desmuntar la Consulta; afortunadament, la gent s'estava mostrant ferma i es negava a abandonar els seus llocs. A Avinyó, Santpedor i Súria hi havia identificacions massives, però fins a les vuit del vespre no tenien intenció de tancar.

Certament, no crèiem que la situació d'inestabilitat en què s'havia trobat la Consulta durant tot el matí continués a la tarda. Hi havia la impressió que si arribàvem a l'hora de dinar ja es podia donar la Consulta per salvada, que res greu podia succeir en endavant. Però, tal com estàvem observant, ens equivocàvem, i va ser necessari

mantenir la tensió i treballar amb la màxima intensitat fins a les vuit, l'hora de tancament dels col·legis. A Falset la Guàrdia Civil els obligava a canviar de lloc i, després d'una discussió, a plegar; així que farien el recompte amb la gent de la Consulta a Tivissa. A Montblanc el procés de desallotjament, que sortosament no es va poder dur a terme, seguia un guió de pel·lícula, molt semblant al de Valls, i a l'Espluga de Francolí els feien sortir del porxo del col·legi. Vaja, que no hi havia treva.

Des de moltes poblacions que havien tingut problemes al matí ens trucaven per dir-nos que continuaven; fins i tot molts nodes amb confiscacions i desallotjaments tornaven a sortir al carrer! I és que la percepció que la Consulta avançava amb moltes ensopegades era bastant parcial. Si bé a l'oficina de Catalunya i, sobretot, en aquelles poblacions amb incidents es tenia un regust molt amarg de tota la jornada, a la resta del país s'ensumava un optimisme desbordant. De fet, era la imatge que apareixia als mitjans, i que a l'oficina ens resistíem a creure. No paràvem de rebre trucades de problemes i més problemes, i no va ser fins que vam començar a obtenir resultats que ens vam adonar que la Consulta havia obtingut uns resultats molt bons, perquè encara que un 20% dels municipis va patir la retirada d'urnes en algun moment de la jornada, les zones amb alta densitat de població van poder desenvolupar la Consulta sense incidents.

Però “mala hierba nunca muere”, i encara havíem de rebre uns quants disgustos abans d'arribar a les vuit. A Osona començava a haver-hi sarau: Vic, Calldetenes, Manlleu, Sant Pere de Torelló i Folgueroles desmuntaven punts de Consulta a instàncies dels Mossos d'Esquadra, que s'havien activat tard però contundentment. De fet, pràcticament totes les poblacions de la comarca van rebre les mateixes ordres, encara que la majoria de nodes van decidir aguantar fins al final tot i les identificacions massives. Però les ordres dels jutges es movien amb rapidesa i arribaven a Ripoll, on la impaciència dels mossos es va imposar a les bones maneres. I tal com estaven les coses, a Vic es produïa una primera concentració, a la plaça Major, per mostrar el rebuig a la repressió de què havien estat objecte.

De fet, també hi havia una concentració a Mataró, on s'aplegaven tots els municipis afectats del Maresme. Mataró havia aguantat algunes urnes, altres s'havien tornat a

instal·lar i moltes d'elles eren defensades massivament pels mateixos ciutadans; però també altres poblacions del Maresme es trobaven davant situacions molt semblants. Si al matí li havia tocat a l'Alt Maresme, ara era el torn del Baix: a Montgat feien desmuntar totalment, a Tiana gairebé, al Masnou només unes quantes urnes i a Argentona havien de fer malabarismes per poder continuar fins al final. A Vilassar de Dalt va ser la Guàrdia Civil qui va ordenar aturar la Consulta; els mateixos guàrdies deien que estaven a favor de l'abolició del deute extern i que no havien pogut dinar dels nervis només de pensar que havien d'actuar contra la població civil. És més, van ser els últims a votar abans de desmuntar la darrera urna. També a Cabrera es feia difícil entendre res, ja que la Guàrdia Civil instava a desmuntar l'única taula quan només quedaven 20 minuts per tancar els col·legis electorals.

Gairebé les vuit del vespre i tot el peix està venut. I encara faltem tots els de l'Oficina per votar! Hem de sortir al carrer, ràpidament, a la recerca d'una urna. Ben aviat en trobem una, i el quadre és fantàstic: a la porta del col·legi hi ha una tauleta, molt ben parada, amb una àvia demanant el DNI i un home del Sudan apuntant les dades i convidant a votar. I tothom mostra la seva documentació, sense cap problema; tot i la prohibició (i a tot arreu va succeir igual) la gent no va tenir cap inconvenient a donar-la. Més aviat ho feia amb ganes, participant plenament en el procés i afegint-se amb ganes a un exercici de desobediència civil que a Catalunya, cal no oblidar-ho, van realitzar més de mig milió de persones. Allà mateix, en aquell barri de Terrassa, un munt de gent que sortia del col·legi electoral es dirigia al punt de consulta; fins i tot vam haver de fer una mica de cua abans de votar. Després, ja a poc a poc, tornem a l'oficina. La Consulta s'estava acabant i començava el dur procés de recompte.

EL VESPRE

Des del principi, molts nodes ens trucaven per donar-nos els seus resultats. Tot i que ja els introduïen a la pàgina *web*, tal com s'havia estipulat, se sentien amb l'eufòria de trucar-nos. I l'eufòria estava justificada, ja que els resultats eren espectaculars. És més, va ser a partir d'aquells moments quan ens vam adonar que la Consulta havia anat molt bé; lluny de la imatge que teníem a conseqüència dels problemes de tota la

jornada, els índexs de participació superaven de bon tros les nostres expectatives. El 8,8% de participació a la Consulta de Lleida, que al seu dia es va considerar tot un èxit, quedava curt.

Durant aquelles hores de recompte, es podia dir que la feina de l'oficina girava al voltant de l'ordinador d'en Juan. Allà anaven apareixent els resultats de cada municipi, i els primers que rebíem eren, òbviament, els dels nodes més petits, ja que els seus recomptes eren molt ràpids: a Vilamaniscle, el municipi més petit on es va fer la Consulta, vota un 49% del cens, a Josa i Tuixén el 62% i a Calonge de Segarra el 39%; uns percentatges altíssims, i que serien encara més alts quan els contrastéssim amb la participació a les Eleccions Generals. Així, a la Sentiu de Sió votava a la Consulta el 79% dels que ho van fer a les Generals, a Sunyer el 90% i a Josa i Tuixén el 115%!

Continuàvem rebent resultats: Llor i Bonmatí prop de 400 vots, un 49% del cens; cap als 500 a Corçà, un 46%, i un 43% a Seva. Sarrià de Ter rep 1.000 vots, un 34% del cens, i Alella està en percentatges semblants, amb més de 2.000 vots.

De mica en mica anàvem recollint resultats de poblacions cada cop més grans, i els resultats no perdien pistonada. A Tàrrrega voten prop de 3.000 ciutadans, un 28% del cens, a Sort cap al 26%, a Banyoles un 25% i a Cervera un 18%. És a dir, en aquestes capitals de comarca, aproximadament una de cada 3 persones que van anar a un col·legi electoral, a la sortida, es va expressar a les urnes de la Consulta Social.

Fins i tot moltes poblacions que han tingut problemes presenten uns resultats sorprenents: a la Bisbal d'Empordà passen dels 1.000 vots, a Valls es recullen gairebé 3.000 paperetes, a Igualada s'acosten a les 5.000, i a Sant Boi de Llobregat superen les 7.000. Les xifres són molt notables i a hores d'ara ja es confirma que la Consulta ha estat tot un èxit. No calia ni esperar els resultats de les 3 preguntes, que obtindrien entre un 97 i un 98% de respostes afirmatives: l'autèntic èxit havia estat la participació.

Fa prop de dues hores que ha acabat la Consulta. Des de l'equip de premsa, i a causa de la insistència dels mitjans, ja ens demanen uns primers resultats. Com que encara

estem lluny de tenir uns resultats definitius, ens cal apostar per les estimacions que ens arriben d'algunes poblacions significatives. I, a partir d'això, estem en condicions de dir que a Catalunya la participació ha estat del 15% del cens, uns 593.000 vots! Ni nosaltres ens ho acabem de creure del tot! De fet, l'aproximació és molt bona, ja que la diferència de 89.000 vots respecte a l'escrutini final es deurà, sobretot, a la retirada de taules per part dels cossos policials, que en aquells moments no podíem avaluar.

De mica en mica, a mesura que avança la nit, es van rebent els resultats de les grans ciutats de Catalunya, les que havien d'aportar el gran volum de vots. A Manresa i Girona es recullen més de 7.000 vots, cap al 13% del cens; a Cornellà i a Reus més de 8.000, que representen un 12%; a Sant Cugat s'obtenen 15.000 vots! També ens arriben dades d'alguns districtes de Barcelona, els més petits, com Ciutat Vella i les Corts, i els resultats continuen en una línia formidable. I amb tot això, encara s'han de rebre els resultats de Sabadell, l'Hospitalet i Badalona, que han d'estar per sobre dels 20.000 vots, tot i que els seus recomptes hagin d'acabar a tres quarts de quinze.

I és de matinada quan pleguem veles i tanquem l'oficina. Encara tenim temps de passar per l'oficina de Consulta local de Terrassa, on acaben de tancar el procés d'escrutini i ho estan celebrant amb cava. 18.163 vots! Tot i el cansament, tothom expressa una felicitat absoluta. Díficilment imaginàvem, un parell de mesos enrere, aquest moment. Més tard arribem fins i tot a passar per l'oficina de Barcelona, on les sensacions són les mateixes però l'esgotament encara major. I és que s'hi han comptabilitzat 180.315 paperetes!

Tot i això, per arribar a la xifra de 514.072 vots va ser necessari esperar al cap de setmana següent. No es que fossin gaires vots, però el procés de recollida de resultats locals no es va tancar fins el diumenge 19 de març, quan aquells municipis que no van poder realitzar la Consulta en condicions van tornar a sortir al carrer. L'afluència a les urnes va ser menor, la qual cosa confirmava la conveniència d'haver fet coincidir la Consulta amb les Eleccions Generals; però era important tornar a sortir, per donar l'oportunitat d'expressar-se a tots els ciutadans que no ho havien pogut fer el cap de setmana anterior.

I si bé moltes poblacions van repetir el dia 19 de març, algunes fins i tot ho van fer per primera vegada. En algun cas van ser nodes que per culpa de problemes legals no es van veure en condicions de sortir el 12, com Vilaplana i Agramunt. Un bon grapat eren nodes que, veient l'èxit de la Consulta, van decidir organitzar-la a corre-cuita al seu municipi: Palamós, Carme, Piera, Gavà, Gironella, Premià de Dalt i Vilassar de Mar. I també Berga, que presentaria uns resultats molt bons, propis del dia 12. Però l'atenció es va centrar en aquells nodes que havien tingut problemes i que van decidir tornar a sortir: Mataró, Ripoll, la Seu d'Urgell, Sant Sadurní d'Anoia, Arenys de Munt, el Prat, Viladecans, Montgat, Santa Coloma de Cervelló, Torrelles, Vallirana, Sant Pol... i així fins a un total de 30 nodes. 30 nodes que, tot i que a nivell qualitatiu suposaven molt, a nivell quantitatiu van aportar pocs vots. Els suficients, però, perquè a Catalunya se superés amb escreix el mig milió de vots i el milió al total de l'Estat.

11 La pressió política a les institucions

“I després de la Consulta què?”, preguntava tothom. *“Què de què!!...”*, despistàvem. Ells ens ho aclarien amb una segona pregunta precisa, pedagògica i directa al *quid* de la qüestió: *“Que què fareu amb els vots després de tot el sarau?!”* Es referien intel·ligentment a si els usàriem per a alguna cosa, o ens dedicàriem a comptar-los i recomptar-los una vegada més i una altra, per demostrar el famós teorema dels grans nombres d’Euler, com han intentat fer a les darreres eleccions dels Estats Units.

Al darrere d’aquest intens intercanvi de preguntes encuriosides es podia llegir una pregunta clau: ¿El posicionament clar i explícit de les 1.056.000 persones que van atrevir-se a votar en la Consulta a favor de la necessitat d’anul·lar immediatament el deute extern dels països empobrits podria influenciar la postura política del Govern espanyol? O, al contrari, ¿el fet que la Consulta fos organitzada per la ciutadania, sense ser vinculant, ni oficial, ni reconeguda, faria pensar els polítics decisoris que es tractava d’un caprici de la ingènua ciutadania? Perquè, ¿la ciutadania és realment ingènua i sense preparació per prendre decisions importants? ¿Hem de deixar les decisions polítiques a uns partits polítics limitats per les lògiques de la conservació del poder, ofegats pels procediments i constrets a governar amb unes eines i una visió estatal de molts aspectes de naturalesa global? Limitar el ciutadà i la ciutadana alfabet a posar una ‘X’ en un partit polític cada quatre anys, ¿és l’únic que es pot fer? O bé, ¿està la classe política governant moralment preparada per acceptar que els ciutadans entrin en l’arena política com a actors i no com a espectadors? I anant al nostre cas concret, els

polítics i funcionaris que prenen les decisions respecte als crèdits i les anul·lacions de deutes a països empobrits, en el *Ministerio de Economía*, ¿estan preparats per ser sensibles a la voluntat de la ciutadania i per incloure visions i misèries tan allunyades del fastuós dia a dia del polític d'alt nivell? Qui viu en un cotxe oficial està més qualificat per entendre el que sent un nen del carrer a Maputo que no pas un ciutadà normal?

Que respongui cadascú en el silenci.

Nosaltres, a la Xarxa, hem anat responnent algunes d'aquestes preguntes (no totes encara) de la forma més activa, alegre i sorollosa que hem pogut.

El present capítol descriurà quina ha estat l'estratègia de pressió de la Xarxa Ciutadana envers les institucions polítiques catalanes i espanyoles. En aquesta línia es descriuran algunes experiències puntuals viscudes a diferents punts de Catalunya i l'Estat, i uns esporàdics elements d'anàlisi per entendre millor *el món peculiar de la fauna política* i que puguin utilitzar-se en futures campanyes politicociutadanes.

ELS GRANS CAPS I EL PATI DEL DEUTE EXTERN: A QUI S'HA D'INFLUIR?

Juntament amb els directius dels bancs transnacionals com el BBVA o el BSCH, els polítics són l'altre pal de palla que pren les grans decisions sobre el deute extern. Arribar a anul·lacions concretes del deute il·legítim, canviar les actuals polítiques i criteris que fan possible l'ofec crònic dels països del sud, exigiria necessàriament conèixer primer i influir després els anomenats 'decisors'.

En primer lloc, i com en tota campanya de *lobby*, vam haver d'esbrinar quines són les institucions del Govern que manen en l'atorgament i seguiment dels crèdits al Tercer Món. Així mateix, també ens interessava saber quines empreses espanyoles han invertit en aquests països i, en fer fallida l'operació, han originat part del deute en els anomenats crèdits CESCE. La resposta la vam trobar molt lluny de nosaltres, a Madrid. El principal centre decisorí està batejat amb el nom de Secretaria de Comerç Exterior, Turismo y Pymes.

En segon lloc, ens calia aclarir-nos sobre qui érem nosaltres i què podíem fer des de les nostres característiques de xarxa horitzontal, teixida de fil virtual, poc especialitzada en economia, encara que ostensiblement intuïtiva. No semblava una tasca senzilla “atacar” el Ministeri d’Economia. Se’ns apareix com un feu massa tecnificat i massa allunyat del “*¿i qué pasa tío!*” ciutadà, ple de senyors enganxats a la gomina dels seus cabells, que mantenen diàlegs semblants al que podem llegir en el llibret de la declaració de la renda.

En tercer lloc, el més lògic era que la Xarxa esbrinés la mida i la procedència del teixit associatiu que treballava en el tema del deute extern amb una estratègia de pressió institucional. Ens calia saber, d’una banda, quins intel·lectuals o acadèmics i, de l’altra, quins altres moviments o ONG estaven fent un treball de seguiment, reeducació i pressió de la classe política catalana i espanyola.

Pel que fa al teixit associatiu, els únics que feien pressió institucional en aquest sentit eren la campanya “Deute Extern, Deute Etern?”, dirigida per quatre ONG lligades a l’Església catòlica, i Intermón. Però això era tot.

Pel que fa a acadèmics i acadèmiques, vam descobrir que només hi havia una persona que es dediqués a aquest tema. És un madrileny que es dedica a temps complet a estudiar els mecanismes del deute en detall, i que llavors tenia 27 anys, és a dir, a penes havia nascut quan Nixon va decidir pel seu compte trencar l’acord de Bretton Woods i va desencadenar la brutal pujada d’interessos que va deixar els països llatinoamericans supeditats a la banca del nord. Però és millor néixer tard que no néixer mai, vam pensar. També ens ho vam aplicar a nosaltres mateixos.

Val a dir que, en matèria de deute extern, molts i moltes ens vam inspirar en un personatge meitat home meitat institució, més ràpid que un missatge electrònic, conegut perquè arriba allí on se’l reclama, i també perquè omple de gom a gom les desèrtiques sales de conferències dels pobles més allunyats: l’Arcadi Oliveres, a qui tot el moviment admira i estima.

Però estava clar que no hi havia prou massa crítica. Massa joventut per fer un bon

marcatge al Govern i al poder en general. Massa poca gent per elaborar un contradiscurs que convertís en *vox populi* el robatori nord-sud i la trivial absurditat que significa mantenir el deute extern d'alguns països. La Consulta Social va ser un fantàstic invent per remoure el tema dins de la ciutadania. Però, com remouríem el tema dins de la classe política? Podríem alterar les seves aparentment intocables i impertorbables postures?

L'ESTRATÈGIA DE L'EIXAM DE MOSQUIT PICA-POLÍTICS

Abans de la Consulta, durant les llargues assemblees que celebràvem, la comissió de pressió política havia d'esforçar-se molt per intentar incloure, en l'ordre del dia, algun punt de discussió sobre la pressió política institucional. A més, en el parell de cops que això va succeir, només va trobar un forat passada l'hora de les bruixes (més enllà de la mitjanit), quan ja només aguantaven la reunió quatre pobres i molt honorables *culo-di-ferros* de l'Assemblea de Catalunya. La urgència i el ritme de contínua emergència de la gent de la Xarxa obligava que una de les qüestions més importants quedés sempre per després de la gran tempesta. Es consideraven més urgents les noves pancartes per pintar, les noves guies per treballar, les denúncies, els programes de ràdio, els nous nodes potencials als quals calia llançar la proposta, les desconfiances dels ajuntaments, etc. Malgrat tot, alguns aspectes referents a l'estratègia general (no només la que s'aplicaria a Catalunya, sinó també arreu de l'Estat) sí que els vam poder preparar i posteriorment llançar als nodes de tot l'Estat; però la major part de la feina es va realitzar després del 12 de març.

El plantejament general de tota la Xarxa no tenia gaires precedents dintre del teixit associatiu espanyol. L'ús aparentment generalitzat del correu electrònic i de la *web* i, sobretot, la creació d'instruments i processos reals de democràcia participativa ens obririen una nova forma de fer *lobby* que consistia que **tothom**, absolutament tots els nodes en funcionament dels 212 municipis catalans enregistrats o dels 458 espanyols, fes pressió dins del seu propi "ecosistema": el node de Cambrils a l'Ajuntament de Cambrils, el node del districte de Gràcia al seu Ajuntament de districte així com també al de Barcelona, i el mateix amb Olot, amb Cornellà... i tots plegats al Govern de la

Generalitat i al Parlament de Catalunya. L'estratègia reposava en l'actuació de tots els nodes, amb propostes de pressió a les institucions (ajuntaments, diputacions, parlaments i governs autonòmics i, finalment, el Parlament i el Govern central) determinades elàsticament pels mateixos nodes, als quals un equip paranodal (no paranormal) aconsellaria i suggeriria algunes pistes. Aquestes pistes, en format de guia de pressió política institucional, es van penjar a la *web* (www.consultadeuda.org) i cadascú des de casa seva les va consultar i les va discutir amb la gent del seu node.

En general, l'actuació de cada node va consistir a pressionar el seu Ajuntament per tal que adoptés una moció respecte al deute, en què estaria obligat a posicionar-se de forma oficial i pública davant de les tres preguntes de la Consulta: responent afirmativament a les preguntes (fet gens evident tenint en compte l'actuació dels diferents governs pel que fa al cas), o bé responent-hi negativament i havent de donar explicacions. Fins i tot, alguns nodes van decidir afegir a la moció nous punts com ara "permetre la realització de plebiscits o consultes municipals el dia de les Eleccions Generals, i que aquestes tinguin caràcter vinculant".

Una altra vegada es posava en marxa una segona etapa del poderós efecte xarxa: acció amb un disseny i una participació local, però enxarxada en un entramat d'accions simultànies coordinades per la col·lectivitat. Aquest punt diferencial faria que aquesta estratègia fos força massiva i transformadora i que no s'assemblés gens a cap altra campanya de *lobby* de solidaritat anterior (llevat potser de la Campanya del 0,7, de la qual es van extreure alguns elements que s'hi van demostrar efectius, i a partir de la qual molts ajuntaments tenen actualment una partida destinada al Tercer Món). Aquestes altres campanyes, com ara les realitzades pel Jubileu 2000 o les campanyes sobre mines antipersonals, transparència en el comerç d'armes, etc., sovint dirigides de dalt cap a baix, han estat encapçalades i dissenyades per una plataforma reduïda de grans ONG de recursos superiors a la mitjana, a la qual se sumaven, més tard, altres ONG i grups afins.¹ Si bé en aquestes plataformes és més fàcil la presa ràpida

1. Vegeu el llibre *El lobby feroz* (Vicenç Fisas, Barcelona: Ed. Icària, 1999), que descriu el procés del *lobby* realitzat en la campanya per la transparència en el comerç d'armament (segona de 3 campanyes concatenades: mines antipersonals, comerç d'armament i armes lleugeres), liderada per quatre grans ONG.

de decisions, el treball horitzontal i participatiu en grups d'afinitat aconsegueix mobilitzar i formar molta més gent.

I així, després de discutir aferrissadament en alguns bars del Raval amb noms molt del país o topònims tropicals (Manolo, Paco, Miami...),² a les rodalies de la Vaqueria de l'SCI, es va anar cuinant, com un pastís en el forn, una proposta cada cop més afermada a la filosofia de la Xarxa, que donaria impulsos de baix a dalt i que travessaria tres àmbits: l'àmbit municipal i comarcal (la pressió dels nodes locals als seus ajuntaments i consells comarcals), l'àmbit autonòmic (la pressió dels nodes regionals als seus governs i parlaments autonòmics) i l'àmbit estatal (la pressió de les comissions estatals al Govern, al Congrés i al Senat).

I ve-t'ho ací que, a poc a poc, unes idees van anar-se posant en marxa...

ELS FETS: L'ACCIÓ DELS NODES I LA REACCIÓ DELS POLÍTICS

Primer ensurt abans de la Consulta

Davant la prohibició de la Consulta per part de la Junta Electoral, tot el món institucional dubta de la iniciativa. Des dels ajuntaments i les institucions, polítiques i judicials, passant pels mitjans de comunicació i fins i tot per les mateixes grans organitzacions, tots dubten si donar suport o no a la realització de la Consulta Social en els seus municipis. Algunes Junes Electorals de Zona resolen no permetre la Consulta, altres l'aplaudeixen. Hi ha una disbauxa de postures (com si es tractés del *Kamasutra*) que provoca una disbauxa d'actituds per part dels ajuntaments. Les coordinadores, federacions i associacions de municipis, la Diputació de Barcelona i, sobretot, el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament reben durant aquells dies previs a la Consulta infinites trucades de secretaris, regidors o alcaldes de municipis demanant el parer d'aquest organismes sobre la conveniència d'un experiment social tan inèdit com una consulta a la població coincidint amb les Eleccions Generals. No troben

2. Recordem una discussió especialment fructífera amb l'Iñaki del Lokal.

referències, ni una aparent jurisprudència. Atès el fet que molts dels actors, a mesura que s'apropava el dia 12 de març, es feien enrere o s'arrugaven, la pregunta que ens feiem era: com generar la confiança necessària?

La comissió de pressió política (satíricament autodenominat “comissió de PP”) va coordinar-se urgentment amb les comissions de premsa i de legalització de la Xarxa per donar major informació i confiança: en primer lloc, va establir vincles personals directes als punts generadors d'opinió municipal (Fons Català, diputacions provincials, Federació Catalana de Municipis, etc.) i, en segon terme, amb la ciutadania catalana en general. Val a dir que el Fons Català va col·laborar sobre manera a generar una mica de calma, amb el risc de perdre la confiança dels ajuntaments en cas que tot sortís malament. I per si això no funcionés (no va funcionar, per exemple, en el cas de la Federació Catalana de Municipis, relativament polititzada, en la qual es va produir una fugida enrere en cadena a causa de l'actitud de l'Ajuntament de l'Hospitalet), vam començar una forta campanya de recollida d'adhesions de grans personalitats acadèmiques, del camp de la jurisprudència, de l'espectacle i del rock and roll. Entre tots i totes, van donar suport a la Consulta bona part dels rectors de les universitats catalanes, tres dels redactors fundacionals de la Constitució espanyola, diversos catedràtics de Dret Constitucional i Lluïsos Llach i Joans Manuels Ser-rats, entre d'altres.

De manera que a Catalunya, i malgrat la il·legalització de la Consulta, el resultat de tot plegat va concretar-se en dues postures: alguns equips de govern municipals van fer veure que no veien res i uns altres, que van comprendre la gran estupidesa i la llunyania des de la qual es prenia aquella postura tan conservadora, van col·laborar activament en la Consulta, fins i tot posant a la seva disposició infraestructura municipal o oposant resistència activa al costat dels consultaires de la Xarxa.

Més enllà de la Consulta

Després de la Consulta, va ser apassionant començar a aplicar una estratègia teòrica tan evident per a una xarxa de les nostres característiques, però amb tan pocs antece-

dents. No obstant això, en aquest humil capítol no pretenem causar al lector una severa indigestió, de manera que repassarem breument el procés de pressió política institucional a partits polítics, ajuntaments, al Parlament de Catalunya i fins i tot al Congrés dels Diputats, a partir de cinc experiències puntuals.

Un cop realitzada la Consulta, se sentia un repetit xiuxiueig amb la pregunta que ha donat inici a aquest capítol: “I després de la Consulta... què?!” . Per sort, uns poquets ja havíem rumiat la resposta, i la proposta als nodes era “només hem fet la primera passa; ara cal fer-ne una segona, la definitiva de la campanya: cal utilitzar els resultats per aconseguir cancel·lacions de deute concretes que alliberin les societats del sud de pagar centenars de dòlars any rere any”.

La realitat era que la gran majoria encara no en sabíem prou sobre el deute per encarar-nos amb els gestors del poder i proposar-los alternatives factibles. Ens havíem de preparar, i molt! Haver començat pel Ministeri d'Economia hauria estat com fer una cursa contra un cavall. Per això, els primers van ser els ajuntaments, pots de vidre amb el 70% de la confitura política de tot l'Estat espanyol. L'altre 30%, que corresponia a consells, diputacions, parlaments autonòmics i a les Corts, vindria més endavant.

A Barcelona ciutat, només passada una setmana de la Consulta, rebíem per fonts confidencials la notícia que algú havia presentat una moció a l'Ajuntament i que havia estat adoptada pel Ple. Curiós. El text de la moció corresponia a la presentada pels nostres amics de “Deute Extern, Deute Etern?”, i resumidament sol·licitava al Govern espanyol la condonació total del deute extern dels països més pobres, reduccions als altres països en vies de desenvolupament i un paper més actiu dins de les institucions financeres internacionals. Evidentment, no hi havia hagut gens de democràcia participativa: la moció era presentada per una regidora d'un partit polític concret i no per la ciutadania organitzada, i, a més, el contingut del text era el que en l'argot polític s'anomena “descafeïnat”, per la poca concreció i el baix nivell d'exigència de les seves demandes. Ni es contestaven les tres preguntes de la recent Consulta, ni es formulava explícitament com una proposta de la ciutadania. Aquesta seguia la tradicional concepció de la no-participació dels ciutadans, ni en la propos-

ta, ni en la presa de decisió, llevat de les molt esporàdiques i passives votacions cada quatre anys.

No vam reconèixer aquest procés, i en endavant no reconeixeríem aquest tipus de mecanismes partidistes, ja que volíem criticar també la incapacitat dels partits polítics pel fet d'estar tan condicionats per les ambicions personals dels seus integrants o les corporatives dels poders econòmics que tenen al darrere. També perquè, en certa manera, estàvem farts de sentir bufar discursos de bombolla, brillants per fora però buits per dintre.

A més, un procés com aquell ens hauria apartat de les principals virtuts de la nostra estratègia: obrir nous canals de participació i corresponsabilització política, reeducar una classe política de base, eminentment analfabeta en temes de globalització neoliberal o en àmbits que escapen al món occidental. En definitiva, no ens volíem estalviar la formació tant de política local (democràcia participativa) com de política internacional (deute) que aquesta estratègia exigia a la Xarxa, en haver-nos d'enfrontar dialècticament amb grups polítics reacis als arguments de participació i abolicció del deute.

Al principi, els polítics de Barcelona no ho van entendre gens, incloent-hi els dos regidors més ben situats dins l'Ajuntament per entendre aquestes noves formes de fer política: la regidora de Drets Civils i el regidor de Participació Ciutadana. La primera ho demostrà en proposar de bona fe la moció a l'esquena de la ciutadania; el segon, en dir-nos, en una entrevista personal, que en una ciutat tan gran i ocupada com Barcelona no era possible repetir la presentació de la moció en els termes que demanàvem des de la XCADE.

Vam passar al "pla B". La força de la gent entusiasmada de la Xarxa a Barcelona ho permetria. Si no ens deixaven entrar al Ple de l'Ajuntament, entràriem als dels deu districtes, des del primer fins al darrer, i participàriem als plens, portàriem processos de pressió als districtes fins que aquests es posicionessin oficialment davant les tres preguntes de la Consulta i obriríem les portes de la democràcia participativa fent que acceptessin allò que resaven en els seus discursos abstractes sobre participació ciuta-

dana. Si tots els nodes de districtes de Barcelona aconseguien les mocions de districte, això deixaria la posició del Ple de l'Ajuntament de Barcelona com a absurda. I així va ser. Ciutat Vella, Gràcia, l'Eixample, Nou Barris... van anar aconseguint les mocions, cadascun amb estratègies adaptades a cada cas. De vegades, com a Sants, Sant Martí, les Corts o, sobretot, Horta-Guinardó, no sense les dificultats pròpies d'un sistema encara verd pel que fa a la participació activa de la ciutadania i, fins i tot, algunes vegades dissimuladament manipulador.

Les nostres armes lleugeres van ser les xocolatades, les taules informatives al carrer i la molta iconografia i parafernàlia a dins i a fora del saló de plens, que intentava deixar ben clar el motiu de la reivindicació (globus-país, stops i samarretes del deute, pancartes amb el nombre dels que van votar, boques tapades amb esparadrap...). Com a tàctiques, vam utilitzar un cert coneixement dels reglaments orgànics municipals, entrevistes, cartes i discussions prèvies amb els consellers de districte, i vam provocar el contacte de BTV i dels mitjans locals amb els polítics quan se'ls preguntava sobre el deute extern. I, finalment, l'armament pesat: la bona informació sobre les pessimes actuacions del Govern espanyol en matèria de deute i el coneixement exhaustiu d'un informe intern del Partit Popular (que ens van filtrar) sobre com contrarestar les crítiques en matèria de deute i fer passar el Govern del PP pel més solidari de tots els existents, a base de comparacions amb l'anterior Govern del PSOE. El PP s'agafava la qüestió en clau partidista. Però nosaltres anàvem ben preparats per al debat i amb la tropa: una gentada de la Xarxa entrant i aguantant amb paciència les llargues discussions sobre jardins, semàfors i competències urbanístiques diverses dintre del saló de plens. Va ser una gran experiència de participació que, ni a Madrid, ni a moltes altres grans ciutats de fora de Catalunya, amb el Partit Popular pel mig, no va poder-se dur a terme.

Els casos de Sabadell i d'Igualada també són dignes d'esmentar, ja que van servir d'exemple per a la resta de l'Estat. I en el cas de Sabadell, on molt poc després de la Consulta s'havia aprovat una moció "descafeïnada", fins i tot podríem dir que es va acabar aconseguint una moció "curta de llet i sense gens de sucre"; no només perquè la XCADE sabadellenca va aconseguir que una altra vegada totes les forces polítiques municipals acceptessin decantar-se per l'abolició del deute dels països empobrits,

sinó perquè, a més a més, la moció contenia tres punts nous agosarats. Sabadell, inspirada en el treball del node d'Igualada (que va fer acceptar un punt en el qual es demanava que l'Ajuntament fes tot el possible per deixar de treballar amb determinats bancs), va acordar que s'enviés una còpia de la moció a tots aquells bancs (i fins i tot a l'FMI, a Washington) susceptibles d'haver atorgat crèdits a projectes i inversors poc productius del Tercer Món o d'obligar aquests països a seguir les polítiques d'ajust estructural; en altres paraules, d'engrossir el deute privat, un dels tres tipus de deute del que a Amèrica Llatina anomenen "*la deuda odiosa*". Washington i Sabadell, semblava la metàfora adient de la recerca de coherència entre el local i el global.

Com podeu veure, seria inacabable explicar les aventures dels més de 70 nodes que a Catalunya van aconseguir les seves respectives mocions municipals i que van obligar a posicionar-se bona part de la classe política, la més propera a la ciutadania, a favor de l'abolició del deute extern. Lleida, Terrassa, Sant Feliu de Llobregat, Reus, Olot, Viladecavalls, Tàrraga, Barcelona, Badalona, Montgat, Sant Adrià de Besòs... En l'àmbit de tot l'Estat, van ser més de 180 nodes els que aconseguiren mocions, incloent-hi les corresponents a les principals ciutats espanyoles. I les mocions continuen caient. Tot un èxit per a un tema tan poc mediàtic i aparentment llunyà del que ens és quotidià.

El Parlament de Catalunya

L'octubre del 2000, set mesos després de la Consulta, ja era el moment d'haver acumulat prou experiència per emprar les mocions i els contactes i exigir el primer dels compromisos d'una instància de govern superior, el Parlament de Catalunya. *A priori*, i per insensible que fos, els 514.072 vots aconseguits haurien de materialitzar-se en alguna mesura concreta del Parlament, posada en marxa mitjançant un instrument que calia esbrinar. Quin instrument? I qui faria de representant?

Evidentment, si volíem mantenir l'estil participatiu i no partidista de la Xarxa, caldria que deixéssim de banda aquelles vies que utilitzaven els partits com a intermediaris. A més a més, i pel que feia a l'hàbit de les institucions polítiques de funcionar i

concebre's a si mateixes com a representants de determinats col·lectius, seria difícil no topiar amb la seva falta de sensibilitat per comprendre les formes i el *modus operandi* d'un ens descentralitzat i assembleari com és la Xarxa Ciutadana, on *a priori* no hi ha ni representants, ni caps, ni superiors, ni inferiors, sinó "membres de" o "contactes de" la Xarxa.

Caldria buscar com continuar fent propostes estrictament com a Xarxa, sense pintar la proposta de cap color partidista. El dia 7 de novembre, i a través de l'Àlex Masllorens (que abans de ser diputat era el coordinador de la campanya "Deute Extern, Deute Etern?"), en Dani i en David compareixien davant una quinzena de diputats vestits elegantment, que proferien arreglades estructures gramaticals banyades amb un ben educat formalisme d'escola de capellans. La comissió que els rebia era la Comissió d'Afers Exteriors, per la UE, Cooperació i Solidaritat. S'havia assajat a consciència la ponència de 30 minuts, així com una presentació en *power-point* que hauria d'interpel·lar, fins i tot, el més conservador i localista de tots els diputats. Bé, tots menys els dos del Partit Popular, que no van poder recordar que hi havia convocada la Comissió, o potser ja s'ho sabien. Però, a més, i sense saber-ho, també es comptava amb la presència de Murphy (el de la llei), que va fer que, després de tants assajos, 7 de les 26 transparències desapareguessin per art de màgia de l'ordinador portàtil i deixessin en David en una situació d'estocada adrenalínica de les que s'expliquen als néts. Tot es va arreglar amb suor, ganes, unes fotocòpies de suport i una certa improvisació.

El més important, però, eren les tres peticions que van formular-los. La primera era que, tenint en compte la impossibilitat dels humans no representants polítics de presentar-se davant la Plenària del Parlament, demanessin ells mateixos com a Comissió la postura explícita del Parlament de Catalunya davant les tres preguntes sobre el deute extern. I que, si arribava el cas, quedés palès quins partits votaven a favor i quins en contra, i que després s'elevés la petició al Congrés dels Diputats de Madrid. La segona demanda fou que el Parlament traslladés una iniciativa parlamentària al Congrés, com per exemple la proposició de creació d'una subcomissió d'estudi sobre una possible anul·lació del deute, considerant que el Parlament de Catalunya, comunitat de les considerades històriques, tenia dret a proposar certes lleis a Madrid. I, finalment, com a darrera de les peticions, que exigissin al Govern de la Generalitat

que no comptabilitzés els crèdits d'ajut a l'exportació catalana (els FAD a la catalana) com a ajuda oficial al desenvolupament també en versió catalana.

La resposta de tots cinc grups parlamentaris, excepte el Partit Popular, era de felicitacions reiterades a la ciutadania organitzada en la Xarxa i a aquesta primera nova onada de mobilització ciutadana de perspectiva col·lectiva, que no apareixia al nostre país des de la famosa manifestació de l'Estatut.

Es podria destacar el comentari d'en Carod-Rovira, que afirmava que, si pogués, dedicaria gustós durant un any i escaig els diners que actualment paguem la suma dels contribuents catalans a la resta de l'Estat espanyol en concepte de solidaritat interterritorial (1,3 bilions de pessetes anuals) a anul·lar comptablement tot el deute públic dels països del Tercer Món (1,8 bilions). Demagògia o no, el comentari ens va fer pensar en l'arbitrarietat de les fronteres entre nords i sud creats i en el relativament escàs problema que suposa, per a un territori, mantenir altes quotes d'esforç de redistribució de la riquesa, com és el cas de Catalunya respecte a la resta de l'Estat. Malgrat tot, els resultats de les peticions no els hem percebut encara.

El 25 i 26 de novembre es reuneixen a Madrid tots els nodes de la Red Ciudadana per denunciar, amb tot el simbolisme possible, la manca de reacció del Govern durant aquells set mesos posteriors a la Consulta. A més, es posava en relleu la nefasta gestió de l'ajuda oficial espanyola al desenvolupament (AOD) en l'afer del pas de l'huracà Mitch per Centreamèrica, amb la destinació de múltiples crèdits FAD que obririen poc després el camí a la compra i el control de les companyies autòctones recentment privatitzades per Telefónica, Iberdrola, Endesa i companyia.

Aquell cap de setmana seria un clar exemple de la capacitat de fer pressió política d'àlgebres organitzatives tan noves per al teixit associatiu com la de la XCADE. S'hi va veure una bona articulació d'una acció diplomàtica però contundent d'incidència a les institucions, juntament amb una mobilització al carrer fresca, arriscada i no violenta (per part de la XCADE, no pas de la policia), orientada en part als mitjans. L'objectiu era que l'acció permetés portar el tema del deute altra vegada fins als grans mitjans.

Madrid, 26 de novembre del 2000. Un dia després de presentar els resultats al Congrés dels Diputats, la Xarxa Ciutadana és brutalment apallissada a les escales del Parlament.

Des de l'equip estatal de pressió política (liderat per neurones catalanes), es va elaborar un informe detallat d'onze planes sobre els resultats de la Consulta, sobre per què no estàvem gens d'acord amb les diverses actuacions de l'executiu espanyol i, especialment, sobre els monstruosos tics que estava adoptant el primer Plan Director de la Cooperación Española³ (per exemple, els 12.000 milions de pessetes anuals destinats al Ministeri de Defensa en concepte de missions humanitàries). Es va aconseguir una filtració de l'esborrany del Pla Director, es va analitzar i es van reconèixer els estratagemes comercials del Partit Popular, inflat de majoria i de prepotència absolutes. Ens vam adonar que calia donar a conèixer el nefast Pla, posicionar-nos i

3. El *Plan Director* és un dels rendiments més importants de la Campanya pel 0,7 i Més, que ajudaria a planificar i a corregir la bicefàlia i el curt-terminisme de les polítiques de cooperació de l'Estat espanyol amb els països més empobrits del Planeta.

fer-ne un boicot constructiu. L'informe es va lliurar a través del registre del Congrés a cadascun dels diputats. La part constructiva tenia a veure amb les demandes que anaven al final del document, i que eren quatre: primer, es demanava que cada diputat del Congrés es posicionés personalment davant de les tres preguntes (només tres diputats van tramitar resposta) i que traslladés les tres preguntes a la sessió plenària del Congrés; segon, es demanava la compareixença de membres de la XCADE davant la Comisión de Asuntos Exteriores per explicar-los la Consulta i la proposta tècnica; tercer, es requeria que ens mantinguessin informats a través de l'oficina estatal de la Xarxa, i, finalment (i estratègicament més important que cap altra petició), es reclamava la creació d'una subcomissió que estudiés en profunditat les possibilitats de cancel·lació del deute dels països més empobrits amb l'Estat espanyol.

Poques hores després del lliurament dels informes als diputats, la manifestació amb una acció sorpresa, que consistia que un grup de tres-centes persones correguessin a seure a les escales del Congrés del Diputats, amb tota la iconografia preparada per a la foto, va acabar en una exagerada violència del Cuerpo Nacional de la Policía, que no va saber reaccionar davant les tècniques de desobediència passiva no violenta que la Xarxa havia après al setembre a Praga, durant la contracimera a l'FMI i el BM. El ministre Mayor Oreja va haver de comparèixer davant el Congrés per donar explicacions d'aquella actitud cavernícola i totalment preconstitucional, que els mitjans havien recollit a través de les seves càmeres. No hi havia ni una gota de violència per part de la Xarxa, només la policia pegava brutalment. Les imatges no deixaven cap possibilitat de manipulació, tot i que l'esmentat ministre va fer-s'ho venir bé per presentar el món a l'inrevés.

I, així, imaginem que els partits polítics es van haver d'interessar més per aquell document que els explicava qui eren i què demanaven els que van donar cops de cap a les porres i a les botes de la Policía Nacional.

Unes quantes setmanes més tard, gràcies als companys de Madrid i a la complicitat de Labordeta, ens arribava la notícia que dos grups polítics catalans, IC-V (amb la resta del Grup Mixt, a través de Joan Saura) i CiU (a través de Carles Campuzano), i un altre grup, el PSOE (no sabem si també a iniciativa del PSC-Ciutadans pel Canvi,

a través de Díaz Díaz), presentaven tres propostes simultànies i similars perquè es creés la subcomissió d'estudis sobre els possibles escenaris d'anul·lació del deute extern dels països empobrits. Coalició Canària, ERC i la Chunta Aragonesista hi donaven suport. No era la primera vegada que es proposava sinó la tercera, però sí que era l'única vegada en què tota l'oposició conjuntament, i només amb diferències de matís, es proposava de crear-la.

Malgrat tot, un Partit Popular sense gaires arguments semblava molt conscient que la creació d'una subcomissió d'estudi amb capacitats de demanar informació reservada i sol·licitar graus de transparència compromesos en algunes concessions de crèdits irregulars, o en determinades assegurances d'inversions espanyoles catalogables com "inversions impossibles"⁴ als exòtics països del Tercer Món, podria aixecar la cortina d'algunes coses que es volen mantenir de manera discreta.

En síntesi, hi ha hagut tot un llarg recorregut de baix cap a dalt, en el qual es vol pressionar les institucions polítiques des del màxim nombre de participants possible. L'anomenat "rectangle de la pressió política" –formació, mobilització simbòlica al carrer, pressió als mitjans de comunicació i a les institucions polítiques (i/o econòmiques)– configura els canals principals d'incidència política que posseeix actualment la societat civil organitzada per transformar les estructures macropolítiques i macroeconòmiques dels nostres dies. En particular, i pel que fa a aquest capítol, la nova reorganització dels anomenats "Nous Moviments Socials"⁵ a propòsit de la mundialització i de l'abaratiment de les comunicacions, genera la possibilitat d'exercir noves formes horitzontals d'incidència i de reeducació també en l'àmbit de les institucions. Observatoris com el que per necessitat estem construint, que subministren en temps real informacions compromeses i investiguin espais no coberts per la recerca convencional i, d'altra banda, una nova concepció de desenvolupament global que convenci moltes més persones que la font de molts problemes al Tercer Món és a casa nostra, han de projectar-nos als qui fem el *lobby* cap a controls ciutadans

4. Com les que alguns inversors espanyols van realitzar, relativament il·luminats, a les plantacions de canya de sucre en una Angola en plena guerra civil.

5. Com el moviment antiglobalització, el moviment de solidaritat internacional, el moviment antiracista, l'ecologista...

Barcelona. Roda de premsa per denunciar la brutalitat policial a les escales del Congrés dels Diputats i la criminalització dels moviments socials que fa el Govern.

més exhaustius i contundents de les institucions polítiques i econòmiques, siguin aquestes locals, regionals, estatals o, fins i tot, supranacionals. Especialment ara, en plena mundialització, quan en molt poc temps s'estan produint canvis vertiginosos, que arriben fins i tot a imprimir subtils però claríssimes transformacions a les estructures de poder.

Els polítics i els executius, que sovint han arribat als centres de presa de decisions per habilitats pròpies i que no són sempre les de la sensibilitat per realitats llunyanes, també necessiten reeducar-se ràpidament; per voluntat pròpia o per pressió.

I EL FUTUR?

És molt possible que la situació a Catalunya sigui considerablement diferent a la de l'Estat espanyol, tenint en compte les reaccions que hem pogut observar durant el procés de presentació de mocions. Aquesta dificultat de dialogar amb el partit en el Govern és determinada pel fet que forma un Govern de majoria absoluta, basat en

polítiques conservadores i econòmicament neoliberals. Però la massa crítica i el coneixement en matèria de deute que s'ha aconseguit a la societat (incloent-hi els polítics), col·loca el Govern del PP i els bancs en un costat i la resta de partits polítics, ONG, moviments socials i probablement bona part de la ciutadania no organitzada a l'altre.

No obstant això, és possible que la prepotència actual es rebaixi a mesura que vagin acostant-se les Eleccions Generals del 2004 (per motius electoralistes, s'entén), però tanmateix el panorama no serà fàcil.

Pel que fa a Catalunya, on existeix un teixit associatiu relativament sòlid i una classe política (si més no) dialogant i on hi ha poques responsabilitats en matèria de deute extern, és possible que el Parlament de Catalunya acabi assumint les peticions del més de mig milió de catalans. La Generalitat, que en matèria de cooperació internacional és un dels governs autonòmics que menys diners per habitant destina a l'ajut dels pobles del sud, és possible que també assumeixi la voluntat que cal tractar el tema del deute extern, encara que només sigui per trencar la imatge que en tenen arreu de l'Estat espanyol (certa o no) de gasiveria.

Quan durant el més de juny del 2001 conclogui la campanya “Deute Extern, Deute Etern?”, els únics interlocutors en matèria de deute de l'Estat espanyol seran, previsiblement, la XCADE i Intermón, coordinats a través de l'Observatori del Deute en la Globalització. La missió d'alliberar quatre cinquenes parts del Planeta d'inadmissibles factors de control polític, cultural, social i econòmic, ens ha de continuar propulsant cap a aquest tipus d'estratègies i fer-nos reflexionar a fons per millorar-ne els processos.

Aquest ha volgut ser el recull del nostre petit gran procés, amb molta feina feta i encara amb una mica més de feina per fer. En primer lloc, la que finalment ens acabi portant a canvis reals en les polítiques de deute extern i ens protegeixi dels flaixos mediàtics i buits del Govern. I, en segon lloc, aquella feina que aconsegueixi posar en marxa totes les esferes de la democràcia, no només la nacional o estatal, sinó també la local (modificant, per exemple, els vells Reglaments Orgànics Municipals perquè s'obrin a la participació activa de la ciutadania) o, encara més, en l'àmbit global.

12 Noves línies d'acció

La Xarxa Ciutadana està contactant amb altres moviments per impulsar una Consulta Europea el 2004.

Ens toca parlar del futur, del futur de les actuacions enxarxades. I quan es parla del futur i es fa en un llibre, el més fàcil és equivocar-se escandalosament i escriure el que, quan finalment el lector es decideix a agafar el llibre per les planes, mai no s'ha pogut fer i que el temps ha demostrat que era impracticable, absurd o inútil. Aquest llibre que teniu a les mans i algun altre de Juli Verne seran, però, les úniques excepcions.

Anem al tema. A continuació i sense entrar en anàlisis i justificacions exhaustives, ens veiem en cor d'explicar-vos només algunes de les propostes més sucoses, sorprenents, revitalitzants i poc humils que en l'actualitat estem començant a treballar la gent que formem la Xarxa. En primer lloc, parlarem d'un instrument necessari per controlar els actors del deute, els que prenen les decisions respecte al deute extern; és a dir, els "patrons del deute".

En segon lloc, la Xarxa pensa traslladar la idea de la Consulta i de la democràcia participativa del marc estatal al marc mundial. És a dir, llançar a xarxes de la societat civil la proposta de realitzar una Consulta Mundial o, inspirant-nos en els nostres amics indígenes zapatistes, el que seria la *Consulta Intergalàctica*. I per això es fa necessari entrar en contacte amb noves xarxes i moviments socials d'arreu que treballin en la mateixa direcció que la Xarxa. Cal començar a treballar dins una dimensió internacional.

I finalment, en tercer lloc, la Xarxa també pensa incidir en el deute extern de caire privat, que té com a màxims responsables la banca, i que a l'Estat espanyol suposa més del 50% del total del deute. Caldrà investigar i mobilitzar-se a fons, i dirigir-se a entitats que juguen amb la seva poca transparència i amb l'absència d'informació.

L'OBSERVATORI DEL DEUTE EN LA GLOBALITZACIÓ

La ciutadania no ho té gens fàcil per controlar el que està passant

L'excés d'informació no sempre serveix. Vejam. Sovint les grans decisions es prenen mentre la ciutadania mira el futbol. Les institucions polítiques i financeres transnacionals que estan prenent sorprenentment ara per ara les decisions més importants al món, prometen el sol davant dels *mass media* i després, per no ser entesos ni molestats per la ciutadania, parlen xiuxiuejant just quan al futbol piten penal.

No obstant això, els estridents defectes de construcció del sistema, d'un sistema democràtic que només ho és en el marc nacional i que no té definida a penes cap institució democràtica en el marc global, es fan cada cop més difícils d'obviar. Sobretot, en la mesura que cada cop som més i més capaços de contrastar els florits discursos polítics catapultats per la poderosa indústria mediàtica amb contrainformacions ben rigoroses i amb la realitat desafiadora de la mateixa vida de les persones.

A més a més, i per si no fos prou boirosa, la percepció del qui camina pel carrer es veu minada, altra vegada, pels pamflets de grups polítics tendenciosos (política tradicional) o grupuscles sectaris (ancorats en molt diversos interessos) i per l'enviament massiu de paquets d'informacions esbiaixades, que confonen i gasten la minsa inquietud i energia de la ciutadania. És un soroll de fons, imperceptible a estones, que recobreix els fets amb relativismes que porten a rebutjar-ho tot i a parar atenció només a un mateix.

En aquest mateix escenari, i tenint en compte la capacitat de les noves tecnologies, veiem que neixen uns nous instruments construïts específicament per aprofundir en

la democràcia, local i global, i perquè la societat civil pugui controlar els poders que l'Estat ja no pot regular. Els instruments en qüestió són els Observatoris.

L'Observatori del Deute en la Globalització (www.debtwatch.org), la nostra proposta

L'Observatori del Deute en la Globalització ha d'entendre's en primer lloc com un dels instruments que doni solidesa als plantejaments, denúncies i propostes que s'emetten des de la XCADE i de la ciutadania en general, com una eina que monitoritzi en temps real qualsevol dels moviments que els diferents actors realitzen a l'escenari internacional del deute i del procés de globalització, i que després els difongui, faci pedagogia i produeixi massa crítica. Aquesta entitat pretén ser, per tant, un instrument de control ciutadà del deute extern, el mateix deute que afecta 4 de cada 5 habitants de la Terra però que acostuma a quedar fora de l'òrbita de judici i intervenció d'aquells i aquelles que no pertanyen a determinats, restringits i opacs llocs del Govern, de les institucions multilaterals i, per descomptat, dels bancs. També inclourà, i aquesta és una proposta exòtica però necessària, altres deutes que no són el deute extern.

El treball en xarxa de ciutadanes i ciutadans ha demostrat tenir una enorme capacitat de mobilització. Primer perquè es basa en una activitat molt propera a la persona, i segon perquè permet produir interferències constructives (coordinades) entre cadascun dels petits efectes locals i generar efectes globals sense precedents. Des de la XCADE hem cregut que aplicar aquest fenomen d'interconnexió a la informació generada sobre el deute extern i gestionar-la segons els criteris que convinguin primer als moviments socials i després als *policy makers*, pot ser la manera de generar la contrainformació veritable a la qual ens referíem abans.

Alternativa o no a la pèrdua de capacitat de la societat civil per intercedir en el projecte de la seva pròpia societat, serà de vital importància crear nous instruments de control ciutadà, imprescindibles per reestructurar un engranatge democràtic globalitzat defectuosament per a la majoria. Més en particular, l'actual conjuntura

ens obliga a exercir una denúncia tan creïble, constant i rigorosa com sigui possible sobre el “dessagnament crònic” que es produeix mitjançant el cobrament del deute extern, encara que –i aquí és on entra l’Observatori– amb nous elements objectius que enriqueixen i fonamenten encara en major grau les reivindicacions de la societat civil.

En definitiva, no hi ha crítica constructiva sense proposta. L’Observatori vol ser una proposta (això sí, tecnològica però d’alta incidència social i política) construïda per gestionar i donar a llum nova informació sobre el deute extern i sobre qui dorm dins i qui dorm fora de la famosa “Aldea Global”: una *web* de *webs* independent i oberta a totes, que albergui ordenadament velles i noves denúncies i doni inspiració a noves propostes polítiques i, és clar, que sigui alletada en xarxa per un equip d’investigadors procedents de diferents sectors i països, que haurà de donar solució en temps real a les necessitats de documentació, dades contrastades i anàlisi dels moviments socials de la societat civil i dels polítics interessats.

L’actual Observatori, amb l’ajut inicial de la Càtedra UNESCO de Tecnologia, Desenvolupament Sostenible, Desequilibris i Canvi Global de la UPC, s’estén des de Terrassa com un impuls nerviós simpàtic cap a diverses universitats catalanes (UB, UAB, URL...) i no catalanes (UPM, UCM, UPV, UCA...), així com cap a altres grups generadors d’informació (Intermón, Plataforma Deute Extern-Deute Etern, etc.), i produeix, tot sigui dit, un cert entusiasme encomanadís a tots els que ja treballaven en el tema. Així, doncs, s’està teixint el que cal que sigui una extensa *bufanda d’observació del deute*, que segur que ens farà falta per abrigar-nos del fred. Fa molt de fred a l’hivern.

COORDINACIÓ I PROPOSTES DE FUTUR EN L’ÀMBIT INTERNACIONAL

La lluita, les demandes i la mobilització de la Xarxa Ciutadana per l’Abolició del Deute Extern, a part de tenir un objectiu i una incidència a nivell nacional i estatal, s’emmarquen en un context internacional de reivindicacions socials i de crítica a les polítiques neoliberals. Seattle, Washington, Davos, Praga... són cites que no han passat

El deute extern de caire privat: un dels propers objectius de la Xarxa.

per alt a molts dels membres de la Xarxa. La lluita dels col·lectius que reivindiquen un control sobre les Institucions Financeres Internacionals, la democratització de l'Organització Mundial del Comerç (OMC), la taxació de les transaccions financeres especulatives i la cancel·lació del deute extern tenen un objectiu comú: acabar amb les polítiques neoliberals i amb aquells que les gestionen. És en aquest context on se situen les reivindicacions de la XCADE i, en conseqüència, on es configura una de les seves línies de treball: l'Àmbit Internacional.

En el *III Encuentro* de Barcelona es va constituir formalment aquest espai de treball internacional, amb la finalitat de donar a conèixer l'experiència aglutinadora que havia suposat la creació de la Xarxa i l'organització de la Consulta Social. Alhora, s'entenia que en un marc de reivindicacions globals era necessari establir contactes en aquest nivell i conèixer el posicionament i les mobilitzacions, especialment dels països del sud, en relació amb el tema del deute.

A partir d'aquell moment i seguint la línia establerta, s'ha participat en cimeres internacionals com la dels Moviments Socials Alternatius de Ginebra (juny del 2000), la contracimera de Praga (setembre del 2000), la reunió panafricana i el Diàleg Sud-Nord convocat per Jubileu Sud a Dakar (desembre del 2000); s'han establert contactes amb diverses organitzacions centreamericanes de cara a oferir un contrapunt informatiu al II Fòrum per la Reconstrucció de Centreamèrica, suspès temporalment a conseqüència del terratrèmol d'El Salvador; i s'ha mantingut la comunicació amb els organitzadors de consultes socials a l'Equador, el Brasil i les Filipines. I, pel que fa a campanyes, la Xarxa s'ha adherit a la Marxa Mundial de les Dones, a la campanya per la inclusió del tema del deute extern a l'agenda del G-8 a Okinawa i ha signat la campanya d'ATTAC per la taxació de les transaccions financeres internacionals i pel control ciutadà de l'OMC.

Però entenent que la mobilització passa sobretot per l'elaboració d'iniciatives d'acció que ens permetin avançar de forma conjunta, la Xarxa ha llançat a nivell internacional la proposta d'organització d'una Consulta Mundial que, seguint l'experiència de la Consulta Social del 12 de març del 2000 a l'Estat espanyol, permetria en tots els països on es realitzés la creació de nous espais de participació ciutadana, la formació i el debat sobre la problemàtica del deute i les polítiques neoliberals, i que en l'àmbit internacional implicaria una gran cohesió i articulació del moviment. Des de la Xarxa entenem que l'organització d'una Consulta d'aquestes característiques hauria de ser assumida per diferents organitzacions en un ventall ampli de països, cadascun dels quals adaptaria la Consulta a la seva realitat social, política i econòmica. Ens trobem, doncs, al principi d'un camí... i encara queda molta distància per recórrer.

DEUTE PRIVAT, DEUTE AMAGAT

Si bé des de la Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern exigim la total abolició d'aquest deute, tant d'origen públic com privat, també és cert que a la Consulta demanàvem explícitament al Govern que cancel·lés un deute: el de caire públic. Malauradament, si el Govern eliminés el deute –encara que ja sabem que no ho ha fet–, “legalment” només podria cancel·lar una part d'aquest deute: el d'origen pú-

blic, però no el d'origen privat. I quan diem malauradament ens referim al fet que els governs escollits amb la democràcia limitada actual resten impotents davant les poderoses entitats financeres, les multinacionals i els organismes supranacionals, tals com l'FMI o el Banc Mundial. L'aparició d'aquestes entitats transnacionals i el seu paper decisiu en l'escenari mundial –decideixen les polítiques econòmiques i imposen condicions draconianes per concedir crèdits– han posat en relleu la pèrdua de protagonisme dels estats, i de retruc de la ciutadania. I això vol dir que NOSALTRES ja no podem decidir.

És a conseqüència d'aquesta reflexió (i tantes altres!) que des de la Xarxa, i amb el caràcter utòpic que la caracteritza, intentem fer alguna cosa. Amb aquest fi s'ha creat una comissió que investigarà l'origen del deute extern de caràcter privat (un deute que suma, l'any 1995, uns 1,7 bilions de pessetes), i proposarà una campanya que informi, sensibilitzi i mobilitzi la població.

La campanya es planteja a curt, mitjà i llarg termini. En primer lloc, es veu la necessitat d'una investigació a fons. Hi ha, però, molts impediments i obstacles: la nul·la transparència de les entitats financeres no permet saber dades sobre xifres tan bàsiques com qui deu què a qui, des de quan i a càrrec de què; l'entramat financer internacional amb el Club de Londres al capdavant; els mercats especulatius de deute; el corporativisme bancari, reaci a qualsevol retallada dels seus beneficis, i, sobretot, les desgravacions fiscals que va obtenir la banca declarant com a pèrdues deutes no cobrats, però que encara són exigits íntegrament als seus deutors (el famós principi de privatització dels guanys i socialització de les pèrdues que tant agrada al sector privat). Aquests són els principals eixos i entrebancs d'aquest treball d'investigació. El caràcter privat d'aquest deute, que significa el no-control democràtic en aquests casos, fa que sigui molt difícil el seu seguiment pel que fa a les quantitats, el repartiment i les formes com s'ha contret.

En segon lloc, es veu la necessitat d'elaborar, adequar i filtrar tota la informació aconseguida, en forma de tríptics, conferències, etc. Cal que tots plegats coneguem de què parlem, i de forma entenedora, per poder endegar una campanya amb condicions, amb una sèrie d'accions que permeti informar l'opinió pública i al mateix temps

pressionar les entitats financeres implicades. Tothom hi pot fer alguna cosa. A tall d'exemple, ara mateix ja pots anar al teu banc i caixa i demanar on i en què s'inverteixen els teus estalvis, o bé quina quantitat de deute té el banc o caixa en qüestió.

I, en tercer lloc, creiem necessari seguir de ben a prop les iniciatives que estan sorgint al voltant de la banca ètica, els fons solidaris (i les crítiques que se'n puguin derivar), el contacte amb els sindicats de banca, així com la interconnexió amb altres moviments o organitzacions que treballin temes afins com ara la Taxa Tobin o les operacions de conversió i nacionalització de deute.

La intenció no és altra que, a través de l'exigència de l'abolició del deute extern de caràcter privat, posar en relleu el funcionament de les entitats financeres –no només en temes de deute, sinó també en qüestions que ens afecten aquí–, la seva responsabilitat en les desigualtats actuals i, com a conseqüència, posar en qüestió les seves estructures.

Entenem, sabem i assumim la dificultat del procés d'investigació, sabem amb qui ens “enfrontem” (la banca) i el caràcter quasi utòpic dels objectius. Però, com va dir algú, la utopia té dues cares: representa sempre una crítica a la realitat present amb les seves mancances i injustícies, però planteja la possibilitat i l'esperança de canvis per tal de resoldre aquestes injustícies.

13 La Xarxa Ciutadana com a moviment social

En aquest capítol es pretén analitzar la iniciativa de la Consulta Social per l'Abolició del Deute Extern des d'una perspectiva teòrica, tot emprant les diverses teories sociològiques que estudien els moviments socials. Així, el text que segueix es diferencia de la resta pel fet que no parla des d'una perspectiva interna, ni personal, ni emotiva, sinó des d'un angle més analític.

Amb aquesta pretensió, el capítol comença exposant per què avui molts ciutadans s'han distanciat dels partits polítics i han optat per vincular-se als moviments socials com a forma de participar en els afers públics. Després es fa una petita definició de moviment social i una breu exposició de com estudiar aquest tipus d'actor polític. Posteriorment, s'analitza la XCADE a partir de quatre preguntes: quan s'activa, quines accions realitza, com s'organitza i quin missatge difon. Finalment, a tall de conclusió, s'exposa la dificultat de mesurar els fruits de la Consulta Social.

ELS MOVIMENTS SOCIALS: UNA NOVA FORMA DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA

Quan es pregunta a la majoria de joves (i no tan joves) sobre el seu interès per la política, la resposta sol ser més aviat descoratjadora: l'interès és quasi nul i l'opinió sobre aquesta activitat és bàsicament negativa. I el mateix passa si la pregunta recau en la seva percepció dels partits i dels polítics.

Davant d'aquesta resposta aclaparadora, cal qüestionar-se si a les noves generacions no els interessa la política o si, per contra, allò que no els agrada és la “política convencional i institucionalitzada” que avui ofereixen les formacions politicoelectorals que monopolitzen els espais de representació ciutadana. Per aprofundir un xic més en aquest fenomen, és precís veure quin és avui el rol dels partits polítics i quins són els espais on molts ciutadans desenvolupen les seves activitats.

Si fem un breu repàs sobre l'evolució dels actors polítics col·lectius, podrem detectar fàcilment que, durant les darreres dècades, els partits han anat allunyant-se d'espais que els eren familiars. Així, sembla que els llaços de solidaritat, identitat i militància quotidiana que abans els partits oferien als seus afiliats s'han anat desdibuixant. El mateix ha ocorregut amb la pretensió d'aquestes formacions d'integrar les masses a través de crear xarxes i associacions que donessin resposta a moltes de les inquietuds dels ciutadans.

En aquest sentit, si veiem la dinàmica partidista d'avui, és fàcil observar com els partits s'han anat distanciant de la societat i han concentrant la seva atenció en allò que els teòrics com Panebianco (1982) anomenen “les tasques eficients” de la política representativa: governar, organitzar eleccions, administrar, etc. Així, és possible afirmar que, cada vegada més, els partits han anat abandonant la seva natura “integradora” per bolcar-se a les qüestions institucionals.

Possiblement per això, la participació política, la formulació de temes d'interès públic, la generació d'identitats i la mobilització dels ciutadans són tasques que s'han desplaçat cap a un altre tipus d'actors polítics col·lectius amb vocació socialitzadora. És en aquest aspecte que cal observar el nou rol dels moviments socials.

Els canals de formació d'opinió pública també han anat cobrant un notable grau de llibertat respecte dels partits (Della Porta, 2000: pàg. 7).

És davant d'aquest panorama que cal preguntar-se: quins són els actors polítics que avui canalitzen les inquietuds i els anhels col·lectius dels ciutadans? És cert que els joves han perdut interès en qüestions polítiques i socials? o potser la qüestió que s'ha

de plantejar és quins són els actors que canalitzen avui aquestes tasques, amb quins discursos i amb quines formes?

Una possible hipòtesi per desenvolupar és la que exposa que aquest buit deixat pels partits ha estat ocupat per un conglomerat d'organitzacions socials que sovint s'entrellacen i esdevenen xarxes ciutadanes. Possiblement són aquestes xarxes –que gaudeixen d'una autonomia creixent respecte dels partits– les que han desenvolupat una notable capacitat de generar identitats col·lectives, de pressionar les institucions i de formular demandes.

XARXES I MOVIMENTS SOCIALS: UNA DEFINICIÓ OPERATIVA

Els moviments socials són actors col·lectius reconeguts en les “democràcies realment existents” juntament amb d'altres més formalitzats com ara els partits polítics o els grups de pressió. Però els moviments, a causa de la seva varietat, són més difícils de classificar. Amb tot, podem emprar una definició força estesa que diu que un moviment social és: un actor polític col·lectiu de caràcter mobilitzador –que té certa continuïtat, un alt nivell d'integració simbòlica i un baix nivell d'especificació de rols– que persegueix objectius de canvi a través d'accions no convencionals.

Així, doncs, els moviments socials són actors que incideixen en els quatre àmbits que componen la realitat política:

- a) en l'àmbit de les idees, perquè són sistemes de narracions, és a dir, sistemes de registres culturals, explicacions i prescripcions;
- b) en l'àmbit de l'acció política, perquè suposen un conjunt de normes preestablertes que, formalment o informal, constitueixen una guia per a l'acció;
- c) en l'àmbit institucional, perquè incideixen (transformant-los o posant-los en tensió) en els espais que regulen i canalitzen les conductes dels actors a través d'accions no convencionals; i

- d) en l'àmbit de les polítiques públiques, perquè incideixen en la conducta de les autoritats i de les administracions i, per tant, són un instrument de canvi de la realitat.

Amb tot, cal assenyalar que els moviments socials han de recórrer un llarg camí abans de convertir-se en motors de canvi social. Tal com exposa McAdam (1999: pàg. 477) un moviment social ha de superar sis tasques perquè els seus propòsits tinguin impacte en la societat. Els reptes són aquests:

- a) Aconseguir nous membres.
- b) Mantenir la moral i el nivell de compromís dels membres amb què ja compta.
- c) Obtenir la cobertura dels mitjans de comunicació.
- d) Mobilitzar el suport de grups externs.
- e) Limitar les opcions de control social que puguin exercir els seus oponents.
- f) I, en darrer lloc, influir les autoritats perquè canviïn les seves polítiques.

Però... és possible que els moviments socials superin aquestes sis proves? Com poden fer-ho? Aquestes són les preguntes que sempre es fan els analistes. Per això, seguidament, intentarem veure com va ser possible que la XCADE pogués passar amb bona nota cada un dels sis reptes que acabem d'exposar, i ho farem a través de les eines que ens ofereix la sociologia i la ciència política per analitzar els moviments socials.

L'estudi dels moviments socials s'ha orientat en tres direccions. La primera estudia els moviments a nivell intern. Aquesta perspectiva pretén veure quin és el repertori d'accions que desenvolupa un moviment, la forma d'organitzar-se i el discurs que empra per obtenir simpatitzants i militants. En aquesta direcció és possible sintetitzar cadascuna de les inquietuds a través de les preguntes: què, com i per què fan el que fan els moviments?

La segona perspectiva mira el moviment des de l'exterior amb la pretensió d'observar com es relaciona amb els ciutadans, els altres actors polítics (partits i grups) i les diverses institucions (locals, autonòmiques i l'estatal). Així, des d'aquesta estratègia d'estudi es formula: quan, per què i amb quins amics i enemics s'activa un moviment social?

Finalment, la tercera perspectiva pretén avaluar els rendiments generats per l'impacte de l'acció d'un moviment. Aquesta perspectiva s'inscriu dins de l'estudi de les polítiques públiques, i intenta veure si els moviments representen realment una dinàmica de canvi. Així, com que s'atribueixen als moviments socials tants canvis i transformacions, és necessari posar l'èmfasi en l'anàlisi dels resultats preguntant-nos: quins són els fruits de la mobilització?

EL REPTE DE LA CONSULTA... UN NOU MOVIMENT?

La celebració de la Consulta Social per l'Abolició del Deute Extern el dia 12 de març de l'any 2000 (coincidint amb les Eleccions Generals a l'Estat espanyol) va ser la culminació d'un projecte (puntual però ambiciós) encapçalat per una xarxa de moviments socials heterogenis agrupats en l'anomenada Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern (XCADE).

La iniciativa va sorgir de la convergència de diversos moviments amb un mateix objectiu: pressionar les autoritats de l'Estat perquè realitzessin unes polítiques de cooperació transparents i en benefici dels sectors més necessitats dels països del Tercer Món. Entre els moviments capdavaners cal esmentar la Comissió 0,7 i Més de la ciutat de Lleida i la Plataforma per l'Abolició del Deute Extern Usurer (ADEU) de la ciutat de Barcelona.

Alhora, la proposta de realitzar una Consulta Social partia de dues experiències notablement reeixides:

- a) la realització d'una consulta per l'anul·lació del deute extern paral·lela a les Eleccions Municipals duta a terme a la ciutat de Lleida per part de l'esmentat grup 0,7 i Més, i
- b) l'organització de diversos actes informatius i mobilitzacions realitzats a Barcelona per part de múltiples organitzacions de base que van aplegar-se en la Plataforma ADEU.

20 de febrer del 2000. La Xarxa Ciutadana participa a la mobilització contra el racisme.

Amb aquests antecedents, l'estiu de l'any 1999 la Comissió 0,7 i Més de Lleida va proposar a la Plataforma ADEU si s'engrescava a començar a estirar conjuntament per realitzar una Consulta Social per l'Abolició del Deute Extern el mateix dia de les Eleccions Generals del 2000 en l'àmbit de tot l'Estat. Aquesta proposta va ser debatuda durant el mes de setembre següent per la Plataforma ADEU que, malgrat el recel de molts dels seus membres, va decidir assumir el repte.

Així, a partir de la tardor del 1999, va començar a iniciar-se el procés d'organització de la Consulta i, arran d'aquesta iniciativa, va néixer el "moviment de la Consulta del Deute", un moviment que va guanyar-se la complicitat de bona part de la xarxa associativa catalana i que va aconseguir realitzar la Consulta en 212 municipis del Principat (els quals aplegaven el 81% del total del cens) i va obtenir 514.072 vots (que significaven un 13% de vots sobre el cens i un 21,7% sobre la participació a les eleccions).

Una vegada presentada la iniciativa de la Consulta, passarem a analitzar-la breument. Però a diferència de la resta de casos, aquest (pel fet de ser una mobilització concreta i no la trajectòria d'un moviment) l'analitzarem de forma un xic més sistematitzada, intentant esbrinar quan neix, quines accions duu a terme, com manté els vincles amb els membres de la Xarxa, quin és el discurs que s'hi difon i, finalment, el seu impacte.

QUAN VA ACTIVAR-SE LA INICIATIVA DE LA XCADE: PER QUÈ EL 12-M?

Hi ha qui exposa que la circumstància, el moment en què apareix un moviment explica en gran manera el perquè i el com (Tarrow, 1997). Per "circumstància" ens referim a la conjuntura (que l'argot dels sociòlegs anomena *estructura d'oportunitats polítiques*, EOP) que fa possible l'aparició dels moviments. L'EOP és el conjunt de dimensions consistents de l'entorn polític que fomenten o desanimen la mobilització. Així, aquesta manera d'explicar un moviment social incideix en els recursos i dificultats aliens al moviment. És a dir, emfasitza aquelles oportunitats o dificultats que es donen en una determinada situació, independentment de la iniciativa que llança el moviment.

D'entre les oportunitats es parla de situacions com ara: a) l'aparició d'aliats potencials (advocats amics, organitzacions properes, polítics "de bon rotllo"); b) els canvis d'alineaments governamentals, ja sigui per consciència o per vots, que obren portes a la negociació o al diàleg; c) possibles divisions entre els qui manen, o d) l'aparició d'un tema a nivell internacional que fa que ja hi hagi una certa campanya latent i que es pugui parlar d'efecte "bola de neu" o "dominó". Els canvis en algun d'aquests supòsits poden generar certes oportunitats que incentivin endegar algun tipus d'acció col·lectiva.

Amb tot, també s'ha d'observar (a més de l'aparició d'oportunitats) altres elements més estables, com ara la força o la debilitat de l'Estat, la dinàmica del sistema de partits, la distribució i l'organització territorial del poder (si aquest és més o menys centralitzat) o la tendència de les autoritats a emprar la violència i la repressió.

En aquest sentit, cal veure quina era la conjuntura en què la Xarxa va plantejar realitzar la Consulta Social, una conjuntura electoral en què el partit de dreta (el Partit Popular) figurava com a guanyador a totes les enquestes. Realitzar una activitat com la Consulta en aquest marc suposava riscos i oportunitats. Entre els *riscos* figuraven el perill de veure's engolida per la dinàmica de campanya electoral (en cas que un partit s'apropriés la iniciativa), la dificultat d'obtenir un espai mediàtic (que en aquelles dates estava centrat en els partits i els seus líders) i, sobretot, la possibilitat que l'Estat declarés la iniciativa il·legal i prohibís el seu desenvolupament, tal com va succeir a última hora amb la sentència de la Junta Electoral Central.

A *favor* de la iniciativa cal destacar la dificultat que suposava per als partits en campanya (sobretot els de centre i esquerra) desautoritzar una iniciativa que parlava de valors i solidaritat i la simpatia de què gaudia la Consulta entre certs polítics (sempre a títol individual). Alhora, a la majoria de partits d'àmbit nacional català la demanda els semblava relativament còmoda (ja que les competències del que es demanava interpel·laven l'Estat central) i, per tant, sempre van mostrar-se força favorables a la iniciativa, tot apel·lant a qüestions morals.

És en la mateixa direcció que podem interpretar el diferent to de les respostes rebudes per part del Síndic de Greuges i pel Defensor del Pueblo quan la XCADE va voler recórrer la sentència de la Junta Electoral Central que prohibia la Consulta, malgrat que el resultat final va ser el mateix: no volien intervenir-hi i tiraven pilotes fora. Així, el primer va ser cordial i va dir: “amb independència de la simpatia amb què podem contemplar la vostra iniciativa en tant que persegueix la millora de la condició de vida dels ciutadans del món, i el que representa de demostració de desig de participació dels joves... la nostra intervenció no pot anar més enllà d'oferir-vos elements de reflexió”; mentre que el Defensor del Pueblo ho va enllestir dient: “esta institución no considera posible su intervención en relación al asunto planteado.”

Pel que fa a la disposició favorable d'algunes personalitats i forces polítiques, cal dir que el fet que l'acció en qüestió fos l'exercici del dret a expressar-se a través del vot suposava reforçar una pràctica de participació no només acceptada, sinó també institucionalitzada. Insistent en aquest darrer punt, s'ha d'assenyalar que era difícil per

a les autoritats “criminalitzar” la Consulta, perquè demanava a la gent que fes la mateixa acció que preconitzaven els partits (és a dir, participar a través de l’acte de votar), encara que fos en una iniciativa de caire alternatiu i es demanés la cancel·lació del deute extern contret pels països pobres amb l’Estat espanyol.

Juntament amb certs partits, entre els aliats també van figurar molts ajuntaments, agrupacions i organitzacions locals de reconegut prestigi (que en moltes contrades van esdevenir Entitats Locals Observadores de la Consulta), així com un sector de la judicatura.

De totes maneres, si bé és cert que la conjuntura oferia certes oportunitats, cal exposar que les “oportunitats” tenen un fort component subjectiu: el que són oportunitats per alguns, poden percebre’s com a perills per altres. Sobre aquest debat, cal destacar la intensa discussió que va haver-hi durant els mesos de setembre i octubre de l’any 1999 sobre si era viable proposar i endegar una iniciativa tan pretensiosa com la realització de la Consulta Social, coincidint amb les Eleccions Generals del 12-M. Hi havia qui creia que es donaven les condicions per dur-la a terme, i d’altres que pensaven el contrari. Per tant, debatre si va ser factible gràcies a la conjuntura o a la voluntat obstinada del nucli emprenedor és reobrir la discussió de l’ou i la gallina. Amb tot, precedint els annexos es pot llegir la carta d’un dels membres que va allunyar-se de la proposta perquè creia que no es donaven les condicions objectives per dur-la a terme i que, per tant, era una bestiesa.

QUÈ VA FER LA XCADE? PER QUÈ TANTA “MOGUDA”?

Hem dit que els moviments socials sovint apareixen a causa de les oportunitats que ofereix el medi. Amb tot, és precís apuntar que el seu desenvolupament ve determinat per les seves pròpies accions.

Cada grup i cada moviment té una història –i una memòria– pròpia de l’acció col·lectiva. El conjunt d’accions –qualificades per Charles Tilly (1978) com el “repertori de confrontació”– d’un moviment són, generalment, l’instrument sobre la base del qual

aquest moviment exerceix la funció de lideratge que pretén estimular la mobilització i la simpatia de la gent. És en aquest sentit que el teòric Albert Hirschman (1982) exposa que l'acció col·lectiva no s'ha de considerar solament com un cost, sinó que a vegades pot esdevenir quelcom excitant, arriscat i atractiu per un nombre considerable de simpatitzants.

Alhora, l'acció s'empra per comunicar les exigències dels moviments socials i per vincular els organitzadors amb els nous membres que hi participen. Així, l'acció col·lectiva suposa, sobretot, una demostració de força numèrica i de solidaritat, que pot convèncer els participants de la seva fortalesa i generar un simbolisme –més o menys radical– del qual, fins i tot, en pot sortir una identitat. Així, l'aspecte més bàsic de l'acció és la seva capacitat per desafiar les autoritats en reivindicar quelcom que els canals institucionals no permeten, alhora que crea incertesa i potencia la solidaritat dels membres.

En aquesta línia, la celebració de la Consulta Social (un cop va ser prohibida per la Junta Electoral Central) va suposar un desafiament de gran abast a les autoritats; va generar una notable incertesa sobre el seu desenllaç (fins al punt d'ajornar una setmana la seva celebració en els llocs amb menys organització i on els adversaris eren més forts), i va resultar una experiència de gran solidaritat entre els membres, tan gran com el desafiament que afrontaven.

Pel que fa al “repertori”, la XCADE sempre va evitar les accions violentes, però sí que va emprar de forma sistemàtica formes no convencionals com les segudes, les cartes als diaris, els faxos, els missatges, les manifestacions al carrer i les accions espectaculars de caire mediàtic i festiu. Així, la Consulta (fins el dia 11 de març) va aparèixer com a mínim 19 vegades en mitjans de premsa estatal, va aconseguir 29 entrevistes a ràdios (també de caire estatal) i 16 aparicions a les cadenes de televisió (sumant les cadenes d'àmbit català i estatal).

En la línia exposada, la XCADE va treballar a fons per fer-se amiga dels mitjans, malgrat que aquest “matrimoni d'interessos” era una aposta força arriscada. Per això, la XCADE va dissenyar contínuament accions capaces d'atreure l'atenció dels mit-

jans. Amb aquesta intenció la Xarxa va realitzar –a més de concerts, acampades, obres de teatre– aquestes accions de marcat caràcter escènic:

- Una penjada de pancartes a 30 poblacions de Catalunya anunciant que el municipi en qüestió s'adheria a la celebració de la Consulta, el dia 12 de febrer.
- Una manifestació al centre de la ciutat de Barcelona, convocada el mateix dia que una altra convocada per SOS Racisme, que va aplegar 15.000 persones i que va finalitzar amb l'acte simbòlic de "l'enterrament del deute".
- Una penjada de pancartes i persones a l'Arc de Triomf de Barcelona.
- El cobriment de la plaça Catalunya amb el logotip de la Consulta de 2.500 m².
- Una penjada entre les dues torres més altes de la Sagrada Família en protesta per la resolució de la Junta Electoral Central que prohibia la celebració de la Consulta.

COM VA ORGANITZAR-SE LA XCADE: PER QUÈ TANTA @ I TANTA REUNIÓ?

Una de les preguntes essencials dels moviments és com difonen els missatges, com es coordinen i com mantenen l'acció col·lectiva una vegada s'ha posat en marxa l'activitat.

La veritat és que la forma com s'organitza un moviment molt sovint determina el curs, el contingut i els resultats de la seva acció. Per això, la forma com es prenen les decisions té conseqüències importants en relació amb la capacitat d'obtenir recursos i de mobilitzar els possibles simpatitzants, a la vegada que influeix en el grau de legitimitat que s'obté respecte a la societat i ajuda (o dificulta) la capacitat de relacionar-se amb altres actors.

Així, els que es pregunten “com s’ho munten els moviments?” estudien el que s’anomena *estructures de mobilització*, definides com “aquells canals col·lectius, tant formals com informals, a través dels quals la gent pot mobilitzar-se i implicar-se en l’acció col·lectiva” (McAdam, McCarthy i Zald, 1999). Amb l’estudi de les *estructures de mobilització* es pretén veure què facilita la consolidació d’un moviment, la seva cohesió i eficàcia.

Vegem doncs quins són els elements més importants de les *estructures de mobilització*:

a) L’agència del moviment:

Els teòrics dels moviments socials sostenen que perquè hi hagi algun tipus d’acció col·lectiva és necessària la presència d’un “nucli dur” que exerceixi (encara que sigui tàcitament) una funció de lideratge, que doni coherència a les propostes i que interactui amb la resta de l’entorn organitzatiu per reclutar membres. Sobre aquest tema, segons molts autors, el que distingeix els moviments socials d’altres institucions és que els moviments socials són construccions col·lectives que pivoten (sense una estructura formal) al voltant de grups de persones disposades a adoptar riscos (Ibarra y Tejerina, 1998). És aquest grup –que la literatura del gremi anomena “els matiners” o “el nucli dur”– el que es convenç que hi ha més oportunitats que riscos, el que elabora un discurs mobilitzador i fa els contactes necessaris amb la xarxa associativa preexistent perquè “pugi al tren” de la iniciativa –tasques, totes elles, que es veuen perfectament en el capítol de la creació de la Xarxa–. Així, cal destacar en primer lloc els “matiners” de la Plataforma 0,7 i Més i de la Plataforma ADEU, i després els equips de coordinació territorial de Barcelona, Terrassa, Sant Cugat, Reus i Girona i, en tercer lloc, els 212 “nodes”, que van ser els nuclis locals que es van comprometre a obtenir voluntaris per dur a terme la Consulta.

b) La forma de reclutament:

Més enllà de l’entorn organitzatiu, els qui decideixen participar o no en una acció són els individus i per això és important veure com es realitza el seu reclutament. Hi ha qui diu –seguint les hipòtesis de Mancur Olson (1965)– que els individus només

participen en una acció si hi tenen interessos directes o si els obliguen. Amb tot, d'altres exposen que el procés de mobilització social no es realitza a través de càlculs racionals ni d'interessos, sinó sobre la base de la implicació de certes “comunitats sensibles” –o xarxa associativa– que confeccionen un coixí que, en determinades circumstàncies, activa els individus que la conformen per raons de bé comú i compromís (Tarrow, 1997: pàg. 54).

D'aquesta manera, el compromís i la participació apareixen a partir de xarxes socials. En aquest sentit, podem dir que són els processos grupals els que transformen el potencial per a l'acció en participació. Aquesta constatació ens porta a veure que en la societat hi ha un gruix d'organitzacions (ONG, esplais, parròquies, associacions de veïns, sindicats, associacions escolars, agrupaments...) que exerceixen una funció d'*epidermis social*. És des d'aquesta base social difusa que la XCADE va poder anar activant els milers de membres que van participar en la Consulta Social.

Va ser el “nucli dur” de la XCADE (a través de les coordinadores territorials esmentades i de les deu coordinadores de districte de Barcelona ciutat) qui va anar teixint un munt de contactes amb la intenció de connectar-se amb membres d'altres organitzacions associatives que, en aquells moments, van servir d'interlocutors per activar una comunitat de membres que hauria estat impossible activar d'una altra manera.

I és que sovint no són els individus, sinó les associacions primàries –a través dels contactes “cara a cara” dels qui es tenen confiança– qui aporten la solidaritat sobre la base de la qual s'activa l'acció col·lectiva. Així, van ser associacions com ara Banyoles Solidària, els escoltes de Vilafranca, les comunitats cristianes de base o La Barrina les qui van nodrir de membres la iniciativa de la Consulta Social, un cop els emprenedors de la XCADE van convèncer els interlocutors de cadascuna de les agrupacions ja constituïdes que la proposta era un repte que valia la pena. Sense aquesta dinàmica no seria possible comprendre la mobilització a Catalunya d'uns 10.000 voluntaris, que van estar presents a 1.511 meses electorals, sense comptar amb cap incentiu monetari, ja que tot el finançament va anar destinat a imprimir 200.000 tríptics, 50.000 cartells, 1.100.000 fulls volants, 50.000 adhesius i 1.500.000 paperetes.

Així, doncs, els nuclis on la gent es va comprometre en l'aventura de la Consulta van ser les agrupacions ciutadanes preexistents. En aquest sentit, la major o menor densitat d'associacions ciutadanes en un espai determinat va esdevenir un dels elements centrals per obtenir nous membres.

c) Les formes d'enllaç entre moviments:

Un cop localitzades les “associacions amigues”, cal veure també què és el que fa possible que aquestes puguin coordinar-se de forma ordenada i respectuosa. En aquesta direcció, no només és necessari aconseguir aliats i reclutar activistes; perquè funcioni una iniciativa també és vital observar com es manté la cohesió i el diàleg.

Perquè qualli un moviment és necessari que hi hagi una “connexió” entre els membres, les associacions que componen el moviment i el “nucli dur”, amb l'objectiu de coordinar-lo i garantir-ne la supervivència. Òbviament, en aquesta tasca sempre hi ha el dilema sobre la necessitat que els vincles siguin prou fermes per resistir les exigències de la iniciativa, però prou flexibles per canviar segons les circumstàncies i per donar llibertat de moviment als activistes de base.

En el cas de la XCADE, més enllà dels primers contactes personals, va emprar-se Internet (a través d'una *web* i de les llistes de distribució *llistadeute* i *consultadeuda*). D'aquesta forma, tota la informació processada s'anava penjant a les *planes web*, alhora que totes les comandes, iniciatives, problemes, dubtes i consultes es resolien a través de les llistes de distribució de correu electrònic.

Amb tot, tal com exposa un dels màxims teòrics de la globalització (Castells, 1998), no es pot dir que les comunitats són producte d'Internet. Internet és només un instrument que desenvolupa i ajuda a comunicar-se, però no un instrument que canviï les conductes: només les amplifica. És el que Manel Castells anomena “com més, més”, és a dir, que com més xarxa social hi ha, més pot emprar-se Internet; i com més s'utilitza Internet, més es reforça la xarxa física. En aquest sentit, si bé és important tenir en compte la xarxa virtual per comprendre els moviments socials, és necessari observar prèviament l'existència d'una xarxa associativa, d'un nucli dur i d'uns

valors. I la presència d'aquests elements no és pas fruit de l'electrònica, sinó del tipus de socialització que realitzen les persones en el seu entorn més proper.

Per això, a més del diàleg virtual, l'òrgan que vertebrava i donava legitimitat a la Xarxa era l'Assemblea de Catalunya, dins la qual es discutien totes les decisions vinculants i on participaven directament els membres dels municipis de l'àrea metropolitana, del Vallès, de l'Anoia, del Maresme i d'Osona...

Pel que fa als espais físics, la XCADE tenia tres eixos: la Càtedra UNESCO de la UPC era la seu oficial de la Consulta a Catalunya i el nucli central de la infraestructura virtual; el Casal del Consell de la Joventut de Barcelona era l'espai de consultes, demandes i gestió, i la seu de l'ONG Servei Civil Internacional (SCI) era el punt de trobada per fer les Assemblees.

Pintada de pancartes al node Sant Martí-Barcelona.

QUÈ VA PREDICAR I QUÈ VOLIA LA XCADE: AMB QUI I CONTRA QUI?

Més enllà de tot el que s'ha exposat, perquè existeixi algun tipus de mobilització és imprescindible que la gent se senti agreujada i cregui que l'acció col·lectiva pot contribuir a solucionar la situació. Alhora, la coordinació no depèn només dels trets estructurals de la societat, sinó també de les percepcions i les “cosmovisions” compartides o, tal com ho qualifiquen diversos autors (Snow i Benford, 1988), dels “marcs cognitius”. Els “marcs cognitius” són com les lents a través de les quals es perceben les oportunitats. Són els discursos culturals que impulsen les persones a l'acció, ja que la simple existència d'injustícies no és condició suficient perquè emergeixi una mobilització social. Ha d'existir una consciència de la situació, una interpretació que la relacioni amb determinades polítiques i un discurs que justifiqui, dignifiqui i animi l'acció.

Pel que fa a les funcions dels “marcs cognitius”, les més importants són:

- a) Explicar la realitat a través de determinats valors.
- b) Elaborar diagnòstics que impliquin tant la identificació d'un problema com l'atribució de culpabilitat o causalitat.
- c) Mobilitzar a partir d'assenyalar la rellevància que té l'acció col·lectiva per al món.

En aquest sentit, generalment s'ha definit els moviments socials com a creadors de significats amb l'objectiu de desafiar el discurs dominant i d'exposar una forma alternativa de definir i interpretar la realitat. Així, el que els moviments socials fan és donar sentit a la militància, alhora que accentuen la gravetat d'una situació i redefeixen com a injust allò que fins llavors era considerat amb fatalisme. Però no és fàcil convèncer la gent que les indignitats de la vida quotidiana no estan escrites en els estels, sinó que es poden atribuir a determinades decisions, *status quo* i voluntats, i que poden canviar-se a través de l'acció col·lectiva.

En el cas de la XCADE quan convocava la ciutadania a la Consulta Social, el discurs partia de l'existència d'un món dividit entre un nord poderós i un sud dependent, un

món on els països del nord concentren la riquesa i controlen les institucions multilaterals (com el Banc Mundial o el Fons Monetari Internacional) que dicten les polítiques que impedeixen el desenvolupament dels països del sud. El que la XCADE exposava era una visió de l'estat del món a través d'un diagnòstic en què l'actitud de les autoritats del nord és una de les raons de la situació de misèria que viu la majoria dels habitants del sud.

Així, el que la XCADE volia exposar era que la pobresa i la misèria que avui pateix el 68% de la població del planeta no és una fatalitat, sinó el fruit d'un ordre que pot canviar-se si es lluita en la direcció adequada.

En aquest sentit, la XCADE interpretava la realitat (un món dividit entre el nord i el sud), feia un diagnòstic (la necessitat de canviar les polítiques de domini del nord sobre el sud) i exposava possibles mesures concretes (l'abolició del deute), que només podrien aconseguir-se a través de la mobilització ciutadana: com ara amb la convocatòria d'una Consulta Social!

Però perquè la gent se sumés a aquesta iniciativa, era necessari elaborar un discurs que mobilitzés la ciutadania. I aquest va ser un discurs que apel·lava a la urgència i a la possibilitat d'obtenir un impacte a la societat i a les institucions. La urgència provenia del fet que era precís actuar en aquella oportunitat (el 12-M), ja que aquell era un moment crucial que, si no s'aprofitava, caldria esperar quatre anys més per trobar-ne un de semblant. Alhora, aquesta fita es relacionava amb el fet que la Consulta coincidia amb altres iniciatives que tenien intencions semblants –ens referim a la campanya Jubileu 2000 i a la iniciativa HIPC (Highly Indebted Poor Countries) per reduir el deute dels països pobres més endeutats.

En aquesta línia, els activistes de la XCADE van intentar oferir un panorama on era possible una alternativa que només podria aconseguir-se a través de l'acció. I l'acció, en aquell moment, era participar en l'organització de la Consulta Social per l'Abolició del Deute Extern a través de tres preguntes concretes.

1. ¿Està a favor que el Govern espanyol cancel·li totalment el deute extern que mantenen amb ell els països empobrits?
2. ¿Està a favor que l'import del pagament anual del deute cancel·lat es destini per part de les poblacions dels països empobrits per al seu propi desenvolupament?
3. ¿Està a favor que els tribunals investiguin l'enriquiment il·lícit que els poderosos del Nord i del Sud vénen fent dels fons prestats, i que aquesta quantitat sigui retornada als seus pobles?

Òbviament, aquests arguments formen part d'una visió que sobreestima l'existència d'oportunitats. Però cal dir que l'única forma de transformar alguna cosa parteix de la base de creure-ho prèviament. De fet, només les percepcions poc realistes del que és possible poden alterar la realitat... Es tracta de dir un cop més la frase: "Ho vam aconseguir perquè no sabíem que era impossible!" I si bé aquesta sentència pot semblar un xic bleda, en el fons es tracta del mateix principi a què apel·la Max Weber en l'últim paràgraf del seu assaig *La política com a vocació*, on exposa que: "La política consisteix en una dura i prolongada penetració a través de múltiples resistències (...) És completament cert, i això ho prova la història, que en aquest món no s'aconsegueix mai allò possible si no s'intenta l'impossible una i altra vegada..."

I DESPRÉS DE TANT MERDER... QUÈ S'HA ACONSEGUIT?

No és fàcil fer un balanç dels resultats d'un moviment social com ara la XCADE. En primer lloc perquè els seus fruits són múltiples i no pas tots mesurables: com poden mesurar-se els nous vincles de solidaritat generats després de la Consulta Social? O la tasca de sensibilització realitzada? Com cal mesurar la cohesió de la xarxa associativa o l'experiència dels qui ho van viure?

En tot cas, si bé semblaria que només és mesurable la disposició de les autoritats a abolir el deute, cal dir que hi ha un altre tipus de resultats, tant a nivell intern (dins

la XCADE), com extern (a la societat en general i a les autoritats en particular). Això és el que volem mostrar a través dels quadres següents.

Quadre 1

Resultats a nivell extern: la societat i les autoritats

Tipus d'impacte	La societat	Les autoritats
Simbòlic	Major conscienciació dels ciutadans. Percepció que es poden fer accions alternatives i massives. Divulgació de la xarxa associativa.	Saber que els temes de solidaritat mobilitzen els ciutadans.
Institucional	Percepció que es poden fer demandes a les autoritats.	Haver de negociar amb la xarxa associativa.
Substantiu	?	?

Quadre 2

Resultats a nivell intern de la XCADE

Tipus d'impacte

Simbòlic	Major conscienciació dels membres. Creació d'una xarxa entre associacions. Resolució d'una fita (autoestima). Aprenentatge de com relacionar-se amb autoritats.
Institucional	Capacitat de coordinació d'associacions amb el Tercer Sector. Capacitat d'enfrontar-se a les institucions. Capacitat de fer aliats en el món institucional.
Substantiu	Obtenció d'espais nous (l'Observatori del deute). Obtenció de confiança per part del Tercer Sector (Demos).

Bibliografia citada

CASTELLS, M. (1998). *La era de la información. Economía, sociedad y cultura*. Vol. 2. Madrid: Alianza.

DELLA PORTA, D. (2000). *Social Movement and Representative Democracies: At turn of the Millenium. The Italian Case*. Santiago de Compostel·la: Paper presentat al Congreso Europa Mundi.

GAMSON, W.A.; MEYER, D.S. (1999). "Marcos interpretativos de la oportunidad política". A: McADAM, D.; MCCARTHY, J.; ZALD, M. *Movimientos sociales: perspectivas comparadas*. Madrid: Istmo.

HIRSCHMAN, A. (1982). *Shifting Involvements*. Princeton: Princeton University Press.

IBARRA, P. y TEJERINA, B. (EDS.) (1998). *Los movimientos sociales. Transformaciones políticas y cambio cultural*. Madrid: Editorial Trotta.

MCADAM, D. (1999). "Oportunidades políticas. Orígenes terminológicos, problemas actuales y futuras líneas de investigación". A: MCADAM, D.; MCCARTHY, J.; ZALD, M. *Movimientos sociales: perspectivas comparadas*. Madrid: Istmo.

MCADAM, D.; MCCARTHY, J.; ZALD, M. (1999). *Movimientos sociales: perspectivas comparadas*. Madrid: Istmo.

OLSON, M. (1965). *The Logic of Collective Action*. Cambridge: Harvard University Press.

PANEBIANCO, A. (1990). *Modelos de partidos*. Madrid: Alianza.

SNOW, D.A.; BENFORD, R.D. (1992). "Master Frames and Cycles of Protests". A: MORRIS y MULLER (eds.). *Frontiers in Social Movement Theory*. New Heaven: Yale University Press, 1992.

TARROW, S. (1997). *Poder en movimiento. Movimientos sociales, acción colectiva y política de masas en el estado moderno*. Madrid: Alianza.

TILLY, Charles (1978). *From Mobilization to Revolution*. Reading: Addison Wesley.

14 Conclusions

La Consulta Social del Deute Extern va ser la història...

... d'una lluita conjunta. La Consulta va aconseguir aglutinar sota una mateixa acció i consigna centenars de moviments i organitzacions que mai havien treballat plegats, mentre aquelles entitats més radicals tant “per l'esquerra” com “per la dreta” se'n desvinculaven, unes perquè consideraven que legitimàvem el sistema i les altres perquè el posàvem massa en dubte. La Consulta va ser capaç de posar a treballar amb un mateix objectiu amplis sectors socials i, el més important, els seus integrants van saber renunciar a la identitat prèvia en favor d'una nova identitat col·lectiva: la Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern.

... d'un aprenentatge col·lectiu. Vam aconseguir que la societat conegués què era el deute extern i que aquest fos un tema molt més transversal del que era fins aleshores. A més va permetre el descobriment d'un sistema polític que ens regeix, dels interlocutors que ens corresponen i va posar en dubte la legitimitat d'aquells que teòricament ens representen. La Consulta va significar el qüestionament del sistema per part de la ciutadania, i encara més en celebrar-se el mateix dia de les Eleccions Generals.

... d'una presa de consciència i d'un acte de desobediència civil massiu. Es va ser conscient de la força que tenim entre tots i de la vulnerabilitat del sistema quan la

societat civil s'uneix i actua de forma conjunta. Va suposar l'assumpció d'uns drets que com a ciutadania ens pertoquen i la seva execució conscient fins a les últimes conseqüències.

... d'un exercici sense precedents de democràcia participativa. La societat va participar en tots els àmbits de l'organització de la Consulta, des de la logística i la difusió fins a l'execució. El potencial crític i reivindicatiu de centenars de persones va ser canalitzat de forma inèdita en una mateixa acció, alhora que es va portar a terme una lluita per la independència partidària, amb la voluntat que la Consulta no fos instrumentalitzada per cap partit polític.

... de posar les noves tecnologies al servei de la societat. Internet va ser un element clau en l'èxit de la Consulta ja que va permetre que qualsevol, allà on fos, tingués accés al procés organitzatiu i el pogués aplicar al seu entorn, sense necessitar res. Tot i així, aquestes tecnologies no tenen valor sense un teixit associatiu i unes persones al darrere.

... del retrobament de dues generacions que lluitaven per uns mateixos ideals. Joves nascuts després de la fi de la dictadura i no tan joves defensors de les llibertats en els anys setanta van trobar-se en una acció conjunta. L'esperança d'una successió generacional en la defensa d'uns ideals de justícia va fer-se, aquell dia, una realitat palpable.

... d'una estratègia llargament planificada. La Consulta no va ser casual, sinó que va respondre a l'elaboració prèvia i minuciosa d'un pla rigorosament traçat, que va saber convèncer fins els més escèptics a la proposta i utilitzar intel·ligentment els mitjans de comunicació a favor del seu objectiu. En aquest sentit, l'existència d'un nucli dur que va creure fermament en la proposta i que, malgrat els peròs i els contres, la va tirar endavant, va ser fonamental per al seu èxit.

... d'un èxit amb matisos. Quan s'assoleix un èxit rotund, quan s'acaricia el cel amb les mans, es fa difícil tornar a tocar de peus a terra. La Consulta Social ens ha ensenyat que, a la llarga, cal trobar el terme mitjà en l'acció, buscant els moments pun-

tuals de clímax però assumint també els períodes de mobilització de baixa intensitat. L'experiència ens ha fet plantejar la perdurabilitat de la Xarxa sobre la base de les seves diferències, la viabilitat de noves consultes, la integració de punts de vista diversos en accions futures. Els reptes mai han estat fàcils.

... però la Consulta Social va ser i és sobretot una història no acabada, una història que no acabarà mentre centenars de milions de persones continuïn vivint en una situació de pobresa extrema, i mentre hi hagi gent amb el ferm convenciment que les coses poden i han de canviar, i treballem plegats per aconseguir-ho.

Barcelona, 13 de març del 2000

Companyes i companys:

Enhorabona per l'èxit aconseguit! M'heu demostrat que estava totalment equivocat.

Com alguns i algunes ja sabeu, em vaig retirar de la campanya per l'Abolició del Deute Extern quan es va decidir tirar endavant la Consulta, perquè pensava que anàvem directes al fracàs; creia que amb els escassos efectius amb què comptàvem a la Plataforma ADEU el mes de setembre, era impossible involucrar un nombre suficient de persones i col·lectius per garantir l'èxit de la Consulta i que els que aconseguíem convèncer els cremàriem davant l'escàs nombre de vots que obtindríem. Afortunadament no em va fer cas, us va posar a treballar i heu creat un ampli moviment que ha superat amb escreix els objectius de sensibilització de la població entorn de la problemàtica del deute i de mobilització social, un moviment que ha culminat amb la realització de la Consulta, que sens dubte ha estat l'esdeveniment més important de la moguda alternativa en els últims anys.

També m'adono que la vaig cagar quan vaig plantejar que la Consulta no era un element de democràcia alternativa, atès que reproduïa les pràctiques de la democràcia formal. L'actuació policial m'ha ajudat a canviar d'opinió, ja que si hi ha repressió vol dir que s'està fent mal al Sistema, i si s'està fent mal al Sistema és que es va pel bon camí.

Moltes felicitats a tots i a totes i endavant!

PD: Jo sóc dels que sabien que era impossible, per això no ho he aconseguit.

15 Annexos

Annex 1

INFORME DE RESULTATS A CATALUNYA

1. Implantació

Aquest primer apartat presenta les principals conclusions que es deriven de l'anàlisi de la implantació de la Consulta a Catalunya. En aquesta anàlisi s'han utilitzat com a indicadors el nombre de municipis acreditats, el percentatge de municipis acreditats i el percentatge d'electors que viu als municipis acreditats.

- 212 Municipis de Catalunya es van acreditar a l'Oficina Central de Lleida. És a dir, a Catalunya es van formar 212 nodes que treballaren en l'organització de la Consulta Social.
- Els municipis acreditats representen un 22,4% dels municipis de Catalunya i agrupen un 80,9% del cens electoral. Per tant, la implantació de la Consulta ha estat especialment forta a les zones on es concentra la població del país. Concretament, al Barcelonès es va cobrir el 100% dels electors i a la província de Barcelona el 89,8%.
- Les comarques on s'ha cobert un major percentatge del cens electoral són, a part del Barcelonès, el Garraf, el Baix Llobregat, el Vallès Occidental, el Maresme, el Gironès, l'Urgell i el Baix Camp.

- Les úniques comarques on no s'ha acreditat cap municipi són la Cerdanya, el Solsonès i la Terra Alta.
- Dels 39 municipis més grans de Catalunya, la Consulta es va organitzar en 38.
- La Consulta ha estat present a 33 de les 41 capitals de comarca (80%).

La taula següent recull la implantació de la Xarxa segons el percentatge de municipis coberts a cada comarca, així com el percentatge de població censada d'aquests municipis respecte del cens total de la comarca.

També adjuntem uns mapes de Catalunya que mostren el següent:

- Distribució dels municipis acreditats (Mapa 1).
- Nombre de municipis per comarca (Mapa 2).
- Percentatge de municipis acreditats per comarca (Mapa 3).
- Percentatge de població censada coberta per comarca (Mapa 4).

Taula 1
Implantació

	Nombre de municipis	% Municipis	% Cens electoral
Barcelona			
Alt Penedès	3	11,1	56,6
Anoia	8	24,2	67,4
Bages	11	31,4	71,3
Baix Llobregat	19	63,3	84,1
Barcelonès	5	100,0	100,0
Berguedà	3	9,7	61,7
Garraf	3	50,0	91,0
Maresme	22	73,3	92,5
Osona	13	25,5	71,6
Vallès Occidental	15	65,2	88,9
Vallès Oriental	16	37,2	64,2
Total província	118	37,6	89,8

	Nombre de municipis	% Municipis	% Cens electoral
Girona			
Alt Empordà	6	8,8	46,8
Baix Empordà	6	16,7	67,3
Cerdanya	0	0	0
Garrotxa	2	9,5	60,7
Gironès	8	29,6	89
Pla de l'Estany	2	18,2	73,3
Ripollès	1	5,3	40,4
Selva	10	38,5	53,9
Total província	35	15,6	62,9

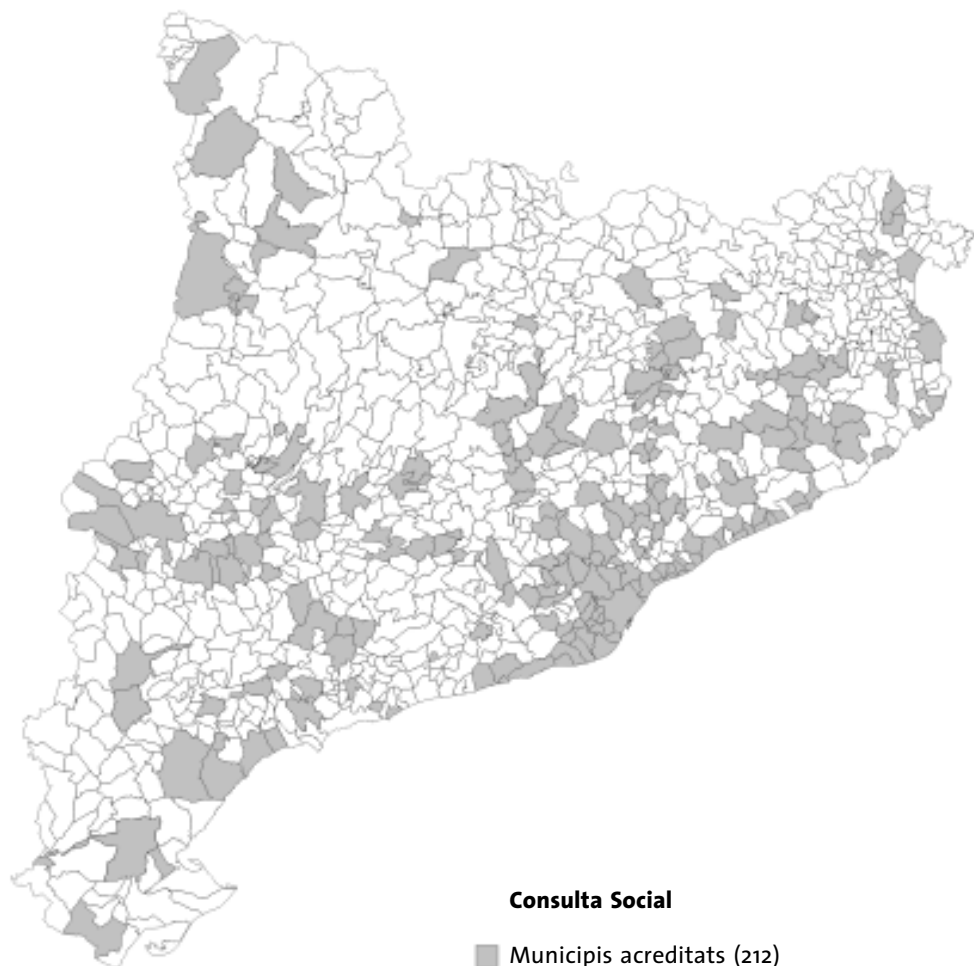
Lleida			
Alt Urgell	2	10,5	56,3
Alta Ribagorça	1	33,3	23,8
Garrigues	6	25	62,4
Noguera	2	6,7	38,7
Pallars Jussà	3	21,4	67,6
Pallars Sobirà	2	13,3	34,8
Pla d'Urgell	4	25	48,1
Segarra	2	9,5	42,2
Segrià	5	13,2	74
Solsonès	0	0	0
Urgell	6	30	76,9
Vall d'Aran	1	11,1	52,7
Total província	34	15,2	61,3

Tarragona			
Alt Camp	3	13	62,3
Baix Camp	8	28,6	88,4
Baix Ebre	2	14,3	48,7
Baix Penedès	1	7,1	2,8
Conca de Barberà	3	13,6	64,9
Montsià	1	8,3	9,4
Priorat	1	4,3	25,6
Ribera d'Ebre	3	21,4	34,9
Tarragonès	3	14,3	6,8
Terra Alta	0	0	0
Total província	25	13,7	37,2

Total Catalunya	212	22,4	80,9
------------------------	------------	-------------	-------------

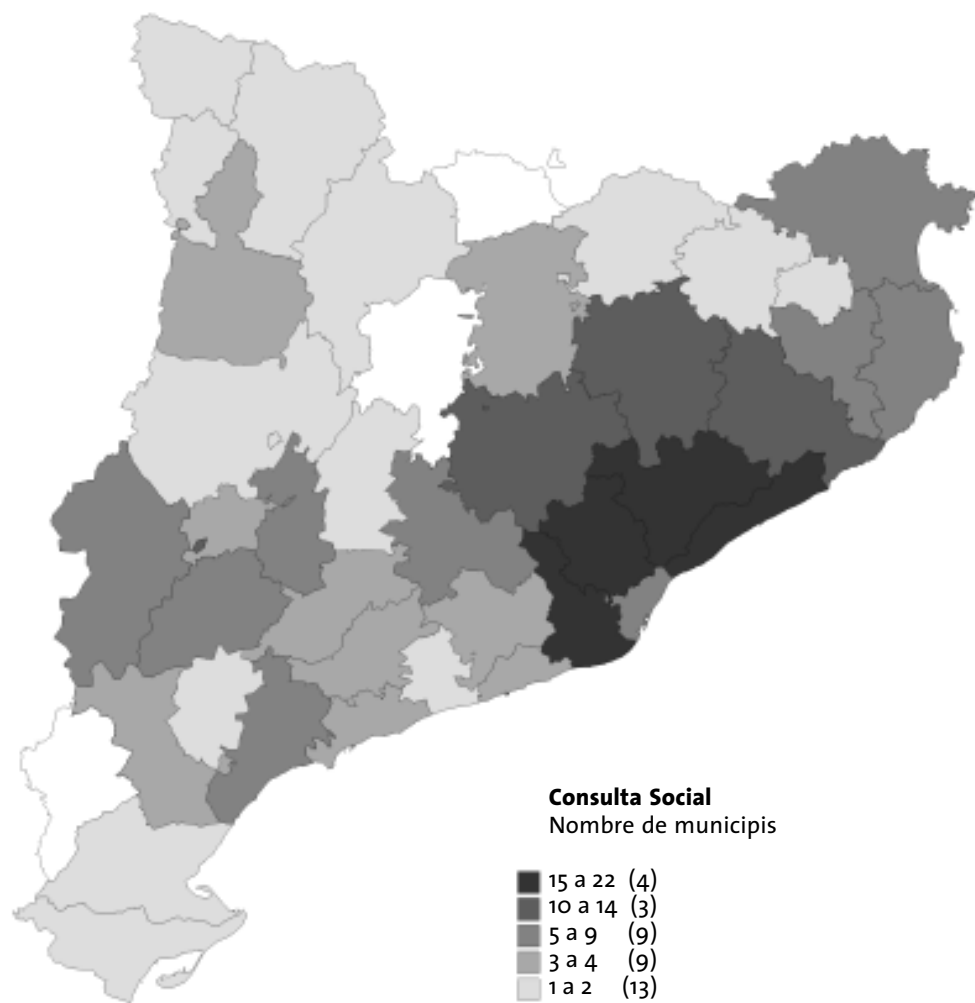
Mapa 1

Extensió territorial. Municipis acreditats a Catalunya

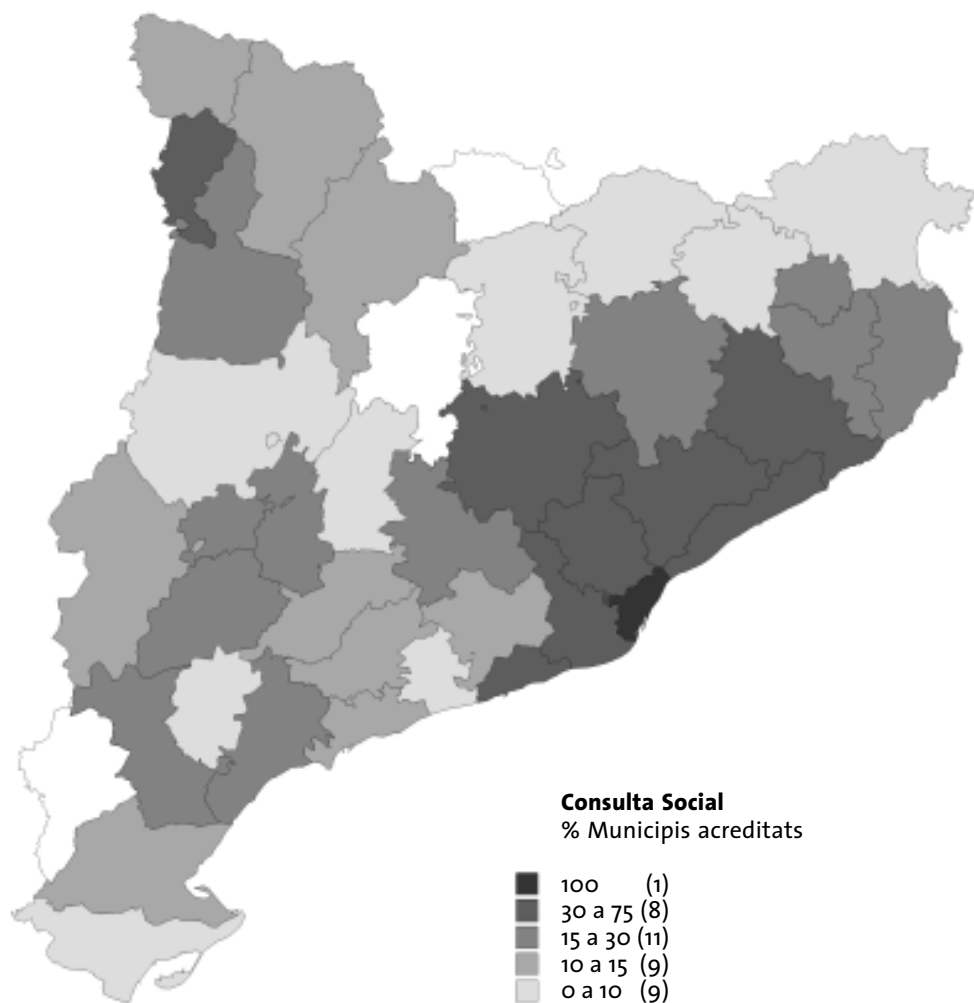
Mapa 2

Nombre total de municipis. Distribució comarcal

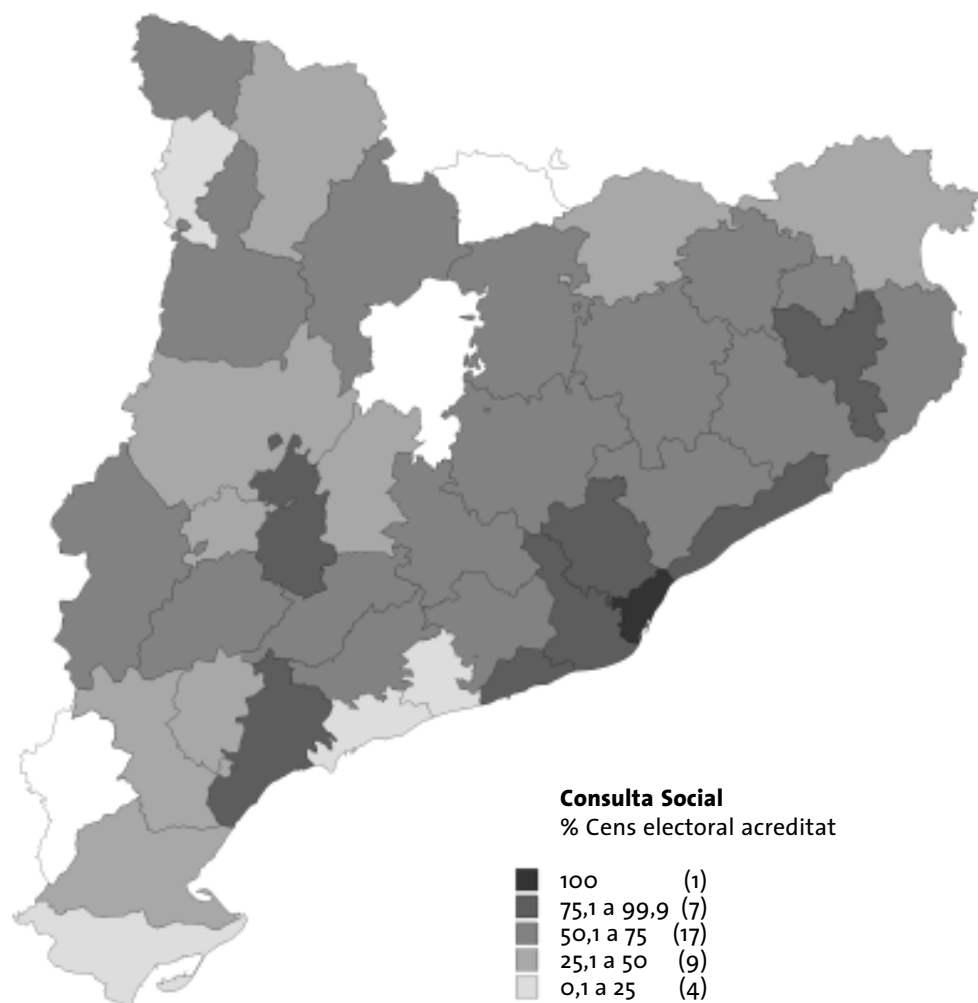
Mapa 3

Percentatge de municipis acreditats. Distribució comarcal

Mapa 4

Percentatge de població censada coberta per la Consulta. Distribució comarcal

2. Participació

Les properes pàgines descriuen la participació a la Consulta. La participació ha estat comptabilitzada a partir del nombre total de paperetes recollides, així com de la relació entre els participants a la Consulta i els electors i votants a les Eleccions Generals del 12 de març.

En el cas de la participació, s'ha treballat amb els 207 municipis dels quals es tenen els resultats. La diferència respecte als 212 municipis acreditats s'explica per la no celebració de la Consulta, tot i estar acreditats, als municipis de Sils, Castellsans i Vall de Boí; Sant Pol va celebrar-la el 12 de març, però no va poder donar resultats. Altrament, en el moment de redactar aquest informe encara no disposàvem dels resultats d'Ulldecona, tot i que s'hi va celebrar la Consulta. Els casos de la Vall de Boí i Ulldecona són especialment significatius perquè eren els únics municipis acreditats de les seves comarques (l'Alta Ribagorça i el Montsià).

- 514.072 ciutadans de Catalunya van participar a la Consulta. En relació amb el cens electoral i els votants del conjunt de municipis acreditats, aquesta xifra representa un 12,2% i un 18,9% respectivament.
- Si la participació es calcula només a partir d'aquells municipis on la Consulta es va celebrar sense incidències, els percentatges pugen fins al 13,8% i el 21,7% respectivament
- Si, a més, es fa el càlcul sobre la base d'aquells municipis on es van cobrir tots el col·legis, aquests percentatges s'enfilen fins al 18% del cens electoral i més del 25% del votants; és a dir, una de cada quatre persones que van anar a votar, a la sortida del col·legi va votar a la Consulta Social per l'Abolició del Deute Extern.
- Si aquest percentatge s'aplica al conjunt d'electors de Catalunya, s'obté una xifra estimada de participants a la Consulta de 937.039. De totes maneres, cal tenir present que aquesta és una xifra aproximada.

- Les participacions més altes s'han donat en municipis petits, on va arribar a superar el 50% dels electors (a Tuixén hi va haver més participació a la Consulta Social que a les Eleccions Generals). Als municipis de més de 100.000 habitants, el percentatge se situa prop del 18%.
- Sant Cugat destaca perquè va ser el municipi de més de 50.000 habitants amb una major participació. Aproximadament un de cada tres electors va participar a la Consulta.
- Les comarques on es va recollir un major nombre de vots són les de la província de Barcelona, així com el Gironès i el Baix Camp.
- Si la participació es mesura a partir del % de cens i de votants, les comarques amb millors resultats són aquelles on els municipis acreditats no superen, en general, els 50.000 habitants. Concretament destaca, per alta, la participació al Pallars Sobirà, l'Urgell, el Baix Penedès i el Pla de l'Estany.

A les pàgines següents es mostra la participació agrupada per comarques (Taula 2 i Mapa 5), així com els corresponents índexs de participació (Mapes 6 i 7).

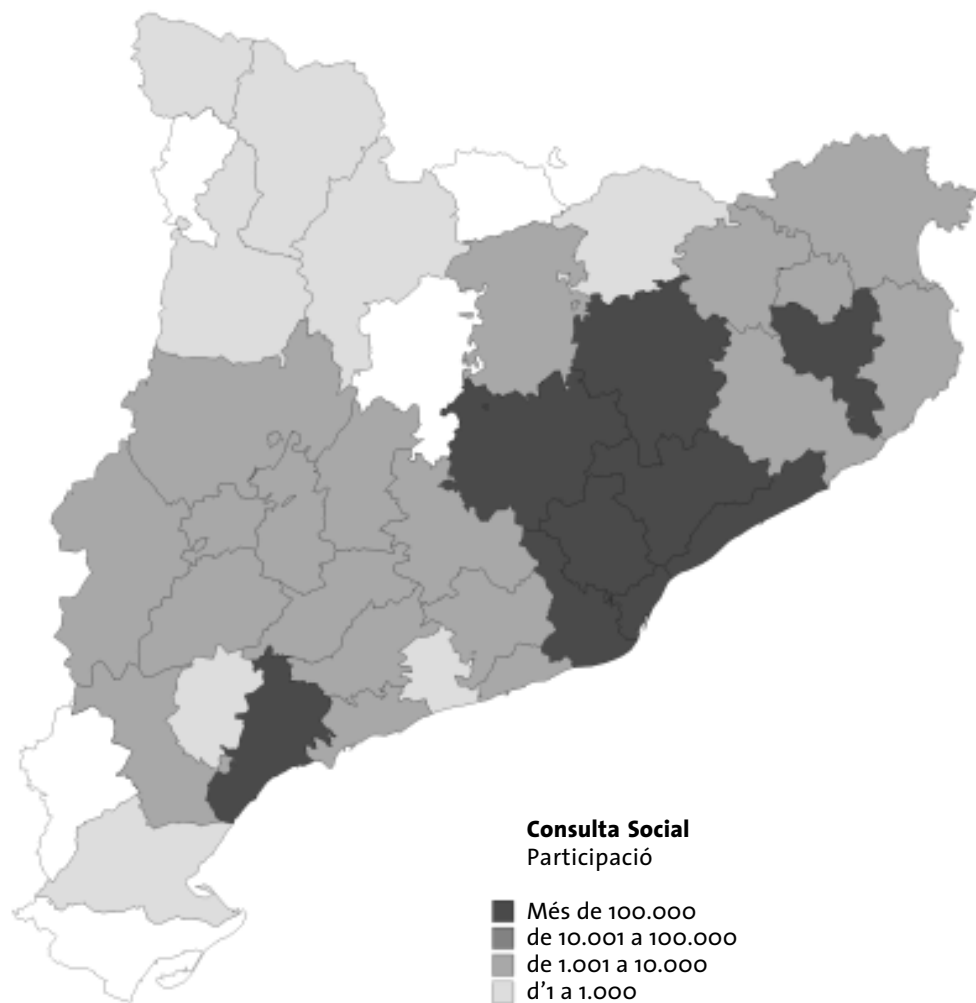
Taula 2
Participació

	Participants	% Cens	% Votants
Barcelona			
Alt Penedès	2.444	6,5	10,1
Anoia	6.603	12,7	20,2
Bages	12.619	13,3	20,8
Baix Llobregat	41.155	8,5	13,8
Barcelonès	229.831	12,3	19,8
Berguedà	2.070	9,2	15,4
Garraf	3.653	4,8	7,7
Maresme	19.774	7,5	11,6
Osona	11.842	15,8	24,1
Vallès Occidental	90.656	17,1	27
Vallès Oriental	19.716	11,8	19
Total província	440.363	12,4	19,2
Girona			
Alt Empordà	2.489	6,4	11,2
Baix Empordà	3.708	6,4	10,7
Cerdanya	0	0	0
Garrotxa	2.498	10,2	15,8
Gironès	13.068	13,2	20,4
Pla de l'Estany	3.417	23	34,9
Ripollès	583	6,2	9,5
Selva	4.818	9,5	15,1
Total província	30.581	10,7	16,6
Lleida			
Alt Urgell	509	5,6	9,3
Alta Ribagorça	0	0	0
Garrigues	1.730	16,6	25,1
Noguera	2.163	18,4	28,6
Pallars Jussà	866	11,7	18,3
Pallars Sobirà	521	27,7	42,3
Pla d'Urgell	2.016	16,9	25,3
Segarra	1.153	17,9	27,9
Segrià	9.399	9	14,4
Solsonès	0	0	0
Urgell	4.287	21	33
Vall d'Aran	273	7,6	13,5
Total província	22.917	12,4	19,3

	Participants	% Cens	% Votants
Tarragona			
Alt Camp	3.191	17,4	27,2
Baix Camp	11.733	11,4	18,8
Baix Ebre	790	3	4,7
Baix Penedès	493	37,8	51,5
Conca de Barberà	1.707	16,4	26
Montsià	0	0	0
Priorat	132	6,5	8,6
Ribera d'Ebre	1.120	16,7	24,3
Tarragonès	1.045	10,3	16
Terra Alta	0	0	0
Total província	20.211	11,2	17,7
Total Catalunya	514.072	12,2	18,9

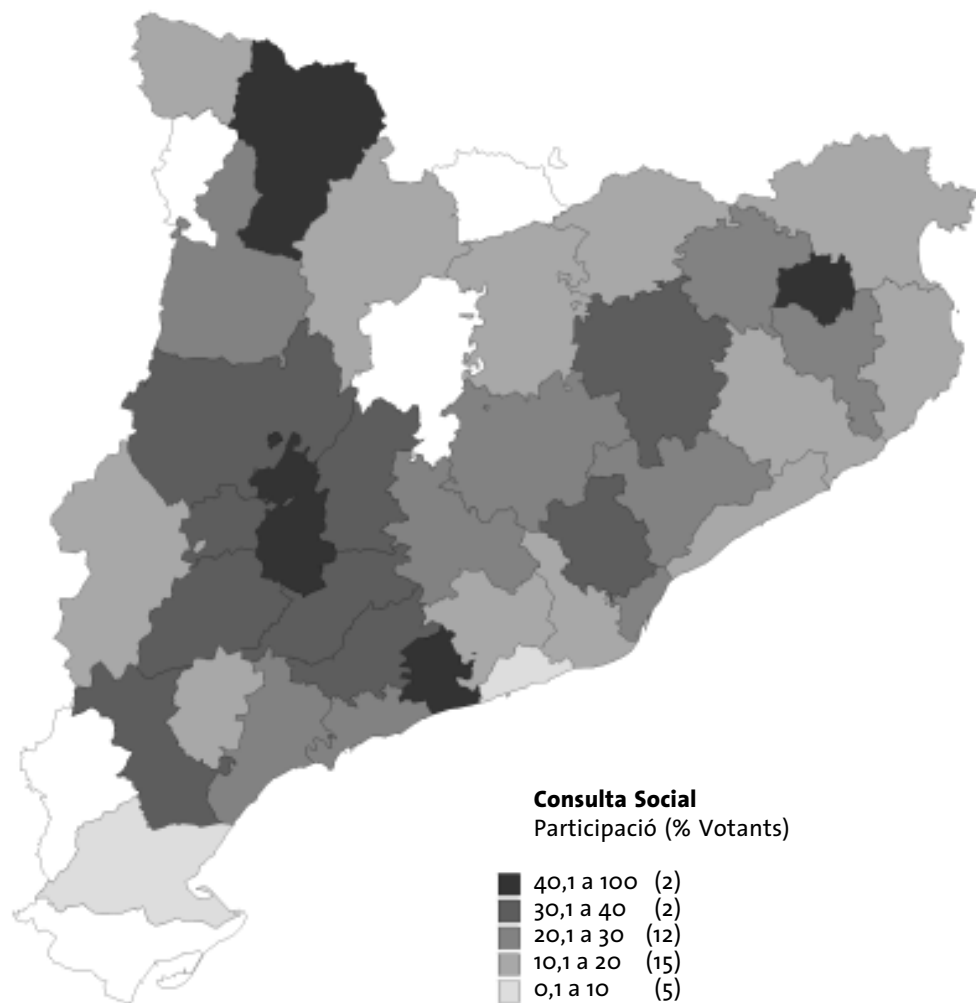
Mapa 5

Participació absoluta a la Consulta. Distribució comarcal

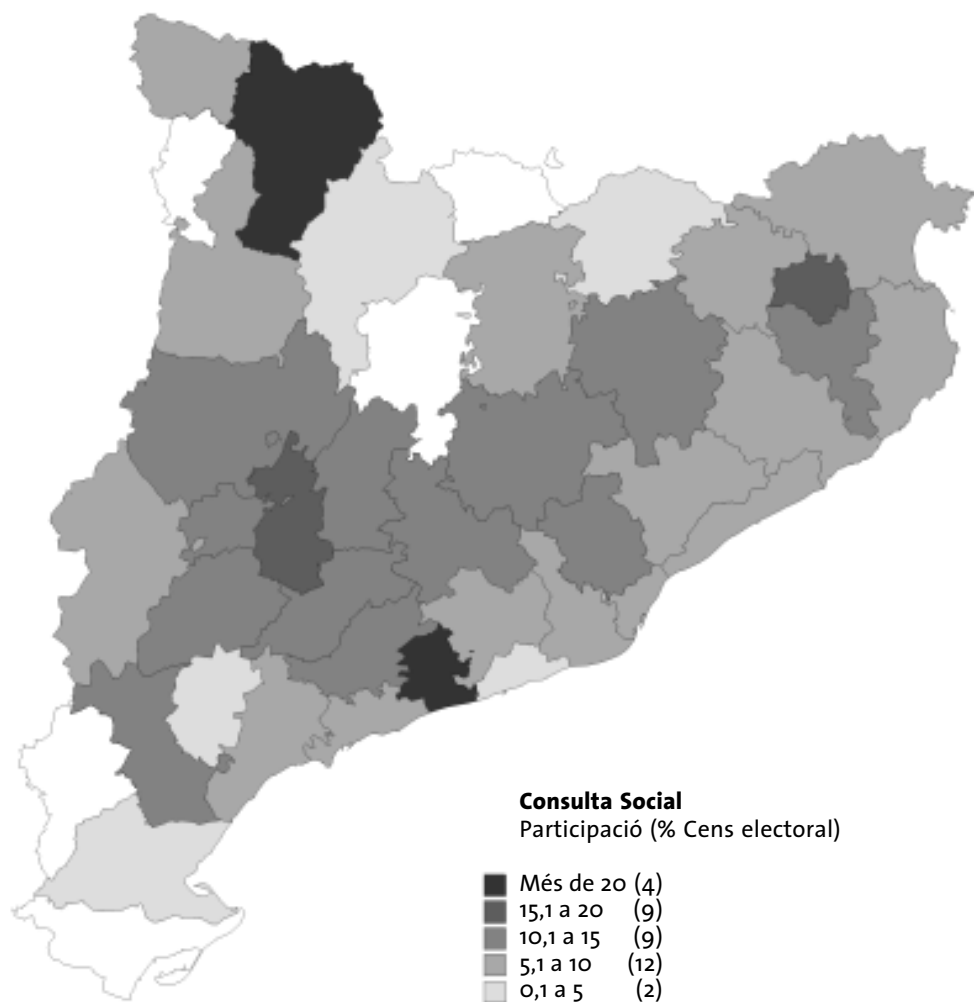
Mapa 6

Índex de participació sobre el cens electoral cobert. Distribució comarcal

Mapa 7

Índex de participació dels votants a les Eleccions Generals. Distribució comarcal

3. Resultats

Aquest darrer apartat presenta els resultats de la Consulta, tant pel que fa al tipus de votant (major d'edat, entre 16 i 17 anys, immigrant amb papers o sense) com als resultats de les 3 preguntes que es formulaven.

- Gairebé tots els votants han estat residents majors de 18 anys (97,3%). Altrament, 6.917 persones d'entre 16 i 17 anys van aprofitar l'oportunitat de participar que se'ls brindava o, el que és el mateix, un 1,3% dels vots va ser emès per menors d'edat.
- 6.861 immigrants van participar a la Consulta, 4.358 residents i 2.503 no residents. En conjunt, el vot dels immigrants representa un 1,3% del vot total.
- Com que el vot de menors d'edat i d'immigrants va ser tan escàs, es fa difícil apreciar diferències en la seva distribució pel conjunt de municipis acreditats. En tot cas, sí que es va detectar una major presència de vot d'immigrants en municipis com ara Barcelona (a Ciutat Vella), Arbúcies, Cambrils o Palafrugell, amb participacions superiors al 5% dels vots emesos.

Taula 3

Tipus de votant	Vots	%
Vots nuls	710	0,1
Majors de 18 anys	500.264	93,7
Entre 16 i 17 anys	6.917	1,3
Immigrants residents	4.358	0,8
Immigrants no residents	2.503	0,5
Total de vots	514.072	100,0

- Entre un 97% i un 98% dels participants a la Consulta van respondre “Sí” a les preguntes que es formulaven. Tant el “No” com el vot en blanc tenen una presència molt escassa.

- Els resultats van ser molt similars a tots els municipis on es va celebrar la Consulta, i l'índex de repeticions es va xifrar en un 2,1 per mil.

Taula 4

Resultats de la Consulta

	Pregunta 1		Pregunta 2		Pregunta 3	
	Vots	%	Vots	%	Vots	%
Sí	500.829	97,6	503.202	98,0	501.543	97,7
No	9.515	1,9	5.330	1,0	6.177	1,2
Blanc	3.018	0,6	4.827	0,9	5.642	1,1
Total	513.362	100,0	513.359	100,0	513.362	100,0

4. Documents adjunts

- Participació als municipis agrupats per comarques i províncies (Quadre 1).
- Participació a partir dels municipis sense incidències greus; distribució comarcal (Quadre 2).
- Resultats a totes les poblacions de Catalunya (Quadre 3).
- Perfil dels votants a totes les poblacions de Catalunya (Quadre 4).

Quadre 1

Catalunya: Participació respecte al cens i els votants per municipis i comarques

Comarques de Barcelona					
Municipi	Cens	Vots Consulta	Votants	% sobre cens	% sobre votants
Alt Penedès					
Gelida	3.741	393	2.514	10,5%	15,6%
Sant Sadurní d'Anoia	8.144	516	5.670	6,3%	9,1%
Vilafranca del Penedès	24.710	1.535	16.102	6,2%	9,5%
Total Alt Penedès	36.595	2.444	24.286	6,7%	10,1%
Anoia					
Calaf	2.536	276	1.763	10,9%	15,7%
Calonge de Segarra	160	62	120	38,8%	51,7%
Capellades	4.043	785	2.742	19,4%	28,6%
Carme	597	60	444	10,1%	13,5%
Igualada	27.630	4.664	18.087	16,9%	25,8%
Piera	7.202	123	4.481	1,7%	2,7%
Sant Martí de Tous	829	298	609	35,9%	48,9%
Santa Margarida de Montbui	7.499	335	4.505	4,5%	7,4%
Total Anoia	50.496	6.603	32.751	13,1%	20,2%
Bages					
Artés	3.599	548	2.433	15,2%	22,5%
Avinyó	1.673	351	1.207	21,0%	29,1%
Callús	1.125	263	765	23,4%	34,4%
Castellgalí	787	165	542	21,0%	30,4%
Manresa	54.200	7.058	34.497	13,0%	20,5%
Moià	3.266	647	2.215	19,8%	29,2%
Navàs	4.874	358	3.327	7,3%	10,8%
Sallent	6.274	817	4.207	13,0%	19,4%
Sant Joan de Vilatorrada	7.505	513	4.814	6,8%	10,7%
Santpedor	4.470	445	2.971	10,0%	15,0%
Súria	5.181	1.454	3.817	28,1%	38,1%
Total Bages	92.954	12.619	60.795	13,6%	20,8%
Baix Llobregat					
Abrera	6.525	936	4.123	14,3%	22,7%
Castelldefels	34.850	876	21.772	2,5%	4,0%
Castellví de Rosanes	897	135	695	15,1%	19,4%
Corbera de Llobregat	7.067	946	4.283	13,4%	22,1%

Comarques de Barcelona Municipi	Cens	Vots Consulta	Votants	% sobre cens	% sobre votants
Cornellà de Llobregat	67.913	8.232	44.494	12,1%	18,5%
Esplugues de Llobregat	38.596	4.393	25.740	11,4%	17,1%
Gavà	32.819	272	20.321	0,8%	1,3%
Martorell	17.140	998	11.106	5,8%	9,0%
Molins de Rei	17.227	2.701	11.074	15,7%	24,4%
Prat de Llobregat, El	51.181	3.841	31.533	7,5%	12,2%
Sant Boi de Llobregat	66.077	7.321	39.992	11,1%	18,3%
Sant Climent de Llobregat	2.456	308	1.643	12,5%	18,7%
Sant Feliu de Llobregat	32.123	3.123	21.512	9,7%	14,5%
Sant Joan Despí	22.885	2.752	15.284	12,0%	18,0%
Sant Just Desvern	11.565	797	7.879	6,9%	10,1%
Santa Coloma de Cervelló	3.680	466	2.472	12,7%	18,9%
Torrelles de Llobregat	2.744	294	1.738	10,7%	16,9%
Vallirana	7.526	811	4.584	10,8%	17,7%
Viladecans	45.029	1.953	27.319	4,3%	7,1%
Total Baix Llobregat	468.300	41.155	297.564	8,8%	13,8%
Barcelonès					
Badalona	176.440	19.482	105.296	11,0%	18,5%
Barcelona	1.348.931	180.315	850.374	13,4%	21,2%
Hospitalet de Llobregat, L'	207.320	20.047	132.216	9,7%	15,2%
Sant Adrià de Besòs	27.210	1.413	15.333	5,2%	9,2%
Santa Coloma de Gramenet	99.178	8.574	60.068	8,6%	14,3%
Total Barcelonès	1.859.079	229.831	1.163.287	12,4%	19,8%
Berguedà					
Berga	12.258	1.408	7.707	11,5%	18,3%
Gironella	4.283	321	2.948	7,5%	10,9%
Puig-reig	3.832	341	2.747	8,9%	12,4%
Total Berguedà	20.373	2.070	13.402	10,2%	15,4%
Garraf					
Sant Pere de Ribes	17.147	299	9.896	1,7%	3,0%
Sitges	15.426	1.152	9.985	7,5%	11,5%
Vilanova i la Geltrú*					
Total Garraf	32.573	1.451	19.881	4,5%	7,3%

* En el moment de tancar aquest quadre, no disposàvem dels resultats, en part perquè la Policia Nacional va confiscar les urnes.

Comarques de Barcelona
Municipi

	Cens	Vots Consulta	Votants	% sobre cens	% sobre votants
Maresme					
Alella	6.678	2.222	4.511	33,3%	49,3%
Arenys de Mar	10.394	633	6.789	6,1%	9,3%
Arenys de Munt	5.123	373	3.502	7,3%	10,7%
Argentona	7.686	507	5.221	6,6%	9,7%
Cabrera de Mar	2.879	403	1.966	14,0%	20,5%
Calella	10.227	592	6.621	5,8%	8,9%
Canet de Mar	8.279	349	5.463	4,2%	6,4%
Malgrat de Mar	11.034	725	7.217	6,6%	10,0%
Masnou, El	17.292	1.069	11.000	6,2%	9,7%
Mataró	84.011	5.169	55.717	6,2%	9,3%
Montgat	6.887	640	4.374	9,3%	14,6%
Palafolls	4.233	189	2.810	4,5%	6,7%
Pineda de Mar	15.653	430	10.198	2,7%	4,2%
Premià de Dalt	7.075	305	4.873	4,3%	6,3%
Premià de Mar	21.253	2.800	13.387	13,2%	20,9%
Sant Andreu de Llavaneres	5.457	763	3.806	14,0%	20,0%
Sant Cebrià de Vallalta	1.356	118	916	8,7%	12,9%
Teià	4.101	723	2.874	17,6%	25,2%
Tiana	4.532	469	3.237	10,3%	14,5%
Vilassar de Dalt	6.367	782	4.291	12,3%	18,2%
Vilassar de Mar	13.852	513	9.182	3,7%	5,6%
Total Maresme	254.369	19.774	167.955	7,8%	11,8%

Osona

Calldetenes	1.586	203	1.083	12,8%	18,7%
Centelles	4.838	922	3.294	19,1%	28,0%
Folgueroles	1.315	218	928	16,6%	23,5%
Gurb	1.525	284	1.047	18,6%	27,1%
Manlleu	13.550	2.190	9.221	16,2%	23,8%
Masies de Roda, Les	528	189	374	35,8%	50,5%
Roda de Ter	4.108	1.229	2.805	29,9%	43,8%
Sant Pere de Torelló	1.912	519	1.162	27,1%	44,7%
Santa Maria de Corcó	1.761	618	1.259	35,1%	49,1%
Seva	2.018	851	1.470	42,2%	57,9%
Tona	4.830	1.020	3.157	21,1%	32,3%
Torelló	10.105	1.541	6.457	15,2%	23,9%
Vic	25.911	2.058	16.923	7,9%	12,2%
Total Osona	73.987	11.842	49.180	16,0%	24,1%

Comarques de Barcelona
Municipi

Cens

**Vots
Consulta**

Votants

**% sobre
cens**

**% sobre
votants**

Vallès Occidental

Barberà del Vallès	21.400	2.911	13.581	13,6%	21,4%
Castellbisbal	6.050	1.720	3.985	28,4%	43,2%
Cerdanyola del Vallès	43.339	9.554	27.712	22,0%	34,5%
Montcada i Reixac	22.680	4.895	13.966	21,6%	35,0%
Rellinars	306	141	255	46,1%	55,3%
Ripollet	24.410	3.647	14.785	14,9%	24,7%
Rubí	47.489	5.837	27.768	12,3%	21,0%
Sabadell	152.131	23.114	101.167	15,2%	22,8%
Sant Cugat del Vallès	44.880	14.932	30.062	33,3%	49,7%
Sant Llorenç Savall	1.697	493	1.147	29,1%	43,0%
Sant Quirze del Vallès	9.832	2.796	6.828	28,4%	40,9%
Sentmenat	4.644	1.535	3.006	33,1%	51,1%
Terrassa	140.111	18.163	89.009	13,0%	20,4%
Ullastrell	924	233	699	25,2%	33,3%
Vacarisses	2.240	685	1.402	30,6%	48,9%
Total Vallès Occidental	522.133	90.656	335.372	17,4%	27,0%

Vallès Oriental

Aiguafreda	1.816	351	1.302	19,3%	27,0%
Ametlla del Vallès, L'	4.272	706	2.891	16,5%	24,4%
Caldes de Montbui	10.748	858	6.779	8,0%	12,7%
Cardedeu	9.544	2.784	6.412	29,2%	43,4%
Figaró - Montmany	643	177	418	27,5%	42,3%
Franqueses del Vallès, Les	9.945	331	6.250	3,3%	5,3%
Garriga, La	9.068	1.332	6.095	14,7%	21,9%
Granollers	42.464	2.270	27.887	5,3%	8,1%
Gualba	673	133	478	19,8%	27,8%
Lliçà d'Amunt	7.643	1.126	4.742	14,7%	23,7%
Martorelles	4.002	788	2.637	19,7%	29,9%
Mollet del Vallès	38.767	4.006	22.854	10,3%	17,5%
Montmeló	6.891	1.488	4.583	21,6%	32,5%
Sant Celoni	10.620	2.479	7.196	23,3%	34,4%
Sant Esteve de Palautordera	1.132	346	794	30,6%	43,6%
Santa Eulàlia de Ronçana	3.696	541	2.284	14,6%	23,7%
Total Vallès Oriental	161.924	19.716	103.602	12,2%	19,0%

Comarques de Girona
Municipi
Cens**Vots
Consulta****Votants****% sobre
cens****% sobre
votants****Alt Empordà**

Castelló d'Empúries	3.476	373	2.156	10,7%	17,3%
Escala, L'	4.841	384	2.965	7,9%	13,0%
Figuères	27.657	1.440	16.527	5,2%	8,7%
Garriguella	580	200	365	34,5%	54,8%
Rabós	133	48	93	36,1%	51,6%
Vilamaniscle	91	44	66	48,4%	66,7%
Total Alt Empordà	36.778	2.489	22.172	6,8%	11,2%

Baix Empordà

Bisbal d'Empordà, La	6.506	1.095	4.346	16,8%	25,2%
Corçà	968	438	636	45,2%	68,9%
Palafrugell	14.062	455	8.976	3,2%	5,1%
Palamós	12.160	236	7.482	1,9%	3,2%
Sant Feliu de Guíxols	14.565	777	9.368	5,3%	8,3%
Torroella de Montgrí	6.152	707	3.933	11,5%	18,0%
Total Baix Empordà	54.413	3.708	34.741	6,8%	10,7%

Garrotxa

Olot	23.137	2.163	15.103	9,3%	14,3%
Sant Feliu de Pallerols	952	335	670	35,2%	50,0%
Total Garrotxa	24.089	2.498	15.773	10,4%	15,8%

Gironès

Bescanó	2.624	526	1.864	20,0%	28,2%
Cassà de La Selva	6.168	974	4.101	15,8%	23,8%
Celrà	2.116	529	1.343	25,0%	39,4%
Girona	59.526	7.327	39.756	12,3%	18,4%
Llagostera	4.512	276	2.972	6,1%	9,3%
Salt	17.202	2.176	10.619	12,6%	20,5%
Sant Gregori	1.896	270	1.295	14,2%	20,8%
Sarrià de Ter	2.922	990	2.051	33,9%	48,3%
Total Gironès	96.966	13.068	64.001	13,5%	20,4%

Pla de l'Estany

Banyoles	11.611	2.840	7.808	24,5%	36,4%
Porqueres	2.905	577	1.973	19,9%	29,2%
Total Pla de l'Estany	14.516	3.417	9.781	23,5%	34,9%

Comarques de Girona Municipi	Cens	Vots Consulta	Votants	% sobre cens	% sobre votants
Ripollès					
Ripoll	9.112	583	6.140	6,4%	9,5%
Selva					
Arbúcies	4.066	1.320	2.761	32,5%	47,8%
Blanes	23.571	714	15.410	3,0%	4,6%
Caldes de Malavella	3.249	155	2.053	4,8%	7,5%
Cellera de Ter, La	1.653	457	1.208	27,6%	37,8%
Maçanet de la Selva	3.160	324	1.879	10,3%	17,2%
Riudarenes	1.102	399	739	36,2%	54,0%
Sant Julià de Llor i Bonmatí	760	369	533	48,6%	69,2%
Santa Coloma de Farners	7.117	773	4.550	10,9%	17,0%
Vilobí d'Onyar	1.828	307	1.220	16,8%	25,2%
Total Selva	46.506	4.818	30.353	10,4%	15,9%
Comarques de Lleida					
Comarques de Lleida Municipi	Cens	Vots Consulta	Votants	% sobre cens	% sobre votants
Alt Urgell					
Josa i Tuixén	154	95	83	61,7%	114,5%
Seu d'Urgell, La*					
Total Alt Urgell	154	95	83	61,7%	114,5%
Garrigues					
Arbeca	1.928	620	1.286	32,2%	48,2%
Borges Blanques, Les	4.391	218	2.842	5,0%	7,7%
Espluga Calba, L'	368	191	243	51,9%	78,6%
Juneda	2.466	591	1.782	24,0%	33,2%
Puiggròs	232	110	159	47,4%	69,2%
Total Garrigues	9.385	1.730	6.312	18,4%	27,4%
Noguera					
Balaguer	10.961	1.922	7.257	17,5%	26,5%
Sentiu de Sió, La	420	241	306	57,4%	78,8%
Total Noguera	11.381	2.163	7.563	19,0%	28,6%

* En el moment de tancar aquest quadre, no disposàvem dels resultats, perquè el dia 12 els Mossos d'Esquadra van confiscar les urnes i es va haver de repetir la Consulta el dia 19 de març.

Comarques de Lleida
Municipi
Cens**Vots
Consulta****Votants****% sobre
cens****% sobre
votants****Pallars Jussà**

Pobla de Segur, La	2.471	329	1.704	13,3%	19,3%
Talarn	305	105	208	34,4%	50,5%
Tremp	4.398	432	2.817	9,8%	15,3%
Total Pallars Jussà	7.174	866	4.729	12,1%	18,3%

Pallars Sobirà

Baix Pallars	341	154	226	45,2%	68,1%
Sort	1.462	367	1.006	25,1%	36,5%
Total Pallars Sobirà	1.803	521	1.232	28,9%	42,3%

Pla d'Urgell

Castellnou de Seana	630	204	418	32,4%	48,8%
Linyola	1.990	320	1.403	16,1%	22,8%
Mollerussa	7.764	1.113	5.184	14,3%	21,5%
Palau d'Anglesola, El	1.384	379	962	27,4%	39,4%
Total Pla d'Urgell	11.768	2.016	7.967	17,1%	25,3%

Segarra

Cervera	5.996	1.055	3.917	17,6%	26,9%
Talavera	270	98	210	36,3%	46,7%
Total Segarra	6.266	1.153	4.127	18,4%	27,9%

Segrià

Alcarràs	3.912	290	2.413	7,4%	12,0%
Alguaire	2.342	341	1.425	14,6%	23,9%
Lleida	95.249	8.415	59.863	8,8%	14,1%
Sunyer	262	161	180	61,5%	89,4%
Torres de Segre	1.549	192	1.176	12,4%	16,3%
Total Segrià	103.314	9.399	65.057	9,1%	14,4%

Urgell

Agramunt	3.903	215	2.521	5,5%	8,5%
Belianes	487	229	368	47,0%	62,2%
Bellpuig	3.279	626	2.273	19,1%	27,5%
Castellserà	957	283	687	29,6%	41,2%
Tàrraga	10.066	2.734	6.617	27,2%	41,3%
Verdú	882	200	522	22,7%	38,3%
Total Urgell	19.574	4.287	12.988	21,9%	33,0%

Comarques de Lleida Municipi	Cens	Vots Consulta	Votants	% sobre cens	% sobre votants
Vall d'Aran					
Vielha e Mijaran	3.315	273	2.020	8,2%	13,5%

Comarques de Tarragona Municipi	Cens	Vots Consulta	Votants	% sobre cens	% sobre votants
Alt Camp					
Figuerola del Camp	233	56	161	24,0%	34,8%
Pla de Santa Maria, El	1.333	439	906	32,9%	48,5%
Valls	16.490	2.696	10.685	16,3%	25,2%
Total Alt Camp	18.056	3.191	11.752	17,7%	27,2%

Baix Camp					
Alforja	1.072	74	806	6,9%	9,2%
Cambrils	15.144	1.564	9.299	10,3%	16,8%
Castellvell del Camp	1.165	237	838	20,3%	28,3%
Mont-roig del Camp	4.811	556	3.014	11,6%	18,4%
Reus	71.683	8.134	43.363	11,3%	18,8%
Selva del Camp, La	3.177	712	2.344	22,4%	30,4%
Vandellòs	3.542	382	2.435	10,8%	15,7%
Vilaplana	459	74	349	16,1%	21,2%
Total Baix Camp	101.053	11.733	62.448	11,6%	18,8%

Baix Ebre					
Camarles	2.345	397	1.557	16,9%	25,5%
Tortosa	24.179	393	15.147	1,6%	2,6%
Total Baix Ebre	26.524	790	16.704	3,0%	4,7%

Baix Penedès					
Llorenç del Penedès	1.263	493	958	39,0%	51,5%

Conca de Barberà					
Espluga de Francolí, L'	3.046	371	2.005	12,2%	18,5%
Montblanc	4.896	738	3.125	15,1%	23,6%
Santa Coloma de Queralt	2.204	598	1.435	27,1%	41,7%
Total Conca de Barberà	10.146	1.707	6.565	16,8%	26,0%

Montsià					
Ulldecona*					

* En el moment de tancar aquest quadre, no disposàvem dels resultats, perquè hi va haver problemes informàtics a l'hora de transmetre els resultats.

Comarques de Tarragona
Municipi

	Cens	Vots Consulta	Votants	% sobre cens	% sobre votants
Priorat					
Falset	2.027	132	1.536	6,5%	8,6%

Ribera d'Ebre

Ascó	1.421	499	989	35,1%	50,5%
Flix	3.534	460	2.567	13,0%	17,9%
Tivissa	1.501	161	1.054	10,7%	15,3%
Total Ribera d'Ebre	6.456	1.120	4.610	17,3%	24,3%

Tarragonès

Riera de Gaià, La	755	270	565	35,8%	47,8%
Secuita, La	905	195	622	21,5%	31,4%
Torredembarra	8.093	580	5.338	7,2%	10,9%
Total Tarragonès	9.753	1.045	6.525	10,7%	16,0%

Quadre 2

Participació a les comarques de Catalunya, prenent com a referència aquells municipis sense incidents

Comarques de Barcelona	Cens de municipis acreditats	Vots	Electors	% sobre cens	% sobre votants
Alt Penedès	3.741	393	2.514	10,5%	15,6%
Anoia	35.795	6.145	23.765	17,2%	25,9%
Bages	80.575	11.748	52.654	14,6%	22,3%
Baix Llobregat	208.742	24.962	136.947	12,0%	18,2%
Barcelonès	1.831.869	228.418	1.147.954	12,5%	19,9%
Berguedà	12.258	1.408	7.707	11,5%	18,3%
Maresme	51.267	8.162	34.072	15,9%	24,0%
Osona	48.076	9.784	32.257	20,4%	30,3%
Vallès Occidental	522.133	90.656	335.372	17,4%	27,0%
Vallès Oriental	98.767	16.257	62.686	16,5%	25,9%
Total Comarques de Barcelona	2.893.223	397.933	1.835.928	13,8%	21,7%

Comarques de Girona	Cens de municipis acreditats	Vots	Electors	% sobre cens	% sobre votants
Alt Empordà	4.280	665	2.680	15,5%	24,8%
Baix Empordà	13.626	2.240	8.915	16,4%	25,1%
Garrotxa	952	335	670	35,2%	50,0%
Gironès	96.966	13.068	64.001	13,5%	20,4%
Pla de l'Estany	14.516	3.417	9.781	23,5%	34,9%
Selva	22.935	4.104	14.943	17,9%	27,5%
Total Comarques de Girona	153.275	23.829	100.990	15,5%	23,6%

Comarques de Lleida	Cens de municipis acreditats	Vots	Electors	% sobre cens	% sobre votants
Alt Urgell	154	95	83	61,7%	114,5%
Garrigues	9.385	1.730	6.312	18,4%	27,4%
Noguera	11.381	2.163	7.563	19,0%	28,6%
Pallars Jussà	7.174	866	4.729	12,1%	18,3%
Pallars Sobirà	1.803	521	1.232	28,9%	42,3%
Pla d'Urgell	11.768	2.016	7.967	17,1%	25,3%
Segarra	6.266	1.153	4.127	18,4%	27,9%
Segrià	103.314	9.399	65.057	9,1%	14,4%
Urgell	15.671	4.072	10.467	26,0%	38,9%
Total Comarques de Lleida	166.916	22.015	107.537	13,2%	20,5%

Comarques de Tarragona	Cens de municipis acreditats	Vots	Electors	% sobre cens	% sobre votants
Alt Camp	18.056	3.191	11.752	17,7%	27,2%
Baix Camp	95.170	11.103	58.628	11,7%	18,9%
Baix Ebre	2.345	397	1.557	16,9%	25,5%
Baix Penedès	1.263	493	958	39,0%	51,5%
Conca de Barberà	10.146	1.707	6.565	16,8%	26,0%
Ribera d'Ebre	2.922	660	2.043	22,6%	32,3%
Tarragonès	9.753	1.045	6.525	10,7%	16,0%
Total Comarques de Tarragona	139.655	18.596	88.028	13,3%	21,1%
Total Catalunya	3.353.069	462.373	2.132.483	13,8%	21,7%

Quadre 3

Resultats de la Consulta als municipis de Catalunya tenint en compte les preguntes

Codi	Nom	Cens	Vots Nuls		P1 Sí	P1 No	P1 Blanc	P2 Sí	P2 No	P2 Blanc	P3 Sí	P3 No	P3 Blanc
8001	Abdera	6.525	936	0	910	16	10	907	12	17	901	13	22
8003	Alella	6.678	2.222	0	2.057	122	43	2.128	52	42	2.109	70	43
8005	Ametlla del Vallès, L'	4.272	706	0	676	23	7	686	10	10	688	9	9
8006	Arenys de Mar	10.394	633	0	627	3	3	624	2	7	621	4	8
8007	Arenys de Munt	5.123	373	0	366	4	3	365	4	4	361	6	6
8009	Argentona	7.686	507	0	503	4	0	501	4	2	499	5	3
8010	Artés	3.599	548	4	537	6	1	536	4	4	535	5	4
8012	Avinyó	1.673	351	0	348	1	2	348	0	3	346	0	5
8014	Aiguafreda	1.816	351	0	347	3	1	345	1	5	345	2	4
8015	Badalona	176.440	19.482	78	19.004	282	118	19.019	181	204	18.979	207	218
8022	Berga	12.258	1.408	1	1.386	20	1	1.375	31	1	1.371	35	1
8029	Cabrera de Mar	2.879	403	1	388	11	3	393	1	8	392	3	7
8031	Calaf	2.536	276	0	276	0	0	276	0	0	276	0	0
8033	Caldes de Montbui	10.748	858	0	847	10	1	851	5	2	849	6	3
8035	Calella	10.227	592	0	572	5	15	570	6	16	567	4	21
8036	Calonge de Segarra	160	62	0	59	3	0	61	1	0	61	1	0
8037	Calldetenes	1.586	203	0	190	11	2	195	3	5	194	5	4
8038	Callús	1.125	263	0	258	3	2	253	5	5	250	5	8
8040	Canet de Mar	8.279	349	0	343	6	0	344	5	0	341	6	2
8044	Capellades	4.043	785	3	777	5	0	776	3	3	767	11	4
8046	Cardedeu	9.544	2.784	2	2.688	65	29	2.714	28	40	2.711	28	43
8048	Carme	597	60	0	58	2	0	57	3	0	59	1	0
8054	Castellbisbal	6.050	1.720	1	1.676	36	7	1.677	22	20	1.675	23	21
8056	Castelldefels	34.850	876	1	861	13	1	864	10	1	862	12	1
8061	Castellgalí	787	165	0	155	10	0	163	1	1	160	2	3
8066	Castellví de Rosanes	897	135	0	124	8	3	127	5	3	133	2	0
8067	Centelles	4.838	922	0	896	22	4	903	12	7	899	16	7
8072	Corbera de Llobregat	7.067	946	0	916	22	8	925	12	9	921	15	10
8073	Cornellà de Llobregat	67.913	8.232	29	8.043	113	47	8.078	56	69	8.043	80	80
8077	Esplugues de Llobregat	38.596	4.393	2	4.303	66	22	4.316	43	32	4.312	33	46
8083	Folgueroles	1.315	218	1	215	1	1	214	2	1	212	3	2
8086	Franqueses del Vallès, Les	9.945	331	0	328	3	0	327	3	1	327	3	1

Codi	Nom	Cens	Vots Nuls			P1 Sí	P1 No	P1 Blanc	P2 Sí	P2 No	P2 Blanc	P3 Sí	P3 No	P3 Blanc
8088	Garriga, La	9.068	1.332	0	1.295	24	13		1.297	23	12	1.296	11	25
8089	Gavà	32.819	272	0	265	4	3		269	2	1	272	0	0
8091	Gelida	3.741	393	0	385	8	0		389	2	2	387	5	1
8092	Gironella	4.283	321	0	314	2	5		310	4	7	309	4	8
8096	Granollers	42.464	2.270	0	2.218	41	11		2.228	29	13	2.223	23	24
8097	Gualba	673	133	0	133	0	0		133	0	0	133	0	0
8100	Gurb	1.525	284	0	271	7	6		270	5	9	271	5	8
8101	Hospitalet de Llobregat, L'	207.320	20.047	53	19.568	347	79		19.660	180	154	19.605	220	169
8102	Igualada	27.630	4.664	2	4.514	101	47		4.549	53	60	4.539	56	67
8107	Lliçà d'Amunt	7.643	1.126	1	1.101	19	5		1.098	13	14	1.101	10	14
8110	Malgrat de Mar	11.034	725	0	716	6	3		718	4	3	715	7	3
8112	Manlleu	13.550	2.190	2	2.109	51	28		2.076	28	84	2.070	29	89
8113	Manresa	54.200	7.058	16	6.911	90	41		6.939	49	54	6.895	71	76
8114	Martorell	17.140	998	5	975	14	4		975	12	6	978	8	7
8115	Martorelles	4.002	788	0	761	26	1		770	11	7	768	16	4
8116	Masies de Roda, Les	528	189	0	182	4	3		182	5	2	184	2	3
8118	Masnou, El	17.292	1.069	0	1.035	23	11		1.056	10	3	1.048	15	6
8121	Mataró	84.011	5.169	20	4.998	117	34		5.042	65	42	5.029	72	48
8123	Molins de Rei	17.227	2.701	5	2.647	35	14		2.644	23	29	2.652	21	23
8124	Mollet del Vallès	38.767	4.006	0	3.941	56	9		3.981	20	5	3.981	20	5
8125	Montcada i Reixac	22.680	4.895	5	4.808	77	5		4.844	37	9	4.839	38	13
8126	Montgat	6.887	640	0	611	26	3		621	15	4	623	12	5
8134	Figaró-Montmany	643	177	1	173	3	0		175	1	0	173	1	2
8135	Montmeló	6.891	1.488	0	1.451	32	5		1.465	13	10	1.460	17	11
8138	Moià	3.266	647	0	638	9	0		638	4	5	636	4	7
8141	Navàs	4.874	358	0	350	5	3		352	4	2	353	2	3
8155	Palafolls	4.233	189	0	184	5	0		189	0	0	187	0	2
8161	Piera	7.202	123	0	119	4	0		122	1	0	122	1	0
8163	Pineda de Mar	15.653	430	1	425	3	1		426	1	2	425	2	2
8169	Prat de Llobregat, El	51.181	3.841	7	3.773	54	7		3.780	33	21	3.774	43	17
8172	Premià de Mar	21.253	2.800	2	2.665	120	13		2.730	47	21	2.721	57	20
8175	Puig-reig	3.832	341	0	339	2	0		340	0	1	339	1	1
8179	Rellinars	306	141	0	141	0	0		141	0	0	140	1	0
8180	Ripollet	24.410	3.647	1	3.558	74	14		3.589	40	17	3.580	44	22
8183	Roda de Ter	4.108	1.229	0	1.210	7	12		1.200	12	17	1.215	8	6
8184	Rubí	47.489	5.837	4	5.667	135	31		5.712	76	45	5.701	85	47
8187	Sabadell	152.131	23.114	14	22.494	465	141		22.586	229	285	22.520	250	330
8191	Sallent	6.274	817	1	795	16	5		802	9	5	801	9	6

Codi	Nom	Cens	Vots Nuls			P1 Sí	P1 No	P1 Blanc	P2 Sí	P2 No	P2 Blanc	P3 Sí	P3 No	P3 Blanc
8192	Santpedor	4.470	445	0	440	5	0	444	1	0	442	2	1	
8194	Sant Adrià de Besòs	27.210	1.413	5	1.371	33	4	1.388	11	9	1.386	15	7	
8197	Sant Andreu de Llavaneres	5.457	763	0	750	10	3	754	4	5	753	4	6	
8200	Sant Boi de Llobregat	66.077	7.321	2	7.076	185	58	7.169	87	63	7.146	87	86	
8202	Sant Celoni	10.620	2.479	0	2.433	38	8	2.440	25	14	2.431	38	10	
8203	Sant Cebrià de Vallalta	1.356	118	0	118	0	0	118	0	0	118	0	0	
8204	Sant Climent de Llobregat	2.456	308	0	301	7	0	304	4	0	308	0	0	
8205	Sant Cugat del Vallès	44.880	14.932	17	14.466	330	119	14.586	178	151	14.404	297	214	
8207	Sant Esteve de Palautordera	1.132	346	0	341	4	1	343	2	1	337	6	3	
8211	Sant Feliu 32.123 de Llobregat	3.123	03.037	70	16	3.037	46	403.046	40	3	7			
8214	Vilassar de Dalt	6.367	782	0	763	15	4	769	2	11	763	6	13	
8217	Sant Joan Despi	22.885	2.752	1	2.675	62	14	2.709	28	14	2.695	36	20	
8218	Sant Joan de Vilatorrada	7.505	513	4	500	7	2	500	6	3	501	1	7	
8219	Vilassar de Mar	13.852	513	1	496	9	7	497	3	12	488	11	13	
8221	Sant Just Desvern	11.565	797	0	786	7	4	786	6	5	779	8	10	
8223	Sant Llorenç Savall	1.697	493	1	481	8	3	478	7	7	467	14	11	
8226	Sant Martí de Tous	829	298	2	291	4	1	292	2	2	294	0	2	
8230	Premià de Dalt	7.075	305	0	302	2	1	302	0	3	301	1	3	
8231	Sant Pere de Ribes	17.147	299	0	297	2	0	297	1	1	294	4	1	
8233	Sant Pere de Torelló	1.912	519	0	507	7	5	515	2	2	509	6	4	
8238	Sant Quirze del Vallès	9.832	2.796	0	2.726	66	4	2.758	26	12	2.753	38	5	
8240	Sant Sadurní d'Anoia	8.144	516	2	509	4	1	507	1	6	499	6	9	
8244	Santa Coloma de Cervelló	3.680	466	0	452	7	7	452	4	10	450	3	13	
8245	Santa Coloma de Gramenet	99.178	8.574	4	8.349	150	71	8.407	81	82	8.378	73	119	
8248	Santa Eulàlia de Ronçana	3.696	541	0	532	8	1	536	2	3	534	3	4	
8250	Santa Margarida de Montbui	7.499	335	0	333	2	0	329	4	2	332	2	1	

Codi	Nom	Cens	Vots	Nuls	P1 Sí	P1 No	P1 Blanc	P2 Sí	P2 No	P2 Blanc	P3 Sí	P3 No	P3 Blanc
8252	Barberà del Vallès	21.400	2.911	16	2.838	49	8	2.855	22	18	2.860	20	15
8254	Santa Maria de Corcó	1.761	618	1	606	10	1	605	6	6	609	5	3
8266	Cerdanyola del Vallès	43.339	9.554	6	9.256	220	72	9.361	90	97	9.313	119	116
8267	Sentmenat	4.644	1.535	3	1.480	46	6	1.495	27	10	1.489	33	10
8269	Seva	2.018	851	0	826	22	3	827	14	10	830	11	10
8270	Sitges	15.426	1.152	0	1.135	13	4	1.129	14	9	1.136	6	10
8274	Súria	5.181	1.454	1	1.417	28	8	1.424	14	15	1.420	15	18
8279	Terrassa	140.111	18.163	70	17.623	312	158	17.697	170	226	17.635	188	270
8281	Teià	4.101	723	1	701	19	2	710	10	2	694	17	11
8282	Tiana	4.532	469	4	452	10	3	457	3	5	448	9	8
8283	Tona	4.830	1.020	0	1.008	4	8	1.006	2	12	1.002	3	15
8285	Torelló	10.105	1.541	10	1.505	13	13	1.498	12	21	1.505	11	15
8289	Torrelles de Llobregat	2.744	294	0	291	2	1	290	2	2	285	3	6
8290	Ullastrell	924	233	0	229	0	4	227	1	5	230	0	3
8291	Vacarisses	2.240	685	0	682	3	0	683	2	0	683	2	0
8295	Vallirana	7.526	811	0	803	5	3	805	3	3	803	8	0
8298	Vic	25.911	2.058	2	2.003	26	27	2.019	21	16	2.008	20	28
8301	Viladecans	45.029	1.953	4	1.872	61	16	1.915	13	21	1.914	19	16
8305	Vilafranca del Penedès	24.710	1.535	0	1.489	31	15	1.487	23	25	1.481	26	28
8801	Barcelona- Ciutat Vella	75.874	9.849	4	9.658	151	36	9.690	88	67	9.684	81	80
8802	Barcelona- Eixample	226.758	33.083	35	32.308	602	138	32.516	317	215	32.370	406	272
8803	Barcelona- Sants-Montjuïc	147.356	12.057	10	11.811	181	55	11.851	104	92	11.824	109	114
8804	Barcelona- les Corts	71.922	10.855	1	10.617	181	56	10.667	87	100	10.586	135	133
8805	Barcelona-Sarrià -Sant Gervasi	118.449	23.560	16	22.737	583	224	22.997	257	290	22.707	439	398
8806	Barcelona-Gràcia	105.463	20.736	30	20.311	316	79	20.367	177	162	20.296	236	174
8807	Barcelona- Horta Guinardó	152.875	17.452	0	17.119	259	74	17.208	129	115	17.170	155	127
8808	Barcelona- Nou Barris	153.066	19.083	7	18.635	350	91	18.698	188	190	18.679	178	219
8809	Barcelona- Sant Andreu	118.176	12.199	20	11.949	148	82	11.963	83	133	11.961	88	130
8810	Barcelona- Sant Martí	178.992	21.441	14	20.921	390	116	21.010	217	200	20.964	220	243

Codi	Nom	Cens	Vots Nuls		P1 Sí	P1 No	P1 Blanc	P2 Sí	P2 No	P2 Blanc	P3 Sí	P3 No	P3 Blanc
17009	Arbúcies	4.066	1.320	1	1.288	16	15	1.288	18	13	1.282	18	19
17015	Banyoles	11.611	2.840	0	2.757	58	25	2.773	36	31	2.768	39	33
17020	Bescanó	2.624	526	1	513	9	3	516	5	4	516	4	5
17022	Bisbal d'Empordà, La	6.506	1.095	2	1.058	29	6	1.061	22	10	1.059	17	17
17023	Blanes	23.571	714	0	703	8	3	703	1	10	699	4	1
17033	Caldes de Malavella	3.249	155	0	153	2	0	154	1	0	153	2	0
17044	Cassà de la Selva	6.168	974	4	926	36	8	930	21	19	920	27	23
17047	Castelló d'Empúries	3.476	373	0	371	2	0	370	3	0	367	4	2
17049	Celrà	2.116	529	4	497	24	4	515	9	1	507	15	3
17057	Corçà	968	438	0	394	29	15	407	16	15	405	20	13
17062	Escala, L'	4.841	384	0	378	3	3	378	2	4	381	1	2
17066	Figueres	27.657	1.440	4	1.406	22	8	1.408	15	13	1.403	19	14
17077	Garriguella	580	200	0	192	7	1	191	7	2	194	6	0
17079	Girona	59.526	7.327	6	7.136	143	42	7.173	91	57	7.144	100	77
17089	Llagostera	4.512	276	1	268	3	4	267	3	5	265	3	7
17103	Maçanet de la Selva	3.160	324	1	312	9	2	313	8	2	315	3	5
17114	Olot	23.137	2.163	1	2.092	57	13	2.117	25	20	2.114	31	17
17117	Palafrugell	14.062	455	0	452	3	0	455	0	0	454	0	1
17118	Palamós	12.160	236	0	229	5	2	230	2	4	232	1	3
17137	Porqueres	2.905	577	0	569	8	0	569	4	4	571	1	5
17143	Rabós	133	48	0	46	2	0	47	1	0	47	1	0
17147	Ripoll	9.112	583	0	547	30	6	566	5	9	558	16	9
17148	Riudarenes	1.102	399	2	392	4	1	390	5	2	385	8	4
17155	Salt	17.202	2.176	22	2.093	45	16	2.095	27	32	2.089	34	31
17160	Sant Feliu de Guíxols	14.565	777	0	764	10	3	765	8	4	763	13	1
17161	Sant Feliu de Pallerols	952	335	0	318	15	2	323	10	2	319	12	4
17163	Sant Gregori	1.896	270	0	268	2	0	270	0	0	270	0	0
17180	Santa Coloma de Farners	7.117	773	0	760	8	5	755	5	13	761	5	7
17186	Sarrià de Ter	2.922	990	4	932	38	16	936	26	24	942	18	26
17189	Cellera de Ter, La	1.653	457	0	451	4	2	450	4	3	449	5	3
17199	Torroella de Montgrí	6.152	707	0	697	8	2	693	4	10	694	5	8
17227	Vilamaniscle	91	44	0	36	6	2	39	3	2	39	3	2
17233	Vilobí d'Onyar	1.828	307	0	292	11	4	298	6	3	294	8	5
17903	Sant Julià del Llor i Bonmatí	760	369	2	356	10	1	362	4	1	359	3	5

Codi	Nom	Cens	Vots Nuls			P1 Sí	P1 No	P1 Blanc	P2 Sí	P2 No	P2 Blanc	P3 Sí	P3 No	P3 Blanc
25003	Agramunt	3.903	215	0		209	5	1	212	3	0	213	2	0
25011	Alcarràs	3.912	290	0		274	12	4	283	3	4	278	9	3
25016	Alguaire	2.342	341	0		337	3	1	337	3	1	333	2	6
25029	Arbeca	1.928	620	6		584	26	4	586	15	13	584	14	16
25035	Sentiu de Sió, La	420	241	1		232	3	5	235	1	4	234	2	4
25039	Baix Pallars	341	154	0		153	1	0	152	0	2	143	1	10
25040	Balaguer	10.961	1.922	12		1.848	52	10	1.860	29	21	1.853	33	24
25046	Belianes	487	229	0		224	3	2	223	3	3	216	6	7
25050	Bellpuig	3.279	626	0		614	10	2	617	2	7	616	5	5
25058	Borges Blanques, Les	4.391	218	0		216	2	0	213	2	3	210	5	3
25068	Castellnou de Seana	630	204	0		193	5	6	191	6	7	197	4	3
25070	Castellsèra	957	283	0		277	6	0	280	2	1	280	2	1
25072	Cervera	5.996	1.055	6		1.022	20	7	1.035	7	7	1.025	16	8
25081	Espluga Calba, L'	368	191	0		187	2	2	188	2	1	190	1	0
25119	Juneda	2.466	591	0		564	18	9	567	12	12	569	9	13
25120	Lleida	95.249	8.415	30		8.160	175	50	8.108	112	165	8.051	203	131
25122	Linyola	1.990	320	0		309	10	1	309	10	1	309	9	2
25137	Mollerussa	7.764	1.113	1		1.095	13	4	1.098	8	6	1.080	21	11
25158	Palau d'Anglesola, El	1.384	379	0		370	6	3	371	4	4	372	5	2
25171	Pobla de Segur, La	2.471	329	0		302	26	1	318	8	3	323	3	3
25180	Puiggròs	232	110	0		105	4	1	107	2	1	107	1	2
25209	Sort	1.462	367	4		355	7	1	355	6	2	347	10	6
25212	Sunyer	262	161	0		151	8	2	152	5	4	154	4	3
25215	Talarn	305	105	0		102	3	0	103	2	0	102	3	0
25216	Talavera	270	98	0		93	5	0	95	3	0	95	3	0
25217	Tàrraga	10.066	2.734	1		2.644	70	19	2.654	48	31	2.653	45	35
25232	Torres de Segre	1.549	192	0		191	1	0	192	0	0	192	0	0
25234	Tremp	4.398	432	10		413	3	6	416	1	5	414	0	8
25242	Verdú	882	200	1		183	11	5	185	7	7	183	6	10
25243	Vielha e Mijaran	3.315	273	0		257	15	1	264	6	3	266	5	2
25910	Josa i Tuixén	154	95	0		94	1	0	93	1	1	92	2	1
43009	Alforja	1.072	74	0		73	1	0	73	1	0	73	1	0
43019	Ascó	1.421	499	0		470	23	6	473	15	11	474	11	14
43038	Cambrils	15.144	1.564	0		1.525	18	21	1.546	12	6	1.518	26	20
43042	Castellvell del Camp	1.165	237	0		227	10	0	227	8	2	222	12	3
43054	Espluga de Francolí, L'	3.046	371	1		361	6	3	360	10	0	360	4	6
43055	Falset	2.027	132	0		130	1	1	129	3	0	129	3	0
43059	Figuerola del Camp	233	56	0		54	1	1	51	0	5	51	0	5
43060	Flix	3.534	460	2		443	11	4	452	4	2	448	8	2

Codi	Nom	Cens	Vots Nuls		P1 Sí	P1 No	P1 Blanc	P2 Sí	P2 No	P2 Blanc	P3 Sí	P3 No	P3 Blanc
43074	Llorenç del Penedès	1.263	493	0	486	7	0	490	3	0	489	3	1
43086	Montblanc	4.896	738	2	724	7	5	721	4	11	713	11	12
43092	Mont-roig del Camp	4.811	556	5	541	8	2	541	2	8	539	3	9
43108	Pla de Santa Maria, El	1.333	439	0	418	12	9	423	3	13	428	3	8
43123	Reus	71.683	8.134	4	7.954	128	48	7.968	74	88	7.935	94	101
43126	Riera de Gaià, La	755	270	0	264	4	2	266	2	2	263	4	3
43139	Santa Coloma de Queralt	2.204	598	7	587	2	2	588	2	1	587	1	3
43144	Secuita, La	905	195	2	193	0	0	192	0	1	192	1	0
43145	Selva del Camp, La	3.177	712	0	695	9	8	693	5	14	696	8	8
43150	Tivissa	1.501	161	0	155	5	1	159	1	1	159	1	1
43153	Torredembarra	8.093	580	0	572	7	1	569	8	3	566	9	5
43155	Tortosa	24.179	393	1	384	5	3	381	7	4	380	5	7
43161	Valls	16.490	2.696	2	2.620	62	12	2.646	36	12	2.644	32	18
43162	Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant	3.542	382	0	381	1	0	378	2	2	380	0	2
43169	Vilaplana	459	74	0	74	0	0	74	0	0	74	0	0
43903	Camarles	2.345	397	0	395	2	0	394	1	2	392	3	2

Quadre 4

Resultat de la consulta als municipis de Catalunya tenint en compte el perfil dels votants

Codi	Nom	Cens	Vots	Majors de 18 anys	16 a 17 anys	Imm. resid.	Sense resid.
8001	Abrera	6.525	936	893	35	5	3
8003	Alella	6.678	2.222	2.204	10	4	4
8005	Ametlla del Vallès, L'	4.272	706	700	4	2	0
8006	Arenys de Mar	10.394	633	621	9	3	0
8007	Arenys de Munt	5.123	373	367	2	4	0
8009	Argentona	7.686	507	486	19	0	2
8010	Artés	3.599	548	536	10	2	0
8012	Avinyó	1.673	351	349	1	1	0
8014	Aiguafreda	1.816	351	349	2	0	0
8015	Badalona	176.440	19.482	19.339	93	37	13
8022	Berga	12.258	1.408	1.245	157	6	0
8029	Cabrera de Mar	2.879	403	396	4	2	1
8031	Calaf	2.536	276	266	8	2	0
8033	Caldes de Montbui	10.748	858	824	27	4	3
8035	Calella	10.227	592	577	5	4	6
8036	Calonge de Segarra	160	62	62	0	0	0
8037	Calldetenes	1.586	203	186	17	0	0
8038	Callús	1.125	263	259	4	0	0
8040	Canet de Mar	8.279	349	333	11	2	3
8044	Capellades	4.043	785	768	15	1	1
8046	Cardedeu	9.544	2.784	2.739	24	16	5
8048	Carme	597	60	57	3	0	0
8054	Castellbisbal	6.050	1.720	1.678	31	8	3
8056	Castelldefels	34.850	876	816	41	13	6
8061	Castellgalí	787	165	162	2	1	0
8066	Castellví de Rosanes	897	135	134	1	0	0
8067	Centelles	4.838	922	889	26	7	0
8072	Corbera de Llobregat	7.067	946	877	69	0	0
8073	Cornellà de Llobregat	67.913	8.232	8.026	106	70	30
8077	Esplugues de Llobregat	38.596	4.393	4.234	112	28	19
8083	Folgueroles	1.315	218	212	6	0	0
8086	Franqueses del Vallès, Les	9.945	331	322	5	2	2
8088	Garriga, La	9.068	1.332	1.299	18	9	6
8089	Gavà	32.819	272	257	3	4	8
8091	Gelida	3.741	393	380	12	1	0

Imm. resid. = Immigrants residents

Sense resid. = Sense residència

Codi	Nom	Cens	Vots	Majors de 18 anys	16 a 17 anys	Imm. resid.	Sense resid.
8092	Gironella	4.283	321	297	23	1	0
8096	Granollers	42.464	2.270	2.175	52	29	14
8097	Gualba	673	133	124	7	2	0
8100	Gurb	1.525	284	282	1	0	1
8101	Hospitalet de Llobregat, L'	207.320	20.047	19.049	429	321	248
8102	Igualada	27.630	4.664	4.496	122	21	25
8107	Lliçà d'Amunt	7.643	1.126	1.118	8	0	0
8110	Malgrat de Mar	11.034	725	707	13	4	1
8112	Manlleu	13.550	2.190	2.190	0	0	0
8113	Manresa	54.200	7.058	6.935	100	22	1
8114	Martorell	17.140	998	980	14	3	1
8115	Martorelles	4.002	788	778	9	0	1
8116	Masies de Roda, Les	528	189	189	0	0	0
8118	Masnou, El	17.292	1.069	1.049	16	1	3
8121	Mataró	84.011	5.169	4.952	115	64	38
8123	Molins de Rei	17.227	2.701	2.656	35	4	6
8124	Mollet del Vallès	38.767	4.006	3.894	59	34	19
8125	Montcada i Reixac	22.680	4.895	4.837	39	9	10
8126	Montgat	6.887	640	624	11	3	2
8134	Figaró-Montmany	643	177	168	1	8	0
8135	Montmeló	6.891	1.488	1.438	41	5	4
8138	Moià	3.266	647	634	12	1	0
8141	Navàs	4.874	358	355	2	1	0
8155	Palafolls	4.233	189	179	9	1	0
8161	Piera	7.202	123	123	0	0	0
8163	Pineda de Mar	15.653	430	416	11	3	0
8169	Prat de Llobregat, El	51.181	3.841	3.687	111	34	9
8172	Premià de Mar	21.253	2.800	2.683	57	28	32
8175	Puig-reig	3.832	341	330	11	0	0
8179	Rellinars	306	141	138	3	0	0
8180	Ripollet	24.410	3.647	3.556	65	21	5
8183	Roda de Ter	4.108	1.229	1.216	9	3	1
8184	Rubí	47.489	5.837	5.602	124	69	42
8187	Sabadell	152.131	23.114	23.114	0	0	0
8191	Sallent	6.274	817	803	12	1	1
8192	Santpedor	4.470	445	438	7	0	0
8194	Sant Adrià de Besòs	27.210	1.413	1.387	13	8	5
8197	Sant Andreu de Llavaneres	5.457	763	750	8	3	2
8200	Sant Boi de Llobregat	66.077	7.321	7.150	110	42	19

Imm. resid. = Immigrants residents

Sense resid. = Sense residència

Codi	Nom	Cens	Vots	Majors de 18 anys	16 a 17 anys	Imm. resid.	Sense resid.
8202	Sant Celoni	10.620	2.479	2.394	68	14	3
8203	Sant Cebrià de Vallalta	1.356	118	118	0	0	0
8204	Sant Climent de Llobregat	2.456	308	301	7	0	0
8205	Sant Cugat del Vallès	44.880	14.932	14.405	280	181	66
8207	Sant Esteve de Palautordera	1.132	346	330	13	3	0
8211	Sant Feliu de Llobregat	32.123	3.123	3.052	53	15	3
8214	Vilassar de Dalt	6.367	782	777	4	1	0
8217	Sant Joan Despi	22.885	2.752	2.679	56	12	5
8218	Sant Joan de Vilatorrada	7.505	513	498	14	0	1
8219	Vilassar de Mar	13.852	513	497	9	7	0
8221	Sant Just Desvern	11.565	797	768	16	13	0
8223	Sant Llorenç Savall	1.697	493	483	8	2	0
8226	Sant Martí de Tous	829	298	296	2	0	0
8230	Premià de Dalt	7.075	305	300	2	1	2
8231	Sant Pere de Ribes	17.147	299	282	11	4	2
8233	Sant Pere de Torelló	1.912	519	513	5	1	0
8238	Sant Quirze del Vallès	9.832	2.796	2.762	31	3	0
8240	Sant Sadurní d'Anoia	8.144	516	513	3	0	0
8244	Santa Coloma de Cervelló	3.680	466	459	3	4	0
8245	Santa Coloma de Gramenet	99.178	8.574	8.205	263	70	36
8248	Santa Eulàlia de Ronçana	3.696	541	533	7	1	0
8250	Santa Margarida de Montbui	7.499	335	328	5	1	1
8252	Barberà del Vallès	21.400	2.911	2.862	26	19	4
8254	Santa Maria de Corcó	1.761	618	608	3	4	3
8266	Cerdanyola del Vallès	43.339	9.554	9.432	65	54	3
8267	Sentmenat	4.644	1.535	1.488	43	3	1
8269	Seva	2.018	851	845	5	1	0
8270	Sitges	15.426	1.152	1.136	6	6	4
8274	Súria	5.181	1.454	1.430	23	1	0
8279	Terrassa	140.111	18.163	17.894	163	78	28
8281	Teià	4.101	723	699	14	10	0
8282	Tiana	4.532	469	449	17	3	0
8283	Tona	4.830	1.020	1.013	4	3	0
8285	Torelló	10.105	1.541	1.500	31	7	3
8289	Torrelles de Llobregat	2.744	294	293	1	0	0
8290	Ullastrell	924	233	227	6	0	0
8291	Vacarisses	2.240	685	675	10	0	0

Imm. resid. = Immigrants residents

Sense resid. = Sense residència

Codi	Nom	Cens	Vots	Majors de18 anys	16 a 17 anys	Imm. resid.	Sense resid.
8295	Vallirana	7.526	811	789	15	7	0
8298	Vic	25.911	2.058	2.014	22	14	8
8301	Viladecans	45.029	1.953	1.900	36	16	1
8305	Vilafranca del Penedès	24.710	1.535	1.482	41	7	5
8801	Barcelona-Ciutat Vella	75.874	9.849	9.151	53	397	248
8802	Barcelona-Eixample	226.758	33.083	31.365	441	689	588
8803	Barcelona-Sants-Montjuïc	147.356	12.057	11.695	168	127	67
8804	Barcelona-les Corts	71.922	10.855	10.606	121	85	43
8805	Barcelona-Sarrià-Sant Gervasi	118.449	23.560	22.926	288	228	118
8806	Barcelona-Gràcia	105.463	20.736	20.057	251	267	161
8807	Barcelona-Horta Guinardó	152.875	17.452	17.053	232	115	52
8808	Barcelona-Nou Barris	153.066	19.083	18.688	176	93	126
8809	Barcelona-Sant Andreu	118.176	12.199	11.969	164	55	11
8810	Barcelona-Sant Martí	178.992	21.441	21.039	213	123	66
1700	Arbúcies	4.066	1.320	1.253	7	51	9
17015	Banyoles	11.611	2.840	2.768	41	26	5
17020	Bescanó	2.624	526	523	2	1	0
17022	Bisbal d'Empordà, La	6.506	1.095	1.037	35	16	7
17023	Blanes	23.571	714	699	3	7	5
17033	Caldes de Malavella	3.249	155	154	1	0	0
17044	Cassà de la Selva	6.168	974	961	8	2	3
17047	Castelló d'Empúries	3.476	373	350	8	11	4
17049	Celrà	2.116	529	513	12	2	2
17057	Corçà	968	438	433	0	2	3
17062	Escala, L'	4.841	384	379	2	1	2
17066	Figueres	27.657	1.440	1.326	28	51	35
17077	Garriguella	580	200	198	1	1	0
17079	Girona	59.526	7.327	7.184	62	59	22
17089	Llagostera	4.512	276	258	1	15	2
17103	Maçanet de la Selva	3.160	324	311	11	2	0
17114	Olot	23.137	2.163	2.138	14	11	0
17117	Palafrugell	14.062	455	363	4	52	36
17118	Palamós	12.160	236	225	7	4	0
17137	Porqueres	2.905	577	568	4	4	1
17143	Rabós	133	48	47	0	1	0
17147	Ripoll	9.112	583	564	9	6	4
17148	Riudarenes	1.102	399	394	1	3	1

Imm. resid. = Immigrants residents

Sense resid. = Sense residència

Codi	Nom	Cens	Vots	Majors de 18 anys	16 a 17 anys	Imm. resid.	Sense resid.
17155	Salt	17.202	2.176	2.123	15	36	2
17160	Sant Feliu de Guíxols	14.565	777	758	5	13	1
17161	Sant Feliu de Pallerols	952	335	330	5	0	0
17163	Sant Gregori	1.896	270	262	6	1	1
17180	Santa Coloma de Farners	7.117	773	720	8	31	14
17186	Sarrià de Ter	2.922	990	984	6	0	0
17189	Cellera de Ter, La	1.653	457	441	13	2	1
17199	Torroella de Montgrí	6.152	707	683	14	6	4
17227	Vilamaniscle	91	44	43	1	0	0
17233	Vilobí d'Onyar	1.828	307	301	2	3	1
17903	Sant Julià del Llor i Bonmatí	760	369	367	2	0	0
25003	Agramunt	3.903	215	145	67	3	0
25011	Alcarràs	3.912	290	264	7	12	7
25016	Alguaire	2.342	341	325	15	1	0
25029	Arbeca	1.928	620	609	11	0	0
25035	Sentiu de Sió, La	420	241	233	8	0	0
25039	Baix Pallars	341	154	148	3	2	1
25040	Balaguer	10.961	1.922	1.862	26	20	14
25046	Belianes	487	229	218	4	6	1
25050	Bellpuig	3.279	626	609	13	4	0
25058	Borges Blanques, Les	4.391	218	212	4	1	1
25068	Castellnou de Seana	630	204	198	5	1	0
25070	Castellserà	957	283	274	7	2	0
25072	Cervera	5.996	1.055	1.024	28	3	0
25081	Espluga Calba, L'	368	191	184	4	3	0
25119	Juneda	2.466	591	582	2	5	2
25120	Lleida	95.249	8.415	8.385	0	0	0
25122	Linyola	1.990	320	318	1	1	0
25137	Mollerussa	7.764	1.113	1.099	12	0	2
25158	Palau d'Anglesola, El	1.384	379	375	3	1	0
25171	Pobla de Segur, La	2.471	329	313	15	1	0
25180	Puiggròs	232	110	110	0	0	0
25209	Sort	1.462	367	351	11	5	0
25212	Sunyer	262	161	152	8	1	0
25215	Talarn	305	105	105	0	0	0
25216	Talavera	270	98	97	1	0	0
25217	Tàrraga	10.066	2.734	2.683	26	24	1
25232	Torres de Segre	1.549	192	191	1	0	0
25234	Tremp	4.398	432	421	7	3	1
25242	Verdú	882	200	182	8	10	0
Imm. resid. = Immigrants residents		Sense resid. = Sense residència					

Codi	Nom	Cens	Vots	Majors de 18 anys	16 a 17 anys	Imm. resid.	Sense resid.
25243	Vielha e Mijaran	3.315	273	252	18	3	0
25910	Josa i Tuixén	154	95	94	1	0	0
43009	Alforja	1.072	74	74	0	0	0
43019	Ascó	1.421	499	474	25	0	0
43038	Cambrils	15.144	1.564	1.458	24	54	28
43042	Castellvell del Camp	1.165	237	237	0	0	0
43054	Espluga de Francolí, L'	3.046	371	362	9	0	0
43055	Falset	2.027	132	132	0	0	0
43059	Figuerola del Camp	233	56	56	0	0	0
43060	Flix	3.534	460	449	11	0	0
43074	Llorenç del Penedès	1.263	493	478	13	1	1
43086	Montblanc	4.896	738	734	3	1	0
43092	Mont-roig del Camp	4.811	556	537	11	6	2
43108	Pla de Santa Maria, El	1.333	439	433	5	1	0
43123	Reus	71.683	8.134	8.134	0	0	0
43126	Riera de Gaià, La	755	270	258	6	5	1
43139	Santa Coloma de Queralt	2.204	598	569	20	9	0
43144	Secuita, La	905	195	187	8	0	0
43145	Selva del Camp, La	3.177	712	700	12	0	0
43150	Tivissa	1.501	161	156	2	1	2
43153	Torredembarra	8.093	580	556	24	0	0
43155	Tortosa	24.179	393	393	0	0	0
43161	Valls	16.490	2.696	2.649	22	15	10
43162	Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant	3.542	382	363	16	3	0
43169	Vilaplana	459	74	74	0	0	0
43903	Camarles	2.345	397	393	3	1	0

Imm. resid. = Immigrants residents

Sense resid. = Sense residència

Annex 2

INFORME D'INCIDÈNCIES

Incidències: comarques de Tarragona

Falset (Priorat)

A Falset la taula estava davant de les escoles on hi havia les Eleccions Generals. A les 13:00 la intervenció de la Guàrdia Civil va obligar a canviar de lloc, però com que el canvi implicava una gran llunyania, després d'una discussió, van decidir plegar la Consulta.

Tivissa (Ribera d'Ebre)

La Consulta va anar molt bé, amb la mateixa participació que a la mesa electoral. A les 13:00 va venir la Guàrdia Civil, que al matí havia aplaudit la iniciativa, amb ordres telefòniques dels seus caps de desplaçar-nos 150 m. Van ser amables. Ens desplaçarem uns 70 m, a la porta del bar, i vam continuar amb més alegria que mai. El recompte va ser públic al bar la Societat conjuntament amb la taula de Falset, davant la curiositat general.

Flix (Ribera d'Ebre)

Amb la resposta que l'alcalde autoritzava la Consulta, la Guàrdia Civil en va tenir prou per no interferir en el procés. Es va muntar una taula amb uns 12 voluntaris.

Ascó (Ribera d'Ebre)

Vam instal·lar una taula a l'únic col·legi, amb uns 20 voluntaris, i tot va anar força bé, tot i que al llarg del dia vam haver d'anar-nos allunyant de la taula de les eleccions a poc a poc. Van votar 499 persones, tot un èxit ja que al poble hi ha només uns 1.400 censats i una cabra.

Valls (Alt Camp)

El dia 4 de març vam rebre l'acord del president de la Junta Electoral de Zona de Valls, José Luís Valles Abenia, que ens denegava la instal·lació de meses de la Consulta a l'exterior dels col·legis electorals. El fet ens va sorprendre perquè nosaltres no li vam fer cap sol·licitud, només ho vam fer pel registre de l'Ajuntament. El diumenge a les 8:00, el secretari de l'Ajuntament de Valls ens va dir que el jutge ens buscava i que ens ho posaria molt difícil. Però tot va anar com una seda fins a les 11:30; fins llavors vam comptar amb la col·laboració de la Policia Municipal (en aquells col·legis que en depenien; a l'altra meitat hi havia la Guàrdia Civil), que fins i tot ens permetia situar-nos molt a prop de la porta dels col·legis i ens anava informant de com anaven les coses. Llavors el secretari de l'Ajuntament ens va dir que algú del PP havia anat al jutjat per parlar amb el jutge (no sabem si hi va parlar, sobre què van parlar, ni res, però que hi va anar en tenim constància). Immediatament, un policia municipal (en els col·legis que eren competència seva) i una patrulla de la Guàrdia Civil (a l'altra meitat dels col·legis) van comunicar a cada mesa de la Consulta que teníem una hora i mitja per treure les urnes o procedirien a requisar-les. El secretari de l'Ajuntament va parlar amb el jutge per dir-li que en el comunicat que ens havia passat als de la Xarxa de Valls hi posava que denegava la instal·lació de meses en les proximitats dels col·legis i, per tant, que si ens enretiràvem a 150 m ja no incomplíem el seu manament, però l'home va dir que res de res i que prohibia la Consulta a Valls. En aquest punt, l'alcalde de Valls, Jordi Castells (d'ERC), ens va comunicar que només la Brigada Municipal podia desallotjar material de la via pública i que ell enviaria a dinar els de serveis mínims de la Brigada i es quedaria amb les claus de les furgonetes. En un altre sentit, el diputat al Congrés Alfred Pérez de Tudela (del PSC), que és de Valls, també intentava parlar amb Governació Civil de Tarragona. Veient el moviment que s'estava generant, es va fer una reunió als jutjats (amb el jutge, el secretari de l'Ajuntament i ens sembla que el cap de la Guàrdia Civil) i van determi-

nar que no hi havia recursos materials ni humans per procedir al requisament de tot el material i/o detenir qui s'hi oposés, i van concloure que ens agafarien les dades personals a tots i que posteriorment el jutge obriria causa a tots aquells de qui tingués dades. Nosaltres vam posar-nos molt contents i vam continuar la Consulta pensant que ja no ens passaria res. Però sembla que al cap de poc temps el jutge va parlar amb algú, no sabem ni qui ni per què, i en aquell moment va canviar d'opinió i va decidir que ens donava un quart d'hora per abandonar la Consulta o ens detindria a tots. Llavors va desplegar una patrulla de la Guàrdia Civil, amb la seva furgoneta, a cada col·legi (menys en un en què es van mantenir els urbans), esperant que passés el quart d'hora per començar a procedir. Vam decidir que cada voluntari triés lliurement el que volia fer, la majoria vam optar per quedar-nos fins al final; però en comunicar-ho a Barcelona, se'ns va dir que millor que no, ja que incorríem en un delictes penal que podria comportar penes de presó. Llavors, cinc minuts abans que s'acabés el termini fixat pel jutge, vam decidir deixar-ho córrer. Quan ja ho teníem tot desmuntat (al cap de 10 minuts) va arribar un fax de la Junta Electoral Provincial de Tarragona adreçat al jutge de Valls dient-li que ell no tenia competència per negar-nos la instal·lació de meses a 150 m, amb la qual cosa vam continuar.

El Pla de Santa Maria (Alt Camp)

En tractar-se d'una població veïna a Valls s'han produït els mateixos fets, encara que, com que hi havia un únic punt de consulta, la Guàrdia Civil ha portat el tema amb menys ostentació de mitjans i s'ha pogut resoldre amb menys problemes.

Camarles (Baix Ebre)

A primera hora del matí, les forces de l'ordre han instat que s'aixequés l'única taula del poble, sense més incidències. Sembla que han avisat el mossèn, impulsor de la Consulta, a mitja homilia. Després d'una breu repassada a la situació, han decidit desmuntar el punt de consulta.

Tortosa (Baix Ebre)

Després d'unes instruccions per part de la Policia Nacional en la línia de les donades a tot el Baix Ebre, es decideix muntar el punt de consulta a la porxada d'una parròquia, sota la consigna que es tracta d'una propietat particular. Durant el trasllat, la

mateixa policia dóna un cop de mà. Tot i això, la Xarxa local decideix parlar amb el jutge de Tortosa. Després de la conversa, i suposadament un cop rebudes les instruccions de la Junta Provincial, s'autoritza la Consulta a 150 m.

Reus (Baix Camp)

A les 9:00, les 13 urnes, una per col·legi electoral, i els 60 voluntaris estaven funcionant normalment, algunes davant dels col·legis i altres allunyades per la policia a 150 metres, “fuera del area visual de los colegios”, però tot sense cap conflicte. La participació va ser notable des de primera hora. Molta gent venia amb la seva papereta preparada i marcada, ja que havíem posat a les bústies 33.000 cartes amb la seva papereta. L'Ajuntament hi va col·laborar àmpliament: els cinc partits amb representació havien aprovat el 24 de febrer un acord de suport a la Consulta i a la instal·lació de les meses a la via pública.

Cambrils (Baix Camp)

Tot i que els dies previs va ser necessari tenir alguna reunió amb l'Ajuntament, davant la seva preocupació per la prohibició de la Consulta i per tal de garantir que no hi hagués més problemes, no hi va haver cap incident destacable. La normalitat va ser la tònica, amb 7 urnes, 50 voluntaris i una alta participació entre els immigrants.

Mont-roig del Camp (Baix Camp)

S'ha presentat la Guàrdia Civil amb evidents males maneres, instant que s'allunyesin els punts de consulta dels col·legis electorals. L'alcalde ha intercedit a favor de la Consulta, ha fet que el caporal de la Guàrdia Civil excusés el comportament dels seus subordinats i ha col·laborat en la reubicació de les taules.

La Selva del Camp (Baix Camp)

Podem dir que vam tenir un dia de molta normalitat. Sabem que la Guàrdia Civil va preguntar als presidents de les meses electorals si els molestava que les taules de la Consulta Social fossin al carrer, a una distància prudent, i els presidents van respondre que no. El grup del torn del migdia va tenir la visita de la parella de la Guàrdia Civil a les dues taules, preguntant si hi havia la distància requerida de 150 m. i si teníem el comunicat de notificació que vam presentar a l'Ajuntament. Van mirar-se

el document i sobre la distància vam dir: “Vostès mateixos, si volen poden prendre les mides.” La cosa no va anar més enllà. A una de les taules van dir-nos que ells tenien ordre de passar i que feien la seva feina. Res més. Va transcórrer el dia amb molta normalitat i força participació, tant de vots com de voluntaris, uns 42.

Montblanc (Conca de Barberà)

A les 8:30, el Sr. Font, secretari de l'Ajuntament de Montblanc, ens prohibeix realitzar la Consulta a la vorera davant del col·legi electoral (distància aprox.: 100 m), conjuntament amb el jutge de pau Sr. Sanahuja i els agents de la Guàrdia Urbana, al·legant que és la Junta Electoral Central qui ho ha prohibit. A les 9:30, el Sr. Font i el Sr. Sanahuja vénen a participar a la Consulta, i el secretari diu: “Aprofiteu, perquè ara pujarà la Guàrdia Civil i us fotrà fora.” A les 10:00 passa una patrulla de la Guàrdia Civil per davant. A les 11:00 el Sr. Font ens diu que d'aquí a 30 min. vindrà la Guàrdia Civil i ens fotrà fora. A les 12:10 es presenta la Guàrdia Civil amb l'ordre verbal de desallotjar la taula. El Sr. alcalde surt del col·legi electoral en defensa nostra i els comunica que no estem fent cap mal. A les 12:25 la Guàrdia Civil torna a venir i ens pregunta si pensem desallotjar. Davant la nostra negativa, ha continuat la seva ruta. A les 13:00 es presenta la Guàrdia Civil (dos agents més el brigada) i demana el DNI a les persones responsables. Es presenten 3 persones. Tenim el suport *in situ* de l'alcalde (cal dir que cada vegada que ve la Guàrdia Civil, l'alcalde ens dóna suport; disposem de foto). A les 13:15 torna a venir la Guàrdia Civil i ens diuen que tenim 15 min. per treure la taula de la via pública i si no ho fem ho faran per la força i ens detindran per desacatament a l'autoritat. A les 14:00 el Sr. Font, aprofitant que marxa a dinar, torna a visitar-nos i ens fa un gest amb les mans d'estar emmanillats. A les 15:30, un membre de la Brigada Municipal ens informa que s'ha reunit la Junta Electoral de Zona i ha acordat que podem estar a 150 metres del col·legi electoral. A continuació, surt el jutge de pau i ens pregunta si ens ho han dit, i tot seguit diu que ja estem bé on estem. A les 16:00 torna la Guàrdia Civil (dos agents més el brigada) i ens diu que no complim els metres, per la qual cosa, després de negociar, ens enretirem a uns 130 m. A partir d'aquesta hora, tot torna a la calma després d'un matí molt tens, tot i que els dies 10 i 11 el Sr. alcalde ens va dir: “Tindrem la Guàrdia Urbana a la nostra disposició per a qualsevol cosa”. Després, durant la setmana del 13 al 18, 3 persones que van formar part de les meses electorals ens informen per

diferents vies que: 1.) En la reunió que dies abans té el Sr. Font amb els membres que formaran part de les meses electorals els alerta que el dia de les Eleccions hi haurà fora del col·legi electoral un grup de persones manifestant-se per una qüestió... Un dels presents li pregunta si aquest grup farà alguna mena de propaganda política o pertany a algun partit polític. El Sr. Font respon que no. Llavors la persona li diu: “doncs quin problema hi ha?” 2.) Durant tota la jornada del dia 12 el Sr. Font anava comentant dins el col·legi electoral: “Els fotré fora.” 3.) Durant tota la jornada del dia 12 el Sr. Font preguntava als presidents de les meses si creien que la nostra tasca molestava o perjudicava el curs de les eleccions. Finalment, cal destacar el correcte comportament de la Guàrdia Civil. L’única amenaça i provocació va ser per part del Sr. Font, que feia funcions de delegat de la Junta Electoral Local.

L’Espluga de Francolí (Conca de Barberà)

S’han reproduït els fets de Montblanc; en aquest cas, però, s’ha comptat amb la connivència de l’Ajuntament així com amb la ignorància de la Guàrdia Civil, a la qual des de la Xarxa local se li han anat donant allargs per retardar l’hipotètic desallotjament. A les 14:00 se’ls ha fet sortir del porxo del col·legi electoral, per posar-se a una distància més prudencial. Igual que a Montblanc, s’han mobilitzat uns 10 voluntaris.

Santa Coloma de Queralt (Conca de Barberà)

Hi ha hagut una primera visita informativa de la Guàrdia Civil, que no ha tornat a aparèixer.

Incidències: comarques de Girona

Ripoll (Ripollès)

Aprofitant el migdia, i seguint les instruccions del jutge de Vic, els Mossos d’Esquadra han desmuntat els punts de consulta amb una certa impaciència.

Figueres (Alt Empordà)

A primera hora del matí sembla que hi havia algun tipus d’instrucció a les forces de seguretat, però la intervenció de les autoritats locals ha permès una jornada tranquil·la.

La Bisbal d'Empordà (Baix Empordà)

Fets semblants als de Figueres, amb una decidida intervenció de l'Ajuntament.

Guíxols (Baix Empordà)

Vam tenir complicacions amb la Junta Electoral de Zona, que va prohibir-nos l'acte. Davant d'això l'Ajuntament es fa enrere i no ens autoritza estar al voltant dels 7 col·legis electorals. Finalment i *in extremis*, pactem amb l'Ajuntament 3 llocs allunyats (un molt cèntric, però els altres no), amb la qual cosa ens garanteixen la no-intervenció de les forces de seguretat. Es decideix acceptar la proposta (amb recança dels 22 voluntaris) però amb la certesa que és l'única opció viable pel dia 12. Durant el dia tot funciona bé. Els Mossos passen per les taules amb la circular de la Junta Electoral Central que prohibeix les taules, però tan sols ens n'informen i no ens les fan desmuntar.

Riudarenes (Selva)

Han iniciat la Consulta dins el col·legi electoral i després s'han vist obligats a anar a una certa distància.

Vilobí d'Onyar (Selva)

Amb un total de 7 voluntaris, vam col·locar l'urna a 100 m de l'únic col·legi electoral. La votació es va produir amb tota normalitat. Els relleus dels voluntaris van tenir lloc de la forma prevista, i no van faltar els detalls de la pastisseria i del bar de la plaça. L'anunciada actuació de la policia va fer aconsellable una vestimenta més aviat formal dels voluntaris, que no perseguiren activament els electors, sinó que es limitaren a esperar la seva arribada a la mesa. Vam tenir 2 visites dels Mossos d'Esquadra. A la primera, a les 8:50, una patrulla ens comunicà verbalment que la Consulta havia estat prohibida per la Junta Electoral Central i que sol·licitarien instruccions que podrien consistir en la retirada de la mesa. Això no va arribar a produir-se, amb la qual cosa la mesa va restar oberta ininterrompudament durant tot l'horari electoral. Només a les 15:30, un agent de paisà del mateix cos ens va entregar una còpia de la resolució de la Junta Electoral Central per a la nostra informació. Val a dir que el tracte rebut va ser d'allò més educat i correcte.

Incidències: comarques de Lleida

La Seu d'Urgell (Alt Urgell)

A primera hora del matí, s'han presentat els Mossos d'Esquadra afirmant que tenen una ordre del jutge. Es desmunten els punts de consulta.

Josa i Tuixén (Alt Urgell)

Els Mossos d'Esquadra han instat a desmuntar el punt de consulta; després de fer-ho, els voluntaris han consensuat amb els Mossos tornar a col·locar-s'hi.

Vielha e Mijaran (Vall d'Aran)

Amb una dotzena de voluntaris, vam muntar una mesa encreuant els dits perquè no sorgissin problemes, ja que més de la meitat dels voluntaris tenia menys de 18 anys. L'Ajuntament de Vielha e Mijaran col·laborà des del principi. Vam enviar la notificació, vam parlar amb la secretària, i vam presentar el document de la Junta Electoral de Lleida. Ens van deixar taula i cadires i ens van indicar on ens podíem posar, just fora del col·legi. Tot i això, tres dies abans se'ns comunicà des de l'Ajuntament que la Junta Electoral Central prohibia l'acte, i que l'endemà ens dirien si podíem fer la Consulta o no. Com que la majoria de persones que havien de ser a la mesa eren menors d'edat, vam decidir informar els voluntaris, i només si l'Ajuntament donava permís i un cop els voluntaris ho parlessin amb els seus pares, es realitzaria la Consulta. Així, l'endemà, l'Ajuntament ens autoritzà perquè ocupéssim la via pública, però no al lloc assignat anteriorment, sinó a 500 m de la plaça de l'Ajuntament. De fet, no va ser un lloc tan dolent, ja que és una de les zones més transitades de Vielha. El dia 12 vam fer la Consulta Social, i de forma tímida es van anar apropant membres de l'Ajuntament i de les forces d'ordre públic. Moltes persones ens felicitaren per l'acte, i fins i tot ens portaren un berenar! Fou una jornada tranquil·la i amb bon ambient, i no es va fer ni un comentari d'aixecament de la mesa.

Incidències: comarques de Barcelona

Vilassar de Dalt (Maresme)

La Consulta a Vilassar va començar amb normalitat. Érem sis taules instal·lades davant dels col·legis, i d'alguns dels quatre custodiats per la Guàrdia Civil ens en van fer allunyar, “de bon rotllo”. Als dos col·legis de què es cuidava la Policia Municipal, cap problema. Durant tot el matí hi va haver una patrulla de la Guàrdia Civil fent la ronda pel poble, però sense dir-nos res. Fins i tot vam tornar a acostar una taula a l'entrada d'un col·legi perquè vam anar a parlar amb la presidenta de Mesa i ens hi va autoritzar. Sabíem que a d'altres pobles de la comarca els havien fet plegar i els havien requisat el material. A partir de les 14:45 va girar-se la truita. La patrulla de la Guàrdia Civil (que eren “unos mandaos”, que “ellos estaban a favor de la condonación”, que “no habían podido comer de nervios sabiendo que tenían que venir a enfrentarse con la población civil”) ens va convidar a retirar-nos basant-se en “una orden de la Junta Electoral Central”, sota amenaça d'aixecar acta, fer denúncia i requisar-nos el material si ens hi negàvem. La nostra primera reacció va ser resistir i fer que aixequessin acta de la retirada de cada taula, però l'oficina de Barcelona ens va recomanar que no ho féssim, que ens retiréssim i no els deixéssim fer actes on constessin nom i DNI de persones concretes... que la Xarxa ja presentaria tots els recursos que calgués i faria les denúncies necessàries, però que no calia implicar-hi individus. Així que ens vam anar retirant a mesura que els guàrdies civils van anar passat per les taules, i ens vam concentrar a la plaça de la Vila, prop de la darrera taula de la Consulta que encara funcionava. El jutge de pau de Vilassar, que era la persona avaladora de la Consulta, no va deixar que ens fessin retirar sense fer venir el cap de la Guàrdia Civil de la zona. Vam fer algunes fotos. Abans de marxar, els tres guàrdies civils –mireu si estaven conscienciats!– van ser les tres darreres persones a participar en la consulta i van dipositar el seu vot i es van registrar al full d'acreditació. Una escena totalment bunyueliana.

Montgat (Maresme)

En alguna mesa, al llarg del matí, es presenta la Policia Municipal; se'ls mostra l'autorització i la policia marxa sense més. D'altra banda, prop de les 10:30 la Policia Municipal porta a la persona de l'oficina local que va sol·licitar l'autorització un

escrit on s'informa que l'Ajuntament ha rebut una comunicació de la Junta Electoral Central que expressa la resolució última de la JEC. La mateixa policia comunica verbalment que es pot continuar amb la Consulta sense problemes per part d'ells. Les votacions es desenvolupen normalment durant tot el matí. En diverses ocasions la Guàrdia Civil ha passat en cotxe per davant de les meses sense prestar-nos atenció. A partir de les 15:00, i a causa dels torns de dinar, les meses resten només amb dos voluntaris. A les 15:30 la Guàrdia Civil es presenta a la mesa núm. 4 i demana que la desallotgin, mostrant un fax provinent de Mataró amb l'ordre de desallotjar. Demanen el desallotjament voluntari i indiquen que, en cas contrari, la desallotjaran ells. Demanen la identificació del responsable de mesa. Els voluntaris desallotgen la mesa, truquen al nostre centre d'operacions i van cap al punt de trobada. Seguidament la Guàrdia Civil es presenta a la mesa núm. 5 amb el mateix fax i amb les mateixes indicacions. El responsable de mesa els demana el número de placa, però ells s'hi neguen dient que no el recorden i després d'una breu discussió els dos agents donen el seu núm. de DNI. Demanen quantes meses tenim, on estan i de quina entitat som, preguntes a les quals els voluntaris responen que no ho saben. Els voluntaris desallotgen la mesa i van al punt de trobada. Seguidament van a les meses restants, núm. 3, 1 i 4 amb indicacions similars. Dues de les meses llegeixen el fax i observen que té hora de les 13:30. Una mesa els mostra l'autorització de l'Ajuntament, però la Guàrdia Civil fa notar que la seva ordre de desallotjament és posterior. La Guàrdia Civil ens informa que l'ordre prové de la Junta Electoral de Mataró. Els voluntaris de totes les meses les desallotgen i van al punt de trobada.

Palafolls (Maresme)

Instal·lem la taula en una zona del centre del poble força lluny del col·legi (ni es veu), amb la intenció d'apropar-nos a mesura que passa el dia. A les 9:20 un policia municipal ens avisa que la Consulta està prohibida. No li fem cas. Ens diu que té ordres del secretari. El dia anterior l'alcalde ens havia dit: "Endavant, però com si no haguessiu parlat amb mi." Uns quants minuts després apareix el segon policia, més simpàtic i educat, i ens recomana anar a parlar amb el secretari. El secretari ens ensenya l'ordre del Jutjat d'Arenys. Li demanem una ordre escrita de l'Ajuntament signada per l'alcalde per fer-nos aixecar taula. Ens visita la Guàrdia Civil, ens diuen que la Consulta és prohibida i que quan tornin a passar no ens volen veure allà. Es

neguen a identificar-se, només diuen que són de la Guàrdia Civil de Malgrat de Mar. Quan marxen, tranquil·lament ens desplacem a les escales de l'església. En tornar la Guàrdia Civil i veure'ns ara a l'església, es dirigeixen a nosaltres amb nerviosisme i amenaces: "Es la segunda vez que les aviso, la próxima... es que ustedes no saben qué es eso de que le detengan a uno." Ens diuen que tampoc podem estar a l'església, com no sigui amb les portes tancades i sense que es vegi ni una sola pancarta. Quan marxen comencem a aixecar taula i ens visita l'alcalde; ens diu que parlarà amb els municipals i la Guàrdia Civil perquè no ens molestin més. Quan marxa l'alcalde, un policia municipal ens entrega un decret, signat pel secretari, no autoritzant-nos a fer la Consulta. Els interventors d'ERC que estaven per allà diuen que d'això se'n parlarà al proper Ple. Ens desplacem a l'edifici de l'esplai que pertany al Bisbat. Amaguem a l'interior l'urna i la pancarta i deixem una taula a fora. Llavors ens visita algú important de la Guàrdia Civil de Malgrat, acompanyat de l'alcalde. Ens diu que no podem fer la Consulta aquell dia. Després d'estar xerrant una bona estona sobre la democràcia i l'obediència, marxa i ens deixa quedar si no ens movem d'allà. Ens diu que féssim com si ell no hagués estat a Palafolls. Durant tot el dia ens quedem en aquest últim lloc (aproximadament a un quilòmetre del col·legi electoral) fins a les 20:00, quan els 9 voluntaris donem per finalitzada la Consulta.

Tiana (Maresme)

S'han instal·lat dues taules. Actitud col·laboradora de l'Ajuntament. A les 15:15 s'ha presentat la Guàrdia Civil i ha ordenat la retirada de les taules al·legant una ordre oral de la Junta Electoral de Mataró. A les 17:00 s'ha tornat a instal·lar una taula dins el Casal del Poble i s'ha tancat a les 20:00. Si no hagués intervingut la Guàrdia Civil, calculem que els votants s'haurien pogut doblar tenint en compte el ritme de participació del matí.

Mataró (Maresme)

A les 9:00 ja vam tenir problemes a les taules del centre, ja que la Policia Municipal no ens hi deixava quedar i ordenava que retiréssim les taules. El que vam fer va ser únicament canviar-les de lloc. Al cap d'una estona el mateix municipal únicament demanava no estar a la vista dels col·legis electorals; en demanar-li per què aquest canvi va dir que a les 9:30 s'havien comunicat amb la Junta Electoral de Zona i els

havia comunicat que es limitessin només a controlar que no fóssim prop dels col·legis però mai a fer-nos fora. A les 12:00 va passar la Policia Nacional dient que teníem una hora per desallotjar les taules, i ens va amenaçar que si no ho fèiem cometríem delictes de desobediència civil i ens podrien caure fins a dos anys. Vam demanar-li que ens passés l'ordre judicial per fax, però s'hi va negar. La primera taula que van desmantellar constava a l'ordre judicial de la Junta Electoral de Zona, que donava literalment l'excusa per desallotjar la resta de taules amb el següent text: "Existe una mesa de consulta social muy próxima a un colegio electoral, adoptándose por la misma el siguiente acuerdo: acusar recibo del fax remitido por la Comisaría de Policía Nacional de Mataró, relativo a la aparición, en distintos puntos de la ciudad, de mesas de la Red Ciudadana para la Abolición de la Deuda Externa, y con relación al mismo, de conformidad con lo resuelto por la Junta Electoral Central por acuerdo de fecha 6-3-00, del que se confirió al traslado a esta Junta por medio de Acuerdo de la Junta Electoral Provincial de Barcelona de fecha 9-3-00, deberá procederse al desalojo de las citadas mesas de consulta social, tanto las existentes en estos como las que pudieran aparecer a lo largo de la jornada electoral." A partir d'aquí ens van fer retirar les taules fins a un total de 20 de les 26 que teníem; d'una fou requisada la taula, l'urna i les cadires en negar-se els voluntaris a desallotjar la taula ja que no cometien cap delictes. Els dos policies nacionals, que anaven de paísà, van aixecar acta, demanant-los la documentació i procedint després amb dos policies més a requisar-ho tot. També van arribar a requisar en una altra taula un rodet de fotos de Marga Cruz, reportera de l'agència local Mataró Report, ja que feia fotos mentre la policia ens feia marxar d'una taula. Davant d'aquesta injustícia que s'havia comès, vam decidir tornar a muntar les taules retirades a les 6 de la tarda a la plaça de Santa Anna, convocant-hi diversos mitjans de comunicació. La policia va fer acte de presència i un tímid intent de desallotjar-nos, però davant la nostra força i sobretot per la presència de mitjans informatius es van fer enrere. Queden coses molt confuses encara per aclarir, com: de qui va sortir l'ordre de desallotjar-nos? Si fou de la Junta Electoral Provincial, per què no va passar res a Barcelona? Si fou la de zona de Mataró, per què diu primer a la Municipal que ens deixi i després a la Nacional que ens retiri? Tanmateix, la Junta Electoral Provincial, cobrint-se amb la Junta Electoral Central, va resoldre negativament respecte a la Consulta Social. Mentrestant, la Subdelegació del Govern de Barcelona remetia informació no oposant-se a la Consulta...

El Masnou (Maresme)

A començament de la tarda s'ha presentat la Guàrdia Civil, amb les ordres de Mataró. Algun punt de consulta ha estat desmuntat, però la majoria han arribat al final de la jornada.

Alella (Maresme)

A les 17:00 va venir la Guàrdia Civil i, amb molta correcció, ens van dir que el que fèiem era il·legal i que si no marxàvem incorreríem en un delictes de desobediència a l'autoritat. Els vam dir que d'acord però que no marxàvem i es van limitar a apuntar-se els DNI dels responsables de les taules; vam continuar a la mateixa porta dels col·legis.

Argentona (Maresme)

A les 9:00 muntem la mesa, amb els 14 voluntaris preparats. A les 10:00 arriba la Policia Municipal... i ens diu que si al llarg del dia hi ha cap problema, que els truquem que vindran ràpidament. El cap de la Policia Municipal vota. A les 15:00 ve l'alcalde, que al matí ja havia votat (com els capos del PSC i l'Entesa; no van votar ni els de CiU ni els del PP), i ens diu que acaba de trucar-li la Guàrdia Civil i li han dit que havien rebut ordres directes d'aixecar la mesa i requisar el material. L'alcalde ens recomana que desmuntem la parada i que tornem al cap d'un parell d'hores, i que ell trucarà a la Guàrdia Civil i els dirà que ja hem marxat. Desmuntem la mesa i l'alcalde truca a la Guàrdia Civil i els diu que cap problema. La Guàrdia Civil truca a l'alcalde dient-li que no hem marxat i l'alcalde els ha d'explicar que s'han confós, que el que han vist a la plaça no és la Consulta Social sinó un acte per recaptar fons per Moçambic, i la Guàrdia Civil li respon "pero es lo mismo!", amb la qual cosa l'alcalde es presenta a la caserna per explicar que una cosa és la campanya de solidaritat amb Moçambic i una altra la Consulta Social, i que facin el favor de no anar a desallotjar la campanya de Moçambic perquè no és el mateix i que els de la Consulta ja han marxat. A les 5 tornem a muntar la mesa. Al llarg de la tarda un cotxe de la Guàrdia Civil passa un parell de cops per la zona però no s'atura, segurament pel que els ha dit l'alcalde i també perquè la plaça està abarrotada i s'hauria "liat un pollo" si hi haguessin intervingut. Al llarg de la tarda puja gent de Mataró a votar a Argentona perquè a Mataró han retirat les meses. Fins a les 20:00, doncs, tot normal i molta

afluència de votants. Fem el recompte en una sala que ens deixa l'Ajuntament, on ve l'alcalde a donar-nos noves mostres de suport.

Cabrera (Maresme)

A Cabrera tot funcionava bé fins que la Guàrdia Civil va desmuntar la taula a les 19:40.

Arenys de Munt (Maresme)

Amb instruccions de la jutgessa d'Arenys, els han fet desmuntar amb amenaces.

Arenys de Mar (Maresme)

Sempre responent a ordres de la jutgessa d'Arenys, les forces de l'ordre han desmuntat amb males maneres els punts de consulta; només n'ha quedat un, a la parròquia. S'ha confiscat material.

Sant Pol de Mar (Maresme)

La Guàrdia Civil, seguint les instruccions del Jutjat d'Arenys i d'un fidelíssim secretari de l'Ajuntament, ha fet desmuntar el punt de consulta.

Calella (Maresme)

Vam començar la jornada els 24 voluntaris, però a les 12:00 es va presentar a la taula de l'església un grup de guàrdies civils encapçalats pel *comandante de puesto* de Calella, Sr. Moyà. Deia que obeïa ordres de la jutgessa d'Arenys. No ens va voler donar cap ordre escrita. Ens va dir, "de bon rotllo", que si plegàvem no caldria que apliquéssim les instruccions que tenia de portar-nos a tots detinguts. Hi era present la regidora de Serveis Socials i Solidaritat, Pilar Rocafort, que estava de part nostra. Li vam dir al guàrdia civil que érem en una propietat privada, però va contestar-nos que "estábamos cometiendo un delito electoral y que nos tendría que detener igualmente". Un company ho estava gravant en una cinta i quan el guàrdia civil se'n va adonar, el va obligar a entregar-li la cinta "con amenaza de detención en caso contrario". Però vam poder salvar tres fotos que no ens va reclamar. A les 13:30 es van presentar a l'església on era l'altra taula de la Consulta, i tot i que els companys i companyes eren a l'interior (amb l'autorització prèvia del mossèn, que també forma part de la Taula

Unitària pel Deute), la Guàrdia Civil “muy amablemente les invitó a desalojar la iglesia”.

Sant Cebrià de Vallalta (Maresme)

A les 9:20, quan encara no estàvem ni instal·lats, amb els 14 voluntaris preparats al llarg del dia, va aparèixer la Guàrdia Civil i ens va convidar a plegar. Els guàrdies civils ens van indicar que Sant Cebrià de Vallalta era el primer poble on desallotjaven i que ho feien per avis municipal. Mentre parlàvem amb ells, va aparèixer un guàrdia municipal i es va endur el guàrdia civil a part; posteriorment, ens van dir que ens requisaven tot el material de la Consulta. El dia anterior havíem anat a parlar amb l'alcalde, de CIU, per informar-lo de la Consulta. Ens va prometre personalment que l'Ajuntament no faria res per impedir-ho. Al cap d'una hora de la conversa, va treure un avis on informava que la Consulta era il·legal. Cal dir que li va faltar temps per enviar-nos la Guàrdia Municipal i la Guàrdia Civil el dia de la Consulta. El dia 19, en què vam repetir la Consulta, ni ell ni cap dels regidors de l'equip de Govern, tret d'un de CIU, es van atansar a la taula ni van votar. El més greu és que eren a prop de la taula i desautoritzaven la Consulta a qui els volia escoltar. El regidor de Solidaritat, a qui havíem convidat especialment, no va fer ni acte de presència. Només van votar els tres regidors de l'oposició, de l'Agrupació Independent Vallalta, que van fer de voluntaris a la Consulta.

Canet (Maresme)

A primera hora se'ls ha confiscat tot el material, amb evident prepotència i rudes dels cossos policials.

Teià (Maresme)

Inicialment hem instal·lat les dues taules i semblava que no hi havia cap problema ni amb la policia local ni amb la Guàrdia Civil. A primera hora la Guàrdia Civil ens ha vingut a veure però només per comentar, en to amable, que potser érem massa a prop del col·legi electoral. Cap a les 12:00 la policia local ens ha indicat que ens allunyéssim una mica, cosa que hem fet. A la taula del centre del poble, un voluntari informava els votants que més avall hi havia la taula de la Consulta Social. Però sembla que un guàrdia civil, amb la consulta prèvia als seus superiors, ha convidat el nostre company

a retirar-se, ja que els tríptics que repartia contenien informació sobre la despesa militar del Govern espanyol. Hem seguit recollint un munt de respostes a les tres preguntes, i hi han participat algunes de les persones més conegudes del poble. Però cap a les 17:00 han pujat al Cim, on teníem una taula, dos “patrols” de la Guàrdia Civil carregats de senyors de verd (per reforçar els agents que ja hi havia al col·legi) i ens han demanat els DNI, i seguidament ens han “convidat” a treure la taula. En aquell moment a la taula érem tres voluntaris i alguns votants que ens venien a veure i votar a la Consulta. Però els guàrdies civils eren més de deu... i nosaltres una petita taula no situada al centre del poble. Hem plegat. Quan ja tancàvem la furgoneta, se’ns apropa un votant i quan anem a donar-li la papereta un guàrdia civil jove se’ns acosta, a iniciativa individual, i amb to amenaçant ens adverteix que ens tenen controlats i que no continuem o es veurà obligat a adoptar altres mesures. Doncs res, hem anat a reforçar l’altra taula de Consulta al centre del poble. Allà ens espera un altre “patrol” amb dos guàrdies civils que ens vigilen ben a prop i ens tornen a demanar DNI. Potser al centre del poble no queda bé posar dos o tres cotxes i deu o quinze guàrdies civils convidant-nos a abandonar. Hem hagut de simular el tancament de la taula i parer la Consulta una estoneta (45 min.), però després hem decidit continuar i la gent ha seguit venint a preguntar i a participar a la Consulta, potser encara amb més ganes; ja s’havien assabentat per la tele que la Junta Electoral de Zona, espantada per la gran quantitat de signatures recollides, estava intentant “abolir-nos”. Ens arriben diferents notícies per mòbil sobre el que està passant als altres pobles del Maresme. Alguns representants de partits polítics ens han vingut a visitar i a vigilar que el possible desallotjament es produïa sense violència. Ens hem negat clarament a abandonar, i no ens han detingut. Així que han marxat, ja que era molt tard i no faltava gaire per les 20h. Finalment, no han pogut abolir la Consulta Social, llavors Abolim el Deute Extern Usurer!

Malgrat (Maresme)

La Guàrdia Civil ha desmuntat 2 punts de consulta, encara que un ha pogut continuar.

Igualada (Anoia)

La Policia Nacional passa a les 9:00 i ens notifica de paraula que estem realitzant un acte prohibit. Alguns policies voten i d’altres manifesten el seu suport a la campanya.

Una excepció: en una taula van dir “eso del 0,7 está prohibido” i “quién os paga? que den la cara ellos por vosotros”. A part d’això, tracte molt correcte i amable. Ha estat molt important, al llarg del dia, el suport de dos advocats que ens han fet costat. Vam avisar els mitjans de comunicació locals, que es posaren a la nostra disposició per si intervenia de nou la policia. La televisió local va estar tot el matí fent un seguiment de la Consulta. A les 11:00 torna a passar la policia dient que no han rebut cap ordre d’intervenció (algun diu “tranquilos, podéis seguir”). Cap a les 14:00 del migdia tornen a passar i ens prenen els DNI i ens avisen que la propera vegada ja serà per treure la taula. La Guàrdia Urbana ens fa saber que si ens feien fora ens ajudarien a recollir les taules, i que podíem deixar tot el material provisionalment a les seves dependències. En dues taules la policia va ser més contundent i els amenaçà que si no es retiraven immediatament ho farien ells i es quedarien tot el material. Van fer veure que plegaven, però es van quedar al mateix lloc sense cap problema la resta del dia. Al final tot quedà aquí i les 23 taules (una d’elles a la presó de Can Briens), amb uns 180 voluntaris, entre ells dos avis de noranta anys, pogueren tancar a les 20h. Des del principi s’establí contacte amb l’Ajuntament a través del regidor de Cooperació, que alhora mantenia informat l’equip de Govern. En tot moment ens manifestaren el seu suport. Es demanà permís d’ocupació de la via pública a l’Ajuntament. Després de consultar-ho a la Junta Electoral Provincial reben la notificació del 8 de març on es diu que la Consulta està prohibida. El regidor de Cooperació ens comunica que tenim el suport de l’equip de Govern i que estan estudiant quin marge de maniobra tenen. Al final opten per la via del silenci administratiu i ens confirmen que la Guàrdia Urbana no impedirà la Consulta. Amb tot això, es comunicà a la Junta Electoral Local que portaríem a terme la Consulta i, per tal de no interferir en les Eleccions, ens situaríem fora dels col·legis electorals a una distància mínima de 15 m. El dilluns 6 de març ens comuniquen de paraula la resolució de la Junta Electoral Central del 23 de febrer. Ens fan saber que per la seva part no hi ha cap problema i que si ningú no posa cap denúncia ells no intervindran. El dimecres 9 de març es posen en contacte amb nosaltres per comunicar-nos la prohibició de la Junta Electoral Provincial. Ens donen una còpia i ens fan signar confirmant que hem rebut la notificació. A través d’un contacte que teníem a la Junta Electoral Local, sabem que va ser un dels secretaris qui posà més pegues que es portés a terme la Consulta. Aquest secretari sembla que està lligat a un determinat partit polític, però en tot cas

actuà a títol personal. D'altra banda, també ens han dit que durant el dia van rebre algun fax de la Junta Electoral Central o de la Junta Electoral Provincial.

Capellades (Anoia)

Han tingut problemes semblants als d'Igualada, però també els han pogut resoldre sense més incidències. Un total de 26 voluntaris de 3 entitats.

Tous (Anoia)

Cap incident; una taula muntada, 12 voluntaris, i el capellà fent apologia de la Consulta a les misses del cap de setmana. Al migdia la Guàrdia Civil ens demanà el DNI, però no passà d'aquí. La resta del dia es passejà per allà una altra patrulla que no va dir res.

Aiguafreda (Vallès Oriental)

A les 9:15 arriben dos municipals somrient i ens demanen que signem uns documents. Signem confirmant que sabem que el que fem està prohibit. A les 16:45 rebem una trucada del Figaró que ens alerta que ve la Guàrdia Civil. Com que ja estem avisats, reunim tots els 15 voluntaris per prendre una decisió. En arribar la Civil ens demana que signem encara més documents assegurant que els responsables i les responsables de taula sabem que està prohibit i que hem de desmuntar la paradeta. Vam fer fotografies de l'incident que podran ser contrastades amb les d'un reporter d'*El 9 Nou*, que encara ens preguntem com va arribar en el moment més mogut de la jornada. La nostra decisió va ser la de continuar amb la paradeta i les dues responsables de taula vam iniciar una activa campanya uns quants metres més enllà: si venia la Civil, nosaltres ens n'havíem desentès. Sortosament, l'ombra de la Civil no reaparegué.

Figaró (Vallès Oriental)

Varen acabar la jornada malgrat algunes incidències. La Guàrdia Civil va arribar a les 16:30 amb una "acta de levantamiento de urna" en què se'ls convidava a retirar l'urna i se'ls informava que la Consulta havia estat prohibida per la Junta Electoral de la Zona de Granollers. Els van fer signar l'acta i els van dir que tornarien a passar per comprovar que s'havien retirat i que, en cas contrari, se'ls confiscaria

l'urna, serien denunciats i, en cas de persistir, detinguts. Van signar i, un cop se'n va anar la Guàrdia Civil, van seguir la Consulta però muntant un dispositiu de vigilància de manera que podien avisar la taula de la proximitat de la Guàrdia Civil, i cada cop que s'apropava amagaven l'urna. Van haver de retirar la pancarta i va córrer la veu pel poble que els havien fet fora, de manera que l'afluència de votants va baixar moltíssim.

L'Ametlla (Vallès Oriental)

Al matí, la Policia Municipal de l'Ametlla ens ha donat permís per col·locar-nos a l'entrada del recinte on es feien les Eleccions, després de preguntar als presidents de les meses si hi estaven d'acord. Però a les 17:10 la Guàrdia Civil s'ha presentat amb tres efectius i ens ha comunicat que, per ordre de la Junta Electoral Central, havíem de retirar la taula de votacions. Han obert acta de l'incident i han pres les dades de dos responsables de la taula. Després, quan havien marxat, hem tornat a instal·lar la taula. Uns quants minuts després, han arribat dos agents més i ens han comunicat que ens havíem d'instal·lar més lluny. Així, ens hem hagut de col·locar en un altre lloc per on passava força menys gent. A les 18:30, dos guàrdies civils ens han avisat que després ens tornarien a fer fora, perquè així els ho havien dit. No s'han presentat més, i hem pogut continuar amb la taula oberta fins al final.

Cardedeu (Vallès Oriental)

En la constitució de les meses ens han fet posar fora dels recintes del col·legis electorals. En el col·legi 1 ens han fet enretirar uns 20 metres de l'Ajuntament. A les 14:00, la Guàrdia Civil ens ha comunicat, de forma molt educada, que havíem d'aixecar les meses. Hem rebut molt cordialment la seva intervenció i hem seguit amb la Consulta sense que tornessin a intervenir en cap moment. En total, uns 40 voluntaris.

Granollers (Vallès Oriental)

La Policia Nacional va indicar a 6 de les 10 taules (uns 40 voluntaris) que marxessin en cinc minuts o s'ho endurien tot, però no van tornar a passar i vam continuar. En alguna taula van persistir més, per la qual cosa vam anar una estona amb urnes mòbils, però va ser molt esporàdic.

La Garriga (Vallès Oriental)

Durant tot el dia hi ha hagut avisos de la Guàrdia Civil, fins que a les 18:30 ens han sol·licitat que desmuntéssim les taules de manera més seriosa. La Consulta, però, ha continuat fins a les 20:00.

Sant Esteve de Palautordera (Vallès Oriental)

Hem pogut muntar la taula sense problemes, tot i que a primera hora han vingut el secretari de l'Ajuntament i el municipal a informar-nos que l'haviem de treure. Abans ja havia passat per davant el cotxe de la Guàrdia Civil, i com que estàvem prou lluny de les taules electorals sembla que ens han deixat tranquils.

Martorelles (Vallès Oriental)

A les 15:00 es va presentar la Guàrdia Civil amb una ordre de la Junta de Granollers de requisar-nos tot el material i d'agafar-nos els noms als voluntaris, uns quinze, cosa que vam refusar de fer. El tracte que vam rebre va ser correcte i vam pactar que ens deixessin estar a una distància prudencial. Un cop van marxar ens vam tornar a apropar als col·legis i tan tranquils.

Les Franqueses (Vallès Oriental)

Els han fet fora, mostrant-los la resolució de la Junta Electoral de Zona; tot i així, han tractat de sortir per la tarda.

Ripollet (Vallès Occidental)

Quan la policia ha passat per un parell de meses, els mostràvem les signatures de tots els partits polítics del poble mostrant l'adhesió a la Consulta, i no han tornat a passar.

Sant Quirze (Vallès Occidental)

A les 8:50 la Guàrdia Civil es va presentar en una de les 7 taules i va demanar els DNI als voluntaris de la taula; després va marxar a consultar el tema a la secretària de l'Ajuntament i no va passar res.

Rubí (Vallès Occidental)

Al les 18:00 la policia local ens ha demanat els DNI i ens ha dit que la Consulta era

il·legal, però no hi ha hagut cap incident més.

Castellbisbal (Vallès Occidental)

En començar el dia, els 27 voluntaris hem col·locat les urnes a uns 20 m de les meses electorals. No ha estat fins a les 13:30 que una parella de guàrdies civils ens han convidat a treure les taules del carrer; no ens han donat l'opció d'allunyar-nos dels col·legis. Quan ens hem negat a moure'ns ens han demanat els DNI per tal de denunciar-nos. Han recollit les dades de 21 persones, entre les dues taules, tots i totes de la Xarxa.

Sabadell (Vallès Occidental)

Vam iniciar el dia amb les 55 meses (i uns 300 voluntaris de 64 entitats) a una distància d'uns 50 m dels col·legis electorals, encara que a mesura que passava el dia els mateixos voluntaris es van anar apropant als col·legis. Puntualment, la Guàrdia Urbana i la Policia Nacional ens indicaven que havíem de guardar més distància, i ens feien allunyar. Però a la majoria de meses no va haver-hi cap tipus de problema; fins i tot en determinats llocs la mateixa urbana ens animava a apropar-nos. En general, les incidències es van produir a primera hora del matí i al migdia. A les 8.30, les meses de dos col·legis ens van trucar a l'oficina de coordinació perquè la Policia Nacional, de paisà, els havia comunicat d'acord amb una disposició judicial (de no sabem qui) que en vint minuts havien de treure les meses. Tan aviat ens ho comunicaren, vam enviar un responsable a les meses afectades; quan hi va arribar, vint minuts després, la mateixa Policia Nacional havia tornat a passar i els havia informat que no hi havia cap problema i que ens podíem quedar. I per què aquesta reacció? A les 8:30, Vicenç Creus, president de la Lliga dels Drets dels Pobles, a títol personal es va desplaçar a la Junta Electoral Zonal i va fer entrega d'una sol·licitud per la qual es demanava a la Junta Electoral Zonal que, sobre la base dels mateixos elements pels quals no permetia la Consulta, es retirassin també dels voltants dels col·legis electorals tota mena de cartells relacionats amb la campanya electoral; si la retirada de cartells no es produïa, les eleccions no podien començar. A les 11:00, la Policia Nacional ens va lliurar en el local de coordinació la resolució que havia pres la JEZ davant la sol·licitud presentada. Ens van denegar la sol·licitud esmentant que aquesta pretenia impedir el dret de sufragi reconegut a la Constitució. En conseqüència, a

les 11:30, Vicenç Creus va fer lliurament d'una nova sol·licitud en què exposava que no es pretenia impedir el sufragi, sinó que aquest es fes d'acord amb la legislació vigent, fent referència a l'article 93: "ni en els locals de les seccions ni als seus encontorns es podrà realitzar propaganda electoral de cap tipus." L'entrega d'aquesta última sol·licitud la va fer Vicenç Creus acompanyat pel membre de l'Entitat Observadora, Antoni Farrés. A partir d'aquí, la Junta Electoral Zonal va comunicar que el concepte d'"entorns" com "tot el casc urbà de la ciutat" el va donar la Junta Electoral Provincial, i es va acordar traslladar-ho a la Junta Electoral Provincial. D'acord amb aquestes resolucions, no es van produir més incidents i es va acabar la jornada sense problemes, i es van obtenir més vots que el partit més votat a les municipals.

Vacarisses (Vallès Occidental)

A Vacarisses la Consulta Social es va fer sense cap mena de problema, amb uns 25 voluntaris al carrer. L'equip de Govern, els partits de l'oposició i la policia local estaven assabentats i d'acord que se celebrés. Es van plantejar alguns dubtes quan es va rebre la decisió de la Junta Central, però al final se'ls va explicar "el què" i no va haver-hi cap mena de problema.

Badalona (Barcelonès)

La policia, abans de les 9:00, va desmuntar dues taules, però després d'una estona i de discutir, van passar ells mateixos a dir que ja estava tot resolt i que es podia continuar amb normalitat. En 2 dels 52 col·legis electorals, el PP va demanar a les taules de la Consulta que s'allunyessin. El pitjor va ser que dissabte a la tarda, quan es repartien les urnes i la documentació i s'havia promès per part de l'Ajuntament tota mena d'ajuda per facilitar-nos taules i cadires i quan ja n'havíem repartit unes quantes, va venir la representant de Solidaritat de l'Ajuntament a dir que havien rebut ordres de la Junta Electoral Central que deien que no es podia prestar cap mena d'ajuda i que, per tant, ens retiraven la seva. Ens va caure molt malament, sobretot tenint en compte que a Badalona no s'havia demanat permís d'ocupació de via pública i que els acords eren directes amb l'alcalde i representants municipals. Valorem molt negativament aquesta reculada, que va crear molt desencant al jovent sobre la posició dels polítics... Davant d'això va créixer la imaginació i van sortir tota mena de taules al carrer! En tenim una pila de fotos...

Sant Adrià de Besòs (Barcelonès)

A Sant Adrià tot va anar molt bé i vam muntar les 7 taules sense problema, però teníem una certa preocupació pel que estava succeint a Badalona.

Barcelona (Barcelonès)

No hi ha hagut incidents destacables; a primera hora hi ha hagut un gest a les Corts per fer allunyar les taules per part d'alguns interventors, però la cosa no ha anat més enllà, i només s'ha fet allunyar una mica una taula a Horta. Així, els 2.400 voluntaris mobilitzats van dur a terme la seva tasca sense cap incident.

Castellví de Rosanes (Baix Llobregat)

A última hora de dissabte es va decidir posar només una taula en lloc de tres, ja que els set voluntaris de la Xarxa dubtàvem i no volíem problemes; però no vam tenir cap problema amb la Guàrdia Civil, que teníem a 20 metres. Una persona, a uns 10 m del col·legi electoral, que també conversava amb la Guàrdia Civil i els explicava què feiem, convidava la gent a anar a votar a la nostra taula, que era a uns 30 m, i la majoria va votar.

Vallirana (Baix Llobregat)

Vam pactar amb el secretari de l'Ajuntament la ubicació de les taules, a uns 100 m del col·legi electoral. I el mateix secretari ens va comunicar que per part de l'Ajuntament no tindríem cap problema, i que el Sr. alcalde havia donat ordre a la policia local de no intervenir. Teníem previst posar dues taules en diferents llocs, però atès el poc personal de què disposàvem a primera hora, les vam posar juntes. A les 14:40 es va presentar una parella de la Guàrdia Civil, que va agafar la documentació a les quatre persones que estaven a les taules i va requisar les urnes, i els va dir que a les 19:00 els quatre voluntaris havien de presentar-se al "cuartelillo" dels Horts per obrir diligències i que llavors els tornarien les urnes. No els les van tornar i van prendre declaració a cadascun dels voluntaris. Mentre requisaven les urnes vam fer-los fotografies i ens van prendre també la càmera. Tot i així, amb una segona càmera els vam fer més fotografies. El dimarts següent vam recuperar les urnes, precintades tal com les vam lliurar. Podria ser que la iniciativa vingués d'algun interventor.

El Prat (Baix Llobregat)

El centenar de voluntaris es reuneixen a les 7:30 a l'Hotel d'Entitats per repartir-se el material i sortir cap als respectius punts de consulta. El primer incident es produeix a les 8:45, quan dos secretes s'identifiquen davant les tres voluntàries i els demanen el permís per poder ser-hi; les seves maneres són bastant amenaçadores i el seu nerviosisme és latent. La situació es complica en arribar un dels nostres cotxes que va repartint material. Un dels repartidors tracta de fotografiar l'acció policial i és vist pel secreta, amb la qual cosa el seu nerviosisme creix i comença a demanar-li la càmera amb insistència. Després d'acordar que els entreguin un rebut per poder recuperar la càmera, els la lliuren. En un moment apareixen dos cotxes policials més i un de la secreta. Tot se soluciona quan el secreta més nerviós desapareix, i s'argumenta que en cap moment es vol interferir en les Eleccions. Arribem a l'acord d'apartar les taules el màxim possible si se'ns demana expressament per algun motiu d'accessibilitat als col·legis. Els problemes tornen a aparèixer a les 11:00, quan en un dels punts de consulta apareix un cotxe policial que ens informa de la il·legalitat del que estem fent. Al principi, intenten que aixequem les taules i que coordinem el desmantellament de la Consulta; evidentment, ens neguem a fer-ho. Llavors ens adverteixen que passaran taula per taula i que ens confiscaran el material; coneixedors del volum de taules, insistim que no mourem cap taula, i que si volen que ho facin ells. També deixem clar que no donarem la identificació dels voluntaris ni dels votants. L'actitud policial és bastant passiva, i en algun moment arriben a dir "si no lo hacéis vosotros por las buenas, lo haremos nosotros por las malas". Tot i les amenaces, els diem que vagin ells taula per taula, que nosaltres no farem res. En aquell moment, truquem a totes les taules per advertir-los de la situació i, sobretot, per amagar les signatures dels votants i dels voluntaris. Les trucades sobre l'aparició de secretes es multipliquen, gairebé a tots els punts de consulta es constata la seva presència i es repeteixen les amenaces de detencions, d'incórrer en delictes, etc. El primer aixecament es produeix a les 11:45, i es confisca tot el material per sorpresa. S'intenta negociar que ens tornin aquest material, ja que és el que s'havia pactat. Ells s'hi neguen, però diuen que ens el tornaran. Davant d'això, passa una furgoneta per tots els punts de consulta per recollir aquests papers. El desmantellament de punts de consulta se sistematitza: agafen l'urna, la pancarta i demanen identificacions. Nosaltres, alhora, demanem identificacions i fotografiem els fets. Fins a les 13:15 la

polícia desmunta vuit punts de consulta. Amb tot això, els voluntaris no van respondre mai violentament tot i la injustícia; va haver-hi identificacions massives. Molta gent que es trobava votant en el moment dels desallotjaments s'encarava a la policia i li recriminava la seva actitud. A mesura que anaven desmuntant aquells punts de consulta, la gent s'anava concentrant a la nostra seu per veure què calia fer. Es va dir que venia TV3, i davant d'això es van aturar els aixecaments. Un cop la situació es va restablir, va córrer el rumor que la policia no havia continuat actuant perquè els vuit col·legis que encara quedaven no eren de la seva competència; el cert és que la Policia Nacional té competència a tot el Prat. Possiblement van veure que s'havien excedit, sobretot en veure que a la majoria de pobles la Consulta s'estava desenvolupant sense incidents. Durant tot el dia, molta gent va trucar a la policia per recriminar-los l'aixecament, fins i tot des de l'Ajuntament.

Corbera de Llobregat (Baix Llobregat)

Durant tot el dia, el regidor del PP, Rafael Roldán, va estar intrigant amb els presidents de les meses perquè ens retiressin la taula de la Consulta. Per evitar problemes ja ens havíem enretirat una mica i costava de veure'ns. Tot i així la gent ens buscava per votar, o sigui que si haguéssim estat més visibles hauríem guanyat les Eleccions. A les 13:30 va venir la Guàrdia Civil a portar-nos la resolució de la JEC i a sol·licitar-nos que recollíssim la taula. Ens hi vam negar i no va passar res. Hem signat totes les declaracions.

Torrelles (Baix Llobregat)

S'ha presentat la Guàrdia Civil i ens ha fet retirar la taula i tots els elements de la Consulta, i ha procedit a identificar els dos voluntaris que hi eren per torn. A la tarda, la Guàrdia Civil els ha fet comparèixer a la caserna per declarar i obrir diligències que trameten al jutjat.

Viladecans (Baix Llobregat)

S'han instal·lat 12 taules a les 8:00, i a les 11:00 la Policia Nacional ha començat a "visitar" i "convidar" a treure'n algunes. Finalment, i un cop les taules han estat advertides dos cops i amb amenaça de requisició, hem hagut de plegar 8 taules. Una d'aquestes taules ha estat aturada una hora per pressió policial, però després s'ha

reobert. A les 17:00, 6 d'aquestes taules s'han convertit en mòbils. Les 4 taules restants han estat permanents. Si no s'hagués clausurat cap taula les previsions haurien estat d'uns 4.000 vots.

Sant Boi (Baix Llobregat)

Tot s'inicià amb total normalitat: repartiment d'urnes i material necessari, últims consells i advertiments als 68 voluntaris... Malgrat els advertiments d'intentar que les urnes fossin itinerants, els voluntaris i veïns dels barris baixaren taules i cadires i, no cal dir, aquestes van ser engalanades amb pancartes i tot el que era possible. El ressò a les emissores locals i les visites dels diaris del poble i la comarca van fer que la ciutadania cada cop participés amb més entusiasme. Malgrat que, cada cop que els encarregats de fer el seguiment de totes les meses passàvem pels col·legis, sentíem que a les emissores de la Policia Nacional i local els mots "Deuda Externa" sonaven amb massa assiduïtat, tot funcionà bé fins les 12:45, hora en què els vehicles Z de la "Policía del Estado Español" van iniciar la "Caza de Brujas". Les tres taules del barri de Ciutat Cooperativa van ser obligades a desmantellar-se i els voluntaris, verbalment, a circular. La taula del col·legi Gaudí va ser increpada dues vegades, i a la tercera se li va obrir un informe judicial que al final no va ser signat. Val a dir que un dels voluntaris, després d'escagarrinar-se, va marxar a casa seva. Al barri de 5 Roses, el més guerriller de tot Sant Boi, la PN no va tenir pebrots d'endur-se l'urna ni de fer fora els voluntaris, ja que els personatges més representatius del barri, tots ells més grans de cinquanta anys, es van posicionar al costat dels companys. Als barris de Marianau, l'Olivera, Barri Centre, etc., també van ser retirades les taules, però no les urnes, que van anar circulant durant tot el dia. Malgrat tot, vam comptar 7.321 vots. Si no fos per les intervencions policials, i al ritme que es va mantenir fins a les 13:00, estem segurs que es podria haver arribat als 11.000 vots.

Martorell (Baix Llobregat)

A les 9:00 vam instal·lar 3 taules amb 24 voluntaris; bé, no vam posar-hi estrictament taules (l'Ajuntament ens va denegar l'autorització de col·locar-les), sinó que vam aprofitar el mobiliari urbà. La nit abans havíem penjat per tot Martorell cartells de la Consulta amb els llocs de les taules. A les 9:15 la Guàrdia Urbana va adreçar-se als membres d'una taula, però només amb caràcter informatiu, ja que va dir que no

tenien ordres d'actuar (tot i el "Decret" que ens va fer arribar l'Ajuntament dimecres a la nit mentre fèiem la reunió amb els voluntaris). A les 15:00 votava l'alcalde. El més curiós és que a Martorell hi ha una caserna de la Guàrdia Civil al mig del poble, i en tot el dia no vam veure cap agent d'aquest cos. Pensem que a darrera hora sectors propers a l'Ajuntament (vinculats a la parròquia) van intercedir perquè no donessin ordres a la Guàrdia Urbana de fer-nos fora.

Santa Coloma de Cervelló (Baix Llobregat)

A les 8:00 vam començar a muntar les tres taules. Les taules eren de l'Ajuntament i entre les persones que estaven fent feines figuraven dos regidors. A les 8:30, el secretari de l'Ajuntament (pel seu compte i sense cap autorització de l'alcalde, que estava completament d'acord amb la campanya) ens va dir que segons les instruccions de la Junta Electoral havíem de desmuntar les taules. Ens va permetre (després d'alguna discussió) deixar un cartell per tal d'avisar els veïns que quedava ajornada pel proper diumenge dia 19. Quan preparàvem aquest cartell, a les 9:00, van aparèixer dos guàrdies civils que ens van comunicar que ni això podíem deixar. És a dir, ens havíem de retirar del tot. S'ha de dir que van actuar amb correcció, tot i que van confiscar-nos una urna. A les 11:00 em vaig presentar a la Guàrdia Civil dels Horts. Vaig parlar amb el tinent, que em va dir, amb correcció, que seguien instruccions de la Junta Electoral i que eren conscients que no fèiem cap mal. Els vaig demanar l'urna i em van dir que no ens la podien retornar. Vaig marxar d'allà amb un full "Acata por Presunta Infracción", en el qual com a cosa curiosa figura l'anotació "Medios que portaban: una urna de cartón" (com si es tractés d'una nova arma destructiva!). En arribar a casa em va trucar l'alcalde i em va dir que com era que no li havíem trucat. Insisteixo: està totalment de part nostra. La candidatura és del tot esquerrana. No hi ha cap escrit seu en el qual no es tingui present tot el que és la solidaritat. La gent del poble està del tot conscienciada i al nostre costat, i els passarem una nota demanant-los disculpes i animant-los a participar el dia 19. És un tema del qual s'està parlant per tot el poble.

Castelldefels (Baix Llobregat)

Dissabte a la tarda vam tenir reunió a Castelldefels... Molta gent es va fer enrere però vam dir que sortíem encara que fos tots sols, i vam sortir vuit bojos, que vam organitzar dues urnes mòbils. Ens va avisar la Policia Nacional unes cinc vegades...

Abrrera (Baix Llobregat)

S'ha retirat quan la Guàrdia Civil ha aixecat acta de les dues taules. Un total de 52 voluntaris.

Santpedor (Bages)

La Guàrdia Civil ha acudit a les dues taules de Santpedor i a les 16:30 ha presentat una acta instruïda per la ubicació de mesa no autoritzada, que sol·licitava el desallotjament de les meses per ordre de la Junta Provincial. Ha recollit els DNI dels voluntaris de taula i també les seves signatures. Ens han dit que podíem marxar o no, perquè ells ja ens havien donat les ordres de l'acta. Hem decidit continuar la Consulta. No ens han dit res més. Han vingut de la Xarxa de Manresa a donar-nos suport. Hem recollit material fotogràfic.

Sallent (Bages)

A les 14:30 la Guàrdia Civil va impedir que continués la Consulta, amenaçant i intimidant els voluntaris que en aquell moment es trobaven a la taula, un total de vint; és per això que a partir d'aquesta hora la Consulta va ser interrompuda.

Súria (Bages)

La jornada ha estat bastant tranquil·la i la relació amb les autoritats, cordial, tot i que després de demanar-nos que desmuntéssim la paradeta i haver-nos negat a fer-ho, ens han demanat les dades personals a uns quants dels 25 voluntaris.

Avinyó (Bages)

A les 18:00 es van presentar tres agents de la Guàrdia Civil i ens van comunicar que s'havia de fer l'aixecament de les taules i van demanar els DNI a les persones que hi havia, alguns dels vuit voluntaris que es van mobilitzar aquell dia. La Consulta va continuar fins a l'hora prevista. Abans de l'hora del tancament, la Guàrdia Civil va tornar per fer-nos signar una acta de l'aixecament i va aprofitar per votar.

Castellgalí (Bages)

Amb moltes dificultats al llarg de la jornada, al final han estat desallotjats.

Vilatorrada (Bages)

No vam estar segurs d'instal·lar les taules fins divendres al matí, quan vam tenir una ràpida reunió amb dos membres d'aquesta oficina local, el regidor de Solidaritat del nostre Ajuntament i l'alcalde, en la qual vam acordar que realitzaríem igualment la campanya, tot i la il·legalització de què parlava la Junta Electoral Central, però situant les taules a una distància prudencial de les portes dels col·legis electorals. Vam acordar els punts concrets de situació. L'alcalde ens va notificar que ens feia preparar el Decret per al permís d'ocupació de la via pública en aquell moment. Al matí encara no havíem rebut còpia de l'esmentat Decret de permís i hem sabut que a última hora no el van redactar, ja que després de reunir-se amb nosaltres hi va haver una altra reunió interna en la qual van decidir no fer-lo, a més de decidir el canvi d'ubicació de dues de les tres taules. Com que la notificació d'aquestes decisions no se'ns ha fet fins a les 8:00, i de forma extraoficial, no hem fet cas de la nova situació de les taules i les hem col·locat tal com havíem previst (excepte una, que hem mogut una mica). A les 14:00 s'ha presentat una patrulla de la Guàrdia Civil a cadascuna de les taules, i ens ha aixecat una acta en què se'ns notificava que havíem de recollir les taules, i també ha recollit noms i DNI dels responsables presents a cadascuna de les taules. Hem aconseguit fer fotos d'una de les taules en el moment en què la Guàrdia Civil aixecava l'acta. La decisió presa va ser la de complir l'ordre indicada amb la presència en totes les taules d'un membre de l'Entitat Observadora, precintar urnes amb el sobre de la documentació per tal de poder validar tots els vots que teníem fins aquell moment, i anotar en cada full d'incidències de taula aquest fet.

Puig-reig (Berguedà)

Els Mossos d'Esquadra han arribat amb la intenció de desmuntar les taules; els voluntaris s'hi han oposat i tot ha quedat en la signatura d'actes, amb la qual cosa la Consulta ha continuat.

Vilanova i la Geltrú (Garraf)

Ja a les 9.00 un apoderat del PP demana a una de les taules situada davant d'un col·legi electoral que s'allunyi; val a dir que es van posar les taules sense respectar cap distància. La taula es mou seguint les instruccions de l'apoderat. Durant el

matí tot ha anat sense cap problema; la policia no tenia ordres d'actuar. Però a partir de les 13:30, la Policia Nacional vestida de paisà demana a una de les taules que plegui, i els integrants d'aquesta taula pleguen. A la mateixa hora, però a una altra taula, nacionals de paisà insten a recollir o a incautar. Sense donar opció a recollir, incauten tot el material: urnes, llistes de votants, tríptics i altres materials informatius de suport. La mateixa escena es repeteix en tres taules més; en una d'elles demanen DNI. La taula de barri de Roquetes ja havia estat advertida a les 9:00 i desmuntada per la Guàrdia Civil a les 11:00. A les 16:00 ens reunim i decidim continuar amb una única taula a partir de les 17:00, sense que hi hagi cap tipus de problema. L'endemà es demana el material incautat a la Junta Electoral de Zona, que ens el retorna dimarts.

Vic (Osona)

Entre les 15:20 i 16:40, els Mossos d'Esquadra han desmantellat els punts de consulta, davant la indignació de tothom. Tot i això, l'Ajuntament va donar suport a la Consulta.

Calldetenes, Sant Pere de Torelló, Folgueroles i Manlleu (Osona)

A partir de les 15:30, els Mossos d'Esquadra han començat a desmuntar els punts de Consulta.

Torelló (Osona)

Els Mossos d'Esquadra s'han presentat amb la intenció de desmuntar els punts de Consulta, però els voluntaris s'hi han oposat; finalment, només els han demanat els DNI i han marxat.

Centelles, el Corcó, Gurb, Masies de Ter, Roda de Ter, Tona i Seva (Osona)

Els Mossos van passar per avisar-nos al matí, i a partir de les 17:00 van començar a aixecar actes, però els punts de Consulta van ser-hi fins al final.

Gelida (Alt Penedès)

Els han fet desplaçar-se a mig quilòmetre del col·legi electoral, a un punt no gaire transitat.

Vilafranca (Alt Penedès)

Durant tot el matí han tingut molts problemes: els han començat a retirar punts de consulta amb frases de l'estil "vámono to' ar cuartelillo". La Guàrdia Civil ha actuat amb rudeses. Han començat a anar a baixos de locals particulars, però també han tingut problemes; fins i tot han anat al pati de l'església, on han aguantat l'última urna. Una llàstima, ja que el flux de votants era altíssim.

Sant Sadurní d'Anoia (Alt Penedès)

La Policia Municipal, a primera hora, ja s'ha presentat per informar de la prohibició, amb la qual cosa els voluntaris han decidit ajornar la Consulta al dia 19.

Annex 3

INFORME DE RESULTATS A L'ESTAT ESPANYOL

1. Implantació

Aquest primer apartat presenta les principals conclusions que es deriven de l'anàlisi de la implantació de la Consulta a l'Estat espanyol. En aquesta anàlisi s'ha utilitzat com a indicador el percentatge de municipis coberts, així com el d'electors que viuen als municipis acreditats.

- La Consulta Social es va realitzar a 458 municipis de tot l'Estat.
- Els municipis acreditats representen un 5,7% de l'Estat i agrupen un 48,8% del cens electoral. Per tant, la implantació de la Consulta ha estat especialment forta a les zones on es concentra la població. Concretament, a Barcelona es va cobrir el 91,1% dels electors i a Madrid el 86,8%.
- Les províncies on s'ha cobert un major percentatge del cens electoral són Barcelona, Madrid, Araba, Saragossa, Palència, Valladolid, Las Palmas i Girona.
- Les úniques províncies on no s'ha realitzat la Consulta a cap municipi són Àvila,

Sòria, Almeria, Albacete, Conca, Guadalajara, Ourense, Astúries, Cantàbria i les Illes Balears.

- La Consulta ha estat present a 37 de les 52 capitals de província (71%).

Les taules següents recullen la implantació de la Xarxa, segons el percentatge de municipis coberts a cada província, així com el percentatge de població censada d'aquests municipis respecte al cens total de la província, molt més representatiu.

Quadre 1

Implantació: municipis acreditats

Nom	Municipis acreditats	Municipis totals	%
Euskadi	15	250	6,0%
Araba	6	51	11,8%
Bizcaia	5	111	4,5%
Guipuzkoa	4	88	4,5%
País Valencià	13	541	2,4%
Alacant	7	141	5,0%
Castelló	2	135	1,5%
València	4	265	1,5%
Extremadura	13	541	2,4%
Badajoz	19	163	11,7%
Cáceres	13	219	5,9%
Catalunya	208	946	22,0%
Barcelona	117	311	37,6%
Girona	34	221	15,4%
Lleida	32	231	13,9%
Tarragona	25	183	13,7%
Castilla y León	38	2.247	1,7%
Ávila		248	0,0%
Burgos	3	371	0,8%
León	2	211	0,9%
Palencia	27	191	14,1%

Nom	Municipis acreditats	Municipis totals	%
Salamanca	2	362	0,6%
Segovia	1	208	0,5%
Soria		183	0,0%
Valladolid	1	225	0,4%
Zamora	2	248	0,8%
Andalucía	34	769	4,4%
Almería		102	0,0%
Cádiz	6	44	13,6%
Córdoba	1	75	1,3%
Granada	9	168	5,4%
Huelva	1	79	1,3%
Jaén	1	96	1,0%
Málaga	10	100	10,0%
Sevilla	6	105	5,7%
Castilla - La Mancha	10	918	1,1%
Albacete		86	0,0%
Ciudad Real	6	102	5,9%
Cuenca		238	0,0%
Guadalajara		288	0,0%
Toledo	4	204	2,0%
Galiza	6	315	1,9%
A Coruña	2	94	2,1%
Lugo	3	67	4,5%
Ourense		92	0,0%
Pontevedra	1	62	1,6%
Aragón	20	730	2,7%
Huesca	16	202	7,9%
Teruel	1	236	0,4%
Zaragoza	3	292	1,0%
La Rioja	12	174	6,9%
Madrid	29	179	16,2%
Murcia	3	45	6,7%
Nafarroa	24	272	8,8%

Nom	Municipis acreditats	Municipis totals	%
Canarias	13	87	14,9%
Las Palmas	11	34	32,4%
Santa Cruz de Tenerife	2	53	3,8%
Ceuta y Melilla	1	2	50,0%
Ceuta		1	0,0%
Melilla	1	1	100,0%

Quadre 2

Implantació: població censada coberta

Nom	Cens de nodes acreditats	Cens total	%
Euskadi	726.285	1.780.747	40,8%
Araba	194.527	242.171	80,3%
Bizcaia	477.569	964.584	49,5%
Guipuzkoa	54.189	573.992	9,4%
País Valencià	1.121.082	3.319.833	33,8%
Alacant	316.412	1.091.189	29,0%
Castelló	116.148	384.022	30,2%
València	688.522	1.844.622	37,3%
Extremadura	302.064	858.338	35,2%
Badajoz	199.906	524.999	38,1%
Cáceres	102.158	333.339	30,6%
Catalunya	4.256.820	5.205.767	81,8%
Barcelona	3.616.030	3.967.944	91,1%
Girona	282.380	450.876	62,6%
Lleida	183.132	303.758	60,3%
Tarragona	175.278	483.189	36,3%
Castilla y León	902.775	2.108.877	42,8%
Ávila		140.552	0,0%
Burgos	162.815	295.602	55,1%
León	167.384	427.806	39,1%
Palencia	101.828	150.491	67,7%
Salamanca	136.189	298.376	45,6%

Nom	Cens de nodes acreditats	Cens total	%
Segovia	143	124.456	0,1%
Soria		77.105	0,0%
Valladolid	272.072	418.865	65,0%
Zamora	62.344	175.624	35,5%
Andalucía	2.247.144	5.399.484	41,6%
Almería		394.106	0,0%
Cádiz	353.590	868.931	40,7%
Córdoba	249.739	608.552	41,0%
Granada	290.612	672.765	43,2%
Huelva	116.011	366.496	31,7%
Jaén	87.906	516.132	17,0%
Málaga	506.910	983.411	51,5%
Sevilla	642.376	1.383.197	46,4%
Castilla – La Mancha	247.360	1.402.116	17,6%
Albacete		290.096	0,0%
Ciudad Real	120.722	389.451	31,0%
Cuenca		165.339	0,0%
Guadalajara		135.699	0,0%
Toledo	126.638	421.531	30,0%
Galiza	540.293	2.292.874	23,6%
A Coruña	222.591	938.087	23,7%
Lugo	82.507	313.213	26,3%
Ourense		293.203	0,0%
Pontevedra	235.195	748.371	31,4%
Aragón	589.875	1.001.229	58,9%
Huesca	75.694	174.637	43,3%
Teruel	383	115.142	0,3%
Zaragoza	513.798	711.450	72,2%
La Rioja	137.449	224.818	61,1%
Madrid	3.650.007	4.207.091	86,8%
Murcia	435.333	900.796	48,3%
Nafarroa	263.757	452.875	58,2%

Nom	Cens de nodes acreditats	Cens total	%
Canarias	730.844	1.353.872	54,0%
Las Palmas	455.315	709.763	64,2%
Santa Cruz de Tenerife	275.529	644.109	42,8%
Ceuta i Melilla	46.104	100.971	45,7%
Ceuta		54.311	0,0%
Melilla	46.104	46.660	98,8%

2. Participació

La participació s'ha determinat a partir del nombre total de paperetes recollides, així com de la relació entre participants a la Consulta i electors a les Eleccions Generals del 12 de març.

- 1.087.792 ciutadans de l'Estat espanyol participaren a la Consulta. En relació amb el cens electoral del conjunt de municipis acreditats, aquesta xifra representa un 6,7%.
- Tot i això, a causa de la gran quantitat d'incidents succeïts el dia 12 de març i la menor participació del cap de setmana següent, aquests percentatges no es poden considerar com a representatius. En aquest sentit, els valors més representatius són els de Catalunya, sobre el 13,8% (càlcul realitzat sobre la base d'aquelles poblacions que no van patir incidents).
- Si aquest percentatge s'aplica al conjunt de la població censada coberta per la Consulta, s'obté una xifra estimada de participants a la Consulta de 2.224.714. De totes maneres, es tracta sempre d'una aproximació.
- Les participacions més altes es van donar en municipis petits, on van arribar a superar el 50% dels electors; a Tuixén, Lleida, va arribar a haver més participació a la Consulta Social que a les Eleccions Generals. Sant Cugat destaca perquè és el municipi de més de 50.000 habitants amb una major participació. Aproximadament un de cada tres electors va participar a la Consulta.

- Les províncies que van recollir un major nombre de vots van ser Barcelona, Madrid, Las Palmas, Biscaia i Girona.
- Si la participació es comptabilitza a partir del percentatge de cens, les províncies amb major índex de participació són Badajoz, Terol (una única població), Lleida i Barcelona.

A les pàgines següents es mostra la participació agrupada per províncies i regions, així com els corresponents índexs de participació.

3. Resultats

Aquest últim apartat presenta els resultats de la Consulta (sempre disponibles a la *web*), tant pel que fa al tipus de votant (major de 18 anys, entre 16 i 17 anys, immigrant amb papers o sense) com els resultats de les 3 preguntes que es formulaven.

- Gairebé tots els votants han estat residents majors de 18 anys (96,1%). D'altra banda, 26.133 persones entre 16 i 17 anys van aprofitar l'oportunitat de participar que se'ls oferia o, el que és el mateix, un 2,4% dels vots van ser emesos per menors d'edat.
- 15.925 immigrants participaren a la Consulta, 10.413 amb papers i 5.512 sense. En conjunt, el vot dels immigrants representa un 1,5% del vot total.
- Com que el vot de menors i d'immigrants va ser tan escàs, es fa difícil apreciar diferències en la seva distribució en el conjunt de municipis acreditats. En qualsevol cas, sí que es va detectar major presència de vot d'immigrants en municipis com Barcelona (a Ciutat Vella), amb participacions superiors al 5% dels vots emesos.
- Entre un 97% i un 98% dels participants a la Consulta van respondre "Sí" a les preguntes. Tant el "No" com el vot en blanc tenen una presència molt lleu.

- Es percep permanentment una millor predisposició a la segona pregunta, que és la que obté respostes més positives; encara que en alguns municipis va ser la tercera la que va tenir uns índexs més alts. La primera va ser la que va obtenir més vots en contra, prop del 2%, potser perquè estava formulada de forma tan taxativa.
- Els resultats van ser molt similars a tots els municipis on es va celebrar la Consulta.

Quadre 3

Resultats per regions

Euskadi

Total Vots Emesos: 54.428

Vots Censats majors de 18: 52.606

Vots de 16 a 17: 1.418

Vots Immigrants: 326

Vots Immigrants sense residència: 78

Vots Nuls: 53

Pregunta 1

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	53.439	621	315
Percentatge	98,28%	1,14%	0,58%

Pregunta 2

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	53.519	402	454
Percentatge	98,43%	0,74%	0,83%

Pregunta 3

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	53.261	495	619
Percentatge	97,95%	0,91%	1,14%

País Valencià
Total Vots Emesos: 28.200
Vots Censats majors de 18: 26.146
Vots de 16 a 17: 1.646
Vots Immigrants: 270
Vots Immigrants sense residència: 138
Vots Nuls: 262

Pregunta 1	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	27.033	786	119
Percentatge	96,76%	2,81%	0,43%

Pregunta 2	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	27.286	435	217
Percentatge	97,67%	1,56%	0,77%

Pregunta 3	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	27.171	454	313
Percentatge	97,25%	1,63%	1,12%

Extremadura
Total Vots Emesos: 39.440
Vots Censats majors de 18: 37.589
Vots de 16 a 17: 1.605
Vots Immigrants: 206
Vots Immigrants sense residència: 40
Vots Nuls: 72

Pregunta 1	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	38.382	798	188
Percentatge	97,50%	2,03%	0,47%

Pregunta 2	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	38.606	474	288
Percentatge	98,06%	1,20%	0,74%

Pregunta 3	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	38.546	435	387
Percentatge	97,91%	1,10%	0,99%

Catalunya

Total Vots Emesos: 513.380

Vots Censats majors de 18: 499.585

Vots de 16 a 17: 6.910

Vots Immigrants: 4.355

Vots Immigrants sense residència: 2.500

Vots Nuls: 710

Pregunta 1

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	500.167	9.489	3.014
Percentatge	97,56%	1,85%	0,59%

Pregunta 2

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	502.518	5.327	4.825
Percentatge	98,02%	1,04%	0,94%

Pregunta 3

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	500.878	6.156	5.636
Percentatge	97,70%	1,20%	1,10%

Castilla y León

Total Vots Emesos: 33.172

Vots Censats majors de 18: 31.725

Vots de 16 a 17: 1.107

Vots Immigrants: 220

Vots Immigrants sense residència: 120

Vots Nuls: 128

Pregunta 1

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	31.959	844	241
Percentatge	96,72%	2,55%	0,73%

Pregunta 2

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	32.314	438	292
Percentatge	97,79%	1,33%	0,88%

Pregunta 3

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	32.130	526	388
Percentatge	97,23%	1,59%	1,18%

Andalucía

Total Vots Emesos: 96.747

Vots Censats majors de 18: 92.859

Vots de 16 a 17: 2.870

Vots Immigrants: 693

Vots Immigrants sense residència: 307

Vots Nuls: 215

Pregunta 1

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	94.398	1.713	421
Percentatge	97,79%	1,77%	0,44%

Pregunta 2

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	95.036	876	620
Percentatge	98,45%	0,91%	0,64%

Pregunta 3

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	94.569	1.058	905
Percentatge	97,97%	1,10%	0,93%

Castilla - La Mancha

Total Vots Emesos: 18.917

Vots Censats majors de 18: 17.651

Vots de 16 a 17: 1.119

Vots Immigrants: 97

Vots Immigrants sense residència: 50

Vots Nuls: 143

Pregunta 1

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	18.271	412	91
Percentatge	97,32%	2,19%	0,49%

Pregunta 2

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	18.473	183	118
Percentatge	98,40%	0,97%	0,63%

Pregunta 3

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	18.339	247	188
Percentatge	97,68%	1,32%	1,00%

Galiza

Total Vots Emesos: 18.571

Vots Censats majors de 18: 17.383

Vots de 16 a 17: 919

Vots Immigrants: 166

Vots Immigrants sense residència: 103

Vots Nuls: 748

Pregunta 1

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	16.921	765	137
Percentatge	94,94%	4,29%	0,77%

Pregunta 2

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	17.279	392	152
Percentatge	96,95%	2,20%	0,85%

Pregunta 3

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	17.153	442	228
Percentatge	96,24%	2,48%	1,28%

Aragón

Total Vots Emesos: 30.330

Vots Censats majors de 18: 29.095

Vots de 16 a 17: 740

Vots Immigrants: 344

Vots Immigrants sense residència: 151

Vots Nuls: 146

Pregunta 1

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	29.278	749	157
Percentatge	97,00%	2,48%	0,52%

Pregunta 2

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	29.657	320	207
Percentatge	98,25%	1,06%	0,69%

Pregunta 3

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	29.470	396	318
Percentatge	97,63%	1,31%	1,06%

La Rioja

Total Vots Emesos: 11.648

Vots Censats majors de 18: 11.087

Vots de 16 a 17: 359

Vots Immigrants: 180

Vots Immigrants sense residència: 22

Vots Nuls: 6

Pregunta 1

	Vots SÍ	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	11.308	254	80
Percentatge	97,13%	2,18%	0,69%

Pregunta 2

	Vots SÍ	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	11.394	154	94
Percentatge	97,87%	1,32%	0,81%

Pregunta 3

	Vots SÍ	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	11.369	153	120
Percentatge	97,66%	1,31%	1,03%

Madrid

Total Vots Emesos: 135.825

Vots Censats majors de 18: 129.472

Vots de 16 a 17: 2.632

Vots Immigrants: 2.208

Vots Immigrants sense residència: 1.511

Vots Nuls: 294

Pregunta 1

	Vots SÍ	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	131.289	3.070	1.172
Percentatge	96,87%	2,27%	0,86%

Pregunta 2

	Vots SÍ	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	132.784	1.433	1.314
Percentatge	97,97%	1,06%	0,97%

Pregunta 3

	Vots SÍ	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	132.046	1.734	1.751
Percentatge	97,43%	1,28%	1,29%

Murcia

Total Vots Emesos: 24.756

Vots Censats majors de 18: 22.448

Vots de 16 a 17: 1.740

Vots Immigrants: 418

Vots Immigrants sense residència: 150

Vots Nuls: 109

Pregunta 1

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	23.870	652	125
Percentatge	96,85%	2,65%	0,51%

Pregunta 2

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	24.099	323	225
Percentatge	97,78%	1,31%	0,91%

Pregunta 3

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	23.927	409	311
Percentatge	97,08%	1,66%	1,26%

Nafarroa

Total Vots Emesos: 24.025

Vots Censats majors de 18: 23.314

Vots de 16 a 17: 394

Vots Immigrants: 187

Vots Immigrants sense residència: 130

Vots Nuls: 1

Pregunta 1

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	23.654	248	122
Percentatge	98,46%	1,03%	0,51%

Pregunta 2

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	23.692	157	175
Percentatge	98,62%	0,65%	0,73%

Pregunta 3

	Vots Sí	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	23.598	191	235
Percentatge	98,23%	0,80%	0,98%

Canarias

Total Vots Emesos: 57.930

Vots Censats majors de 18: 54.336

Vots de 16 a 17: 2.654

Vots Immigrants: 739

Vots Immigrants sense residència: 201

Vots Nuls: 229

Pregunta 1

	Vots SÍ	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	55.489	1.864	348
Percentatge	96,17%	3,23%	0,60%

Pregunta 2

	Vots SÍ	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	56.224	982	495
Percentatge	97,44%	1,70%	0,86%

Pregunta 3

	Vots SÍ	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	56.221	808	672
Percentatge	97,44%	1,40%	1,16%

Ceuta i Melilla

Total Vots Emesos: 423

Vots Censats majors de 18: 388

Vots de 16 a 17: 20

Vots Immigrants: 4

Vots Immigrants sense residència: 11

Vots Nuls: 0

Pregunta 1

	Vots SÍ	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	404	15	4
Percentatge	95,51%	3,55%	0,95%

Pregunta 2

	Vots SÍ	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	414	6	3
Percentatge	97,87%	1,42%	0,71%

Pregunta 3

	Vots SÍ	Vots NO	Vots Blanc
Nombre de vots	413	7	3
Percentatge	97,64%	1,65%	0,71%

Annex 4

DECLARACIÓ DEL *III ENCUESTRO* ESTATAL DE LA XCADE

Finalitzat el procés de la Consulta Social per l'Abolició del Deute Extern, les i els components de la Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern considerem que ens correspon fer una valoració del camí que hem fet fins ara per poder incorporar tots els elements i aportacions d'aquesta experiència tan enriquidora.

D'aquesta anàlisi neix la necessitat que en aquest *III Encuentro* la Xarxa aprofundeixi en la seva identitat social i política per poder consolidar el seu perfil de moviment independent. És per això que acorda per consens, en aquest *III Encuentro*, les següents conclusions:

La Xarxa és democràtica, horitzontal, plural, oberta, apartidista i aconfessional. Veiem la necessitat que la Xarxa es posicioni a nivell social, polític i econòmic en relació amb les campanyes i temes que es tractin a cada moment.

La Xarxa és un moviment social, un corrent ciutadà. Per això és fonamental el seu teixit social, així com la preocupació per mantenir-lo i augmentar-lo; cal cuidar la Xarxa.

La Xarxa és política; no en relació amb els partits polítics, ja que es declara apartidista, sinó en relació amb les ciutadanes i ciutadans que la formen, persones que es preocupen pels problemes, es posicionen i actuen per posar-hi remei o exigir que se n'hi posi.

Hem debatut profundament si la Xarxa ha de limitar-se al treball envers l'abolició del deute extern o bé si ha de tenir més transcendència. Hi ha hagut consens que la Xarxa transcendeix el problema del deute extern. És a dir, alhora que es treballa per l'abolició del deute extern s'han de treballar també altres aspectes. De fet, el problema del deute no és un error del sistema sinó un producte del mateix sistema. Per tant, si es vol tallar d'arrel el problema del deute es veu completament necessari promoure un canvi d'estructures. Si el deute és abolit però no es canvien les estructures econòmiques, polítiques i culturals, el problema es tornarà a reproduir. Així, doncs, l'abolició del deute extern porta implícit un canvi d'estructures. El canvi d'estructures inclou el canvi personal, el canvi de la nostra vida, de les nostres motivacions. Cal que siguem coherents amb nosaltres. Hem de viure com pensem, si no acabarem pensant com vivim.

La Xarxa lluita contra la pobresa i la injustícia en els seus orígens, les estructures i no s'atura en els seus efectes. Això vol dir que la nostra lluita també és aquí, als països rics, i en concret al nostre, cosa que oblidem sovint, tot i que la interdependència entre les causes que generen la pobresa als països empobrits i les que la generen aquí és clara.

La Xarxa en ella mateixa és una crítica al funcionament del sistema, de les institucions i organitzacions actuals, i és alhora la recerca d'un sistema alternatiu per a un món més just i solidari. Som part dels moviments socials internacionals en la lluita contra l'exclusió. La Xarxa és una cosa nova, fruit d'un cúmul d'experiències anteriors. La Xarxa és dinàmica i reconfigurable per les persones que la componen.

El problema greu i de fons del sistema actual és que posa l'economia per davant de les persones. Aquest és un dels punts pels quals la Xarxa lluita i es proposa lluitar fins que el sistema canviï; la mateixa Xarxa és una pràctica alternativa en aquest sentit.

La Xarxa es manté independent del sistema polític de partits. Si estem criticant les democràcies actuals no podem caure en el seu joc. Hem d'evitar que ens manipulin o que ens utilitzin amb finalitats partidistes.

L'acció de la Xarxa per la democràcia participativa és part de la seva essència i és una de les formes de lluita pel canvi d'estructures.

La Xarxa, vista l'experiència de prohibició i d'accions repressives viscudes durant la Consulta Social del 12 de març, expressa que la seva referència és la justícia, no la legalitat. De fet hi ha lleis actuals que són manifestament injustes. Per això la Xarxa reconeix la validesa de les formes de desobediència civil, l'objecció de consciència o d'altres mitjans que es considerin oportuns per posar de manifest les injustícies.

La Xarxa és un moviment que fomenta la participació activa de les persones. És un moviment horitzontal sense jerarquies i en el qual les bases són la part fonamental. La Consulta Social ha estat una demostració pràctica de la metodologia participativa i d'acció que defineix la identitat de la Xarxa.

Reconeixem que formen part de la Xarxa totes les persones que d'una manera o altra treballen i participen en la Xarxa i en les seves accions. És una Xarxa de PERSONES territorialment i socialment arrelades.

La formació és fonamental per a una vertadera democràcia. També el dret d'estar informats. Per això cal promoure totes les formes de comunicació alternatives que no depenen dels grans interessos econòmics o dels seus grups afins. Com més formació i informació tinguem, més difícil serà que ens manipulin i més capacitats estarem per denunciar i fer propostes alternatives.

L'origen i la raó de ser de la Xarxa és la lluita contra l'exclusió política, econòmica i social. Per això la Xarxa incorpora totes les qüestions que neixen de l'aplicació de polítiques econòmiques i socials que provoquen constantment la injustícia i la desigualtat entre les persones i els pobles.

Aquest *III Encuentro* estatal acorda definir i denominar la Xarxa en concordança amb aquest text d'identitat. Reconeixem que la força del canvi està en cadascuna i en cadascun de nosaltres, en la nostra passió, la nostra voluntat, el nostre compromís i la nostra coherència.

“Per un món on càpiguen tots els mons.”

Annex 5

RECURS A LA JUNTA ELECTORAL CENTRAL

La Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern, representada per...

EXPOSA:

Que el motiu de la present comunicació és la preocupació suscitada a partir dels recents pronunciaments d'algunes Junes Electorals Provincials i de Zona, en sentit dispar al criteri establert amb anterioritat per la Junta Electoral Provincial de Lleida, precedent en el qual es basa el desenvolupament de la present Consulta Social per l'Abolició del Deute Extern, segons s'exposarà més endavant.

Per això, considerem convenient posar en el seu coneixement tota la informació necessària per a una millor comprensió del que és la Consulta Social del dia 12 de març de l'any present, així com del marc en el qual s'ha de desenvolupar l'esmentada Consulta, els objectius, les organitzacions promotores, la seva dimensió, el treball implicat en ella i els seus antecedents:

PRIMER.- QUÈ ÉS LA CONSULTA SOCIAL PER L'ABOLICIÓ DEL DEUTE EXTERN?

La Consulta Social és una proposta impulsada per les organitzacions socials que hi donen suport i la promouen, i també pels ciutadans i ciutadanes que a títol individual hi treballen, amb la finalitat que les persones que ho vulguin puguin expressar la seva opinió, en un tema de tanta actualitat com és l'anul·lació del deute extern dels països del Tercer Món. Aquest conjunt d'entitats i persones s'agrupa sota el nom de Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern.

SEGON.- COMPOSICIÓ I DIMENSIÓ DE LA XARXA

La Xarxa està formada per més de 1.500 entitats del món associatiu, cultural, veïnal, juvenil... Aquestes entitats, al costat del treball voluntari de milers de ciutadans, treballen des de fa mesos de manera voluntària per poder fer possible aquesta experiència social al major nombre de municipis possible.

En aquests moments, la Consulta està essent promoguda a més de 350 localitats, distribuïdes per tot el territori estatal. És una activitat que ha requerit més d'un any de preparació, amb uns darrers sis mesos d'activitat extraordinàriament intensa; s'han editat milions de tríptics i fulls informatius que s'han repartit i es continuen repartint.

TERCER.- OBJECTIUS DE LA CONSULTA

La Consulta Social és una campanya per la reflexió i el debat social sobre el Deute Extern i els seus efectes sobre el desenvolupament i la pobresa. Pretén també ser un espai per a la participació dels ciutadans, en dos sentits; el primer, obrint un espai a la promoció i organització d'activitats informatives i formatives i, el segon, obrint un espai per a l'opinió respecte d'aquesta problemàtica.

QUART.- NATURA DE LA CONSULTA SOCIAL

Com a espai d'opinió, és una iniciativa clarament situada en el terreny de les inicia-

tives socials, en l'àmbit de la cultura i la solidaritat. La Consulta, al que més s'assembla és a una recollida de signatures, que no té cap caràcter vinculant, i que es materialitza en la manifestació de l'opinió de la ciutadania en relació amb tres preguntes plantejades sobre el Deute Extern.

CINQUÈ.- CARÀCTER NO ELECTORAL DE LA CONSULTA SOCIAL

És precís destacar que la Consulta Social del pròxim dia 12 de març no té cap caràcter partidista, electoralista ni cap propòsit d'interferir en el normal desenvolupament de la jornada electoral.

En aquest sentit, en el disseny de la Consulta Social s'ha tingut en compte una distància suficient dels col·legis electorals que en cap cas pugui alterar el procés electoral, havent-se determinat una distància de 50 a 100 metres dels col·legis electorals segons que s'havia acordat i acceptat a Lleida.

Efectivament, la Consulta Social es realitza amb el més escrupolós respecte a la normativa electoral d'aplicació, i existeix un compromís ferm de garantir el que estableix la LOREG, i especialment el seu article 93.

SISÈ.- PRECEDENT DE CONSULTA SOCIAL A LA CIUTAT DE LLEIDA

En aquesta localitat es va realitzar, amb motiu de les Eleccions Municipals del 13 de juny de 1999, una Consulta Social d'iguals característiques a la que avui ens ocupa.

Aquesta experiència va determinar quin havia de ser el marc i el procediment a seguir en una iniciativa més àmplia de dimensió estatal, que s'havia de realitzar amb motiu de les Eleccions Generals del pròxim 12 de març. En conseqüència, l'organització de la Consulta i tots els procediments s'establiren en funció de l'esmentat precedent.

A Lleida es van fer tots els tràmits oportuns davant la Junta Electoral Provincial, el Govern Civil i l'Ajuntament de Lleida, i el resultat va ser la inhibició dels dos primers i la concessió dels permisos d'ocupació de via pública per part de l'Ajuntament. L'ac-

tivitat va ser interpretada com a aliena al procés electoral per la mateixa Junta Electoral Provincial, que va manifestar expressament “*el caràcter no electoral de l’acte que es pretén desenvolupar*”, sense que en el desenvolupament de la jornada hi hagués cap interferència en el procés electoral.

La jornada es va desenvolupar amb total normalitat sense cap incidència, i així queda reflectit a l’informe posterior emès al respecte per la mateixa Junta Electoral.

SETÈ.- ALTRES ACORDS DE JUNTES ELECTORALS EN EL MATEIX SENTIT QUE LA JUNTA ELECTORAL DE LLEIDA

Amb motiu de la present iniciativa social s’han donat diferents pronunciaments en el mateix sentit que l’anteriorment referit. En efecte, la Junta Electoral de Las Palmas de Gran Canaria determina a la seva comunicació del 24 de febrer del 2000 que “*aquesta Junta Electoral Provincial no té competència objectiva per pronunciar-se sobre la seva autorització en no tractar-se d’un acte de campanya electoral, tal com estableix l’article 54.1 LOREG*”. En igual sentit s’han pronunciat altres Junes Electorals.

VUITÈ.- EMPARA CONSTITUCIONAL DE LA CONSULTA SOCIAL

La Consulta ve emparada per la Constitució Espanyola en els seus articles 20 i 21, i la legislació de desenvolupament dels mateixos articles, relatius a la llibertat d’expressió i el dret de reunió respectivament, que no preveuen cap limitació a l’exercici d’aquests drets amb motiu d’una jornada electoral.

Igualment, l’article 9 de la Constitució estableix la posició de garant dels poders públics de l’exercici d’aquests drets fonamentals.

NOVÈ.- SUPORTS DE LA CONSULTA

La Xarxa és una organització resultant de la suma de voluntats i responsabilitats de les entitats que la formen; per acord exprés de la seva Assemblea no s’ha permès la participació de partits polítics en la seva conformació, per la qual cosa en aquest

sentit es presenta com un espai per a la participació fora i aliena a la controvèrsia política que suposa la campanya electoral.

La Consulta Social compta amb el suport dels plens d'innombrables ajuntaments (que s'han pronunciat i ho segueixen fent a favor dels objectius de la Consulta i la seva realització), claudres d'universitats, institucions i personalitats de la vida cultural i política. Es desenvolupa amb el suport de la Universitat Politècnica de Catalunya (a partir d'un conveni signat amb el seu rector) pel que fa a tota la part tècnica i informàtica del projecte (adjuntem la carta d'adhesió de la Federació de Municipis de Catalunya, que, a través del Fons Català de Cooperació, està finançant una part important dels materials de campanya).

En el sentit del que hem exposat, ens reiterem en les al·legacions contingudes en el Recurs interposat amb data 24 de febrer del 2000 davant la Junta Electoral Provincial de Barcelona, a la resolució de la Junta Electoral de Zona de l'Hospitalet de Llobregat, el contingut del qual adjuntem.

Com a Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern, declarem la nostra voluntat i el nostre compromís més ferm de garantir que la Consulta Social no interfereixi gens en el procés electoral del dia 12, i es desenvolupi amb total normalitat com una activitat completament aliena al procés electoral, com va succeir a Lleida.

És per tot el que hem exposat que, en nom de la Xarxa Ciutadana per l'Abolició del Deute Extern,

SOL·LICITO:

Que, tenint per realitzades les anteriors manifestacions, es tingui per informada sobre la natura de la Consulta Social per l'Abolició del Deute Extern i, partint del seu caràcter no electoral, es determinin, si escau, les mesures per garantir el normal desenvolupament de la Consulta Social en relació amb la jornada electoral.

Barcelona, a 28 de febrer del 2000

El 12 de març del 2000, coincidint amb les Eleccions Generals, la Xarxa Ciutadana va organitzar la Consulta Social per l'Abolició del Deute Extern. Més de 20.000 persones, 9.000 d'elles a Catalunya, van organitzar aquest exercici de democràcia participativa. Més de 1.400 col·lectius es van implicar en la Consulta Social, que es va realitzar a gairebé 500 localitats de tot l'Estat espanyol.

Malgrat la prohibició de la Consulta per part de la Junta Electoral Central i la repressió policial, la Consulta es va portar a terme i va constituir una mostra de democràcia participativa i un acte de desobediència civil massiu.

Finalment, 1.087.792 persones van donar el seu vot a la Consulta Social (514.072 ho van fer a 212 municipis de Catalunya). El 98% es va pronunciar a favor de la cancel·lació total del deute extern.

Editorial Mediterrània

ISBN 84-8334-250-2

9 788483 134250 >